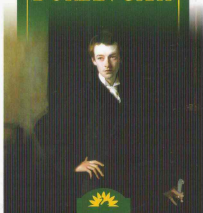

L E D A
CLASIC

Oscar Wilde

PORTRETUL
LUI
DORIAN GRAY

Oscar Wilde

PORTRETUL LUI DORIAN GRAY

Estetismul lui Oscar Wilde a fost definit cândva de André Gide ca „o permanentă distimulare, o încercare de a se apăna”. Iar Bernard Shaw a fost printre cei dintâi care au observat că acest coleg al său de generație „a devenit, din nostalgie, un apostol al Frumosului, pentru că nu a avut prilejul să-l întâlnească nici în casa părinților, nici la școală, nici în lumea în care a fost osândit să trăiască”.

Fuga de lume s-a dovedit a fi întru totul iluzorie. Societatea i-a amintit cu cruzime că nu se poate despărți de ea, că evadarea lui în lumea esteticului, „mai presus de bine și de rău”, nu îl poate salva de răzburarea ei. Drama lui Wilde e drama eroului său, omul care s-a prebușit pentru că a crezut că Binele și Frumosul sunt valori cu totul opuse și că unul nu poate fi atins decât dacă se renunță la celălalt. Moartea lui Dorian era o dovadă că o asemenea interpretare era neadevărată.

Dan Grigorescu

ISBN: 978-973-103-040-0

9 789731 030400 >

Poet, prozator și dramaturg,
adept al principiului
„artă pentru artă”,
Oscar Wilde (1854–1900),
a fost ultimul mare scriitor
victorian. Viața sa tumultuoasă,
plină de pasiuni duse la extrem,
a făcut din persoana sa
un *arbiter elegantiarum*
și un proscris condamnat
de morala și societatea vremii.

Unicul său roman,
Portretul lui Dorian Gray,
rescriere modernă a mitului
faustian, a fost socotit, încă
din timpul vieții autorului,
o capodoperă.

LEDA
CLASIC

Oscar Wilde

PORTRETUL LUI DORIAN GRAY

Redactor: Emil Paraschivoiu

Tehnoredactare computerizată: Mihaela Ciufu

Coperta: Walter Riess

Ilustrația copertei reproduce un detaliu
din *Wolford Graham Robertson*, de John Singer Sargent

Oscar Wilde, *The Picture of Dorian Gray*

Toate drepturile asupra acestei ediții în limba română
sunt rezervate Editurii LEDA, parte componentă
a GRUPULUI EDITORIAL CORINT

ISBN 978-973-102-060-0

Timbrul literar se plătește Uniunii Scriitorilor din România
Cont: RO65RNCB0082000508720001, B.C.R., Sucursala UNIREA

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
WILDE, OSCAR

Portretul lui Dorian Gray / Oscar Wilde;
trad.: Răzvan Taliu ; pref.: Dan Grigorescu. -
Ed. a 2-a. - București: Leda, 2007

ISBN: 978-973-102-060-0

I. Taliu, Răzvan (trad.)
II. Grigorescu, Dan (pref.)

821.111-31 = 135.1

Oscar Wilde

PORTRETUL LUI DORIAN GRAY

Ediția a II-a

Traducere și note de RĂZVAN TALIU

Prefață de DAN GRIGORESCU

CUVÂNT-ÎNAINTE

Puține au fost personajele prozei din ultimele decenii ale secolului al XIX-lea care să fi stârnit atâtea controverse câte au cunoscut discuțiile purtate în jurul lui Dorian Gray. Unii critici l-au privit ca pe un descendent al eroilor romanului gotic și au rostit de multe ori, în analizele lor, numele lui Melmoth, celebra întruchipare a Răului din povestirea publicată în 1820 de Charles Robert Maturin, *Melmoth sau Omul rătăciilor*: argumentele lor se sprijineau și pe afinitățile dovedite de Wilde care, când s-a stabilit — spre sfârșitul vieții — la Paris, s-a înscris în registrele poliției sub numele de Sébastien Melmoth. Dar, așa cum au observat, încă de pe atunci, câțiva comentatori influenți — de pildă, John Ruskin —, tema fantasticului nu îl interesa în chip deosebit pe Oscar Wilde: nici măcar ciclul *Prințului fericit* (încadrat, de obicei, cam prea în grabă în categoria „poveștilor pentru copii”) nu mărturisește vreo preocupare de a sugera o atmosferă stranie, cadru prielnic desfășurării acțiunii unui basm.

Poate că mai vrednice de atenție sunt comparațiile cu William Wilson, eroul *Povestirilor extraordinare* ale lui E.A. Poe: acest tânăr hedonist vede cum, în fiecare moment decisiv al existenței sale, se ridică dinaintea lui un soi de spectru, simbol al propriei conștiințe. S-a pronunțat de asemeni, titlul romanului lui Robert Louis Stevenson, *Dr. Jekyll și dl. Hyde*, apărut în 1886, cu numai cinci ani înaintea scrierii lui Wilde; se poate stabili, e drept, o analogie între spaima care îl mistuie pe Dorian în fața portretului său și cea a Doctorului Jekyll, descoperind pe neașteptate în oglindă silueta înspăimântătoare a lui Hyde, întrupare a instinctelor sale josnice. Se cuvine, însă, să observăm că asemenea comparații nu sunt pe deplin convingătoare, că tema *dublului* fusese abordată de multă vreme, că ea făcea parte din ceea ce s-a numit

„moștenirea comună a romantismului” și că ideea de a simboliza destinul personajului printr-un obiect neînsuflețit înzestrat cu virtuți magice se regăsește în *Pielea de sagri*, romanul din 1831 al lui Balzac.

Aparent, deci, tema *Portretului lui Dorian Gray* nu ar fi prin nimic originală. Concluzie care nu ține seama, însă, decât de desfășurarea firului acțiunii și nu încearcă să descopere sensul launtric al unicului roman și al povestirilor lui Wilde. Individuismul său, frecvențele declarații potrivit cărora (așa cum au consemnat biografii săi) nu își recunoștea nici o obligație morală în raporturile cu ceilalți oameni sunt trăsături adevărate, dar parțiale ale portretului scriitorului. E drept că el nu își făcea nici o problemă în legătură cu „binele public”; dar cei care au considerat că aceasta e atitudinea definitorie a lui Wilde au fost apoi derutați când, trecând la o analiză mai atentă a operei sale, au observat că el dezbate, de fapt, în niște „povești pentru copii” probleme fundamentale ale existenței sociale.

„Societatea nu mă interesează — va spune el în mai multe împrejurări — decât din punctul de vedere artistic”. Ceea ce ar însemna că, rămânând credincios principiilor sale, Oscar Wilde ar fi ajuns la concluzia că destinul oamenilor, felul în care se comportă unii față de ceilalți au exclusiv o semnificație estetică. În realitate, așa cum se poate constata, pentru personajele sale, *urâtul* se confundă adesea cu *răul*: portretul lui Dorian, de pildă, ascuns privirii celorlalți, se urăște pe măsură ce modelul său, Dorian — omul viu, încalcă nepăsător legile elementare ale moralei. Nu înseamnă, însă, că — așa cum s-a spus uneori — Wilde și-ar fi construit un sistem estetic (unii comentatori au rostit chiar cuvintele „sistem filosofic”); estetismul său e mai curând intuitiv. Câteodată, în căutarea extraordinarului, el descoperă extravaganța. Din acest punct de vedere, puțini au fost scriitorii care și-au exprimat mai deplin viața în operă. S-a afirmat nu o dată (și, se pare, cu multă dreptate) că întreaga sa operă scrisă e un rezumat al îndelungilor lui conversații, de o vervă scânteietoare. Prin urmare, nu putem decât să regretăm faptul că pe

vremea aceea nu era nici un fel de grijă pentru păstrarea unor asemenea documente orale...

De altminteri, romanul său nu e altceva decât relatarea unor discuții cu subiecte din cele mai variate. Povestea portretului este, la urma urmelor, doar pretextul, firul narativ de factură fantastică de-a lungul căruia se clădește întreaga arhitectură a cărții. Dar replicile care se succed, strălucitoare, alcătuiesc, de fapt, o construcție de o simplitate și de o claritate clasică. Ele sprijină întotdeauna ideea ilustrată de acțiune, într-o unitate ce nu poate fi contestată. E drept că tipul de roman căruia îi aparține *Portretul lui Dorian Gray* e mai puțin obișnuit pentru viziunea clasică; dar *Contrapunctul* lui Huxley, *Muntele vrăjit* al lui Thomas Mann sau *Fiesta* lui Hemingway îl vor ilustra mai târziu. Drumul de la *Jacques Fatalistul* la romanul modern trece, negreșit, prin cartea lui Wilde.

Cu câțiva ani înaintea lui *Dorian Gray*, Huysmans scrisese opera sa cea mai semnificativă, romanul *În răspăr*. Ultimul vlăstar al unei familii aristocratice, Des Esseintes, caută în van fericirea pe care crede că o poate găsi în delectările estetice: nici viciul, nici bucuriile rafinate ale artei nu îl mulțumesc. De aceea și-a creat un adevărat paradis artificial, în care „fiece detaliu îi trăda ura față de vulgaritate: în sera casei lui cresc flori exotice cu parfumuri grele, odăile sunt împodobite cu stofe bogate, între el și natură se ridică ziduri viu colorate și miresme savant distilate. Pentru Huysmans, salvarea lui Des Esseintes nu poate fi adusă decât de credință.

Dorian Gray trăiește tot într-un astfel de mediu artificial, în care naturii încearcă să-i ia locul interpretarea ei artistică. Ecou-rile din Huysmans sunt evidente. Concepțiile lui Wilde se apropie, însă, de o sinteză între simbolism și un parnasianism de esență păgână. Dorian Gray caută desăvârșirea fizică, păstrarea permanentei tinereți, și nu salvarea prin virtuțile morale.

Odată cu portretul dăruit de prietenul său, Basil Hallward, în viața lui Dorian pătrund neliiniștea și întrebările tulburătoare. Mod de a spune că omul își câștigă, de fapt, conștiința de sine în

fața propriei imagini tălmăcite prin artă. Și tot prin artă își poate purta veșnica tinerețe. În viziunea lui Wilde, arta e unica rațiune a existenței, cu toate că ea nu aduce fericirea. În momentul în care Dorian încearcă să distrugă portretul, singurul martor al hidoșeniei existenței, el însuși e cel care moare, iar semnul necruțător al trecerii timpului și al păcatelor trupului trece pe obrazul eroului; devine de nerecunoscut, servitorii descoperă cadavrul unui străin, al unui bătrân pe care ei nu îl știu, pe când portretul păstrează intacte trăsăturile de o frumusețe înșelătoare ale tânărului. În felul acesta, arta este o permanență, clipa în care ea se substituie vieții e trecătoare.

Dorian Gray e privit de Wilde ca o ființă mai curând banală, dar care devine interesantă în măsura în care reprezintă un stil de viață, iar acest stil este estetismul integral. E un dandy, un snob ce încearcă să savureze, ca un diletant rafinat, extazurile mistice ale religiei, apoi se lansează în studiul parfumurilor, căutându-le subtile corespondențe psihice, după care începe să colecționeze pietre prețioase, instrumente muzicale, se înconjoară de tapiserii somptuoase, de broderii și de țeșături scumpe, lăsând astfel să se deslușească în toate inițiativele lui un discipol al lui Des Esseintes. Și, așa cum se întâmplă adesea cu discipolii, Dorian Gray urmează exemplul maestrului cu o rigoare incomparabilă; el nu a creat nimic, nu a scris nici un rând, nu a pictat nici un tablou, a vrut să facă din propria viață o adevărată capodoperă. O decepție sentimentală avea să-i dezvăluie primejdiile pe care le ascunde viața reală: de atunci înainte, el nu va accepta decât emoțiile transmise de artă. Își va trăi astfel viața încât să se știe apărat împotriva oricărei suferințe, să nu atingă decât ceea ce e frumos, rafinat și, mai ales, lipsit de valoare practică.

Dar, în vreme ce Des Esseintes este un ins care a ajuns să fie dezgustat de orice fel de pasiune, personajul lui Wilde e, spre nefericirea lui, un tânăr a cărui vitalitate impetuoasă reclamă — așa cum a observat unul dintre cei mai atenți comentatori ai săi, Michel Allard — nevoia trăirii unor senzații puternice, pe care nu va ezita să le caute în cele mai întunecate străfunduri ale

Londrei. Drama lui e aceea a unui individ ce încearcă să se salveze de suferințele existenței zilnice printr-o sublimare estetică, dar nu izbuteste să evite impulsurile vieții: el simte pe rând, cu aceeași intensitate, dorința și dezamăgirea, mănjește sentimentele celor din preajmă și lasă să-i fie mănjite propriile sentimente. Îmbătrânește, așa cum îi amintește neconținut dușmanul său necruțător, portretul.

Asemenea lui Des Esseintes, Dorian Gray nu află fericirea în această lume stranie; dar, spre deosebire de personajul lui Huysmans, lui nu i se oferă nici o salvare. Se prăbușește în moarte, dar nici nu ar fi putut avea o soluție, pentru că nu cunoaște un alt univers decât pe cel al artei și, din punctul de vedere al lui Wilde, arta nu se identifică decât rareori cu viața.

Portretul lui Dorian Gray este, de fapt, o pledoarie pentru principiul parnasian al impersonalității artei. Tabloul lui Basil Hallward se detașează de propriul model — îl părăsește, s-ar spune —, își păstrează intactă frumusețea, pe când Dorian își redobândește pieritoarea condiție umană. Încercarea lui de a se refugia în lumea artei e determinată de o spaimă tragică: el se teme nu numai de ceea ce scriitorul numea „vulgaritatea” societății, dar și de agresivitatea ei. De ce, oare, Dorian se hotărăște să rămână între pereții sumbri ai locuinței sale, terorizat de întrebări fără răspuns, fascinat de privirea ucigașă a unei fantome, a propriului chip din tinerețe? Numai pentru că se speria la gândul că, văzându-l cum arată, lumea l-ar alunga cu siguranță.

Se împlinește, astfel, o tragedie pe care o trăiau și alți creatori din epocă, înspăimântați de vulgaritatea societății, încercând să se salveze în teritoriile artei. Dorian Gray, însă, nu izbuteste să găsească nici în universul artei satisfacția pe care o spera. Nici nu s-ar fi putut întoarce în lumea reală, pentru că propriul portret îl ținea prizonier al acelei alcătuiți artificiale de penumbre și de miresme îmbătătoare. Îndelungile discuții din roman dovedesc că oamenii din preajma lui Dorian nu vor să evadeze cu totul din lumea reală, că sunt preocupați și de unele probleme „meschine”, nu numai de cele pe care li le pune frumosul etern. Sub acest

raport, lordul Henry Wotton (un *raisonneur* pe care unii comentatori l-au privit ca pe un purtător de cuvânt al scriitorului) e o prezență relevantă. Înzestrat cu un bun-simț fundamental, presărând conversațiile cu replici de un umor sănătos, Wotton consemnează câteva împrejurări semnificative pentru epocă: lipsa oricărei aprecieri pe care o întâmpină arta în lumea banilor, vanitatea aristocrației, dispusă, totuși (așa cum o demonstrează lordul Dartmoor), să caute aliați printre proaspeții îmbogățiți, mentalitatea mercantilă a burgheziei, locul ocupat de politică în scara valorilor acestei societăți („Conservele sunt o afacere strălucită..., ambalarea porcilor e cea mai lucrativă profesie după politică”). E limpede de ce Dorian nu cuteza să se întoarcă în lumea aceasta în care, așa cum va spune Wotton, într-un paradox reluat apoi de Wilde într-o comedie, „oamenii cunosc prețul tuturor lucrurilor și valoarea nici unuia dintre ele”.

Romanul lui Wilde a fost considerat de unii critici ai vremii (și chiar de mai târziu) o adevărată apologie a viciului, sfidătoare dovadă a cinismului scriitorului. Fără îndoială, faptele înfățișate în carte demonstrează că Wilde nu ocolea o problemă atât de spinoasă într-o țară puritană, cum era Anglia victoriană. Acuzația că scriitorul privea homosexualitatea ca pe un lucru firesc era cu atât mai întemeiată cu cât, cu un an înaintea *Portretului*, el publicase un eseu în care voia să afle numele tânărului ce se ascunde, în dedicațiile unor sonete ale lui Shakespeare, sub inițialele W.H. Foarte puțini au fost cei care au remarcat atunci ingeniozitatea demonstrației și erudiția, cei mai mulți fiind ispitiți să deslușească aici o înclinație maladivă și injurioasă spre subiecte imorale. Mai ales că Wilde declarase și de această dată că aspectul moral al problemei îi este indiferent, că „știința și arta nu pot avea nimic comun cu etica, ele acționând în planuri cu totul diferite”. Cam în aceeași vreme apăruseră și alte două pamflete ale sale, ce vor fi invocate de adversarii *Portretului*: unul dintre ele, *Decadența minciunii*, părea o pledoarie în favoarea minciunii; celălalt, *Tocul, creionul și otrava*, o scuză a asasinatului cu premeditare. Acestea fiind datele problemei, cine se mai putea îndoi

că, în continuarea argumentației lui Wilde, romanul ar fi putut să fie altceva decât o apologie a viciului?

Realitatea e, totuși, că o privire nepărtinitoare poate desluși o altă perspectivă din care scriitorul a tratat aceste probleme. În primul rând, numai cel care nu ține seama de legile proprii ale paradoxului, ale ironiei poate acorda credit total argumentelor lui Wilde. De fapt, întreaga construcție a celor două pamflete e o demonstrație a ravagiilor pe care le poate provoca perfidia minciunii și stima de care se bucură în lumea contemporană și, pe altă parte, consecințele grave ale unei literaturi întemeiate pe calomnie („literatura otrăvii”).

Iar în ce privește viața morală a lui Dorian Gray, e limpede că, din punctul de vedere al lui Wilde, practicarea viciului nu-i aducea nici un strop de bucurie. Dimpotrivă, ea lasă urme adânci, respingătoare, pe obrazul vrăjit al portretului său. E o tristă deznadejde în febrilitatea cu care el se dăruiește păcatului. Nu îl alege pentru că ar fi frumos, ci pentru că e convins că *poate fi altceva decât mitul existenței cotidiene*. Naufragiul e, totuși, de neocolit. De la *Doamna Bovary* și *Florile răului*, istoria nu înregistrase un atac atât de violent împotriva unei cărți.

Estetismul lui Oscar Wilde a fost definit cândva de André Gide ca „o permanentă disimulare, o încercare de a se apăra”. Iar Bernard Shaw a fost printre cei dintâi care au observat că acest coleg al său de generație „a devenit, din nostalgie, un apostol al Frumosului, pentru că nu a avut prilejul să-l întâlnească nici în casa părinților, nici la școală, nici în lumea în care a fost osândit să trăiască”.

Fuga de lume s-a dovedit a fi într-un totu iluzorie. Societatea i-a amintit cu cruzime că nu se poate despărți de ea, că evadarea lui în lumea esteticului, „mai presus de bine și de rău”, nu îl poate salva de răzbunarea ei. Drama lui Wilde e drama eroului său, omul care s-a prăbușit pentru că a crezut că Binele și Frumosul sunt valori cu totul opuse și că unul nu poate fi atins decât dacă se renunță la celălalt. Moartea lui Dorian era o dovadă că o asemenea interpretare era neadevărată.

Dan Grigorescu

TABEL CRONOLOGIC

1854: La 18 octombrie, la Dublin, se naște Oscar Fingall O'Flahertie Wills Wilde, fiul unui medic și al unei poete și traducătoare din Lamartine și Dumas-tatăl.

1864: Oscar Wilde este elev la Portora School.

1871: Wilde intră la Trinity College din Dublin.

1874: Oscar Wilde intră la Oxford.

1876: Întreprinde o lungă călătorie în Grecia.

1878: Compune poemul *Ravenna*, ca teză la examenul de versificație engleză.

1881: Wilde își publică *Poemele*, care se bucură de mare succes.

1882: Se instalează la Paris, unde scrie, după modelul lui Victor Hugo, drama *Ducesa de Padova*.

1888: Lui Wilde îi apare volumul *Prințul fericit și alte povestiri*.

1890: Publică singurul său roman, și capodoperă a sa, *Portretul lui Dorian Gray*.

1891: Îi apar *Crima lordului Arthur Savile* și *Casa cu rodii*.

1893: Continuă să scrie și să publice piese de teatru: comediile *Evantaiul doamnei Windermere* și *O femeie fără importanță*; drama-poem *Salomeea* e scrisă în cinstea celebrei actrițe Sarah Bernhardt.

1894: Wilde scrie *Sfinxul fără nici o enigmă*.

1895: Scrie *Soțul ideal* și *Importanța de a fi onest*. Este condamnat la doi ani de muncă silnică sub acuzația de corupere de minori.

1897: Wilde e eliberat din închisoare, cu sănătatea șubrezită și profund zdruncinat sufletește.

1898: Publică *Balada temniței din Reading*.

1900: La 20 noiembrie, Oscar Wilde este răpus de o boală necruțătoare. Este înmormântat în cimitirul parizian Père Lachaise.

*

1905: Este publicat postum volumul de confesiuni al lui Oscar Wilde: *De Profundis*.

PREFAȚĂ

Artistul este creatorul lucrurilor frumoase.

Scopul artei este de a se revela pe sine și de a-l ascunde pe artist.

Criticul este cel care poate transpune într-un alt mod sau o altă substanță impresia sa despre lucrurile frumoase.

Critica cea mai înaltă, ca și cea mai modestă, este o formă de autobiografie.

Cei care găsesc înțelesuri urâte în lucrurile frumoase sunt corupți fără să fie încântători. Aceasta e o greșeală.

Cei care găsesc înțelesuri frumoase în lucrurile frumoase sunt cei cultivați. Pentru aceștia există speranță. Ei sunt aleși pentru care lucrurile frumoase înseamnă doar Frumusețe.

Nu există cărți morale sau imorale.

Cărțile sunt bine scrise sau prost scrise. Asta-i tot.

Antipatia secolului al nouăsprezecelea față de Realism este ca mânia lui Caliban¹ când își vede propriul chip în oglindă.

Antipatia secolului al nouăsprezecelea față de Romanticism este ca furia lui Caliban când nu-și poate vedea propriul chip în oglindă.

Viața morală a omului formează parțial subiectul de interes al artistului, dar moralitatea artei constă în utilizarea perfectă a unui material lipsit de perfecțiune. Nici un artist nu dorește să dovedească ceva. Chiar și lucrurile care sunt adevărate pot fi dovedite.

Nici un artist nu are preferințe etice. O preferință etică la un artist este un manierism stilistic de neiertat.

Nici un artist nu este vreodată morbid. Artistul poate exprima orice. Gândurile și limbajul sunt pentru artist instrumente ale artei.

Viciul și virtutea sunt pentru un artist materie primă destinată artei.

¹ Personaj din *Furtuna* de Shakespeare.

Din punctul de vedere al formei, tipică pentru toate artele este cea a muzicianului. Din punctul de vedere al sentimentelor, tipică este mîiestria actorului.

Arta este în același timp aparență și simbol.

Cei care pămnd dincolo de aparență o fac pe propriul lor risc.

Cei care descifrează simbolurile o fac pe propriul lor risc.

Spectatorul, și nu viața, este cu adevărat oglindit în artă.

Diversitatea opiniilor despre o operă de artă demonstrează că acea operă este nouă, complexă și vie.

Când criticii nu cad de acord, artistul este în deplin acord cu el însuși.

Puем ierta un om pentru că a creat un lucru util, atîta vreme cît nu-l admiră. Singura scuză pentru crearea unui lucru inutil este admirația sa neostoiă.

Arta este cu totul inutilă.

Oscar Wilde

PARFUMUL BOGAT AL TRANDAFIRILOR PLUTEA ÎN ATELIER și, când briza ușoară de vară trecea printre copacii din grădină, prin ușa deschisă se simțea parfumul puternic al liliacului sau aroma mai delicată a florilor rozalii de măceș.

Din colțul divanului acoperit cu traiste de șa persane, unde stătea întins, fumând țigară după țigară, așa cum îi era obiceiul, lordul Henry Wotton abia întrezărea lucirile de culoarea mierii ale florilor la fel de dulci de bobițel, ale cărui crengi tremurânde păreau prea fragile pentru a putea duce povara unei frumuseți atât de înflăcărare ca a lor; din când în când, umbrele fantomatice ale păsărilor aflate în zbor se profilau pe lungile perdele de mătase care erau trase peste ferestrele uriașe, producând pentru o clipă efecte de atmosferă japoneză și făcându-l să se gândească la chipurile palide, ca de jad, ale pictorilor din Tokio care, prin intermediul artei, prin definiție statică, încercau să capteze agerimea și mișcarea. Zumzetul posomorât al albinelor croindu-și calea prin iarba înaltă, necosită, sau roind cu o insistență monotonă în jurul țepilor aurii, plini de praf, ai tufelor răzlețe de caprifoi, părea să accentueze și mai mult tăcerea apăsătoare. Zgomotul surd al Londrei era ca o notă de bas a unei orgi îndepărtate.

În mijlocul camerei, prins pe un șevalet ridicat, se afla portretul în mărime naturală al unui tânăr de o extraordinară frumusețe și, în fața sa, la o mică distanță, ședea artistul însuși, Basil Hallward, a cărui dispariție bruscă, în urmă cu câțiva ani, provocase o mare agitație și dăduse naștere la atât de multe presupuneri stranii.

În timp ce pictorul privea făptura grațioasă și atrăgătoare pe care o ogîndise cu atâta măiestrie în arta sa, un zâmbet de plăcere

îi străbătu chipul și păru să se statornicească acolo. Dar deodată tresări și, închizându-și ochii, își apăsă degetele pe pleoape, de parcă ar fi căutat să-și ferece în minte vreun vis ciudat din care îi era teamă să nu se trezească.

— E cea mai bună lucrare a ta, Basil, cel mai bun tablou pe care l-ai realizat vreodată, spuse încet lordul Henry. Trebuie neapărat să-l trimiți la anul la Grosvenor¹. Academia este prea mare și vulgară. Ori de câte ori am fost acolo, erau fie prea mulți vizitatori, așa încât n-am putut vedea tablourile, ceea ce a fost îngrozitor, fie prea multe tablouri, astfel încât nu i-am putut vedea pe vizitatori, ceea ce a fost și mai rău. Grosvenor este într-adevăr singurul loc potrivit.

— Nu cred că am să-l trimit undeva, răspunse Basil, scuturându-și capul în acel fel ciudat care-i făcea pe prietenii săi să râdă de el la Oxford. Nu, nu vreau să-l trimit nicăieri.

Lordul Henry își ridică sprâncenele și-l privi uimit prin roto-coalele subțiri și albastre de fum care se răsuceau în cercuri capricioase din țigara lui umplută cu mult opiu.

— Nu-l trimiți nicăieri? Dragul meu, dar de ce? Ai vreun motiv? Ce tipi ciudați mai sunteți și voi, pictorii! Faceți orice pe lumea asta ca să vă câștigați o reputație. De îndată ce o aveți, se pare că vreți să o aruncați la gunoi. Este o prostie din partea ta, căci nu există decât un singur lucru pe lumea asta care este mai rău decât să se vorbească despre tine, și anume să nu se vorbească despre tine. Un tablou ca acesta te-ar ridica cu mult deasupra tuturor tinerilor din Anglia și i-ar face pe bătrâni geloși, dacă aceștia sunt capabili de vreo simțire.

— Știu că ai să râzi de mine, replică el, dar nu pot să-l expun. Mă reprezintă mult prea mult pe mine însumi.

Lordul Henry se întinse pe divan și râse.

— Da, știam că ai să râzi, dar, cu toate astea, nu este decât adevărul.

¹ Galerii de artă din Londra, înființate în 1877, unde în fiecare an, la 1 mai, se deschid expoziții de pictură și sculptură.

— Te reprezintă prea mult? Pe onoarea mea, Basil, nu știam că ești atât de vanitos și nici nu prea văd vreo asemănare între tine, cu chipul tău colțuros, puternic, cu părul negru ca pana corbului, și acest tânăr Adonis care arată de parcă ar fi fost alcătuit din fildeș și petale de trandafir. Păi, dragul meu Basil, el este ca un Narcis, iar tu... ei bine, desigur, tu ai o expresie intelectuală și așa mai departe. Dar frumusețea, adevărata frumusețe, se sfârșește acolo unde începe o expresie intelectuală. Intelectul este în sine un mod de a exagera și distruge armonia oricărui chip. În momentul în care stai și te gândești, devii în întregime numai nas, sau frunte, sau ceva oribil. Privește la oamenii reușiți care au făcut carieră în orice profesie savantă. Cât de hidoși sunt! Cu excepția, bineînțeles, a bisericii. Dar apoi, cei care sunt în slujba bisericii nu gândesc. Un episcop susține la vârsta de optzeci de ani ceea ce i s-a spus atunci când avea optsprezece ani și urmarea firească este că întotdeauna arată pur și simplu încântător. Misteriosul tău prieten tânăr, al cărui nume nu mi l-ai spus niciodată, dar al cărui portret mă fascinează de-a dreptul, nu gândește niciodată. Sunt chiar sigur de asta. Este o făptură fără minte, chipeșă, care ne trebuie iarna, când nu avem flori, și vara, când avem nevoie de ceva pentru a ne răcori inteligența. Nu te măguli singur, Basil; nu ești câtuși de puțin ca el.

— Nu mă înțelegi, Harry, răspunse artistul. Desigur că nu sunt ca el. Știu asta foarte bine. Într-adevăr, mi-ar părea tare rău dacă i-aș semăna. Ridici din umeri? Îți spun adevărul. Există o fatalitate în privința oricărei distincții fizice și intelectuale, acea fatalitate care pare să urmărească de-a lungul istoriei pașii nesiguri ai regilor. Este mai bine să nu fii diferit de semenii tăi. Cei urâți și proști au parte de tot ce-i mai bun pe lumea asta. Pot sta liniștiți pe scaun și să caște gura la piesă. Dacă nu cunosc deloc sentimentul victoriei, cel puțin nu-l cunosc nici pe cel al înfrângerii. Trăiesc așa cum ar trebui să trăim cu toții, liniștiți, indiferenți și senini. Nu aduc pe capul altora catastrofe și nici nu au parte de așa ceva de la alții. Situația și bogăția ta, Harry; mintea mea, așa cum este — arta mea, oricât ar valora; frumusețea lui Dorian

Gray — cu toții vom suferi de pe urma darurilor pe care ni le-au hărăzit zeii, și vom suferi teribil.

— Dorian Gray? Așa-l cheamă? întrebă lordul Henry, traversând atelierul și îndreptându-se spre Basil Hallward.

— Da, așa-l cheamă. Nu intenționez să-ți spun.

— Dar de ce nu?

— O, nu aș putea să-ți explic. Atunci când îmi place cineva atât de mult, nu îi dezvălui niciodată numele. E ca și cum aș renunța la o parte din ființa lui. Am ajuns să-mi placă tainele. Asta pare să fie singurul lucru care face ca viața modernă să fie misterioasă și minunată pentru noi. Cel mai banal lucru devine încântător, dacă nu facem altceva decât să-l ascundem. De câte ori plec din oraș, nu spun niciodată nimănui unde mă duc. Dacă aș face-o, aș pierde toată bucuria. Este un obicei prostesc, aș spune eu, dar cumva pare să aducă mult romantism în viața cuiva. Probabil că din cauza asta mă consideri un prostănac, nu-i așa?

— Deloc, răspunse lordul Henry, absolut deloc, dragul meu Basil. Se pare că uiți că sunt căsătorit, iar singurul farmec al căsniciei este că face ca viața plină de înșelăciuni să fie absolut necesară pentru ambii parteneri. Nu știu niciodată pe unde umblă soția mea, iar ea nu știe niciodată ce fac eu. Când ne întâlnim — căci ne mai întâlnim din când în când, când luăm cina împreună sau când mergem la Duke's — ne povestim cele mai absurde istorii cu cele mai serioase chipuri. Soția mea este foarte pricepută la astfel de lucruri — de fapt, se pricepe mult mai bine decât mine. Niciodată nu-și încurcă întâlnirile, pe când eu totdeauna le încurc pe ale mele. Iar când mă dă de gol, niciodată nu face scandal. Uneori îmi doresc să mai facă și scandal, dar nu face decât să râdă de mine.

— Nu-mi place deloc cum vorbești despre căsnicia ta, Harry, spuse Basil Hallward, îndreptându-se încet către ușa care ducea spre grădină. Cred că ești într-adevăr un soț tare bun, dar că îți este extrem de rușine de propriile calități. Ești un tip extraordinar. Niciodată nu rostești un cuvânt moral, dar nici nu faci lucruri greșite. Cinismul tău este doar afectare.

— Să fii natural este doar afectare și cea mai enervantă afectare din câte cunosc, strigă lordul Henry, râzând. Cei doi tineri ieșiră împreună în grădină și se instalară confortabil într-un șezlong de bambus care se afla la umbra unui tufiș înalt de lauri. Razele soarelui alunecau pe frunzele aurii. În iarbă tremurau margaretele albe.

După o pauză, lordul Henry își scoase ceasul.

— Mi-e teamă că trebuie să plec, Basil, murmură el, și înainte de a pleca insistă să-mi răspunzi la o întrebare pe care ți-am pus-o cu ceva timp în urmă.

— Care? întrebă pictorul, ținându-și ochii ațintiți în pământ.

— Știi foarte bine.

— Nu știi, Harry.

— Ei bine, am să-ți spun. Vreau să-mi explici de ce refuzi să expui tabloul lui Dorian Gray. Vreau adevăratul motiv.

— Ți-am spus adevăratul motiv.

— Ba nu, nu mi-ai spus. Ai spus că te reprezintă prea mult pe tine însuși. Haide, asta-i o copilărie.

— Harry, spuse Basil Hallward, privindu-l drept în față, fiecare portret care este pictat cu simțire este un portret al artistului, nu al modelului. Modelul nu este decât un accident, o oportunitate. Nu el este cel dezvăluit de către pictor, ci mai degrabă pictorul este cel care, pe pânza pictată, se dezvăluie pe sine însuși. Motivul pentru care refuz să expun acest tablou este că mi-e teamă să nu fi dezvăluit în el secretul propriului meu suflet.

Lordul Henry râse.

— Și care este acesta? întrebă el.

— Am să-ți spun, răspunse Hallward, dar o expresie uimită îi străbătu chipul.

— Aștept cu nerăbdare, Basil, continuă tovarășul său, privindu-l.

— Vai, nu prea sunt multe de spus, Harry, răspunse pictorul, și mi-e teamă că nu prea ai să înțelegi. Poate că nici n-ai să mă crezi.

Lordul Henry zâmbi și, aplecându-se, smulse o margaretă cu petale roz din iarbă și o examinează.

— Sunt foarte sigur că am să înțeleg, răspunse el, uitându-se cu încordare la discul mic și auriu cu petale albe, iar în ceea ce privește lucrurile pe care le cred sau nu, pot crede orice, cu condiția să fie de-a dreptul incredibil.

Vântul scutură câteva flori din copaci, iar buchetele grele de liliac cu mânunchiurile în formă de stelute se mișcau înapoi și încolo în văzduhul molcom. Un greier începu să cânte lângă zid și, ca un fir albastru, o libelulă subțire, cu trupul prelung, trecu în zbor bătănd din aripile cafenii și transparente. Lordul Henry se simțea de parcă îi putea auzi bătăile inimii lui Basil Hallward și se întreabă ce urma.

— Povestea este aceasta, spuse pictorul după o vreme. Acum două luni am luat parte la o recepție dată de *lady* Brandon. Știi că noi, bieții artiști, trebuie să ne mai arătăm în societate din când în când, doar ca să-i reamintim publicului că nu suntem sălbatici. Cu un smoching și o cravată albă, așa cum mi-ai spus odinioară, oricine, chiar și un agent de bursă, își poate câștiga reputația de a fi civilizat. Ei bine, după ce am stat în salon cam zece minute, discutând cu doamne masive și împopoțonate și cu academicieni plicticoși, deodată mi-am dat seama că mă privea cineva. M-am întors pe jumătate și l-am văzut pe Dorian Gray pentru prima oară. Când ni s-au întâlnit privirile, am simțit că pălesc. M-a cuprins o ciudată senzație de groază. Știam că eram față în față cu cineva a cărui simplă personalitate era atât de fascinantă, încât, dacă i-aș fi îngăduit, mi-ar fi absorbit întreaga ființă, întregul suflet, însăși arta mea. Nu-mi doream nici o influență exterioară în viața mea. Știi și tu, Harry, ce fire independentă sunt. Întotdeauna am fost propriul meu stăpân, cel puțin întotdeauna am fost așa până când l-am întâlnit pe Dorian Gray. Apoi — dar nu știu cum să-ți explic. Ceva părea să-mi spună că eram la limita unei crize teribile din viața mea. Aveam sentimentul ciudat că soarta îmi pregătea bucurii încântătoare și încântătoare suferințe. A început să-mi fie teamă și m-am întors să părăsesc salonul. Nu conștiința a fost cea care m-a îndemnat să fac lucrul acesta, ci un soi de lașitate. Nici nu mă gândesc să mă laud cu fuga asta.

— Conștiința și lașitatea sunt foarte asemănătoare, Basil. Conștiința este numele comercial al firmei. Asta-i tot.

— Nu cred asta, Harry, și cred că nici tu nu crezi asta. În orice caz, indiferent de motivul pe care l-am avut — și e posibil să fi fost vorba de mândrie, căci eram foarte mândru cândva —, m-am îndreptat spre ușă. Acolo, desigur, m-am ciocnit de *lady* Brandon. „Doar nu ai de gând să pleci așa curând, domnule Hallward”, strigă ea. Știi ce voce ciudat de ascuțită are?

— Da, e ca un păun sub orice aspect, mai puțin al frumuseții, spuse lordul Henry, rupând margareta în bucăți cu degetele sale lungi, nervoase.

— N-am putut să scap de ea. M-a prezentat unor oameni de sânge regal și altora cu multe stele și decorații, unor doamne în vârstă, cu tiare gigantice și nasuri ca de papagal. Mă prezenta ca pe prietenul ei cel mai drag. Nu o mai întâlnisem decât o singură dată până atunci, dar îi intrase în cap să mă trateze ca pe o celebritate. Bănuiesc că vreun tablou de-al meu avusese mare succes la vremea respectivă, cel puțin se discutasese despre asta în ziarele acelea de doi bani, care constituie standardul de imoralitate din secolul al nouăsprezecelea. Deodată, m-am trezit față în față cu tânărul a cărui personalitate mă intrigase atât de mult. Eram foarte aproape, mai să ne atingem. Privirile ni s-au întâlnit din nou. A fost o nesăbuiță din partea mea, dar am rugat-o pe *lady* Brandon să mi-l prezinte. Poate că, la urma urmei, n-a fost așa o nesăbuiță. A fost pur și simplu inevitabil. Ne-am fi vorbit fără nici o altă prezentare. Sunt sigur de asta. Așa mi-a spus Dorian după aceea. Și el a simțit că eram meniți să ne întâlnim.

— Și cum l-a descris *lady* Brandon pe acest tânăr minunat? întrebă lordul Henry. Știu că îi stă în obicei să facă o scurtă prezentare a tuturor oaspeților săi. Îmi aduc aminte că mi-a prezentat un bătrân domn cu chip fioros și congestionat, acoperit peste tot de decorații și panglici, apoi a început să-mi vorbească la ureche, împărtășindu-mi într-o șoaptă îngrozitoare, care probabil putea fi auzită de către toată lumea din salon, cele mai uluitoare detalii. Pur și simplu am luat-o la fugă. Îmi place să-i descopăr

singur pe oameni, însă *lady* Brandon își tratează oaspeții așa cum un vânzător își tratează bunurile scoase la licitație. Ori îți dă toate amănuntele, ori îți spune totul, mai puțin ceea ce vrei să știi.

— Biata *lady* Brandon! Ești aspru cu ea, Harry! spuse Hallward cu indiferență.

— Dragul meu prieten, ea a încercat să întemeieze un *salon* și n-a reușit decât să deschidă un restaurant. Cum aș putea să o admir? Dar, luminează-mă, ce a spus despre domnul Dorian Gray?

— O, ceva de genul: „Încântător băiat... biata maică-sa și cu mine eram nedespărțite. Am cam uitat cu ce se ocupă, mi-e teamă că... nu se ocupă cu nimic anume... o, ba da, cântă la pian... sau la vioară, nu, dragă domnule Gray!” Nici unul dintre noi nu se putea abține să râdă și ne-am împrietenit pe dată.

— Râsul nu este deloc un început rău pentru o prietenie și este de departe cel mai bun sfârșit pentru o astfel de legătură, spuse tânărul lord, rupând o altă margaretă.

Hallward dădu din cap dezaprobat.

— Tu nu înțelegi ce este prietenia, Harry, murmură el, sau ce este dușmănia, tocmai din această cauză. Ție îți este simpatcă toată lumea, adică toată lumea te lasă indiferent.

— Cât de nedrept ești! strigă lordul Henry, dându-și pălăria pe spate și privind în sus la norișorii care, asemenea unor ghemotoace încâlcite de mătase albă, strălucitoare, pluteau pe bolta de turcoaz a cerului de vară. Da, ești îngrozitor de nedrept. Eu știu să fac diferența între oameni. Îmi aleg prietenii după înfățișarea lor fizică plăcută, cunoștințele după caracterul lor de valoare și dușmanii după valoarea intelectuală. Nici un om nu poate fi destul de atent în alegerea dușmanilor săi. Eu nu am nici un dușman care să fie prost. Cu toții sunt oameni de o mare forță intelectuală și, drept urmare, mă apreciază cu toții. Este oare asta o dovadă de orgoliu din partea mea? Eu zic că este.

— Și eu aș zice că este, Harry. Dar, în funcție de categorisirea pe care ai făcut-o, eu ar trebui să fiu o simplă cunoștință.

— Dragul meu Basil, ești mult mai mult decât o cunoștință.

— Și mult mai puțin decât un prieten, un fel de frate, presupun.

— Vai, frații! Nu-mi pasă de frați. Fratele meu mai mare nu mai moare odată, iar frații mai mici parcă nu-și găsesc nimic mai bun de făcut.

— Harry! exclamă Hallward, încruntându-se.

— Dragul meu prieten, nu vorbesc chiar așa de serios, dar nu pot să mă abțin, zău, să-mi detest rubedeniile. Presupun că totul provine de la faptul că nici unul dintre noi nu suportă alte persoane care au aceleași defecte ca și noi. Sunt întru totul de acord cu mânia cu care democrația engleză tratează ceea ce se cheamă viciile societății înalte. Masele sunt de părere că beția, stupiditatea și imoralitatea ar trebui să fie doar în proprietatea lor și că, dacă oricine dintre noi se face de râs, asta înseamnă că le încalcă teritoriul. Când bietul Southwark s-a aflat în fața instanței de divorț, indignarea lor a atins cote maxime. Și cu toate astea, cred că nici măcar zece la sută dintre cetățenii de rând nu trăiesc decent.

— Nu sunt de acord cu nimic din ceea ce ai spus și, mai mult, Harry, sunt sigur că nici tu nu ești de acord.

Lordul Henry își mângâie barba ascuțită, cafenie, și își atinse vârful ghetei de lac cu bastonul din abanos incrustat.

— Teribil de englez mai ești, Basil! Pentru a doua oară faci observația asta. Dacă cineva îi face o sugestie unui adevărat englez — ceea ce este întotdeauna o nechibzuință —, ascultătorul nici nu visează să se gândească dacă ideea respectivă este bună sau greșită. Singurul lucru pe care-l consideră demn de o oarecare importanță este dacă vorbitorul crede ce spune. Vezi tu, valoarea unei idei nu are absolut nimic de-a face cu sinceritatea persoanei care o exprimă. Într-adevăr, după toate probabilitățile, cu cât omul este mai nesincer, cu atât ideea respectivă va fi mai pură intelectual, deoarece în acel caz nu va fi influențată de dorințele, nevoile sau prejudecățile sale. Totuși, nu intenționez să discut cu tine politică, sociologie sau metafizică. Îmi plac oamenii mai mult decât principiile și-mi plac persoanele fără principii mai mult decât orice pe lume. Spune-mi mai multe despre Dorian Gray. Cât de des vă întâlniți?

— În fiecare zi. N-aş putea fi fericit dacă nu l-aş vedea în fiecare zi. Îmi este absolut indispensabil.

— Ce minunat! Credeam că nu-ţi pasă de nimic decât de arta ta.

— El este arta pentru mine acum, spuse pictorul grav. Câteodată cred, Harry, că nu există decât două epoci cu oarece importanţă în istoria umanităţii. Prima este apariţia unui nou mediu pentru artă şi a doua este apariţia unei noi personalităţi care să fie oglindită în artă. Ceea ce a fost pentru veneţieni¹ invenţia picturii în ulei, iar pentru sculptura greacă târzie chipul lui Antinous², va fi şi pentru mine într-o bună zi chipul lui Dorian Gray. Nu este vorba numai de faptul că îmi inspiră tablourile, că îmi inspiră desenele şi schiţele. Desigur că a făcut toate acestea. Dar el reprezintă mult mai mult pentru mine decât un simplu model. N-am să-ţi spun că sunt nemulţumit de ceea ce am făcut din el sau că are o asemenea frumuseţe, încât Artă nu o poate exprima. Nu există nimic ce nu poate fi exprimat prin artă şi ştiu că opera pe care am realizat-o, de când l-am cunoscut pe Dorian Gray, este una de valoare, este cea mai reuşită din viaţa mea. Dar ceea ce este oarecum ciudat — mă întreb dacă ai să mă înţelegi, oare —, personalitatea sa mi-a sugerat o abordare cu totul nouă în artă, o manieră stilistică profund novatoare. Văd lucrurile diferit, le gândesc diferit. Acum pot recrea viaţa într-un fel care înainte îmi era ascuns. „O formă ce apare în vis, în zilele de cugetare” — cine spune aşa? Nu mai ţin minte, dar este ceea ce reprezintă Dorian Gray pentru mine. Simpla prezenţă vizibilă a acestui băiat — căci mie îmi pare că nu este nimic mai mult decât atât, deşi are peste douăzeci de ani — simpla sa prezenţă vizibilă — ah! Mă întreb dacă-ţi dai seama ce înseamnă asta. În mod inconştient, el trasează pentru mine liniile directoare ale unei şcoli noi,

¹ Este vorba despre grupul de pictori italieni din secolul al XVI-lea, dintre care cei mai vestiţi au fost Giovanni Bellini, Tiziano şi Giorgione.

² Tânăr de o mare frumuseţe, favorit al împăratului roman Adrian (117–138). După ce s-a înecat în Nil, împăratul l-a zeificat şi a înălţat în cinstea sa oraşe şi monumente, a bătut monede cu chipul său şi a pus să i se facă numeroase busturi şi statui.

o școală care urmează să conțină toată pasiunea spiritului romantic, toată perfecțiunea spiritului grec. Armonia sufletului și a trupului — cât de mult înseamnă asta! Noi, în nebunia noastră, le-am separat și am inventat un realism care este vulgar, o perfecțiune care este vidă, Harry! Dacă-ai ști ce reprezintă Dorian Gray pentru mine! Ții minte acel peisaj al meu pentru care Agnew mi-a oferit un preț așa de mare, dar de care nu voiam să mă despart? Este una dintre cele mai bune lucrări pe care le-am realizat vreodată! Și de ce este așa? Deoarece, în timp ce o pictam, Dorian Gray stătea lângă mine. O oarecare influență greu de realizat a trecut de la el către mine și, pentru prima oară în viața mea, am văzut în pădurea banală minunea pe care am căutat-o întotdeauna și care mi-a scăpat mereu.

— Basil, este extraordinar! Trebuie să mă întâlnesc cu Dorian Gray.

Hallward se ridică de pe scaun și se plimbă în sus și-n jos prin grădină. După o vreme, se întoarce.

— Harry, spuse el, Dorian Gray reprezintă pentru mine o simplă sursă de inspirație în artă. Poate că tu n-ai să observi nimic deosebit la el. Eu văd totul în el. Nu este niciodată mai prezent în opera mea decât atunci când imaginea lui nu apare nicăieri. El îmi sugerează, așa cum am spus, un nou stil. Îl descopăr în unduirile anumitor linii, în drăgălășenia și subtilitatea anumitor culori. Asta-i tot.

— Atunci de ce refuzi să-i expui portretul? întrebă lordul Henry.

— Pentru că, fără să intenționez, am exprimat prin intermediul lui o oarecare ciudată idolatrie artistică despre care, bineînțeles, nu m-am deranjat niciodată să-i vorbesc. Nu știe nimic despre asta. Și nici nu va ști vreodată. Dar oamenii ar putea bănui, iar eu nu vreau să-mi dezgolesc sufletul în fața ochilor lor superficiali și iscoditori. Inima mea nu va fi niciodată pusă sub microscopul lor. Este prea mult din mine în acel tablou, Harry, prea mult din mine!

— Poeții nu sunt atât de scrupuloși cum ești tu. Ei știu cât de utilă este pasiunea pentru publicarea unei lucrări. În ziua de azi, o inimă frântă se face subiectul a nenumărate ediții.

— Îi urăsc pentru asta, strigă Hallward. Un artist ar trebui să creeze lucruri frumoase, dar să nu transpună nimic din viața sa personală în ele. Trăim într-o epocă în care oamenii tratează arta ca și cum aceasta ar fi menită să fie o formă de autobiografie. Am pierdut sensul abstract al frumuseții. Cândva îi voi demonstra lumii ceea ce este frumusețea și din acest motiv lumea nu va vedea niciodată portretul lui Dorian Gray.

— Cred că greșești, Basil, dar n-am să mă cert cu tine. Numai cei care sunt pierduți din punct de vedere intelectual se ceartă. Spune-mi, Dorian Gray ții mult la tine?

Pictorul se gândi câteva momente.

— Mă place, răspunse el, după o pauză, știu că mă simpatizează. Desigur că eu îl flatez teribil. Găsesc o plăcere ciudată să-i spun lucruri pe care știu că am să le regret. De obicei se poartă încântător cu mine, stăm în atelier și vorbim despre o grămadă de lucruri. Totuși, din când în când, este teribil de nechibzuit și pare să-i facă o adevărată plăcere să mă facă să sufăr. Atunci simt, Harry, că mi-am dăruit întregul suflet cuiva care se poartă cu el de parcă ar fi o floare pe care să o pună la butoniera hainei, un fel de podoabă care să-i gâdile vanitatea, un ornament pentru o zi de vară.

— Zilele de vară, Basil, pot să fie foarte lungi, murmură lordul Henry. Poate că ai să obosești mai repede decât el. Este un lucru trist, dar fără îndoială geniul durează mai mult decât frumusețea. Asta explică faptul că noi, cu toții, depunem un efort așa de mare și exagerăm cu educația. În lupta sălbatică pentru existență, vrem să dobândim ceva durabil și, drept urmare, ne umplem mintea cu prostii și fleacuri, nutrind speranța prostească să ne păstrăm locul. Omul foarte bine informat — iată idealul modern. Iar mintea omului foarte bine informat este un lucru groaznic. Este asemenea unui magazin de vechituri, prăfuit și plin de obiecte monstruoase, în care toate lucrurile au un preț mai mare decât valoarea reală. Cred că tu ai să te plictisești mai întâi. Într-o bună zi ai să te uiți la prietenul tău și ți se va părea că nu mai merită să-l desenezi, sau poate nu-ți va plăcea tenta sa de culoare sau altceva.

Îi vei face reproșuri dure în sufletul tău și te vei gândi că s-a comportat foarte urât cu tine. Data viitoare când te va căuta, vei fi extrem de rece și indiferent. Va fi un mare păcat, căci lucrul acesta te va schimba. Ceea ce mi-ai spus este o adevărată idilă, o idilă prin artă, s-ar putea spune, și cel mai rău lucru, atunci când trăiești o idilă, este faptul că te face să nu mai fii romantic.

— Harry, nu vorbi așa. Câtă vreme trăiesc, personalitatea lui Dorian Gray mă va domina. Tu nu poți simți ceea ce simt eu. Ești prea schimbător.

— Ah, dragul meu Basil, dar tocmai de aceea simt asta. Cei care sunt fideli nu cunosc decât latura nestatornică a iubirii; numai cei infideli îi cunosc adevăratele tragedii.

Lordul Henry scăpără un chibrit pe tabachera elegantă de argint și începu să fumeze o țigară cu un aer afectat și satisfăcut, ca și cum ar fi redus întreaga lume într-o singură frază. Se auzea ciripitul vrăbiuțelor prin frunzele verzi și lucioase ale iederei, iar umbrele albăstrii ale norilor se alergau pe iarbă ca niște rândunele. Cât de plăcut era în grădină! Și cât de încântătoare erau trăirile altor persoane! Mult mai încântătoare decât ideile lor, așa i se părea. Propriul său suflet și pasiunile prietenilor — acestea erau lucrurile fascinante din viață. Își imagina în tăcere, amuzat, prânzul plicticos pe care-l ratase pentru că stătuse atât de mult cu Basil Hallward. Dacă s-ar fi dus la mătușa sa, în mod cert s-ar fi întâlnit cu lordul Goodbody acolo și ar fi discutat despre hrănirea săracilor și despre necesitatea unor locuințe-model. Membrii fiecărei categorii sociale ar fi pledat pentru importanța acestor calități de care nu aveau nici un fel de trebuință în viața lor. Cei bogați ar fi vorbit despre importanța prosperității, iar cei leneși ar fi dat dovadă de elocvență pe tema demnității muncii. Era minunat că reușise să scape de toate acestea! În timp ce se gândea la mătușă, îi veni o idee. Se întoarse spre Hallward și spuse:

— Dragul meu prieten, tocmai mi-am adus aminte.

— Ce anume, Harry?

— Unde am auzit numele lui Dorian Gray.

— Unde anume? întrebă Hallward, încruntându-se ușor.

— Nu fi atât de supărat, Basil. L-am auzit la mătușa mea, *lady* Agatha. Mi-a spus că a descoperit un tânăr minunat, care urma să-i dea o mână de ajutor în East End¹, și că numele lui era Dorian Gray. Trebuie să-ți spun însă că ea nu mi-a spus niciodată că este arătos. Femeile nu apreciază deloc frumusețea, cel puțin femeile cumsecade. Mi-a spus că este un tip foarte cinstit și că are un caracter frumos. Eu pe dată mi-am imaginat o persoană cu ochelari și păr lins, cu foarte mulți pistrui și călcând greoi, cu niște picioare uriașe. Aș fi vrut să știu că-ți este prieten.

— Mă bucur că n-ai știut, Harry.

— De ce?

— Nu vreau să-l cunoști.

— Nu vrei să-l cunosc?

— Nu.

— Domnul Dorian Gray este în atelier, domnule, spuse major-domul, intrând în grădină.

— Trebuie să mă prezinți acum, strigă lordul Henry, râzând.

Pictorul se întoarse către servitor, care stătea clipind în lumina soarelui.

— Roagă-l pe domnul Gray să aștepte, Parker. Am să vin imediat.

Omul făcu o plecăciune și dispăru pe alee.

Apoi, Hallward privi în sus la lordul Henry.

— Dorian Gray este cel mai drag prieten al meu, spuse el. Are o fire simplă și minunată. Mătușa ta a avut mare dreptate în cele ce a spus despre el. Nu-i strica puritatea. Nu încerca să-l influențezi. Influența ta ar fi negativă. Lumea este largă și există mulți oameni minunați. Nu-mi răpi singura persoană care conferă artei mele șarmul pe care-l posedă; viața mea ca artist depinde de el. Fii atent, Harry, am încredere în tine.

Vorbi foarte lent, iar cuvintele păreau să-i fie smulse aproape împotriva voinței lui.

¹ Cartier din partea de răsărit a Londrei, cel mai sordid și mai pauper din întreg orașul.

— Ce prostii spui! zise lordul Henry, zâmbind și, luându-l pe Hallward de braț, aproape că-l duse cu forța în casă.

II

CÂND INTRARĂ, ÎL VĂZURĂ PE DORIAN GRAY. Stătea la pian, cu spatele la ei, întorcând paginile unei partituri de Schumann, *Scene din pădure*.

— Trebuie să mi-o împrumuți, Basil, strigă el. Vreau s-o învăț. Este absolut încântătoare.

— Asta depinde în exclusivitate de felul în care ai să-mi pozezi astăzi, Dorian.

— Vai, am obosit să-ți fiu model și nici nu doresc să-mi faci un portret în mărime naturală, răspunse băiatul, răsucindu-se pe taburet cu încăpățănare și nervozitate. Când îl zări pe lordul Henry, o ușoară roșeață îi coloră obrajii pentru o clipă. Tresări.

— Te rog să mă scuzi, Basil, dar n-am știut că ești cu cineva.

— Acesta este lordul Henry Wotton, Dorian, un vechi prieten de la Oxford. Tocmai îi povesteam ce model minunat ești, iar tu acum ai stricat totul.

— Nu mi-ai stricat deloc plăcerea de a face cunoștință cu dumneata, domnule Gray, spuse lordul Henry, făcând un pas înainte și întinzând mâna. Mătușa mea mi-a vorbit adesea despre dumneata. Ești unul dintre preferații ei și mi-e teamă că și una dintre victime.

— Nu sunt tocmai în grațiile lui *lady* Agatha în prezent, răspunse Dorian, cu o expresie hazlie de penitență. Am promis să merg la un club din Whitechapel împreună cu ea marțea trecută, însă am uitat cu desăvârșire. Urma să interpretăm un duet împreună — trei duete, cred. Nu știu ce reacție va avea. Sunt mult prea înspăimântat ca să mai trec pe la ea.

— Vai, am să te împac eu cu mătușa mea. Te admiră foarte mult. Și nici nu cred că mai contează faptul că ai lipsit de la întâlnire. Probabil că publicul a crezut că a fost un duet. Când mătușa

mea, *lady* Agatha, se aşază la pian, face destul de mult zgomot cât pentru două persoane.

— Asta este o afirmaţie teribilă în ceea ce-o priveşte pe ea şi nu tocmai plăcută în ceea ce mă priveşte pe mine, răspunse Dorian râzând.

Lordul Henry îl privi. Da, cu siguranţă era încântător de chipeş, cu buzele sale frumos conturate, roşii ca cireaşă, cu ochii albaştri, sinceri şi părul bălai, mătăsos. Era ceva în chipul său care te făcea să ai încredere în el pe dată. Toată candoarea tinereţii o avea înţipărită pe chip, precum şi toată puritatea ei pasională. Dădea impresia că rămăsese nepătat de societate. Nu era de mirare că Basil Hallward îl venera.

— Eşti mult prea încântător ca să faci acte de caritate, domnule Gray — mult prea încântător.

Şi lordul Henry se aruncă pe divan şi-şi deschise tabachera.

Pictorul era ocupat cu amestecarea culorilor şi cu pregătirea pensulelor. Arăta preocupat şi, când auzi ultima remarcă a lordului Henry, îi aruncă o privire, avu o ezitare de moment şi apoi spuse:

— Harry, vreau să termin tabloul astăzi. Crezi că ar fi foarte nepoliticos din partea mea dacă te-aş ruga să pleci?

Lordul Henry zâmbi şi-l privi pe Dorian Gray.

— Să plec, domnule Gray? întrebă el.

— O nu, te rog, nu pleca, lord Henry. Văd că Basil e într-una din dispoziţiile sale proaste şi nu pot să-l suport când e supărat. Pe lângă asta, vreau să-mi spui de ce n-ar trebui să mă implic în activităţi caritabile.

— Nu ştiu dacă am să pot să te lămuresc, domnule Gray. Este un subiect atât de plictisitor, încât trebuie să discuţi serios despre asta. Dar cu siguranţă că n-am să mai plec, acum că m-ai rugat să stau. Nu te deranjează atât de tare, Basil, nu? Mi-ai spus de multe ori că-ţi place ca modelele tale să aibă pe cineva cu care să discute.

Hallward îşi muşcă buza.

— Dacă Dorian vrea aşa, desigur, trebuie să rămâi. Capriciile lui Dorian sunt lege pentru toată lumea, mai puţin pentru el însuşi.

Lordul Henry îşi luă pălăria şi mânuşile.

— Ești foarte insistent, Basil, dar mă tem că trebuie să plec. Am promis să mă întâlnesc cu cineva la Orléans. La revedere, domnule Gray. Treci pe la mine într-o după-amiază, pe strada Curzon. Sunt mai mereu acasă la ora cinci. Scrie-mi când vii. Mi-ar părea rău să vii în lipsa mea.

— Basil, exclamă Dorian Gray, dacă pleacă lordul Henry Wotton, plec și eu. Niciodată nu vorbești atunci când pictezi și este groaznic de plictisitor să stai pe pedestal și să încerci să ai o înfățișare agreabilă. Roagă-l să rămână. Insist.

— Rămâi, Harry, ca să ne faci pe plac lui Dorian și mie, spuse Hallward, privind insistent la tabloul său. Este foarte adevărat, niciodată nu vorbesc când lucrez și nici nu ascult, așa că trebuie să fie groaznic de plictisitor pentru nefericitele mele modele. Te rog să rămâi.

— Dar cum rămâne cu întâlnirea de la Orléans?

Pictorul râse.

— Nu cred să existe vreun impediment în legătură cu asta. Așază-te la loc, Henry. Iar, acum, Dorian, așază-te pe pedestal și nu te mișca prea mult, nici nu acorda prea multă atenție spuselor lordului Henry. Are o influență extrem de proastă asupra tuturor prietenilor săi, eu fiind singura excepție.

Dorian Gray păși pe pedestal, cu aerul unui tânăr martir grec, și îndreptă o mică *moue*¹ bosumflată către lordul Henry, față de care începuse să simtă o oarecare simpatie. Era așa de diferit de Basil. Cei doi alcătuiau un contrast fermecător. Și avea o voce atât de minunată. După câteva momente, Dorian i se adresă:

— Chiar ai o influență foarte proastă, lord Henry? Așa de proastă cum spune Basil?

— Nu există influență pozitivă, domnule Gray. Toate influențele sunt imorale — imorale din punct de vedere științific.

— De ce?

— Pentru că a avea o influență asupra unei persoane înseamnă să-ți oferi propriul suflet. Acea persoană nu mai are propriile gânduri și nu se mai înflăcărează de propriile pasiuni. Virtuțile sale

¹ Mutră (fr.).

nu-i mai aparțin. Păcatele sale, dacă există așa ceva, sunt împrumutate. El devine ecoul muzicii altcuiva, un actor care interpretează un rol ce n-a fost scris pentru el. Scopul vieții este perfecționarea personală. Împlinirea desăvârșită a propriei firi — acesta este motivul pentru care fiecare din noi trăiește pe acest pământ. Oamenii se tem de ei înșiși în ziua de azi. Au uitat de cea mai înaltă îndatorire, de îndatorirea pe care fiecare o are față de sine însuși. Bineînțeles că oamenii au suflet caritabil. Îi hrănesc pe cei înfometati și-i îmbracă pe cerșetori. Dar propriile lor suflete sunt înfometate și dezgolate. Oamenilor le lipsește curajul. Poate că nu l-am avut niciodată. Groaza de societate, care constituie baza eticii, spaima de Dumnezeu, care constituie secretul religiei — acestea sunt cele două lucruri care ne guvernează. Și totuși...

— Întoarce-ți capul puțin mai la dreapta, Dorian, ca un băiat cumsecade, spuse pictorul, cufundat în lucrarea sa și realizând numai că pe chipul băiatului se contura o expresie pe care nu o mai văzuse niciodată.

— Și totuși, continuă lordul Henry, cu vocea sa joasă, muzicală, și fluturându-și mâna grațios, ceea ce era caracteristic pentru el, un gest pe care obișnuia să-l facă și în zilele când mergea la colegiul Eton, și totuși sunt de părere că, dacă un singur om și-ar trăi viața pe deplin, dacă ar da glas fiecărei simțiri, dacă și-ar exprima fiecare gând și ar conferi realitate fiecărui vis, atunci lumea ar căpăta un imbold atât de proaspăt de bucurie, încât am uita de toate bolile epocii medievale și ne-am întoarce la idealul elen — la ceva mai frumos, mai bogat decât idealul elen. Dar chiar și cel mai curajos om dintre noi se teme de el însuși. Mutilarea practică de sălbatici își regăsește supraviețuirea tragică în negarea de sine care ne distruge viața. Suntem pedepsiți pentru refuzurile noastre. Fiecare imbold pe care ne străduim să-l înăbușim ni se înfige în minte și ne otrăvește. Trupul păcătuiește o dată și atunci a terminat cu păcatul, căci acțiunea este un mod de purificare. Atunci nu mai rămâne nimic decât amintirea unei plăceri sau desfătarea unui regret. Singura modalitate prin care

poți să scapi de o tentație este să i te supui. Rezistă-i și sufletul ajunge să se otrăvească de dorul după lucrurile pe care și le-a interzis, de dorința pentru lucrurile pe care legile sale monstruoase le-a făcut oribile și ilicite. S-a spus că marile evenimente ale lumii au loc în minte. În minte și numai acolo se petrec marile păcate ale omenirii. Dumneata, domnule Gray, dumneata însuși, cu tinerețea dumitale roză și copilăria trandafirie, ai trăit pasiuni care te-au făcut să-ți fie teamă, ai nutrit gânduri care te-au umplut de groază, ai visat cu ochii deschiși și ai avut noaptea vise a căror simplă amintire ar putea să te facă să roșești...

— Stai! rosti Dorian Gray încet, stai! Mă uimești. Nu știu ce să spun. Există un răspuns la afirmațiile dumitale, dar nu pot să-l găsesc. Nu vorbi. Lasă-mă să mă gândesc sau, mai degrabă, lasă-mă să încerc să nu gândesc.

Timp de aproape zece minute, el stătu acolo, nemișcat, cu buzele întredeschise și cu ochii curios de strălucitori. Avea o senzație abia perceptibilă că înrăuriri cu totul noi se manifestau asupra lui. Cu toate acestea, i se părea că ele proveneau din lăuntru lui. Cele câteva cuvinte pe care prietenul lui Basil i le spusese — cuvinte rostite la voia întâmplării, fără îndoială, pline de paradoxuri căutate — atinseseră o coardă sensibilă care nu mai fusese atinsă până atunci și pe care el o simțea acum vibrând și zvâcnind cu mișcări ciudate.

Muzica îl mai incitase într-un mod asemănător. Muzica îl tulburase de nenumărate ori. Dar muzica nu era încheată, ea nu constituia o lume nouă, ci mai degrabă un alt haos pe care ea îl crea în noi. Cuvinte! Simple cuvinte! Cât de groaznice erau ele! Cât de clare, de vii și crude! Nu puteai să scapi de ele. Și cu toate astea, ce magie subtilă se afla în ele! Păreau să confere o formă plastică lucrurilor fără formă și să aibă o muzică a lor, proprie, la fel de suavă ca aceea a unei viole sau lăute. Simple cuvinte! Există oare ceva atât de real precum cuvintele? Da, fuseseră lucruri în copilăria lui pe care nu le înțelesese. Acum le înțelegea. Viața îi păru dintr-odată ca luminată de o vâpaie. I se părea că pășește prin foc. De ce oare nu știuse asta?

Cu zâmbetul său subtil, lordul Henry îl urmărea din priviri. Știa exact momentul psihologic când să nu spună nimic. Era vizibil interesat și uimit de impresia bruscă pe care o provocaseră cuvintele sale și, amintindu-și de o carte pe care o citise când avea șaisprezece ani, o carte care-i dezvăluise foarte multe lucruri pe care nu le știuse înainte, se întrebă dacă Dorian Gray nu cumva trecea printr-o experiență asemănătoare. Nu făcuse decât să azvârle o săgeată în aer. Oare își atinsese ținta? Cât de fascinant era băiatul acesta!

Hallward continua să picteze cu acea tușă a lui, atât de minunat de curajoasă, tușă în care se regăseau adevăratul rafinament și delicatețea perfectă, calități ce provin, în artă cel puțin, numai din forță. Nu-și dădea seama de tăcerea din jurul său.

— Basil, m-am săturat să stau în picioare, strigă Dorian Gray deodată. Trebuie să ies și să mă așez în grădină. Aerul este sufocant aici.

— Dragul meu prieten, îmi pare atât de rău. Când pictez, nu mă pot gândi la altceva. Dar niciodată nu mi-ai pozat mai bine. Stăteai perfect nemișcat. Iar eu am prins efectul pe care-l doream — buzele pe jumătate deschise și strălucirea din ochi. Nu știu ce ți-a tot spus Harry, dar cu siguranță te-a făcut să ai cea mai minunată expresie. Bănuiesc că ți-a făcut complimente. Nu trebuie să crezi nici un cuvânt din ce-ți spune.

— Cu siguranță nu mi-a făcut complimente. Poate că acesta este motivul pentru care nu cred nimic din ce mi-a spus.

— Știi foarte bine că totuși crezi tot ce ți-am spus, adăugă lordul Henry, privindu-l cu ochii săi visători și languroși. Ies și eu în grădină cu dumneata. În atelier este îngrozitor de cald. Basil, dă-ne să bem ceva rece, o băutură cu căpșuni.

— Desigur, Harry. Nu trebuie decât să suni clopoșelul și, când vine Parker, am să-i spun ce dorești. Eu trebuie să lucrez la fundalul tabloului, așa că am să vin și eu mai târziu. Nu-l reține pe Dorian prea mult. N-am fost niciodată într-o formă mai bună ca astăzi. Tabloul acesta va fi capodopera mea. Este capodopera mea așa cum e acum.

Lordul Henry ieși afară în grădină și-l găsi pe Dorian Gray îngropându-și fața în mănunchiurile mari și răcoroase de liliac, sorbindu-le cu fervoare parfumul, de parcă ar fi fost vin. Se apropie de el și-i puse mâna pe umăr.

— Ai dreptate să faci așa, murmură el. Nimic nu poate vindeca sufletul mai bine decât simțurile, întocmai precum nimic nu poate vindeca simțurile mai bine decât sufletul.

Băiatul tresări și se trase înapoi. Nu avea nimic pe cap, iar frunzele îi răvășiseră buclele rebele și-i încurcaseră toate şuvițele bălaie. În ochi i se citea teama, așa cum se întâmplă cu persoanele care sunt trezite brusc din somn. Nările sale sculptate minunat fremătau și un nerv ascuns îi trecu prin buzele roșii ca cireașa și le făcu să tremure.

— Da, continuă lordul Henry, acesta este unul dintre marile secrete ale vieții — să-ți vindeci sufletul prin intermediul simțurilor și simțurile prin intermediul sufletului. Ești o ființă minunată. Știi mai multe decât crezi, tot așa cum știi mai puțin decât vrei să știi.

Dorian Gray se încruntă și-și îndreptă privirea în altă parte. Nu se putea abține să-i fie simpatice tânăra acela înalt și grațios, care stătea lângă el. Chipul său romantic, măsliniu, cu expresia preocupată pe care o avea întipărită, îl interesa. Era ceva de-a dreptul fascinant în vocea sa joasă, molatică. Măinile sale reci, albe, ca tulpinile unor flori, aveau un farmec aparte. Se mișcau în timp ce vorbea, ca în ritmul muzicii, și păreau să aibă un limbaj propriu. Dar Dorian simțea că-i era teamă de el și îi era rușine că se simțea așa. De ce oare îi fusese menit unui străin să vină și să-i dezvăluie propria ființă? Îl cunoștea pe Basil Hallward de luni de zile, dar prietenia dintre ei nu-l influențase niciodată. Brusc apăruse cineva în viața lui, care părea să-i fi dezvăluit misterul vieții. Și totuși, de ce oare trebuia să se teamă? Nu mai era un școlar. Era absurd să-i fie teamă.

— Hai să mergem să ne așezăm la umbră, spuse lordul Henry. Parker ne-a adus băuturile și, dacă mai stai mult în arșița asta, nu vei mai fi la fel de atrăgător, iar Basil nu te va mai picta. Chiar trebuie să ai grijă să nu te arzi. Nu ți-ar sta bine.

— Ce mai contează? exclamă Dorian Gray, râzând, în timp ce se așeza pe bancă la capătul grădinii.

— Ar trebui să conteze foarte mult pentru dumneata, domnule Gray.

— De ce?

— Pentru că ai de partea dumitale o tinerețe minunată și tinerețea este singurul lucru pe care merită să-l posezi.

— Eu nu simt așa, lord Henry.

— Nu, acum nu simți așa. Într-o bună zi, când vei fi urât, bătrân și ridat, când gândurile îți vor fi brăzdat fruntea și pasiunea își va fi pus pecetea hidoasă de foc pe buzele dumitale, atunci ai să simți, ai să simți din plin. Acum, oriunde ai merge, încânți lumea. Oare va fi întotdeauna așa? Ai un chip minunat de frumos, domnule Gray. Nu te încrunta. Așa este. Iar Frumusețea este o formă a Geniului — este într-adevăr mai presus decât Geniul, deoarece nu are nevoie de argumentări. Face parte din marile minuni ale lumii, precum razele soarelui, primăvara, sau reflectarea acelei scoici argintii pe care o numim lună în apele întunecate. Nimeni nu se poate îndoi de asta. Are dreptul ei divin de suveranitate. Cei care o posedă sunt prinți. Zâmbești? Ah! Când o vei fi pierdut, n-ai să mai zâmbești... Se spune uneori că Frumusețea este superficială. Poate că așa este. Dar cel puțin nu este la fel de superficială precum Gândirea. Pentru mine, Frumusețea este minunea minunilor. Numai oamenii superficiali nu judecă după aparențe. Adevăratul mister al lumii constă în lucrurile vizibile, nu în cele invizibile... Da, domnule Gray, zeii au fost mărinimoși cu dumneata. Dar ceea ce oferă zeii tot ei iau repede înapoi. Mai ai doar câțiva ani în care să trăiești cu adevărat, desăvârșit și din plin. Când tinerețea dumitale se va sfârși, frumusețea se va duce odată cu ea și atunci vei descoperi brusc că nu mai există victorii pentru dumneata sau că va trebui să te mulțumești cu acele succese mărunte pe care amintirea trecutului dumitale le va face mai amare decât înfrângerile. Fiecare lună care trece te aduce mai aproape de ceva îngrozitor. Timpul te invidiază și duce un război crâncen împotriva crinilor și trandafirilor care-ți sunt

acum podoabe. Vei deveni palid, vei avea obraji supti, iar privirea ti se va încețoșă. Vei suferi amarnic... Ah! Trăiește-ți tinerețea cât o mai ai. Nu risipi bogăția zilelor dumitale ascultându-i pe cei plicticoși, încercând să îmbunătățești eșecurile care nu mai au nici o speranță sau dedicându-ți viața celor ignoranți, oamenilor de rând și banali. Acestea sunt țeluri bolnăvicioase, idealuri false ale epocii noastre! Trăiește! Trăiește viața minunată pe care o ai! Nu lăsa să-ți scape nimic. Să fii mereu în căutare de senzații noi. Să nu te temi de nimic... Un nou hedonism — asta e ceea ce dorește secolul nostru. Dumneata ai putea fi simbolul său vizibil. Cu personalitatea dumitale, nu există nimic ce nu ai putea face. Lumea îți aparține pentru un sezon... În momentul în care te-am întâlnit, am văzut că nu-ți dădeai seama de flința care ești cu adevărat și de ceea ce ai putea deveni. Erau atât de multe lucruri care m-au fermecat la dumneata, încât am simțit nevoia să-ți spun câte ceva despre dumneata însuși. M-am gândit ce tragic ar fi dacă te-ai risipi. Căci tinerețea dumitale va dura atât de puțin — atât de puțin timp. Florile banale de câmp se veștejesc, dar înfloresc din nou. Florile de bobîțel vor fi în luna iunie a anului viitor la fel de galbene ca acum. Într-o lună, clematitele vor avea flori purpurii, și an de an noaptea verde a frunzelor lor va purta acele steluțe purpurii. Dar tinerețea nu o recăpătăm niciodată. Vibrația de bucurie care pulsează în noi la douăzeci de ani începe să se domolească. Măinile și picioarele ne lasă, iar simțurile nu mai sunt alerte. Ne transformăm în niște păpuși oribile, bântuite de amintirea pasiunilor de care ne era mult prea teamă și de tentațiile rafinate cărora nu am avut curajul să ne supunem. Tinerețea! Tinerețea! Nu există nimic pe lumea asta în afară de tinerețe.

Dorian Gray asculta, cu ochii mari, mirându-se. Crenguța de liliac i se desprinsese din mână și căzu pe jos. O albină veni repede și zumzăi în jurul ei o clipă. Apoi începu să se cațere pe înstelatul disc oval al florilor micuțe. O privi cu acel interes ciudat față de lucrurile banale, pe care încercăm să-l afișăm când lucrurile de o importanță covârșitoare ne înspăimântă, sau când suntem tulburați de vreun sentiment nou, căruia nu-i putem da glas, sau când

vreun gând care ne îngrozește ne asediază brusc mintea și ne îndeamnă să i ne supunem. După o vreme, albina zbură. O văzu strecurându-se în pâlnia unei flori bălțate de volbură roșie. Floarea păru să tremure și apoi se aplecă ușor înainte și înapoi.

Deodată, pictorul apăru în ușa atelierului și le făcu semne ca să intre înăuntru. Se întoarseră unul către celălalt și zâmbiră.

— Aștept, strigă Basil. Vă rog să intrați. Lumina este perfectă și vă puteți aduce băuturile.

Se ridicară și porniră împreună pe alee cu pași domoli. Fluturii colorați în alb și verde băteau din aripi în jurul lor și în părul din colțul grădinii un sturz începu să cânte.

— Te bucuri că m-ai cunoscut, domnule Gray, spuse lordul Henry, privindu-l.

— Da, acum mă bucur. Dar mă întreb dacă am să mă bucur întotdeauna.

— Întotdeauna! Acesta e un cuvânt îngrozitor. Mă face să mă cutremur când îl aud. Femeilor le place tare mult să-l folosească. Strică orice idilă încercând să o facă să dăinuie veșnic. Este, de asemenea, un cuvânt lipsit de semnificație. Singura diferență între un capriciu și o pasiune care durează toată viața este aceea că un capriciu durează puțin mai mult de atât.

În timp ce intrau în atelier, Dorian Gray își puse mâna pe brațul lordului Henry.

— În acest caz, fie ca prietenia noastră să fie un capriciu, murmură el, înroșindu-se de propria îndrăzneală, apoi pași sus pe podium și-și reluă poziția.

Lordul Henry se aruncă într-un fotoliu mare de răchită și-l urmări din priviri. Mișcările alunecoase și zgomotoase ale pensulei pe pânză erau singurele sunete care rupeau tăcerea, cu excepția momentelor când, ocazional, Hallward făcea un pas înapoi ca să-și privească lucrarea de la distanță. În razele de lumină care năvăleau prin ușa deschisă, praful dănțuia și părea auriu. Parfumul greoi al trandafirilor părea să se coboare asupra oricărui lucru.

După aproximativ un sfert de oră, Hallward încetă să mai picteze, îl privi îndelung pe Dorian Gray și apoi îndelung tabloul, mușcând capătul uneia din pensulele sale uriașe și încruntându-se.

— Chiar l-am terminat, exclamă el în sfârșit și, aplecându-se, își scrisese numele cu litere prelungi, purpurii, în colțul din stânga jos al pânzei.

Lordul Henry se apropie și analizează tabloul. Cu siguranță, era o minunată operă de artă și arăta o asemănare minunată cu modelul.

— Dragul meu prieten, te felicit cu toată căldura, spuse el. Este cel mai reușit portret al timpurilor moderne. Domnule Gray, vino și privește-te.

Băiatul tresări, de parcă ar fi fost trezit din vis.

— Chiar este gata? murmură el, coborând de pe podium.

— Gata, spuse pictorul. Iar azi mi-ai pozat minunat. Îți rămân profund îndatorat.

— Asta mi se datorează mie în întregime, interveni lordul Henry. Nu-i așa, domnule Gray?

Dorian nu răspunse, ci trecu indiferent în fața portretului său și se întoarse către acesta. Când îl văzu, se trase înapoi, iar obrajii i se înroșiră de plăcere o clipă. Ochii îi fură cuprinși de o expresie de bucurie, ca și cum s-ar fi recunoscut pe sine pentru întâia oară. Stătea acolo, nemișcat și mirat, aproape fără să-și dea seama că Hallward îi vorbea și nereușind să înțeleagă sensul cuvintelor lui. Sentimentul propriei sale frumuseți îl cuprinsese ca o revelație. Nu mai simțise asta niciodată. Complimentele lui Basil Hallward i se păruseră pur și simplu exagerări încântătoare, din prietenie. Le ascultase, răsese de ele și le uitase. Nu avuseseră nici un efect asupra firii sale. Apoi apăruse lordul Henry Wotton cu lauda sa ciudată și excesivă a tinereții și cu teribilele sale avertismente asupra caracterului ei trecător. Acest lucru îl tulburase atunci, iar acum, în timp ce stătea și contempla umbra propriei sale frumuseți, întreaga temeinicie a acelor mărturisiri îi apăru vie în minte. Da, va veni o zi când chipul lui va fi ridat și ofilit, ochii i se vor înceteșă și le va dispărea culoarea, grația trupului său va pieri și se va deforma. Culoarea roșie îi va pleca de pe buze, iar părul nu va mai fi bălai. Viața care avea să-i întărească sufletul îi va distruge trupul. Va deveni o ființă îngrozitoare, hidoasă și destrăbălată.

În timp ce gândea așa, un junghi ascuțit de durere îl străbătu ca un cuțit și făcu să se înfioare fiecare fibră delicată a trupului său. Ochii i se întunecară, devenind ca de ametist, și i se încețoșară de lacrimi. Se simțea ca și cum o mână de gheață îi cuprinsese inima.

— Nu-ți place? exclamă Hallward în final, deranjat puțin de tăcerea băiatului, fără să o înțeleagă.

— Desigur că-i place, spuse lordul Henry. Cui nu i-ar plăcea? Este unul dintre cele mai mărețe lucruri ale artei moderne. Am să-ți ofer orice dorești să-mi ceri în schimbul lui. Trebuie să-l achiziționez.

— Nu este al meu, Harry.

— Dar al cui?

— Al lui Dorian, desigur, răspunse pictorul.

— E un tip tare norocos.

— Cât e de trist! murmură Dorian Gray, cu privirea încă ațintită asupra propriului portret. Cât e de trist! Voi îmbătrâni și voi deveni îngrozitor și oribil. Dar tabloul acesta va rămâne veșnic tânăr. Nu va fi niciodată mai bătrân decât această zi de iunie... ce bine ar fi fost dacă lucrurile ar fi stat invers! Dacă aș fi fost eu cel care să fi rămas veșnic tânăr și tabloul să îmbătrânească! Pentru asta... pentru asta aș da orice! Da, aș da orice pe lumea asta! Mi-aș da și sufletul!

— Nu cred că ți-ar conveni un asemenea aranjament, Basil, strigă lordul Henry, râzând. Ar fi o situație cam neplăcută pentru tabloul tău.

— N-aș fi de acord pentru nimic în lume, Harry, răspunse Hallward.

Dorian Gray se întoarse și-l privi.

— Eu cred că ai fi, Basil. Îți place arta mai mult decât prietenii. Pentru tine, eu nu sunt mai mult decât o statueta din bronz nefinisată. Poate nici măcar atâta, aș îndrăzni să spun.

Pictorul îl privea fix, uimit. Nu-i stătea în fire lui Dorian să vorbească așa. Ce se întâmplase? Părea destul de supărat. Chipul său era aprins, iar obrajii îi ardeau.

— Da, continuă el, pentru tine reprezintă mai puțin decât statueta de fildeș care-l reprezintă pe Hermes sau decât faunul tău de argint. Ei îți vor plăcea întotdeauna. Câtă vreme mă vei plăcea pe mine? Până în momentul în care-mi va apărea primul rid, bănuiesc. Acum știi că în momentul în care îți pierzi frumusețea, indiferent ce reprezintă ea, pierzi totul. Tabloul tău m-a învățat asta. Lordul Henry Wotton are absolută dreptate. Tine-rețea este singurul lucru pe care merită să-l ai. Când voi descoperi că încep să îmbătrânesc, am să mă sinucid!

Hallward se îngălbeni și-l prinse de mână.

— Dorian! Dorian! strigă el, nu vorbi așa. N-am avut niciodată un prieten ca tine și nici n-am să mai am unul asemenea ție. Nu ești invidios pe lucrurile materiale, nu-i așa? Tu, care ești mai rafinat decât ele!

— Sunt invidios pe orice lucru a cărui frumusețe nu se stinge. Sunt gelos pe portretul pe care mi l-ai făcut. De ce oare trebuie să păstreze ceea ce eu voi pierde? Fiecare clipă care trece îmi răpește ceva și se adaugă la portret. O, dacă lucrurile ar fi stat invers! Dacă tabloul s-ar putea modifica și eu aș putea să fiu mereu așa cum sunt azi! De ce l-ai pictat? Într-o bună zi, își va bate joc de mine — își va bate joc îngrozitor!

Lacrimile fierbinți i se adunară în ochi, își desprinse mâna și, aruncându-se pe divan, își îngropă fața în perne, de parcă se ruga.

— Asta-i mâna ta, Harry, spuse pictorul, cu amărăciune.

Lordul Henry ridică din umeri.

— Nu este decât adevăratul Dorian Gray, atâta tot.

— Ba nu.

— Dacă nu-i așa, ce am eu de-a face cu asta?

— Ar fi trebuit să pleci când te-am rugat, murmură pictorul.

— Am rămas când m-ai rugat, veni răspunsul lordului Henry.

— Harry, nu mă pot certa cu cei mai buni prieteni ai mei deodată, dar voi doi, lucrând împreună, m-ați făcut să urăsc cea mai frumoasă operă pe care am creat-o vreodată, așa că am să o distrug. Nu este altceva decât pânză și culori. N-am s-o las să intervină în viețile noastre și să le distrugă.

Dorian Gray își înalță capul bălai din perne și, cu chipul său palid și ochii brăzdați de lacrimi, îl privi în timp ce se îndrepta spre masa cu unelte care era așezată sub fereastra înaltă, cu draperiile trase. Ce făcea acolo? Degetele sale rătăceau printre tuburile de vopsea împrăștiate și pensulele uscate, căutând ceva. Da, căuta cuțitul de paletă, cu lama lungă și subțire, din oțel mlădios. În sfârșit, îl găsi. Avea de gând să sfășie pânza.

Cu un suspin înăbușit, băiatul sări de pe canapea și, repezindu-se către Hallward, îi smulse cuțitul din mână și-l aruncă în capătul celălalt al atelierului.

— Nu, Basil, nu face asta! strigă el. Ar fi o crimă!

— Mă bucur că în cele din urmă îmi apreciezi opera, Dorian, spuse pictorul cu răceală, după ce-și reveni din starea de profundă surprindere. Nu credeam că ai s-o mai faci vreodată.

— Să o apreciez? Sunt îndrăgostit de ea, Basil. Face parte din mine. Simt asta.

— Ei bine, de îndată ce se usucă, am să-l lăcuiesc, am să-l înrămez și ți-l trimit acasă. Poți face cu tabloul tău ce dorești.

După care, traversă camera și sună clopoțelul să i se aducă ceai.

— Bei ceai, nu-i așa, Dorian? Și tu la fel, Harry. Sau nu ești de acord nici cu astfel de plăceri simple?

— Ador plăcerile simple, spuse lordul Henry. Sunt ultimul refugiu pentru firile complexe. Dar nu-mi plac scenele, decât la teatru. Ce tip absurzi sunteți amândoi! Mă întreb cine i-a dat omului definiția de animal rațional. A fost cea mai prematură definiție dată vreodată cuiva. Omul poate fi oricum, dar numai rațional nu. Mă bucur că este așa, la urma urmelor, deși aș vrea ca voi doi să nu vă mai certăți din cauza tabloului. Mai bine mi l-ai fi dat mie, Basil. Băiatul acesta prostuț nu-l vrea cu adevărat, dar eu îl vreau.

— Dacă-l dai altcuiva și nu mie, Basil, n-am să te iert nici odată! exclamă Dorian Gray. Și nu permit nimănui să mă facă prostuț.

— Știi că tabloul este al tău, Dorian. Ți l-am oferit dinainte să-l termin.

— Iar dumneata știi că te-ai comportat cam prosteste, domnule Gray, și că de fapt nu ai nimic împotriva să-ți se reamintească faptul că ești extrem de tânăr.

— Aș fi avut ceva împotriva în dimineața asta, lord Henry.

— Ah! În dimineața asta! De atunci ai mai trăit ceva!

Se auzi un ciocănit în ușă și majordomul intră cu o tavă de ceai și o așază pe o mäsută japoneză. Se auzi clinchetul ceștilor și al farfuriilor și zăngănitul unui samovar de Georgia, cu supapă de metal. Un paj aduse două vase de porțelan în formă de glob. Dorian Gray se îndreptă spre ele și turnă ceaiul. Cei doi bărbați merșeră cu pași domoli spre masă și cercetară ce se afla sub vase.

— Hai să mergem la teatru diseară, spuse lordul Henry. Cu siguranță se joacă ceva pe undeva. Am promis că cinez la White, dar e vorba doar de un vechi prieten, așa că pot să-i trimit o telegramă și să-i spun că sunt bolnav sau că nu pot veni din cauza unei întâlniri fixate ulterior. Cred că asta ar fi o scuză destul de bună; ar ascunde în sine întreaga surpriză a candorii.

— Este așa de plictisitor să-ți pui hainele de seară, murmură Hallward. Și, când te-ai îmbrăcat, sunt așa de oribile.

— Da, murmură lordul Henry, visător, hainele secolului al nouăsprezecelea sunt detestabile. Sunt așa de sumbre, de depri-mante. Păcatul este singurul element adevărat de culoare care a mai rămas în viața modernă.

— Nu trebuie să rostești astfel de cuvinte în fața lui Dorian, Harry.

— În fața cărui Dorian? Cel care toarnă ceaiul pentru noi sau cel din tablou?

— În fața nici unuia.

— Mi-ar plăcea să vin cu dumneata la teatru, lord Henry, spuse flăcăul.

— Atunci să vii. Vino și tu, Basil, vrei?

— Nu prea pot. Mai bine nu vin. Am mult de lucru.

— Ei bine, atunci, mergem noi doi, domnule Gray.

— Mi-ar plăcea teribil de mult.

Pictorul își mușcă buza și se îndreaptă cu ceașca în mână către tablou.

— Eu am să rămân cu adevăratul Dorian, spuse el cu tristețe.

— El este oare adevăratul Dorian? strigă originalul portretului, îndreptându-se către tablou. Așa sunt eu oare?

— Da, ești chiar așa.

— Cât de minunat, Basil!

— Cel puțin, așa ești în aparență. Dar nu te vei schimba niciodată, suspină Hallward. Asta e ceva.

— Ce se mai agită oamenii pe tema fidelității! exclamă lordul Henry. De fapt, însă, chiar și în dragoste e pur și simplu o chestiune fiziologică. Nu are nimic de-a face cu propria noastră voință. Tinerii vor să fie fideli și nu sunt; bătrânii vor să fie infideli și nu reușesc, asta-i tot ce se poate spune.

— Nu te duce la teatru în seara asta, Dorian, exclamă Hallward. Stai și ia cina cu mine.

— Nu pot, Basil.

— De ce?

— Pentru că i-am promis lordului Henry Wotton că merg cu el.

— Nu ai să-i intri mai mult în grații doar pentru că-ți ții promisiunile. El nu și le respectă niciodată. Te implor să nu te duci.

Dorian Gray râse și dădu din cap dezaprobat.

— Te implor.

Băiatul ezită și-l privi pe lordul Henry, care-i urmărea din priviri de la masa de ceai, cu un zâmbet amuzat.

— Trebuie să merg, Basil, răspunse Dorian.

— Foarte bine, spuse Hallward și plecă să-și lase ceașca pe tavă. Este foarte târziu și, cum trebuie să te îmbraci, mai bine n-ai pierde nici o clipă. La revedere, Harry. La revedere, Dorian. Treci pe la mine cât de curând. Vino mâine.

— Desigur.

— N-ai să uiți?

— Nu, sigur că nu, spuse Dorian.

— Și... Harry!

— Da, Basil?

— Ține minte ce te-am rugat când eram în grădină azi-dimineață.

— Am uitat.

— Mă bazez pe tine.

— Aș vrea să mă bazez și eu pe mine, spuse lordul Henry, râzând. Vino, domnule Gray, trăsura mea e afară și pot să te las acasă. La revedere, Basil. A fost o după-amiază cât se poate de interesantă.

În timp ce ușa se închidea în urma lor, pictorul se aruncă pe canapea și pe chipul său apăru o expresie de durere.

III

LA ORA DOUĂSPREZECE ȘI JUMĂTATE, A DOUA ZI, lordul Henry Wotton plecă pe jos dinspre strada Curzon înspre Albany, pentru a-și vizita unchiul, pe lordul Fermor, un burlac bătrân, jovial, cu maniere cumva necioplite, pe care ceilalți îl numeau egoist pentru că nu aveau nici un avantaj din partea lui, dar care, totuși, era etichetat de către societate ca fiind o persoană generoasă, deoarece obișnuia să-i hrănească pe cei care-l amuzau. Tatăl său fusese ambasador la Madrid pe vremea când Isabella¹ era tânără, iar la Prim² nu se gândea încă nimeni, însă se retrăsese din serviciul diplomatic când fusese cuprins de capricii și supărat din cauza faptului că nu i se oferise ambasada de la Paris, un post despre care el considera că-i revenea pe deplin datorită nașterii, indolenței și englezei corecte pe care o folosea în rapoartele sale, precum și pasiunii sale nemăsurate pentru plăceri. Fiul, care fusese secretarul tatălui său, demisionase împreună cu superiorul său, un act oarecum nechibzuit, așa cum s-a considerat la vremea

¹ *Isabella a II-a*, regină a Spaniei din 1833 până în 1868, când a fost detronată.

² *Juan Prim* (1814–1870), general și om de stat spaniol. A jucat un rol de frunte în mișcarea care a dus la detronarea reginei Isabella.

respectivă, însă, moștenind titlul la câteva luni după aceea, se dedicase studiului serios al marii arte aristocratice de a nu face absolut nimic. Era posesorul a două case spațioase la oraș, dar prefera să locuiască într-un apartament, deoarece îi dădea mai puțină bătaie de cap și majoritatea meselor și le lua la club. Era întrucâtva atent în ceea ce privește administrarea minelor de cărbuni din teritoriile aflate în zona centrală a țării, scuzându-și pasiunea față de industrie pe motiv că singurul avantaj de a avea cărbune este acela că-i permitea unui *gentleman* să ardă lemne în propriul șemineu. În privința preferințelor politice, era *tory*¹, mai puțin în momentele în care aceștia erau la putere, răstimp în care protesta cu vehemență împotriva lor pe motiv că sunt o adunătură de radicali. Era un erou pentru valetul său, care-l teroriza, și o persoană îngrozitoare în ochii rudelor, pe care le teroriza la rândul său. Numai Anglia ar fi putut produce un asemenea specimen, iar el susținea sus și tare că țara se duce de răpă. Principiile sale erau demodate, dar în privința prejudecăților sale s-ar fi putut spune mult mai multe.

Când lordul Henry intră în cameră, îl găsi pe unchiul său stând pe scaun, purtând o haină jerpelită de vânatoare, fumând o țigară de foi și mormăind în timp ce citea *The Times*.

— Ei bine, Harry, spuse bătrânul domn, ce vânt te aduce pe aici așa de devreme? Credeam că voi, ăștia, *dandies*², nu vă treziți niciodată înainte de ora două și că nu vă vede omul până la ora cinci.

— Pură dragoste familială, te asigur, unchiule George. Vreau să obțin ceva de la dumneata.

— Bani, presupun, spuse lordul Fermor, strâmbând din nas. Ei bine, stai jos și povestește-mi tot. Tinerii din ziua de azi își închipuie că banii sunt totul.

— Da, murmură lordul Henry, aranjându-și butoniera hainei, iar când îmbătrânesc ajung s-o știe. Dar eu nu vreau bani. Doar

¹ Membru al Partidului Conservator.

² Tânăr care acordă atenție exagerată eleganței vestimentare.

cei care-și plătesc dările vor bani, unchiule George, iar eu nu mi le plătesc niciodată. Capitalul unui fiu care nu e primul născut este creditul și se poate trăi minunat așa. Pe lângă asta, întotdeauna fac afaceri cu cămătarii lui Dartmoor și, drept urmare, niciodată nu am bătaie de cap cu ei. Ceea ce vreau eu sunt niște informații; nu e vorba de informații utile, desigur, ci de cele inutile.

— Ei bine, pot să-ți spun tot ceea ce există în *Cartea Albastră*¹, Harry, deși indivizii ăia scriu cam multe prostii în ziua de azi. Când eram în serviciul diplomatic, lucrurile stăteau mult mai bine. Dar am auzit că acum se intră în diplomație printr-un examen. La ce să te aștepti? Examenele, domnule, nu sunt altceva decât o șarlatanie de la început până la sfârșit. Dacă un om este *gentleman*, știe destule, iar dacă nu este *gentleman*, tot ceea ce știe îi dăunează.

— Domnul Dorian Gray n-are legătură cu *Cartea Albastră*, unchiule George, spuse lordul Henry, molatic.

— Domnul Dorian Gray? Cine este? întrebă lordul Fermor, încruntându-și sprâncenele stufoase, cărunte.

— Pentru asta am venit, să aflu și eu, unchiule George. Sau, mai degrabă, să spunem că știu cine este. Este ultimul nepot al lordului Kelso. Mama sa era o Devereux, *lady* Margaret Devereux. Vreau să-mi povestești despre mama lui. Cum era? Cu cine s-a măritat? I-ai cunoscut aproape pe toți pe vremea dumitale, așa că e posibil să o fi cunoscut și pe ea. Mă interesează foarte tare domnul Gray acum. Tocmai l-am cunoscut.

— Nepotul lui Kelso! rosti ca un ecou bătrânul *gentleman*. Nepotul lui Kelso!... Desigur... am cunoscut-o pe mama sa îndeaproape. Cred că am fost și la botezul ei. Era o fată extraordinar de frumoasă, Margaret Devereux, și-i înnebunise pe toți bărbații când a fugit cu un tânăr sărac lipit, pur și simplu un nimeni, un subaltern într-un regiment de infanterie, sau ceva de genul acesta.

¹ Volum cu coperte albastre, în care se publică documentele oficiale ale Parlamentului britanic.

Desigur. Îmi amintesc totul de parcă s-ar fi întâmplat ieri. Bietul flăcău a fost ucis într-un duel la Spa¹, la câteva luni după căsătorie. Toată povestea a fost destul de urâtă. Se zvonea că Kelso a angajat un aventurier fără scrupule, o brută de origine belgiană, pentru a-l jigni pe ginerele său în public; l-a plătit, domnule, ca să facă asta, l-a plătit. Și s-a mai spus că individul l-a tras în frigare de parcă ar fi fost un porumbel. Povestea a fost mușamalizată, dar, pe cinstea mea, Kelso și-a mâncat singur cotletul la club multă vreme după aceea. A adus-o pe fiica sa înapoi la el, mi s-a spus, iar ea nu i-a mai vorbit niciodată. O, da, a fost o afacere cât se poate de neplăcută. Și fata a murit, cam la un an după aceea. Așadar a rămas un fiu în urma ei, nu? Uitasem de asta. Ce fel de băiat este? Dacă-i seamănă mamei lui, trebuie să fie un tip tare chipeș.

— Este foarte chipeș, afirmă lordul Henry.

— Sper să încapă pe mâini bune, continuă bătrânul. Ar fi trebuit să-i rămână o grămadă de bani, dacă Kelso s-ar fi purtat cu el cum se cuvine. Și maică-sa avea avere. Întreaga proprietate Selby i-a revenit ei după bunicul său. Bunicul ei îl ura pe Kelso, îl considera un individ ranchiunos. Și așa era. A venit la Madrid odată, când mă aflam și eu acolo. Pe cinstea mea, mi-era rușine cu el. Regina mă tot întreba de nobilul englez care se certa mereu cu birjarii pe seama plății. A ieșit mare scandal pe tema asta. N-am îndrăznit să mai vin pe la curte o lună întreagă. Sper că s-a purtat mai bine cu nepotul său decât cu birjarii.

— Nu știu, răspunse lordul Henry. Îmi închipui că băiatul se descurcă destul de bine. Încă nu a ajuns la vârsta majoratului. Are moșia de la Selby, așa știu. El mi-a spus. Și... mama sa era foarte frumoasă.

— Margaret Devereux a fost una din cele mai încântătoare ființe pe care le-am văzut vreodată, Harry. Ce Dumnezeu o fi făcut-o să se comporte așa, n-am putut să înțeleg niciodată. Ar fi putut să se căsătorească cu oricine ar fi dorit. Carlington era

¹ Localitate balneară în partea de răsărit a Belgiei.

îneebunit după ea. Totuși, era o femeie romantică. Toate femeile din familia ei erau așa. Bărbații... era vai și amar de ei, în schimb femeile erau încântătoare. Carlington a căzut în genunchi în fața ei. Mi-a spus asta chiar el. Ea a râs, dar în Londra nu era nici o fată la vremea aceea care să nu fie cu ochii pe el. Și, apropo, Harry, că tot vorbim de căsnicii nereușite, ce mai e și cu pălăvrăgelile astea pe care mi le-a tot spus tatăl tău despre Dartmoor, care ar vrea să se căsătorească cu o americană? Englezoaicele nu-i mai sunt pe măsură?

— E foarte la modă să te căsătorești cu o americană în ziua de azi, unchiule George.

— Eu am să le susțin pe englezoaice împotriva lumii, Harry, spuse lordul Fermor, lovind cu pumnul în masă.

— Pariurile se fac pe seama americanelor.

— Nu este de durată, mi s-a spus, murmură unchiul său.

— O cursă lungă le epuizează, dar la o alergare cu obstacole sunt neîntrecute. Prind lucrurile din zbor. Nu cred că Dartmoor are vreo șansă.

— Ce neamuri are? mormăi bătrânul domn. Are vreo rudă?

Lordul Henry scutură din cap dezaprobat.

— Americancele se pricep de minune să-și țină ascunși părinții, tot așa cum englezoaicele se pricep să-și ascundă trecutul, spuse el, ridicându-se să plece.

— Sunt negustori de porci, presupun.

— Așa sper, unchiule George, de dragul lui Dartmoor. Mi s-a spus că este cea mai profitabilă afacere în America, după politică.

— Este drăguță?

— Se comportă ca și cum ar fi frumoasă. Majoritatea americanelor se comportă așa. E secretul farmecului lor.

— De ce oare nu pot americancele astea să stea în țara lor? Mereu ne spun nouă că acolo este raiul pe pământ pentru femei.

— Așa este. Acesta este motivul pentru care ele, întocmai ca și Eva, sunt extrem de nerăbdătoare să plece de-acolo, spuse lordul Henry. La revedere, unchiule George. Am să întârzii la prânz dacă mai zăbovesc mult. Îți mulțumesc pentru informațiile pe care le

doream. Îmi place întotdeauna să știu totul despre noii mei prieteni și să nu știu nimic despre cei vechi.

— Unde iei prânzul, Harry?

— La mătușa Agatha. M-am invitat singur împreună cu domnul Gray. Ele este cel mai proaspăt *protégé*¹ al ei.

— Nu mai spune! Spune-i mătușii tale Agatha, Harry, să nu mă mai deranjeze cu apelurile ei pentru acte de caritate. M-am săturat de ele. Păi, femeia asta cumsecade crede că eu nu mai am altceva de făcut decât să scriu cecuri pentru capriciile ei prostesti.

— În regulă, unchiule George, am să-i spun, nu o să aibă nici un efect scontat. Oamenii caritabili își pierd orice simț al umanității. Este caracteristica lor definitorie.

Bătrânul domn mormăi în sinea lui aprobator și sună clopoțelul, ca să vină servitorul. Lordul Henry ieși pe sub arcada scundă pe strada Burlington și-și îndreptă pașii înspre piața Berkeley.

Deci asta era povestea părinților lui Dorian Gray. Chiar și așa cum îi fusese spusă, fără nici un fel de înflorituri, îl intrigase prin aluzia la o idilă ciudată, aproape modernă. O femeie frumoasă care riscă totul pentru o pasiune nebunească. Câteva săptămâni dezlănțuite de fericire, scurtate brusc de o crimă hidoasă, barbară. Luni de agonie surdă și apoi un copil născut în durere. Mama răpită de ghearele morții, băiatul lăsat pradă singurătății și tiraniei unui bărbat în vârstă și neiubitor. Da, era un trecut interesant. Îl plasa pe tânăr într-o postură deosebită și-l făcea și mai deosebit decât era. În spatele fiecărui detaliu încântător care existase se afla ceva tragic. Lumi întregi au trebuit să se chinuiască, pentru ca floarea cea mai modestă să poată înflori... Și cât de încântător fusese la cina din seara precedentă, când, cu ochii surprinși și buzele întredeschise de o plăcere amestecată cu teamă, șezuse vizavi de el la masa din club, iar lumina roșiatică a lumânărilor accentua și mai mult roșeața trandafirie de pe chipul său surprins, trezit la viață. Discuția cu el era aidoma interpretării unei piese la o vioară fermecată. Răspundea la fiecare atingere și fremătare a arcușului... Există ceva extrem de captivant în acea încercare

¹ Favorit (fr.).

de a influența pe cineva. Nici o altă încercare nu i se aseamăna. Să-ți proiectezi sufletul într-o formă grațioasă și să-l lași acolo să zăbovească o clipă, să auzi propriile păreri intelectuale care se întorc înapoi la tine cu ecou și îmbogățite cu toată muzica pasiunii și a tinereții, să transformi un temperament într-altul, ca și cum ar fi un fluid subtil sau un parfum ciudat, astea erau adevărate bucurii — poate cea mai încântătoare bucurie care ne-a mai rămas într-o epocă atât de limitată și banală ca a noastră, o epocă exclusiv carnală prin plăcerile ei și excesiv de banală prin scopurile propuse... Era un tip încântător, acel băiat pe care, printr-o întâmplare atât de bizară, îl cunoscuse în atelierul lui Basil; sau, în orice caz, putea fi modelat într-o făptură fermecătoare. Grația îi aparținea, era înzestrat cu puritatea dalbă a copilăriei și cu frumusețea aidoma vechilor sculpturi grecești în marmură păstrate până în zilele noastre. Puteai face orice cu el. Ți-l puteai închipui un titan sau o jucărie. Ce păcat că această frumusețe era menită să pălească!... Și Basil? Dintr-un punct de vedere psihologic, cât de interesant era! Noua manieră în artă, stilul proaspăt de a aborda viața, sugerat atât de straniu prin simpla prezență vizibilă a cuiva care nu era conștient de toate astea; spiritul tăcut, care sălășluia în pădurile umbroase și care străbătea nevăzut câmpurile largi, ivindu-se brusc, ca o driadă și fără să se teamă, pentru că în sufletul lui, care o căuta, se trezise acea viziune uimitoare căreia i se dezvăluie lucrurile minunate; simplele forme și contururi ale lucrurilor deveneau, în acest fel, mai pure și câștigau un soi de valoare simbolică, de parcă ele însele ar fi fost modele ale altei forme, mai aproape de perfecțiune, și a cărei umbră prindea astfel consistență: cât de ciudat era totul! Își aducea aminte de ceva asemănător în istorie. Nu fusese oare Platon¹, artistul pe tărâmul gândirii, cel care analizase primul aceste forme? Nu fusese oare Buonarroti² cel care le sculptase în marmura colorată a unui șir de sonete? Dar în secolul nostru era ciudat... Da; va încerca să fie pentru Dorian Gray ceea

¹ Platon (427–347 î.Hr.) filosof idealist obiectiv, unul dintre cei mai de seamă gânditori ai Antichității.

² Michelangelo Buonarroti (1475–1564).

ce, fără să știe, era băiatul pentru pictorul care crease tabloul încântător. Va căuta să-l domine — de fapt, pe jumătate făcuse acest lucru. Își va însuși acel spirit minunat. Exista ceva fascinant la acest fiu al Iubirii și al Morții.

Brusc, se opri și se uită în sus la casele din jur. Descoperi că trecuse de casa mătușii sale și, zâmbind în sinea sa, se întoarse. Când intră în holul oarecum sumbru, majordomul îl înștiință că prânzul fusese deja servit. Îi lăsă unui lacheu pălăria și bastonul și intră în sufragerie.

— Ai întârziat ca de obicei, Harry, exclamă mătușa sa, scuturându-și capul spre el.

Acesta inventă o scuză facilă și, după ce ocupă locul liber de lângă mătușa sa, privi în jur să vadă cine era acolo. Dorian îl salută din cap timid, din capătul mesei, iar obrajii îi fură cuprinși de o roșeață de plăcere. Vizavi se afla ducesa de Harley, o doamnă amabilă, cu un caracter admirabil, extrem de plăcută de toți cei care o cunoșteau și având acele ample proporții arhitectonice care, la femeile care nu sunt ducese, sunt descrise de către istoricii contemporani ca fiind o dovadă de robustețe. Lângă ea, în partea dreaptă, ședea sir Thomas Burdon, un membru radical din Parlament, care-și urma șeful în public, iar în viața intimă îi urmărea pe cei mai buni bucătari, cinând cu membrii partidului său și gândind alături de liberali, în conformitate cu o regulă înțeleaptă și bine cunoscută. Locul din stânga ei fusese ocupat de domnul Erskine din Treadley, un bătrân domn de un farmec și o cultură deosebite, care, se pare, deprinsese năravul de a rămâne tăcut, deoarece, așa cum îi explicase cândva lui *lady* Agatha, spusese tot ce avea de spus până la vârsta de treizeci de ani. Singura sa vecină era doamna Vandeleur, una din cele mai vechi prietene ale mătușii sale, o sfântă desăvârșită printre femei, dar îngrozitor de neîngrijită, încât își amintea de o carte de rugăciuni prost legată. Din fericire pentru el, vizavi de ea se afla lordul Faudel, o destul de inteligentă mediocritate între două vârste, la fel de pleșuv ca o declarație ministerială din Camera Comunelor, cu care doamna stătea de vorbă în acea manieră profund interesată.

Asta constituie o greșeală de neiertat, așa cum a observat el însuși cândva, căreia toți oamenii cumsecade îi cad victime și de care nici unul nu se poate lecu vreodată.

— Discutăm de bietul Dartmoor, lord Henry, exclamă ducesa, înclinând fermecător din cap către el, peste masă. Crezi că se va căsători cu această tânără fascinantă?

— Cred că ea s-a hotărât să-l ceară în căsătorie, ducesă.

— Ce îngrozitor! exclamă *lady* Agatha. Chiar că ar trebui să intervină cineva.

— Am auzit, din surse credibile, că tatăl ei e proprietarul unei manufacturi de textile, spuse *sir* Thomas Burdon, cu un aer superior.

— Unchiul meu mi-a pomenit de niște carne de porc la cutie, *sir* Thomas.

— Textile! Ce sunt textilele astea americane? întrebă ducesa, ridicându-și mirată mâinile vânjoase și accentuând verbul.

— Romane¹ americane, răspuse lordul Henry, luându-și singur o bucată de prepeliță.

Ducesa rămase nedumerită.

— Nu-l băga în seamă, draga mea, șopti *lady* Agatha. Nici-odată nu vorbește serios.

— Când a fost descoperită America, spuse membrul radical al Parlamentului, după care începu să înșire tot felul de amănunte plictisitoare. Ca toți oamenii care încearcă să epuizeze un subiect, el îi epuiza pe ascultătorii săi. Ducesa suspină și se folosi de privilegiul ei de a-l întrerupe.

— Din tot sufletul îmi doresc să nu o fi descoperit nimeni! exclamă ea. Fetele noastre nu mai au nici o șansă în ziua de azi. Este extrem de nedrept!

— Poate că, la urma urmei, America nici nu a fost descoperită, spuse domnul Erskine. Eu unul aș spune că nu a fost decât întrezărită.

— O! Dar i-am văzut și eu pe unii dintre locuitori, răspuse ducesa vag. Trebuie să mărturisesc că majoritatea sunt extrem de

¹ Joc de cuvinte intraductibil: *dry-goods* — *a dry novel* (un roman sec, scris prost, plat).

chipeși. Și se îmbracă bine. Își croiesc toate hainele la Paris. Aș vrea să-mi permit și eu să fac asta.

— Se spune că atunci când moare un american cumsecade, acesta merge în Paris¹, chicoti sir Thomas, care avea o garderobă largă de haine vechi ale umorului.

— Zău? Și unde se duc americanii răi când mor? se interesă ducesa.

— Merg în America, murmură lordul Henry.

Sir Thomas se încruntă.

— Mă tem că nepotul tău are prejudecăți în ceea ce privește acea țară măreață, se adresează el către lady Agatha. Am călătorit peste tot în America, cu mijloace de transport puse la dispoziție de directori care, în astfel de chestiuni, sunt extremi de bine educați. Te asigur că merită să o vizitezi.

— Dar oare este neapărat necesar să vizităm Chicago pentru a ne considera educați? întrebă domnul Erskine cu o voce tânguitoare. Eu nu mă simt în stare să fac o asemenea călătorie.

Sir Thomas făcu un semn cu mâna.

— Domnul Erskine din Tradley are lumea adunată în rafturile bibliotecii. Noi, oamenii practici, ne dorim să vedem lucruri și nu să citim despre ele. Americanii sunt un popor extrem de interesant. Sunt foarte raționali. Cred că asta este trăsătura lor caracteristică. Da, domnule Erskine, un neam de oameni extrem de raționali. Te asigur că la ei nu merge cu tot felul de prostioare.

— Ce îngrozitor! exclamă lordul Henry. Pot să tolerez forța brută, dar gândirea brută este de-a dreptul de nesuportat. Folosirea ei este cumva necinstită. Este ca o lovitură sub intelect.

— Nu te înțeleg, spuse sir Thomas, făcându-se din ce în ce mai roșu.

— Eu, da, lord Henry, murmură domnul Erskine, cu un zâmbet.

— Paradoxurile sunt admirabile în felul lor... reluă baronetul.

— Asta a fost un paradox? întrebă domnul Erskine. Eu nu credeam că-i așa. Poate că așa a fost. Ei bine, calea paradoxurilor

¹ Joc fonetic între *Paris* și *Paradise*.

este calea adevărului. Pentru a testa realitatea, trebuie să o vedem mergând pe sârmă. Când adevărurile devin acrobați, atunci le putem judeca.

— Vai de mine! exclamă *lady Agatha*, cum mai discutați voi, bărbații! Sunt sigură că n-aș înțelege niciodată despre ce discutați voi. O, Harry, mă superi foarte tare. De ce încerci să-l convingi pe drăguțul domn Gray să renunțe la East End? Te asigur că se va dovedi de neprețuit. Oamenilor de acolo le-ar plăcea felul în care cântă.

— Vreau să-mi cânte și mie, strigă lordul Henry, zâmbind, și privi în lungul mesei, apoi prinse o privire strălucitoare, cu subînțelesuri.

— Dar oamenii sunt atât de nefericiți în Whitechapel, continuă *lady Agatha*.

— Pot să am înțelegere față de orice, mai puțin față de suferință, spuse lordul Henry, ridicând din umeri. Nu pot să am înțelegere față de așa ceva. Este prea urâtă, prea oribilă, prea chinuitoare. Există ceva îngrozitor de morbid în simpatia lumii din ziua de azi pentru suferință. Ar trebui să avem înțelegere față de culori, frumusețe, față de bucuria vieții. Cu cât se spun mai puține despre durerile vieții, cu atât mai bine.

— Cu toate acestea, East End este o problemă foarte importantă, remarcă *sir Thomas*, dând din cap cu seriozitate.

— Chiar așa, răspunse tânărul lord. Este vorba de problema sclaviei, iar noi încercăm să o rezolvăm înveselindu-i pe sclavi.

Politicianul îi aruncă o privire tăioasă.

— Atunci ce fel de schimbare propui? întrebă el.

Lordul Henry râse.

— Nu doresc să schimb nimic în Anglia, cu excepția vremii, răspunse el. Mă mulțumesc numai cu contemplarea filosofică. Dar, deoarece secolul al nouăsprezecelea a dat faliment din cauza cheltuielilor exagerate pe simpatie, aș sugera să apelăm la știință pentru a ne aduce pe calea cea bună. Avantajul sentimentelor este acela că ne duc pe căi greșite, iar avantajul științei este acela că nu ține de sentimente.

— Dar avem responsabilități atât de mari, se amestecă doamna Vandeleur timidă.

— Extrem de mari, spuse ca un ecou *lady Agatha*.

Lordul Henry îl privi pe domnul Erskine.

— Omenirea se ia pe sine mult prea în serios. Este păcatul original al lumii. Dacă omul cavernelor ar fi știut cum să râdă, istoria ar fi fost cu totul alta.

— Vorbele tale mă consolează, zise pe un ton melodos ducesa. Întotdeauna m-am simțit foarte vinovată ori de câte ori am vizitat-o pe draga dumitale mătușă, căci nu mă interesează câtuși de puțin East End-ul. Pe viitor, voi fi în stare să o privesc drept în ochi fără să roșesc.

— Roșeața sporește frumusețea, ducesa, remarcă lordul Henry.

— Doar atunci când suntem tineri, răspunse ea. Atunci când o femeie în vârstă, ca mine, roșește, este un semn foarte rău. Ah!, lord Henry, aș vrea să-mi spui cum să fiu tânără din nou.

Lordul se gândi o clipă.

— Poți să-ți aduci aminte de vreo greșeală majoră pe care ai făcut-o în tinerețe, ducesa? o întreabă el, aruncându-i o privire peste masă.

— Mi-e teamă că îmi aduc aminte de foarte multe, exclamă ea.

— Atunci fă-le din nou, spuse el cu seriozitate. Pentru a-ți recupera tinerețea, nu trebuie decât să-ți repeți nebuniile.

— Ce teorie minunată! exclamă ducesa. Trebuie să o aplic.

— O teorie periculoasă! se auzi replica lui *sir Thomas* printre buzele strânse. *Lady Agatha* scutură din cap, dar nu se putu abține să se simtă amuzată. Domnul Erskine asculta.

— Da, continuă el, acesta este unul dintre marile secrete ale vieții. În ziua de azi, mulți oameni mor din cauza unui bun-simț perfid și descoperă când este prea târziu că singurele lucruri pe care nu le regretă nimeni sunt greșelile.

Toată lumea de la masă începu să râdă.

Apoi lordul se jucă cu această idee și deveni încăpățânat; o aruncă în aer și o transfigurează, o lăasă să-i scape și apoi o prinse din nou din zbor; îi dădea strălucire, îmbogățind-o cu fantezie, și o

înăripă cu ajutorul paradoxurilor. Lauda nebuniei, zise el în timp ce continua, devenea filosofie, iar Filosofia însăși întinerea și, prinzând din zbor muzica nebună a Plăcerii, purta, așa cum și-ar imagina cineva, mantia ei pătată cu vin și o coroană de iederă, dansând precum o bacantă pe dealurile vieții, și râdea de mola-ticul Silen¹, pentru că rămăsese treaz. Faptele fugeau prin fața ei ca niște fâpturi înfricoșate ale pădurii. Picioarele ei dalbe călcau pe teascul uriaș unde stătea înțeleptul Omar², până când mustul în fierbere se ridica până în dreptul picioarelor ei desculțe, în valuri de bolboroseli purpurii, sau se întindea ca o spumă roșie până peste marginile negricioase, înclinate, care picurau întruna, ale hârdău-lui. Era o improvizație extraordinară. El simțea că privirea lui Dorian Gray era ațintită asupra sa, iar conștiința faptului că printre spectatorii săi se afla unul a cărui minte dorea să o vrăjească, părea să-i aprindă spiritul și mai tare, făcându-i imaginația să prindă și mai multă culoare. Era strălucitor, fantastic, iresponsabil. Îi încânta pe ascultătorii săi până la extrem, iar aceștia se supuneau melodiei sale fermecate, răzând. Dorian Gray nu-și lua nici o clipă privirea de la el, ci stătea ca vrăjit, iar buzele îi erau străbătute întruna de zâmbete, pe când ochii săi întunecați erau cuprinși de o mirare care se accentua din ce în ce mai mult.

În cele din urmă, înveșmântată în costumul epocii respective, realitatea intră în cameră în persoana unui servitor, ca să o anunțe pe ducesa că o aștepta trăsura. Aceasta își frământă mâinile într-o disperare prefăcută.

— Ce enervant! strigă ea. Trebuie să plec. Trebuie să-l caut pe soțul meu la club și să-l duc la o întrunire absurdă la Willis's Rooms³, unde trebuie să prezideze. Dacă întârzii, cu siguranță se va

¹ Zeitate a pădurii în mitologia greacă, însoțitor al lui Bacchus, reprezentat sub forma unei fâpturi jumătate-cal și jumătate-om, bătrân, bărbos, chel și mare amator de băutură.

² Omar Khayyam (c. 1040–1123), poet și erudit persan, autor al unor celebre catrene.

³ Clădire din Londra, pe King Street, unde se puteau închiria săli pentru reuniunile publice.

enerva, iar cu coafura asta n-aș putea suporta o scenă. Este mult prea fragilă. O singură vorbă aspră ar distruge-o. Nu, trebuie să plec, dragă Agatha. La revedere, lord Henry, ești cu adevărat încântător și îngrozitor de demoralizant. Îți mărturisesc că nu știu ce să spun despre părerile dumitale. Trebuie neapărat să vii și să iei cina cu noi într-o seară de marți. Nu ai nici o treabă marți?

— Pentru dumneavoastră aș renunța la oricine, ducesă, spuse lordul Henry, cu o plecăciune.

— Ah! Este foarte bine și foarte urât din partea dumitale, exclamă ea. Deci ne-am înțeles, vii. Și ieși din cameră, urmată de lady Agatha și de celelalte doamne.

După ce lordul Henry se așeză la locul său din nou, domnul Erskine se mută și, luându-și un scaun aproape de el, îi puse mâna pe braț.

— Dumneata vorbești cât ar putea fi cuprins în cărți întregi, spuse el. De ce nu te apuci de scris?

— Îmi place prea mult să citesc cărți ca să-mi mai pese să le scriu, domnule Erskine. Cu siguranță că mi-ar plăcea să scriu un roman, un roman care să fie la fel de încântător ca un covor persan și la fel de ireal. Dar în Anglia nu există un public care să citească nimic altceva în afară de ziare, abecedare și enciclopedii. Dintre toate națiile din lume, englezii au simțul frumuseții literare cel mai puțin dezvoltat.

— Mă tem că ai dreptate, răspunse domnul Erskine. Și eu am avut ambiții literare, dar am renunțat la ele cu mult timp în urmă. Și acum, dragul meu prieten tânăr, dacă-mi vei îngădui să-ți spun astfel, pot să te întreb dacă chiar ai vorbit serios când ne-ai spus toate lucrurile acelea la prânz?

— Am o vagă tendință să uit ce spun, zâmbi lordul Henry. A fost chiar atât de rău?

— Foarte rău, pe onoarea mea. De fapt, te consider extrem de periculos și, dacă se întâmplă ceva cu buna noastră ducesă, te vom considera cu toții principalul vinovat. Dar aș dori să discut cu dumneata despre viață. Generația în care m-am născut eu era plicticoasă. Într-o bună zi, când te vei plictisi de Londra, vino la

Treadley și dezvăluie-mi filosofia dumitale hedonistă, la un pahar de vin minunat de Burgundia, pe care sunt fericit să-l posed.

— Voi fi încântat. O vizită la Treadley ar fi un mare privilegiu. Are o gazdă perfectă și o bibliotecă desăvârșită.

— Dumneata le vei completa, răspunse bătrânul *gentleman*, cu o plecăciune plină de curtoazie. Iar acum, trebuie să-mi iau rămas-bun de la minunata dumitale mătușă. Trebuie să ajung la Ateneum. Este ora când noi, cei de acolo, dormim.

— Cu toții, domnule Erskine?

— Patruzeci dintre noi, în patruzeci de fotolii. Ne antrenăm pentru Academie.

Lordul Henry răsă și se ridică.

— Eu merg în parc, exclamă el.

În timp ce ieșea pe ușă, Dorian Gray îl atinse pe braț.

— Lasă-mă să vin cu dumneata, murmură el.

— Dar credeam că i-ai promis lui Basil Hallward că mergi să-l vizitezi, răspunse lordul Henry.

— Mai degrabă te însoțesc pe dumneata. Da, simt că trebuie să vin cu dumneata. Te rog, lasă-mă, dar promiți să discuți cu mine tot timpul? Nimeni nu vorbește așa de minunat ca dumneata.

— Ah! Am vorbit destul pentru astăzi, spuse lordul Henry, zâmbind. Tot ce-mi doresc, în prezent, este să contemplu viața. Poți să vii și dumneata cu mine să faci același lucru, dacă vrei.

IV

O LUNĂ MAI TÂRZIU, ÎNTR-O DUPĂ-AMIAZĂ, Dorian Gray stătea tolănit într-un luxos fotoliu, în mica bibliotecă din casa lordului Henry din Mayfair¹. Era, în felul ei, o cameră încântătoare, cu lambriurile acelea înalte, de stejar măsliniu, cu frizele de culoare bej și tavanul realizat în stucatură și cu covorul de păslă cărămizie, peste care erau aruncate carpete persane de mătase, cu franjuri

¹ Unul dintre cele mai elegante cartiere londoneze.

lungi. Pe o măsuță delicată de mahon era așezată o statueta de Clodion¹ și lângă ea se afla o copie din *Les Cent Nouvelles*², legate pentru Margareta de Valois³ de către Clovis Eve și având risipite pe coperte margaretele aurite pe care regina le alesese drept emblema sa. Niște vase albastre, mari, din porțelan, pline cu lalele, erau aranjate pe polița șemineului și prin ochiurile mici, încadrate cu plumb, ale ferestrei năvălea lumina de culoarea caisei, a unei zile de vară din Londra.

Lordul Henry încă nu sosise. Era întotdeauna în întârziere din principiu, principiul său fiind acela că punctualitatea este hoțul timpului. Așa că băiatul era destul de posomorât, în timp ce întorcea cu degetele sale leneșe paginile unei ediții bogat ilustrate din *Manon Lescaut*, pe care o găsisese pe unul dintre rafturi. Ticăitul formal și monoton al pendulei Louis Quatorze⁴ îl enerva. O dată sau de două ori se gândi să plece.

În cele din urmă, auzi pași afară și ușa se deschise.

— Cât de mult ai întârziat, Harry! murmură el.

— Mă tem că nu este Harry, domnule Gray, răspunse o voce ascuțită.

Dorian privi iute împrejur și se ridică în picioare.

— Mă scuzați, am crezut...

— Ai crezut că este soțul meu. Sunt soția lui. Trebuie să mă lași să mă prezint. Te cunosc foarte bine din fotografii. Cred că soțul meu are șaptesprezece.

¹ Clodion sau Claude Michel (1736–1814), sculptor francez. A creat foarte grațioase sculpturi în marmură și teracotă, în stil rococo, reprezentând cu predilecție scene erotice și senzuale, nimfe, fauni etc.

² O sută de nuvele. În realitate, *Les cent nouvelles nouvelles* (O sută de nuvele noi), culegere de povestiri galante din secolul al XV-lea.

³ Marguerite de Valois (1492–1549), de Navarra sau de Angoulême, regină a Navarrei. Autoare de versuri și povestiri, lucrarea ei cea mai importantă este *Heptameronul*, un volum de 72 de proze scrise în maniera lui Boccaccio.

⁴ Stil decorativ creat în perioada domniei lui Ludovic al XIV-lea (1643–1715).

— Chiar șaptesprezece, *lady Henry*?

— Ei bine, optsprezece, atunci. Te-am văzut împreună cu el, seara trecută, la Operă.

Râdea nervos în timp ce vorbea și-l urmărea cu ochii ei stinși, de culoarea florilor de nu-mă-uita. Era o femeie ciudată ale cărei rochii arătau întotdeauna de parcă ar fi fost croite la furie și îmbrăcate la repezeală. De obicei, era tot timpul îndrăgostită de cineva și, deoarece niciodată nu i se răspundea la pasiunea sa, își păstrase toate iluziile. Încerca să aibă o înfățișare pitorească, dar nu reușea decât să arate neîngrijită. O chema Victoria și marea ei obsesie era mersul la biserică.

— Am văzut *Lohengrin*, *lady Henry*, așa cred, nu?

— Da, era vorba de dragul de *Lohengrin*. Îmi place muzica lui Wagner mai mult decât a oricui altcuiva. Este atât de tare, încât poți să vorbești tot timpul fără ca ceilalți să audă ce spui. Asta-i un mare avantaj, nu crezi, domnule Gray?

Același răs nervos, sacadat, îi izbucni de pe buzele subțiri și degetele ei începură să se joace cu un cuțit lung, pentru hârtie, cu plăsele de бага.

Dorian râse și dădu din cap dezaprobat.

— Mi-e teamă că nu sunt de acord, *lady Henry*. Nu vorbesc niciodată în timpul muzicii, cel puțin în timpul muzicii de calitate. Dacă auzi muzică de proastă calitate, este de datoria ta să o îneci în conversație.

— Ah! Asta e una din părerile lui Harry, nu-i așa, domnule Gray? Întotdeauna aud părerile lui Harry de la prietenii săi. Este singura modalitate prin care ajung să le cunosc. Dar nu trebuie să crezi că nu-mi place muzica bună. O ador, numai că mi-e teamă de ea. Mă face prea romantică. Pur și simplu i-am venerat pe pianiști — doi deodată, uneori, îmi spune Harry. Nu știu ce mă atrage la ei. Poate faptul că sunt străini. Sunt toți străini, nu? Chiar și cei care sunt născuți în Anglia devin străini după un timp, nu? Este un gest atât de inteligent din partea lor și un compliment adus artei. În felul ăsta ajung să fie de-a dreptul cosmopoliți, nu-i așa? Nu ai participat niciodată la vreo recepție dată de mine, nu,

domnule Gray? Trebuie neapărat să vii. Nu-mi pot permite orhidee, dar cu străinii nu sunt zgârcită. Prezența lor face totul mult mai pitoresc. Dar iată-l pe Harry! Harry, te căutam pentru a te ruga ceva — am uitat ce anume — și l-am găsit pe domnul Gray aici. Am avut o discuție atât de plăcută despre muzică! Avem cam aceleași idei. Ba nu, am impresia că ideile noastre sunt total diferite. Dar domnul Gray a fost o prezență agreabilă. Mă bucur atât de mult că l-am cunoscut.

— Sunt încântat, dragostea mea, absolut încântat, spuse lordul Henry, ridicându-și sprâncenele negre în formă de semilună și privindu-i pe amândoi cu un zâmbet amuzat. Îmi pare tare rău că am întârziat, Dorian. Am fost să caut o bucată de brocart vechi pe strada Wardour și a trebuit să mă târguiesc ore întregi pentru ea. În ziua de azi, oamenii știu cât costă orice, dar nu cunosc valoarea lucrurilor.

— Mă tem că trebuie să plec, exclamă *lady* Henry, rupând o tăcere ciudată cu râsul ei prostesc și subit. Am promis că o însoțesc pe ducesă. La revedere, domnule Gray. La revedere, Harry. Bănuiesc că iei masa în oraș, nu? Și eu. Poate că ne întâlnim la *lady* Thornbury.

— Așa cred și eu, draga mea, adăugă lordul Henry, închizând ușa în urma ei, după ce soția sa, asemenea unei păsări a paradisului care ar fi stat toată noaptea în ploaie, ieși în grabă din cameră, lăsând în urmă o aromă slabă de frangipan¹. Apoi își aprinse o țigară și se aruncă pe o canapea.

— Să nu te căsătorești niciodată cu o femeie care are părul de culoarea paiului, Dorian, spuse lordul după ce pufăi de câteva ori.

— De ce, Harry?

— Pentru că sunt atât de sentimentale.

— Dar îmi plac oamenii sentimentali.

— Să nu te căsătorești deloc, Dorian. Bărbații se căsătoresc pentru că sunt obosiți; femeile, pentru că sunt curioase; și unii, și alții vor fi dezamăgiți.

¹ Arbore ornamental tropical (*Plumiera alba*), cu flori mari, roz sau albe, și cu un parfum ca de iasomie.

— Nu cred că am chef de înșurătoare, Harry. Sunt mult prea îndrăgostit. Acesta este unul dintre aforismele tale. Eu îl pun în practică, așa cum fac cu tot ce spui.

— De cine ești îndrăgostit? întrebă lordul Henry, după o pauză.

— De o actriță, spuse Dorian Gray, roșind.

Lordul Henry ridică din umeri.

— Acesta este un debut cam banal.

— N-ai mai spune asta, dacă ai vedea-o, Harry.

— Cum o cheamă?

— O cheamă Sibyl Vane.

— N-am mai auzit de ea.

— Nimeni n-a auzit. Totuși, se va auzi de ea într-o bună zi. Este un geniu.

— Dragul meu băiat, nici o femeie nu e un geniu. Femeile sunt decorative. Niciodată nu au nimic de spus, dar o spun atât de fermecător. Femeile reprezintă triumful materiei asupra minții, întocmai cum bărbații reprezintă triumful minții asupra moralității.

— Harry, cum poți să spui asta?

— Dragul meu Dorian, este purul adevăr. În momentul de față, le cercetez pe femei, așa că ar trebui să o știu mai bine. Subiectul acesta nu este atât de dificil pe cât credeam. Mi se pare că în ultimă instanță nu există decât două tipuri de femei, cele care rămân naturale și cele care se fardează. Cele care rămân naturale sunt foarte utile. Dacă vrei să-ți câștigi o reputație respectabilă, nu trebuie decât să le inviți la o cină în oraș. Celelalte femei sunt foarte încântătoare. Totuși, fac o singură greșeală. Se fardează pentru a încerca să arate tinere. Bunicile noastre se fardau ca să arate mai bine și să converseze sclipitor. *Rujul și spiritul* mergeau mână în mână cândva. Asta nu mai e cazul în ziua de azi. Atâta vreme cât o femeie poate să arate cu zece ani mai tânără decât propria ei fiică, este perfect satisfăcută. În privința conversației, nu există decât cinci femei în Londra cu care merită să discuți, iar două dintre acestea nu pot fi acceptate într-o societate decentă. Cu toate astea, povestește-mi despre geniul tău. De cât timp o cunoști?

— Vai, Harry, părerile tale mă îngrozesc.

— Lasă asta. De cât timp o cunoști?

— Cam de trei săptămâni.

— Și unde ai întâlnit-o?

— Am să-ți spun, Harry, dar nu vreau să fii lipsit de înțelegere în legătură cu asta. La urma urmei, nimic nu s-ar fi întâmplat, dacă nu te-aș fi cunoscut pe tine. M-ai umplut de o dorință sălbatică să cunosc totul despre viață. Zile întregi după ce te-am cunoscut, ceva părea să-mi zvâcnească în vene. În timp ce mă odihneam în parc, sau mă plimbam prin Picadilly, mă uitam la toți cei care treceau pe lângă mine și mă întrebam, cu o curiozitate exagerată, ce fel de viață duceau. Unii dintre ei mă fascinau. Alții mă umpleau de groază. În aer plutea o otravă deosebită. Nutream o pasiune pentru senzații... Ei bine, într-o seară, pe la ora șapte, m-am hotărât să ies în căutare de noi aventuri. Simțeam că Londra asta cenușie și monstruoasă în care trăim, cu ne-numărați oameni, cu păcătoșii ei sordizi și delicioasele ei păcate, așa cum te-ai exprimat cândva, trebuie că-mi pregătește ceva. Mi-am imaginat o mie de lucruri. Simpla idee a unui pericol mi-a dat o senzație de plăcere. Mi-am adus aminte ce-mi spuseseși odată, în acea seară minunată când am cinat pentru prima oară împreună, despre căutarea frumuseții, care trebuie să fie adevăratul secret al vieții. Nu știu la ce mă așteptam, dar am ieșit și am hoinărit înspre partea de est și în curând m-am rătăcit într-un labirint de străzi întunecoase și sordide, în niște piețe fără fir de iarbă. În jurul orei opt și jumătate, am trecut prin fața unui teatru mic și caraghios, cu felinare mari și afișe de prost gust. Un evreu urât, îmbrăcat cu cea mai uluitoare haină pe care am văzut-o vreodată în viața mea, stătea la intrare fumând un trabuc ordinar. Avea un păr slinos și un diamant uriaș strălucea în mijlocul unei cămăși soioase. „Doriți o lojă, *my lord?*” mă întrebă când mă văzu, și-și scoase pălăria cu un aer de un servilism pompos. Era ceva în prezența sa, Harry, care m-a amuzat. Era ca un monstru. Vei râde de mine, știu, dar chiar am intrat și am plătit o guinee pentru un loc aproape de scenă. Nici până în ziua de azi nu-mi dau

seama de ce am făcut-o și cu toate astea, dacă n-aș fi făcut-o, dragul meu Harry, dacă nu s-ar fi întâmplat așa, aș fi pierdut cea mai mare poveste de dragoste din viața mea. Văd că râzi. Este groaznic din partea ta!

— Nu râd, Dorian, cel puțin nu râd de tine. Dar n-ar trebui să spui că este cea mai măreață poveste de dragoste din viața ta. Ar trebui să spui prima poveste de dragoste din viața ta. Vei fi mereu iubit și întotdeauna vei fi îndrăgostit de iubire. O *grande passion*¹ este privilegiul celor care nu au nimic de făcut. Aceasta este utilitatea claselor leneșe dintr-o țară. Nu-ți fie teamă. Te așteaptă lucruri minunate. Acesta nu este decât începutul.

— Crezi că sunt atât de superficial? strigă Dorian Gray furios.

— Nu, cred că ești profund.

— Ce vrei să spui?

— Dragul meu băiat, cei care iubesc doar o singură dată în viață sunt cu adevărat cei superficiali. Ceea ce ei numesc loialitate și fidelitate eu numesc fie letargia unui nărav, fie lipsa imaginației. Fidelitatea în viața sentimentală este asemănătoare cu consecvența în viața intelectului — simpla recunoaștere a eșecului. Fidelitatea! Trebuie să o cercetez într-o bună zi. Pasiunea pentru proprietate este ascunsă în ea. Există multe lucruri la care am renunțat, dacă nu ne-am teme că alții le-ar putea recupera. Dar nu vreau să te întrerup. Continuă-ți povestea.

— Ei bine, m-am trezit într-o lojă oribilă, micuță, și cu o cortină vulgară care mă privea drept în față. M-am uitat pe după perdeaua lojii și am cercetat sala. Toate erau de prost gust, peste tot numai cupidonii și cornuri ale abundenței, precum tortul făcut pentru o nuntă de duzină. Galeria și locurile din spate de la parter erau pline ochi, dar cele două rânduri de staluri murdare erau destul de goale și nu prea se afla nimeni în ceea ce cred că ei numeau locuri la balcon. Femeile umblau încoace și încolo, cu portocale și bere de ghimbir, și se mâncau foarte multe nuci.

¹ Pasiune mistuitoare (fr.).

— Totul trebuie să fi fost asemănător cu zilele de glorie ale teatrului elizabetan¹.

— Întocmai așa, cred, și foarte deprimant. Am început să mă întreb ce să fac, când mi-au căzut ochii pe afiș. Ce crezi că se juca, Harry?

— Cred că *Idiotul sau Mut, dar nevinovat*. Cred că părinților noștri le plăcea genul ăsta de piesă. Cu cât înaintez mai mult în vârstă, Dorian, cu atât simt mai cu tărie că tot ceea ce era suficient de bun pentru părinții noștri nu este suficient pentru noi. În artă, ca și în politică, *les grand-pères ont toujours tort*².

— Piesa asta a fost suficient de bună pentru noi, Harry. Se juca *Romeo și Julieta*. Trebuie să recunosc că am fost destul de supărat să-l văd pe Shakespeare pus în scenă într-o asemenea văgăună. Cu toate astea, m-am simțit interesat, într-un fel. În orice caz, m-am hotărât să aștept până se încheia primul act. Orchestra era îngrozitoare, dirijată de un evreu tânăr ce stătea la un pian rupt, ceea ce aproape m-a pus pe fugă, dar, în cele din urmă, cortina s-a ridicat și piesa a început. Romeo era interpretat de un domn corpulent, în vârstă, cu sprâncene arcuite, o voce gravă și răgușită și cu chipul ca un butoi cu bere. Mercuțio era aproape la fel de jalnic. Era jucat de un comedian de proastă calitate care a introdus propriile-i gaguri și era în cele mai bune relații cu stalul al treilea. Erau amândoi la fel de grotești ca decorurile, iar acelea arătau de parcă ar fi provenit de la o dugheană de bălci. Dar Julieta! Harry, imaginează-ți o fată care nici nu împlinise șaptesprezece ani, cu un chip micuț, ca o floare, un cap mic, elen, cu cosițe buclate, castanii, adunate în cozi, ochii îi erau fântâni violete de pasiune, buzele ca niște petale de trandafir. Era cel mai frumos lucru pe care l-am văzut vreodată în viața mea. Cândva

¹ Este vorba de perioada de maximă înflorire a artei dramatice din vremea Renașterii engleze, când, în afară de Shakespeare, au trăit și au creat o pleiadă de străluciți dramaturgi ca Ben Jonson (1572–1637), Christopher Marlowe (1564–1593), Thomas Kyd (1558–1594), Thomas Dekker (1572–1632) și alții.

² Bunicii nu au niciodată dreptate (fr.).

mi-ai spus că patosul te lasă absolut rece, dar că frumusețea, simpla frumusețe, ți-ar putea umple ochii de lacrimi. Îți spun, Harry, abia o puteam vedea pe fata asta din cauza lacrimilor care-mi umbreau privirea. Iar vocea ei — n-am mai auzit vreodată o asemenea voce. La început era foarte slabă, cu niște unduiri melodioase și profunde care păreau că abia îți pătrund în auz. Apoi a devenit puțin mai puternică și suna ca un flaut în depărtare sau ca un oboi. În scena grădinii, avea acel extaz tremurător pe care-l poți auzi chiar înainte de ivirea zorilor, când cântă privighetorile. Au fost momente, mai târziu, când se auzea cu o pasiune sălbatică, precum cea a viorilor. Știi cum te poate tulbura vocea cuiva. Vocea ta și cea a lui Sibyl Vane sunt două lucruri pe care n-am să le uit nicicând. Când închid ochii, le aud și fiecare din ele îmi spune ceva diferit. Nu știu pe care din ele să o urmez. De ce n-aș iubi-o? Harry, chiar o iubesc. Pentru mine, ea este totul în viață. În fiecare seară merg să-i văd piesele. Într-o seară este Rosalinda¹, iar în seara următoare o interpretează pe Imogena². Am văzut-o murind în întunecimea unui mormânt italian, sorbind otrava de pe buzele iubitului ei. Am urmărit-o rătăcind prin pădurea din Ardeni, deghizată într-un băiat arătos, cu pantaloni strânși pe picior, jachetă și o șapcă drăguță. A fost nebună și s-a înfățișat dinaintea unui rege vinovat, dându-i să poarte virnaș și să guste ierburi amare. A fost și nevinovată, iar mâinile negre ale geloziei i-au zdrobit gâtul delicat, ca de trestie. Am văzut-o în fiecare epocă și în toate costumele. Femeile obișnuite nu provoacă niciodată imaginația cuiva. Ele sunt limitate la secolul lor. Strălucirea nu le transformă deloc. Poți cunoaște ce gândesc la fel de ușor cum le cunoști bonetele pe care le poartă. Le poți descoperi pretutindeni. Nici una din ele nu este înconjurată de vreun mister. Merg călare în parc de dimineață, stau la palavre la ceaiurile dansante după-amiaza. Au zâmbetul stereotip și stilul la modă. Ies în evidență. Dar o actriță! Cât de diferită poate fi o actriță, Harry! De ce nu mi-ai spus că singurul lucru pe care merită să-l iubești este o actriță?

¹ Personajul principal feminin din *Cum vă place* de Shakespeare.

² Personajul principal feminin din *Cymbeline* de Shakespeare.

— Pentru că am iubit atât de multe, Dorian.

— Vai, da, oameni oribili cu părul vopsit și chipuri fardate.

— Nu-ți bate joc de părul vopsit și de chipurile fardate. Uneori, acestea au un farmec extraordinar, spuse lordul Henry.

— Aș fi vrut să nu-ți povestesc despre Sibyl Vane.

— Nu puteai să te abții să-mi spui, Dorian. Pe tot parcursul vieții tale, îmi vei spune tot ceea ce faci.

— Da, Harry, cred că așa este. Nu mă pot abține să-ți povestesc. Exerciți o influență ciudată asupra mea. Dacă aș comite vreodată o ilegalitate, aș veni și ți-aș mărturisi. Tu m-ai înțelege.

— Oamenii aidoma ție, stăruitoarele raze de soare ale vieții, nu comit ilegalități, Dorian. Dar, cu toate astea, îți rămân recunoscător pentru compliment. Și acum, spune-mi — fii bun și dă-mi chibriturile, mulțumesc —, care sunt relațiile tale în momentul de față cu Sibyl Vane?

Dorian Gray sări în picioare, cu obraji roșii și ochii scăpărători.

— Harry! Sibyl Vane este sacră!

— Numai lucrurile sacre merită să fie atinse, Dorian, spuse lordul Henry, având în glas o ciudată notă patetică. Dar de ce trebuie să te superi? Bănuiesc că într-o zi ea va fi a ta. Când ești îndrăgostit, întotdeauna începi prin a te amăgi și mereu sfârșești prin a-i înșela pe alții. Asta-i ceea ce lumea numește o idilă. În orice caz, tu o cunoști, bănuiesc.

— Desigur că o cunosc. În prima seară când am fost la teatru, evreul acela oribil, bătrân, a venit până în lojă, după ce s-a terminat reprezentația și s-a oferit să mă ducă în culise să mi-o prezinte. Am fost furios pe el și i-am spus că Julieta murise de sute de ani și că trupul ei zăcea într-un cavou de marmură la Verona. Cred, judecând după privirea total năucită pe care mi-a aruncat-o, că avea impresia că băusem prea multă șampanie sau așa ceva.

— Nu sunt surprins.

— Apoi m-a întrebat dacă scriam la vreo gazetă. I-am spus că nici măcar nu le citesc. A părut extrem de dezamăgit din cauza asta și mi-a mărturisit că toți criticii de teatru conspirau împotriva lui și trebuia să-i cumpere pe fiecare.

— Nu m-aş mira să aibă dreptate aici. Dar, pe de altă parte, judecând după înfăţişarea lor, cei mai mulţi dintre ei nu cred că sunt scumpi deloc.

— Ei bine, el părea să creadă că nu le poate face faţă, răsă Dorian. Totuşi, în acel moment se stingeau luminile în teatru şi a trebuit să plec. A vrut să încerc nişte trabucuri pe care mi le recomanda cu căldură. Am refuzat. Desigur, în seara următoare, am sosit din nou acolo. Când mă văzu, îmi făcu o plecăciune lungă şi mă asigură că eram un generos patron al artelor. Se purta ca o brută respingătoare, în ciuda pasiunii sale extraordinare pentru Shakespeare. Odată mi-a spus, cu un aer de mândrie, că toate cele cinci falimente ale sale se datorau „Bardului”, aşa cum se încăpăţâna să-l numească. Părea să fie de părere că asta e o distincţie.

— Era o distincţie, dragul meu Dorian — o mare distincţie. Majoritatea oamenilor dau faliment pentru că au investit prea mult în proza vieţii. Să te ruinezi din pricina poeziei este o onoare. Dar când ai discutat prima oară cu domnişoara Sibyl Vane?

— În a treia seară. O interpreta pe Rosalinda. Nu m-am putut abţine să mă duc în culise. Îi aruncasem pe scenă nişte flori, iar ea m-a privit; cel puţin am crezut că aşa se întâmplase. Bătrânul evreu era insistent. Părea hotărât să mă ducă în culise, aşa că am consimţit. Era ciudat faptul că nu doream să o cunosc, nu?

— Nu, nu cred.

— Dragul meu Harry, de ce?

— Am să-ţi spun altă dată. Acum vreau să aflu despre fată.

— Sibyl? Vai, era aşa de timidă şi de gingaşă! Avea un aer copilăros. Ochii i se deschiseseră larg din pricina mirării deosebite, atunci când i-am spus ce gândeam despre interpretarea ei, iar ea păru să nu-şi dea seama de influenţa pe care o exercita. Cred că eram amândoi destul de emoţionaţi. Bătrânul evreu stătea rânjind în uşa cabinei prăfuite, ţinând discursuri elaborate despre fiecare din noi, în timp ce noi ne uitam unul la altul ca nişte copii. Ținea neapărat să mi se adreseze cu „my lord”, aşa că a trebuit să o asigur pe Sibyl că nu eram câtuşi de puţin lord. Mi-a spus simplu: „Arăţi mai degrabă ca un prinţ. Trebuie să-ţi spun Făt-Frumos.”

— Pe cuvântul meu, Dorian, domnișoara Sibyl știe cum să facă un compliment.

— Nu o înțelegi, Harry. M-a privit doar ca pe un personaj dintr-o piesă. Nu știe mai nimic despre viață. Locuiește cu mama ei, o femeie trecută, obosită, care a jucat-o pe Lady Capulet într-un soi de capot roșu în prima seară și arăta de parcă ar fi cunoscut și zile mai fericite.

— Cunosc sentimentul. Mă deprimă, murmură lordul Henry, analizându-și inelele.

— Evreul a vrut să-mi povestească trecutul ei, dar i-am spus că nu mă interesează.

— Aveai absolută dreptate. Există întotdeauna ceva extrem de meschin în tragediile altora.

— Sibyl este singura de care-mi pasă. Ce-mi pasă mie de unde provine? Din cap și până-n picioare este de-a dreptul divină. În fiecare seară, de acum și cât voi trăi, am să merg să o văd cum joacă, fiindcă în fiecare seară este mai minunată.

— Bănuiesc că acesta-i motivul pentru care niciodată nu mai iei masa împreună cu mine. M-am gândit eu că trebuie să fie la mijloc o idilă ciudată. Așa e, dar nu chiar așa cum m-am așteptat eu.

— Dragul meu Harry, noi luăm împreună fie masa de prânz, fie cina, în fiecare zi și am fost la Operă cu tine de mai multe ori, spuse Dorian, deschizându-și larg ochii albaștri, mirat.

— Întotdeauna întârzii foarte mult.

— Ei bine, chiar nu pot să mă abțin să mă duc s-o văd pe Sibyl jucând, exclamă el, chiar dacă este vorba de un singur act. Nu mă satur de prezența ei și, când mă gândesc la sufletul minunat care se ascunde dincolo de trupul ei micuț de fildeș, mă cuprinde admirația.

— Poți să iei cina cu mine în seara asta, Dorian, nu?

Dorian scutură din cap.

— În seara asta o interpretează pe Imogena, răspunse el, iar mâine seară o va juca pe Julieta.

— Când o interpretează pe adevărata Sibyl Vane?

— Niciodată.

— Te felicit.

— Cât de groaznic poți să fii! Le interpretează pe toate eroi-
nele mărețe ale lumii într-una singură. Este mai mult decât o
simplă persoană. Râzi, dar eu îți spun că are geniu. O iubesc și
trebuie să o fac să mă iubească și ea. Tu, care cunoști toate tainele
vieții, spune-mi cum o vrăjesc pe Sibyl Vane, ca să mă iubească!
Vreau să-l fac gelos pe Romeo. Vreau ca toți îndrăgostiții care nu
mai sunt pe lumea asta să ne audă râsul și să se întristeze. Vreau
ca savoea pasiunii noastre să le stârmească țărâna, aducând-o
la conștiință, și să le trezească cenușa în durere. Doamne, Harry,
cât o venerez!

În timp ce vorbea, Dorian măsura camera în sus și-n jos. Pete
roșii îi ardeau în obraji. Era teribil de entuziasmat.

Lordul Henry îl urmărea cu un sentiment ascuns de plăcere.
Cât de diferit era acum în comparație cu băiatul timid, speriat,
pe care-l întâlnise în atelierul lui Basil Hallward! Temperamen-
tul i se schimbase ca o floare și dăduse naștere unor muguri de o
văpaie aprinsă. Din străfunduri tainice, Suflul său se strecurase,
iar Dorința venise și ea să-i iasă în cale.

— Și ce intenționezi să faci? îl întreabă lordul Henry, într-un
târziu.

— Vreau ca tu și cu Basil să veniți cu mine într-o seară și să
o vedeți cum joacă. Nu mă tem câtuși de puțin de rezultat. În
mod cert îi veți recunoaște geniul. Apoi trebuie să o scoatem din
ghearele evreului. E angajată la el pe trei ani — cel puțin pe doi ani
și opt luni — din momentul actual. Desigur, trebuie să-i plătesc
ceva bani. Când e totul aranjat, am să pun mâna pe un teatru
din West End¹ și am s-o prezint publicului așa cum se cuvine. O
să-i înnebunească pe toți, așa cum a făcut-o și cu mine.

— Asta ar fi imposibil, dragul meu băiat.

— Ba da, așa se va întâmpla. Nu numai că are talent și dispune
de un simț artistic, dar are și personalitate; și de multe ori mi-ai
spus că personalitatea, și nu principiile pun vremurile în mișcare.

¹ Cartier aristocratic al Londrei.

— Bine, în ce seară vrei să mergem?

— Să mă gândesc. Azi e marți. Hai să stabilim pentru mâine. Mâine o interpretează pe Julieta.

— Bine. La Bristol, la ora opt și am să-l iau și pe Basil.

— Nu la opt, Harry, te rog. La șase și jumătate. Trebuie să fim acolo înainte să se ridice cortina. Trebuie să o vezi în primul act, când se întâlnește cu Romeo.

— La șase și jumătate! Ce oră! O să fie ca și cum ai bea ceai cu carne, sau ca și cum ai citi un roman englezesc. Măcar să fie la șapte. Nici un *gentleman* nu ia cina înainte de șapte. Până atunci, te mai vezi cu Basil? Sau e mai bine dacă-i scriu eu un bilet?

— Dragul de Basil! Nu l-am mai văzut de o săptămână. Este îngrozitor din partea mea, pentru că mi-a trimis tabloul cu cea mai frumoasă ramă, special desenată chiar de el, și, deși sunt puțin invidios, pentru că tabloul este mai tânăr cu o lună decât mine, trebuie să recunosc că mă încântă. Poate ar fi mai bine să-i scrii tu. Nu vreau să mă întâlnesc cu el singur. Spune lucruri care mă deranjează. Îmi dă sfaturi bune.

Lordul Henry zâmbi.

— Oamenilor le face mare plăcere să renunțe la lucrurile de care au mai mare nevoie. Asta este ceea ce numesc eu culmea generozității.

— Vai, Basil este cel mai minunat om, dar îmi face impresia că este puțin cam filistin. De când te-am cunoscut, Harry, asta am descoperit.

— Basil, dragul meu, transpune în operă tot ceea ce este mai încântător în personalitatea lui. Consecința este că pentru viață nu-i mai rămân decât prejudecățile, principiile sale și bunul-simț. Singurii artiști pe care i-am cunoscut vreodată și care să fie și ca oameni încântători, sunt artiștii proști. Artiștii buni există doar prin opera lor și, drept urmare, sunt cu totul neinteresanți în ceea ce privește personalitatea. Un poet mare, un poet cu adevărat semnificativ, este ființa cea mai lipsită de poezie dintre toate făpturile. Dar poeții inferiori sunt absolut fascinanți. Cu cât versurile lor sunt mai proaste, cu atât mai pitorească este înfățișarea

lor. Simplul fapt de a fi publicat un volum de sonete de mână a doua îi face irezistibili ca personalitate. Ei trăiesc poezia pe care nu o pot scrie. Ceilalți scriu poezia pe care nu îndrăznesc s-o transpună în viață.

— Mă întreb dacă este chiar așa, Harry, întrebă Dorian Gray, turnând puțin parfum pe batistă, dintr-o sticlută cu capac auriu, care se afla pe masă. Așa trebuie să fie, dacă spui tu. Și acum am să plec. Mă așteaptă Imogena. Nu uita de ziua de mâine. La revedere.

În timp ce Dorian pleca din cameră, pleoapele grele ale lordului Henry se lăsară în jos, iar el începu să mediteze. Cu siguranță, puțini oameni îl interesaseră așa de mult cum îl interesa Dorian Gray și, cu toate astea, adorația nebunească pe care o resimțea băiatul față de altcineva nu-i producea nici cea mai mică senzație de supărare sau gelozie. Era încântat. Îi oferea un obiect de studiu cu atât mai interesant. Fusesse întotdeauna captivat de metodele științelor naturii, dar obișnuitul material de studiu al acelor științe i se păruse trivial și lipsit de orice importanță. Așa că începuse să facă vivisecție pe el însuși, sfârșind prin a face vivisecție pe alții. Viața omului — asta i se părea singurul lucru care merita investigat. În comparație cu aceasta, nimic altceva nu era demn de valoare. Era adevărat că, în timp ce analizai viața în ciudatul ei creuzet de durere și plăcere, nu puteai să-ți pui pe chip o mască de sticlă și nici nu puteai împiedica aburii sulfuroși să-ți tulbure mintea și să-ți învâpăieze imaginația cu născociri monstruoase și vise hidoase. Existau otrăvuri atât de subtile, încât, pentru a le cunoaște însușirile, trebuia să te intoxici cu ele. Existau boli atât de bizare, încât trebuia să te fi îmbolnăvit de așa ceva, dacă voiai să le înțelegi substanța. Și, cu toate astea, ce recompensă măreață primeai! Cât de minunată devenea lumea pentru acea persoană! Să observi logica greoaie și ciudată a pasiunii și viața multicoloră, emoțională, a inteligenței — să observi unde se întâlneau și unde se despărțeau, în ce moment anume erau la unison și în ce punct anume erau în discordanță — ce plăcere se găsea în lucrurile acestea! Ce conta care era prețul pentru asta! Niciodată nu puteai plăti prea mult pentru o astfel de senzație.

El era conștient — și acest gând îi aduse o strălucire de plăcere în ochii săi căprui, ca de agat — că prin anumite cuvinte ale sale, cuvinte armonioase pronunțate cu o rezonanță muzicală, sufletul lui Dorian Gray se întorsese spre acea fată albă și se închinase cu venerație în fața ei. Într-o mare măsură, băiatul era propria lui creație. El îl crease înainte de vreme. Asta era ceva. Oamenii obișnuiți așteptau până când viața le dezvăluia secretele ei, dar celor puțini, celor aleși, misterele vieții le erau revelate înainte ca vâlul să fie tras deoparte. Uneori, acesta era efectul artei și în principal al literaturii, care se ocupă în chip nemijlocit de pasiuni și inteligență. Dar, din când în când, câte o personalitate complexă lua locul și își însușea rolul artei; într-adevăr, devenea în felul său o adevărată operă de artă, Viața având propriile ei opere desăvârșite, la fel precum poezia, sculptura sau pictura.

Da, băiatul era precoce. Își aduna roadele câtă vreme era încă primăvară. Pulsul și pasiunea tinereții se aflau în el, dar el începea să devină conștient de sine. Era încântător să-l observi. Cu chipul lui fermecător și cu sufletul său deosebit, era o faptură de care să te minunezi. Nu conta cum se sfârșea totul sau cum era merit să se sfârșească. Era aidoma unor personaje grațioase ce apar într-o reprezentație de pantomimă sau într-o piesă de teatru, personaje ale căror bucurii par să fie pierdute undeva, departe, dar tristețile lor ne atâță simțul frumosului și rănilor lor sângerânde sunt aidoma trandafirilor roșii.

Sufletul și trupul, trupul și sufletul — cât de misterioase erau ele! Există un instinct animalic în suflet, iar trupul avea momentele sale de spiritualitate. Simțurile se pot rafina, iar intelectul se poate degrada. Cine ar putea spune unde se opresc impulsurile carnale și unde începe impulsul fizic? Cât de superficiale erau definițiile arbitrare ale psihologilor de duzină! Și totuși, cât este de dificil să te hotărăști asupra teoriilor elaborate de diverse școli! Era sufletul o umbră aflată în casa păcatelor? Sau oare trupul sălășluiește în suflet, așa cum era de părere Giordano Bruno? Separarea spiritului de materie este un mister, iar uniunea dintre spirit și materie este tot un mister.

Lordul Henry începu să se întrebe dacă ar putea transforma psihologia într-o știință atât de exactă, încât orice resort mărunț al vieții să ne fie dezvăluit. În situația actuală, ne înțelegem mereu greșit pe noi înșine și rareori îi înțelegem pe ceilalți. Experiența este lipsită de valoare etică. Nu este decât un nume pe care oamenii l-au dat greșelilor lor. De regulă, moraliștii au privit-o ca pe o metodă de a te pune în gardă și i-au atribuit o oarecare eficiență etică în formarea caracterului, au ridicat-o în slăvi ca pe ceva care ne-a învățat ce cale să urmăm și ne-a arătat ce lucruri să evităm. Dar experiența este lipsită de o forță motrice. Are în sine tot atât de puține cauze eficiente precum conștiința însăși. Tot ceea ce s-a demonstrat cu adevărat este că viitorul va fi la fel ca trecutul și că păcatele pe care le-am săvârșit cândva în silă le vom mai repeta de multe ori, cu bucurie.

Era clar că metoda experimentală era singura prin care puteai ajunge la o analiză științifică a pasiunii; și cu siguranță că Dorian Gray era un subiect foarte la îndemâna sa, care promitea să aducă rezultate bogate și rodnice. Iubirea sa bruscă și nebunească pentru Sibyl Vane era un fenomen psihologic deloc lipsit de importanță. Fără îndoială, curiozitatea avea mare legătură cu întreaga poveste, curiozitatea și dorința pentru noi experiențe; cu toate astea, nu era vorba de o pasiune simplă, ci mai degrabă de una foarte complexă. Ceea ce mai rămăsese din purul instinct senzual al adolescenței fusese transformat prin intermediul imaginației, schimbat în ceva care băiatului i se părea a fi departe de simțuri și, din acest motiv, cu atât mai primejdios. Tocmai pasiunile în legătură cu a căror sursă reușim să ne înșelăm pe noi înșine sunt acelea care ne chinuie cu cea mai neînfrântă tiranie. Cele mai slabe impulsuri sunt cele a căror natură o înțelegem pe deplin. S-a întâmplat adesea ca, atunci când credeam că facem experimente asupra altora, să facem, de fapt, experimente asupra noastră.

În timp ce lordul Henry medita la toate aceste lucruri, se auzi un ciocănit în ușă și valetul său intră și-i reaminti că e momentul să se îmbrace pentru cină. Se ridică și privi spre stradă. Lumina apusului de soare se revărsa în șuvoaie purpurii și aurii prin ferestrele

de la etaj ale caselor de vizavi. Ochiurile de geam străluceau ca niște plăci de metal încins. Cerul era ca un trandafir pălit. Se gândea la viața tânărului său prieten, alcătuită din culori aprinse, și se întreba cum avea să se sfârșească totul.

Când ajunse acasă, în jurul orei douăsprezece și jumătate, văzu o telegramă pe măsuta din hol. O deschise și descoperi că era din partea lui Dorian Gray. Îi spunea că se logodise și urma să se căsătorească cu Sibyl Vane.

V

— MAMA, MAMA! SUNT ATÂT DE FERICITĂ! șopti tânăra fată, îngropându-și chipul în poala acelei femei șterse, obosite, care, stând cu spatele la lumina pătrunzătoare și săcăitoare, era așezată pe singurul fotoliu ce se afla în sufrageria lor sărăcăcioasă. Sunt atât de fericită! repetă ea. Și tu trebuie să te bucuri.

Doamna Vane se crispă și-și puse mâinile subțiri, albicioase, ca de bismut, pe creștetul fiicei.

— Fericită! spuse ea ca un ecou. Nu sunt fericită, Sibyl, decât atunci când te văd jucând. Nu trebuie să te gândești la nimic altceva decât la rolurile tale. Domnul Isaacs s-a purtat foarte frumos cu noi, iar noi îi datorăm bani.

Fata privi în sus și se bosumflă.

— Bani, mamă? exclamă ea, ce contează banii? Dragostea e mai presus de bani.

— Domnul Isaacs ne-a dat un avans de cincizeci de lire, ca să ne plătim datoriile și să cumpărăm un costum potrivit pentru James. Nu trebuie să uiți asta, Sibyl. Cincizeci de lire e o sumă mare. Domnul Isaacs a fost foarte drăguț.

— Nu este un domn, mamă și nu-mi place cum vorbește cu mine, spuse fata, ridicându-se în picioare și îndreptându-se spre fereastră.

— Nu știu cum ne-am descurca fără el, răspunse femeia, pe un ton plângăreț.

Sibyl Vane își scutură capul și râse.

— Nu mai avem nevoie de el, mamă. Făt-Frumos ne conduce viața de acum. Apoi făcu o pauză. Un fior îi făcu sângele să-i alerge mai repede și-i umbri obrazii. Respirația agitată îi întredeschise petalele buzelor care îi tremurau. O adiere caldă de patimă trecu peste ea și-i flutură cutele elegante ale rochiei. Îl iubesc, spuse ea simplu.

— Copil zăpăcit! Copil zăpăcit! veni exclamația repetată papagalicește. Mișcarea degetelor strâmbe, împodobite cu inele cu pietre false, făcea ca acele cuvinte să răsune grotesc.

Fata râse din nou. În vocea ei se simțea bucuria unei păsări prinse în colivie. Ochii ei prinseră melodia și o trimiseră ca pe un ecou iradiant; apoi se închiseră o clipă, de parcă ar fi ascuns un secret. Când se deschiseră, negura unui vis alunecă pe deasupra lor.

Înțelepciunea cu buze subțiri îi vorbea din fotoliul rablagit, făcând aluzie la prudență, citând din cartea lașității, al cărei autor maimuțărește numele de bun-simț. Fata nu asculta. Era liberă în închisoarea patimii. Prințul ei, Făt-Frumos, era alături de ea. Făcuse apel la Memorie ca să i-l realcătuiască. Își trimisese sufletul ca să pornească în căutarea lui și acesta i-l adusese înapoi. Sărutul lui îi ardea din nou pe buze. Pleoapele îi erau calde sub răsuflarea lui.

Apoi Înțelepciunea își schimbă metoda și-i vorbi despre iscodiri și descoperiri de lucruri ascunse. Acest tânăr s-ar putea să fie bogat. Dacă așa stăteau lucrurile, căsătoria putea intra în discuție. Valurile șarlataniei omenești se izbeau de scoica urechii ei. Săgețile vicleniei zburau în jurul ei. Văzu buzele subțiri mișcându-se și zâmbi.

Brusc, simți nevoia să vorbească. Tăcerea cuvintelor o tulburase.

— Mamă, mamă, strigă ea, de ce oare mă iubește așa de mult? Eu știu de ce-l iubesc. Îl iubesc pentru că este așa cum Iubirea însăși trebuie să fie. Dar oare el ce vede la mine? Nu sunt demnă de el. Și totuși — de ce oare, nu-mi dau seama —, deși mă simt atât de mai prejos față de el, nu mă simt umilă. Mă simt

mândră, teribil de mândră. Mamă, tu l-ai iubit pe tata așa cum îl iubesc eu pe Făt-Frumos?

Femeia în vârstă se îngălbeni sub stratul gros de pudră care-i acoperea obraji, iar buzele uscate se contractară de durere. Sibyl dădu fuga până la ea, își aruncă brațele în jurul gâtului ei și o sărută.

— Iartă-mă, mamă. Știu că te doare să vorbești despre tata. Dar te doare pentru că l-ai iubit așa de mult. Nu fi așa de tristă. Eu sunt la fel de fericită astăzi cum erai tu acum douăzeci de ani. Ah! Lasă-mă să fiu fericită pentru totdeauna!

— Copila mea, ești mult prea tânără ca să te gândești la iubire. Pe lângă asta, ce știi despre acest tânăr? Nu știi nici măcar cum îl cheamă. Toată treaba asta e cât se poate de neplăcută și, zău așa, acum când James urmează să plece în Australia și eu am atâtea lucruri la care să mă gândesc, trebuie să-ți spun că ar fi trebuit să dai dovadă de mai multă înțelegere. Totuși, așa cum ți-am mai spus, dacă este bogat...

— Ah! Mamă, mamă, lasă-mă să fiu fericită!

Doamna Vane îi aruncă o privire și, cu unul din acele gesturi teatrale false, care devin, nu de puține ori, un fel de o a doua natură pentru un actor, o cuprinse în brațe. În acest moment, ușa se deschise și un tânăr cu păr castaniu, zbârlit, intră în cameră. Era îndesat, iar mâinile și picioarele îi erau mari și oarecum stângace când le mișca. Nu era la fel de binecrescut precum sora sa. Cu greu ai fi putut să-ți dai seama de relația de rudenie care exista între ei. Doamna Vane își fixă privirea asupra lui și-și lărgi zâmbetul. În mintea ei, fiul său se ridica la înălțimea unei săli pline de spectatori. Era sigură că acel *tableau* era interesant.

— Ai putea să mai păstrezi câteva sărutări și pentru mine, Sibyl, așa cred, spuse băiatul, cu un mormăit bine intenționat.

— Ah! Dar ție nu-ți place să fii sărutat, Jim, exclamă ea. Ești ca un urs bătrân și îngrozitor. Și traversă camera în fugă și-l îmbrățișă. James Vane o privi pe sora lui în ochi cu tandrețe.

— Vreau să faci o plimbare cu mine, Sibyl. Nu cred că am să mai văd orașul acesta înspăimântător vreodată. Sunt sigur că nici nu-mi doresc să-l mai văd.

— Fiule, nu spune lucruri atât de groaznice, murmură doamna Vane, apucând cu un oftat o rochie de scenă în culori țipătoare și începând să o peticească. Se simțea puțin dezamăgită că fiul ei nu făcea parte din trupă. Asta ar fi sporit cu mult efectul scenic al situației.

— De ce nu, mamă? Vorbesc serios.

— Mă îndurerezi, fiule. Am încredere că te vei întoarce din Australia ca om cu stare. Cred că în colonii nu există nici un fel de societate, cel puțin nu ceea ce eu aș numi societate; așadar, după ce vei fi făcut avere, trebuie neapărat să te întorci și să te afirmi în Londra.

— Societate! mormăi băiatul. Nu vreau să știu nimic despre asta. Aș vrea să fac ceva bani ca să vă scot pe tine și pe Sibyl de pe scenă. Urăsc scena.

— Oh, Jim! spuse Sibyl, râzând, cât ești de nedrept! Dar chiar ești dispus să faci o plimbare cu mine? Ar fi foarte drăguț! Mi-era teamă că ai să-ți iei rămas-bun de la unii dintre prietenii tăi — de la Tom Hardy, care ți-a dat acea pipă hidoasă, sau de la Ned Langton, care râde de tine când fumezi cu ea. Este foarte drăguț din partea ta că mă lași să petrec cu tine ultima după-amiază. Unde vrei să mergem? Hai să mergem în parc.

— Sunt mult prea sărăntoc, răspunse el, încruntându-se. Doar oamenii bogați se plimbă prin parc.

— Prostii, Jim, șopti sora lui, mângâindu-l pe mâneca hainei. El ezită un moment.

— Foarte bine, spuse, într-un târziu, dar nu te lungi prea mult cu îmbrăcatul.

Sibyl ieși pe ușă ca în pași de dans. O puteai auzi cântând, în timp ce alerga la etaj. Picioarele-i micuțe tropăiau pe podeaua de deasupra lor.

Fratele ei măsură camera în sus și-n jos de vreo două sau trei ori. Apoi se întoarse către chipul nemișcat care stătea în fotoliu.

— Mamă, lucrurile mele sunt gata? întrebă el.

— Gata, James, răspunse ea, fără să-și ridice privirea de la cusătură. De câteva luni încoace nu se simțea deloc în largul ei

când rămânea singură cu fiul ei, aspru și sever. Sufletul ei superficial și tainic se tulbura când privirile lor se întâlneau. Se întreba dacă el bănuia ceva. Tăcerea, căci el nu făcea nici un fel de remarcă, deveni de nesuportat. Începu să se văicărească. Femeile se apără lansând atacuri, întocmai cum atacă prin intermediul unor capitulări ciudate și bruște.

— Sper că vei fi mulțumit de viața ta pe mare, spuse ea. Trebuie să nu uiți că alegerea este doar a ta. Ai fi putut să intri în biroul unui avocat. Avocații sunt o clasă foarte respectabilă și la țară cinează deseori cu familiile cele mai de văză.

— Urăsc birourile și pe funcționari, replică el. Însă ai mare dreptate. Mi-am ales singur viața. Tot ce vreau să-ți spun este să ai grijă de Sibyl. Nu o lăsa să i se întâmple ceva rău. Mamă, trebuie să o supraveghezi.

— James, vorbești foarte ciudat. Firește că am s-o supraveghez.

— Am auzit că un domn vine în fiecare seară la teatru și merge în culise ca să vorbească cu ea. E adevărat? Ce zici de asta?

— Vorbești de lucruri pe care nu le înțelegi, James. În meseria asta suntem obișnuiți să primim foarte multe atenții dintre cele mai plăcute. Și eu primeam multe buchete de flori într-o vreme. Asta se întâmpla când actoria era cu adevărat înțeleasă. În ce-o privește pe Sibyl, nu știu în momentul de față dacă legătura ei este sau nu serioasă. Dar nu încape nici o urmă de îndoială că tânărul în discuție este un *gentleman* desăvârșit. Întotdeauna este cât de poate de politicoș cu mine. Pe lângă asta, are o înfățișare de om bogat, iar florile pe care le trimite sunt minunate.

— Cu toate astea, nu știi cum îl cheamă, spuse băiatul, tăios.

— Nu, răspunse mama sa, cu o expresie placidă întipărită pe chip. Încă nu și-a spus adevăratul nume. Cred că este foarte romantic din partea lui. Probabil că face parte din aristocrație.

James Vane își mușcă buza.

— Supravegheaz-o pe Sibyl, mamă, exclamă el, supravegheaz-o.

— Fiule, mă superi foarte tare. Sibyl este întotdeauna sub supravegherea mea atentă. Desigur, dacă domnul ăsta este bogat, nu are nici un motiv să nu încerce să se lege de el prin căsătorie.

Sunt convinsă că face parte din aristocrație. Arată ca un aristocrat, trebuie să recunosc. Ar putea să fie o căsnicie reușită pentru Sibyl. Ar face un cuplu încântător. Frumusețea lui e de-a dreptul remarcabilă, toată lumea a observat.

Tânărul murmură ceva în sinea lui și bătu cu degetele sale aspre în tocul ferestrei. Tocmai se întorsese ca să spună ceva, când ușa se deschise și intră Sibyl.

— Cât de serioși sunteți amândoi! exclamă ea. Ce s-a întâmplat?

— Nimic, răspunse fratele ei, cred că trebuie să mai fim și serioși din când în când. La revedere, mamă. Am să iau cina la ora cinci. Totul este împachetat, cu excepția cămășilor, așa că nu trebuie să te deranjezi.

— La revedere, fiule, răspunse ea, cu o înclinare forțat-solennă.

Era foarte tulburată de tonul cu care-i vorbea și în înfățișarea lui era ceva care o făcuse să se teamă.

— Sărută-mă, mamă, spuse fata. Buzele ei ca petalele unei flori atinseră obrazul ofilit și-l încălziră.

— Copila mea! Copila mea! strigă doamna Vane, privind în sus, către tavan, în căutarea unei loji imaginare.

— Vino, Sibyl, spuse fratele ei, nerăbdător. Nu-i plăcea deloc afectarea mamei.

Ieșiră în lumina întrezărită a soarelui și în bătaia vântului și se plimbară pe întunecata șosea Euston. Trecătorii se uitau mirați la tânărul acela posomorât și masiv, îmbrăcat cu niște haine ponoșite ce-i cădeau prost, dar însoțit de o tânără atât de grațioasă și de rafinată. Era aidoma unui grădinar de rând ieșit să se plimbe cu un trandafir.

Jim se încrunta din când în când, atunci când surprindea privirile insistente ale câte unui străin. Nu-i plăcea deloc ca lumea să se uite insistent la el, sentiment tipic pentru genii la apusul vieții și care niciodată nu-i părăsește pe oamenii obișnuiți. Totuși, Sibyl nu-și dădea seama deloc de efectul pe care-l producea. Tremura din iubire, cu surâsul pe buze. Se gândea la Făt-Frumos

și, ca să se poată gândi la el și mai mult, nu-l pomenea, ci spore-văia despre vasul cu care Jim avea să navigheze, despre aurul pe care cu certitudine îl va găsi, despre minunata moștenitoare a cărei viață el avea să o salveze, luptându-se cu bandiții nemiloși, în cămăși roșii, care se ascundeau prin tufișurile din Australia. Căci el nu avea să rămână marinar, sau șef de grupă, sau ce avea să fie la început. O, nu! Viața unui marinar era îngrozitoare. Imaginați-vă că ați fi închiși pe un vas oribil, cu valurile nemiloase, uriașe, încercând să-și facă loc pe punte, iar vântul turbat ar dărâma catargele, sfâșiind velele în fâșii lungi și jalnice! Urma să părăsească vasul la Melbourne, să-și ia rămas-bun de la căpitan și să meargă neîntârziat către câmpurile aurifere. Înainte de a se încheia o săptămână, el urma să dea peste un bulgăre mare de aur, cel mai mare bulgăre care fusese descoperit vreodată, și să-l aducă până pe coastă într-un car păzit de șase polițiști călare. Bandiții care stăteau ascunși prin tufișuri urmau să-i atace de trei ori, dar vor fi învinși în urma unui măcel groaznic. Sau nu. El nu se va duce la câmpurile aurifere deloc. Erau locuri îngrozitoare, unde bărbații se îmbătau și se împușcau unii pe alții în baruri și foloseau cuvinte urâte. El va fi un fermier așezat, care se va ocupa de creșterea oilor, și într-o seară, pe când mergea călare spre casă, el avea să o vadă pe frumoasa fată bogată, răpită de un hoț pe un cal negru, iar el avea să-l atace și să o salveze. Desigur, ea se va îndrăgosti de el, iar el de ea și se vor căsători; apoi el se va întoarce acasă și vor locui într-o casă uriașă în Londra. Da, îl așteptau numai lucruri minunate. Dar el trebuia să se stăpânească, să nu-și piardă cumpătul sau să-și cheltuiască banii prosteste. Sora sa nu era decât cu un an mai în vârstă decât el, dar știa mult mai multe despre viață. Trebuia să se asigure, de asemenea să-i scrie cu fiecare poștă și să-și spună rugăciunile în fiecare seară înainte de culcare. Dumnezeu era milostiv și-l va veghea. Și ea se va ruga pentru el, iar în câțiva ani el se va întoarce acasă bogat și fericit.

Băiatul o ascultă morocănos și nu-i dădu nici un răspuns. Nu se îndura să plece de-acasă.

Și totuși, nu acesta era singurul motiv care-l făcea să se simtă trist și ursuz. Cu toată lipsa sa de experiență, percepea totuși cu acuitate pericolul în care se afla Sibyl. Acest tânăr *dandy*, care îi făcea curte cu atâta insistență, nu prevestea nimic bun. Era un *gentleman*, iar el îl ura pentru asta, îl ura cu un ciudat instinct rasial pe care nu și-l putea explica și care, tocmai din acest motiv, îi domina și mai tare ființa lăuntrică. Era, de asemenea, conștient de superficialitatea și vanitatea care stăpâneau firea mamei sale și în acest lucru el vedea un pericol fără de sfârșit pentru Sibyl și fericirea ei. Copiii încep prin a-și iubi părinții; pe măsură ce cresc, îi judecă și uneori chiar îi iartă.

Mama lui! Avea în minte o anume întrebare pe care intenționa să i-o pună, ceva la care cugetase timp de mai multe luni în tăcere. O frază pe care o prinsese din zbor, la teatru, un surâs batjocoritor, înfundat, care-i ajunsese la urechi într-o seară, în timp ce aștepta în culise, îi stârniseră un întreg șir de gânduri groaznice. Își aducea aminte de asta ca de o lovitură de bici primită în plină față. Sprâncenele i se împreunară, despărțite doar de brazda unei cute adânci și, cu un spasm de durere, își mușcă buza de jos.

— Nu ascuți nimic din tot ce-ți spun, Jim, exclamă Sibyl, iar eu plănuiesc cele mai minunate lucruri pentru viitorul tău. Te rog, spune ceva.

— Ce vrei să spun?

— Oh! Că ai să fii cuminte și n-ai să ne uiți, răspunse sora sa, zâmbindu-i.

Jim ridică din umeri.

— Mai degrabă, tu ai să mă uiți pe mine, decât eu pe tine, Sibyl.

Ea roși.

— Ce vrei să spui, Jim? întrebă ea.

— Am auzit că ai un nou prieten. Cine este? De ce nu mi-ai povestit despre el? Îți vrea răul.

— Termină, Jim! exclamă ea. Nu trebuie să spui nimic împotriva lui. Îl iubesc.

— Haide, nici măcar nu știi cum îl cheamă, răspunse fratele ei. Cine este? Am dreptul să știu.

— I se spune Făt-Frumos. Nu-ți place numele? Of, prostuțule! Nu trebuie să-l uiți niciodată. Dacă măcar l-ai vedea, l-ai considera cea mai minunată persoană din lume. Într-o bună zi, ai să-l cunoști; atunci când ai să te întorci din Australia. Ai să-l plăci tare mult. Toată lumea îl simpatizează, iar eu... îl iubesc. Aș vrea să vii la teatru în seara asta. Va fi și el acolo, iar eu o interpretez pe Julieta. O! Când mă gândesc cum am să joc! Imaginează-ți, Jim, să fii îndrăgostită și să o joci pe Julieta! Iar el să fie acolo! Să joc spre încântarea lui! Mă tem că e posibil să-i sperii pe spectatori, să-i sperii sau să-i incit. Să fii îndrăgostit înseamnă să te depășești pe tine însuși. Bietul domn Isaacs o să le strige din nou: „E un geniu, nu altceva”, celor care stau ca niște pierde-vară pe la bufet. Până acum m-a propovăduit ca pe o dogmă, în seara asta mă va anunța ca pe o nouă revelație. Simt asta. Și totul i se datorează numai lui, lui Făt-Frumos, iubitului meu minunat, zeul meu milostiv. Dar eu sunt săracă în comparație cu el. Săracă? Ce mai contează asta? Când sărăcia îți bate la ușă, iubirea intră în zbor pe geam. Proverbele noastre se cer rescrise. Au fost concepute iarna, iar acum e vară; este primăvară pentru mine, așa cred, un dans al mugurilor pe cerul senin.

— E un *gentleman*, spuse băiatul, mohorât.

— Un prinț! strigă ea, pe un ton muzical. Ce vrei mai mult decât atât?

— Vrea să te facă roaba lui.

— Mă cutremur la gândul că aș fi liberă.

— Vreau să te ferești de el.

— Dacă-l vezi, nu poți să nu-l venerezi, iar dacă-l cunoști, nu poți să nu ai încredere în el.

— Sibyl, ești nebună după el.

Ea râse și-l luă de braț.

— Dragul și bătrânul meu Jim, vorbești de parcă ai avea o sută de ani. Într-o bună zi, și tu ai să te îndrăgostești. Atunci ai să știi cum e. Nu fi așa de bosumflat. Cu siguranță trebuie să fii

de părere că, deși pleci departe, mă lași mai fericită decât am fost vreodată până acum. Viața a fost dură cu amândoi, teribil de dură și grea. Dar de acum va fi altfel. Tu mergi către un tărâm nou, iar eu l-am descoperit deja. Uite două scaune; haide să stăm jos și să-i privim pe oamenii aceștia eleganți care trec pe lângă noi.

Se așezară în mijlocul unei mulțimi de privitori. Straturile de lalele străluceau de-a lungul parcului ca niște cercuri tremurătoare de foc. O pulbere albicioasă, un nor tremurător de stânjenei, se pare, plutea în aerul puternic. Umbreluțele viu colorate dansau și coborau ca niște fluturi monstruoși.

Îl făcu pe fratele ei să vorbească despre el, despre speranțele și planurile pe care le avea. El vorbea încet și cu efort. Își pasau vorbele unul altuia, la fel cum își pasează jucătorii mingile. Sibyl se simțea strivită. Nu-și putea face împărtășită bucuria. Un zâmbet slab, ce i se schița în jurul gurii triste, era tot ce putea obține. După o vreme, tăcu. Brusc, prinse din priviri un păr bălai și niște buze care râdeau și, într-o trăsură deschisă, însoțit de două doamne, îl văzu trecând pe Dorian Gray.

Sări în picioare.

— Uite-l! țipă ea.

— Pe cine? întrebă Jim Vane.

— Pe Făt-Frumos, răspunse ea, urmărind din priviri trăsura.

Fratele ei sări în picioare și o cuprinse brutal de braț.

— Arată-mi-l. Care e? Arată-mi. Trebuie să-l văd! exclamă el. Dar, în acel moment, echipajul tras de patru cai al ducelui de Berwick trecu prin fața lor, iar după ce acesta pieri din ochii lor, trăsura cealaltă nu se mai afla în parc.

— A dispărut, murmură Sibyl, tristă. Aș fi vrut să-l vezi.

— Și eu aș fi vrut, pentru că, pe Dumnezeu din ceruri, dacă vreodată îți face vreun rău, o să-l ucid.

Fata îl privi îngrozită. Fratele ei repetă cele spuse. Cuvintele lui tăiau aerul ca un pumnal. Oamenii din jur începură să se uite stăruitor la ei. O doamnă care stătea lângă ea izbucni într-un râs înfundat.

— Hai să mergem, Jim, hai să mergem, șopti ea. El o urmă supus, în timp ce ea își croia loc prin mulțime. Fratele ei se bucura de cuvintele pe care i le spusese.

Când ajunseră la statuia lui Ahile, ea se întoarse. În ochii ei se citea mila, care mai apoi se transformă în râs. Își scutură capul spre el:

— Ești prostuț, Jim, complet prostuț; ești un băiat nestăpânit, asta-i tot. Cum poți să spui asemenea lucruri oribile? Nu știi ce vorbești. Ești pur și simplu gelos și răutăcios. Ah! Cât aș vrea să te îndrăgostești. Iubirea îi face pe oameni buni, iar ce-ai spus tu a fost o răutate.

— Am șaisprezece ani, răspunse el, și știu ce spun. Mama nu te ajută deloc. Nu știe cum să-ți poarte de grijă. Acum aș vrea să nu mă mai duc deloc în Australia. Sunt aproape hotărât să las totul baltă. Și aș face-o, dacă n-aș fi semnat angajamentele.

— Vai, nu fi așa de serios, Jim. Ești la fel ca unul dintre eroii din melodramele acelea de proastă calitate, pe care mama ținea atât de mult să le joace. N-o să mă cert cu tine. L-am văzut și, vai, să-l văd este o adevărată fericire. N-o să ne certăm. Știu că n-ai să faci rău niciodată cuiva pe care eu îl iubesc, nu?

— Nu, atâta vreme cât îl iubești, așa cred, veni răspunsul morocănos.

— Am să-l iubesc veșnic! exclamă ea.

— Și el?

— Și el mă va iubi veșnic.

— Păi, așa să facă.

Sibyl se desprinsese de lângă el. Apoi răsă și-și puse mâna pe brațul lui. Nu era decât un băiețel.

Lângă Marble Arch, făcură semn unui omnibuz, care-i lăsă aproape de casa lor sărăcăcioasă din Euston Road. Era trecut de ora cinci, iar Sibyl trebuia să se odihnească timp de câteva ore înainte de spectacol. Jim insistă în privința asta. Îi spuse că ar prefera să-și ia rămas-bun de la ea în absența mamei lor. Cu siguranță, aceasta îi va face o scenă, iar el ura scenele de orice fel.

Își luară rămas-bun în cabina surorii sale. În inima băiatului pluteau gelozia și o ură teribilă, aprigă, față de străinul care, așa cum i se părea lui, intervenise între ei doi. Totuși, când brațele ei se încolăciră în jurul gâtului lui, iar degetele îi rătăciră prin păr, se mai înmuie și o sărută cu o adevărată afecțiune. Jim avea lacrimi în ochi în timp ce cobora scările.

Mama sa îl aștepta la parter. Mormăi ceva, nemulțumită din cauza lipsei lui de punctualitate, când el își făcu apariția. Băiatul nu-i răspunse, ci se așeză dinaintea cinei frugale. Muștele bâzâiau în jurul mesei și asaltau mușamaua murdară. Prin hărmălaia omnibuzelor și huruitul trăsurilor, auzea bătaia orologiului, care îi răpea fiecare minut rămas.

După ceva timp, dădu deoparte farfuria și-și îngropă capul în mâini. Simțea că are dreptul să știe. Ar fi trebuit să i se spună totul dinainte, dacă lucrurile stăteau așa cum bănuia el. Înărmurită de frică, mama sa îl urmărea. Cuvintele i se prelingeau mecanic de pe buze. Frământa între degete o batistă de dantelă zdrențuită. Când ceasul bătuse ora șase, Jim se ridică și se îndreptă spre ușă. Apoi se întoarse și se uită la ea. Privirile li se întâlniră. În ochii mamei lui, văzu un strigăt sălbatic, implorând milă. Asta îl înfurie.

— Mamă, am ceva să te întreb, spuse el.

Ochii ei rătăceau la întâmplare prin cameră. Nu-i răspunse.

— Spune-mi adevărul. Am dreptul să știu. Tu ai fost căsătorită cu tata?

Mama slobozi un oftat adânc. Era un oftat de ușurare. Momentul acela îngrozitor, momentul acela de care zi și noapte, săptămâni și luni în șir se temuse sosise în sfârșit și, cu toate astea nu se simțea deloc îngrozită. Într-adevăr, într-o oarecare măsură acest lucru era o dezamăgire pentru ea. Întrebarea directă și grosolană cerea un răspuns direct. Nu se ajunsese la această situație treptat. Era o cruzime. Acest lucru îi aducea aminte de o repetiție proastă la teatru.

— Nu, răspunse ea, mirându-se singură de simplitatea aspră a vieții.

— Înseamnă că tata a fost un ticălos, strigă tânărul, înclștându-și pumnii.

Mama dădu din cap.

— Știam că nu era liber. Ne-am iubit foarte mult. Dacă ar fi trăit, ne-ar fi asigurat cele necesare. Nu vorbi urât despre el, fiule. A fost tatăl tău și un *gentleman*. Chiar avea multe relații.

De pe buze îi izbucni un blestem.

— Nu-mi pasă de mine, exclamă el, dar nu o lăsa pe Sibyl... e vorba de un *gentleman*, nu-i așa, care e îndrăgostit de ea, sau cel puțin așa spune el? Și presupun că are și relații înalte.

Timp de o clipă, un sentiment neplăcut de umilință o copleși pe mamă. Capul îi căzu și-și șterse ochii cu mâinile tremurătoare.

— Sibyl are o mamă, murmură ea. Eu nu am avut.

Tânărul era impresionat. Se îndreptă către ea și, aplecându-se, o sărută.

— Îmi pare rău dacă te-am îndurerat punându-ți întrebări despre tata, spuse el, dar nu m-am putut abține. Acum trebuie să plec. La revedere. Nu uita că acum nu ai decât un singur copil în grijă și crede-mă pe cuvânt că, dacă bărbatul acesta îi face rău surorii mele, am să descopăr cine este, am să-l găsesc și am să-lucid ca pe un câine. Jur.

Nebunia exagerată a amenințării, gestul pasional care o însoțea, cuvintele nesăbuite și melodramatice făcură ca viața să-i pară mai însuflețită. Atmosfera asta îi era familiară. Începu să respire mai ușurată și, pentru prima dată după atâtea luni, îl admira cu adevărat pe fiul ei. Ar fi dorit să continue scena respectivă cu aceeași intensitate afectivă, dar el i-o tăie brusc. Cuferele trebuiau duse până jos, iar lucrurile mărunte strânse de pe unde se găseau. Hamalii umblau de colo-colo. Mai avea să se înțeleagă la preț cu birjarul. Momentul se pierdu în detalii nesemnificative. Cu un nou sentiment de dezamăgire, mama își flutură de la fereastră batista de dantelă zdrențuită, în timp ce fiul ei se îndepărta cu trăsura. Era conștientă de faptul că se irosise o mare ocazie. Se consolă singură, spunându-i lui Sibyl cât de pustie simțea că-i va fi viața, acum că nu mai avea decât un singur copil

în grijă. Își aduse aminte expresia. Îi făcea plăcere. Nu pomeni nimic de amenințarea fiului ei. O exprimase într-un mod dramatic și pasional. Avea impresia că vor râde cu toți de acest lucru într-o bună zi.

VI

— BANUIESC CĂ AI AFLAT VEȘTILE, BASIL, spuse lordul Henry în seara cu pricina, în timp ce Hallward era condus într-un mic salon intim, la Bristol, unde masa fusese așezată pentru trei persoane.

— Nu, Harry, răspunse artistul, dându-i pălăria și haina chelnerului, care făcu o plecăciune. Ce vești? Nu e nimic despre politică, sper. Nu mă interesează. Nici nu prea există vreun politician din Camera Comunelor care să merite a fi pictat; deși multora dintre ei le-ar prinde bine o mică săpuneală.

— Dorian Gray s-a logodit și urmează să se căsătorească, spuse lordul Henry, urmărindu-l din priviri în timp ce vorbea.

Hallward tresări și apoi se încruntă.

— Dorian s-a logodit și urmează să se căsătorească, exclamă el. Imposibil!

— E perfect adevărat.

— Cu cine?

— Cu o actriță neimportantă.

— Nu pot să cred. Dorian este mult prea rațional.

— Dorian este mult prea înțelept ca să nu facă prostii din când în când, dragul meu Basil.

— Căsătoria nu prea este un lucru pe care să-l faci din când în când, Harry.

— Mai puțin în America, reluă lordul Henry, molatic. Dar n-am spus că s-ar fi căsătorit. Am spus că s-a logodit și urmează să se căsătorească. E o mare diferență. Eu îmi aduc aminte foarte bine că sunt însurat, dar nu-mi aduc aminte câtuși de puțin că m-aș fi logodit. Înclin să cred că n-am fost logodit deloc.

— Dar gândește-te la părinții lui Dorian, la poziția și averea lui. Ar fi absurd din partea lui să se însoare cu cineva sub nivelul lui.

— Dacă vrei să-l faci să se însoare cu fata, spune-i asta, Basil. Atunci în mod cert o s-o facă. Ori de câte ori un bărbat face un lucru din cale-afară de prostesc, o face întotdeauna mânat de cele mai nobile sentimente.

— Sper că fata este cumsecade, Harry. Nu vreau să-l văd pe Dorian legat de vreo ființă rea care ar putea să-i strice firea și să-i pervertească intelectul.

— O, e mai mult decât cumsecade... este frumoasă, murmură lordul Henry, sorbind dintr-un pahar cu vermut și suc amar de portocale. Dorian spune că e frumoasă și nu prea greșește în legătură cu lucruri de genul acesta. Portretul pe care i l-ai făcut i-a ascuțit percepția valorilor în ceea ce privește înfățișarea oamenilor. A avut și consecința asta fericită, printre altele. Urmează să o vedem în seara asta, dacă băiatul nu o să uite de întâlnire.

— Vorbești serios?

— Foarte serios, Basil. M-aș simți nelalocul meu dacă aș crede că aș putea vreodată să fiu mai serios decât în momentul de față.

— Dar tu ești de acord, Harry? întrebă pictorul, plimbându-se în sus și-n jos prin cameră și mușcându-și buza. Nu se poate să fii de acord cu așa ceva. E vorba de o toană prostească.

— Nu sunt deloc de acord și nici în dezacord cu nimic. E o atitudine absurdă. Menirea noastră pe lume nu este să ne vânturăm prejudecățile de ordin moral. Niciodată nu iau aminte la ce spun oamenii de rând și niciodată nu mă amestec în treburile persoanelor încântătoare. Dacă o personalitate mă fascinează, indiferent de modul de exprimare pe care îl alege acea persoană, mie mi se pare de-a dreptul încântător. Dorian Gray s-a îndrăgostit de o fată frumoasă, care o joacă pe Julieta, și o cere în căsătorie. De ce nu? Dacă s-ar căsători cu Messalina¹ nu ar mai fi cătuși de puțin interesant. Știi că nu sunt în favoarea căsătoriei.

¹ *Valeria Messalina* (sec. I), a treia soție a împăratului roman Claudiu, vestită pentru lăcomia, răutatea și destrăbălarea ei.

Adevăratul inconvenient al căsătoriei este că te face altruist. Și oamenii altruști sunt lipsiți de culoare. Le lipsește individualitatea. Cu toate astea, există anumite temperamente care devin mai complexe în urma căsniciei. Își păstrează doza de egoism și îi adaugă multe alte *ego-uri*. Sunt obligați să ducă mai multe vieți. Devin mult mai bine organizați și a fi foarte bine organizat este, după părerea mea, obiectivul existenței umane. În afară de asta, fiecare experiență este de valoare și, indiferent ce s-ar spune împotriva căsniciei, aceasta este cu siguranță o experiență. Sper că Dorian Gray o va face pe fata asta soția lui, o va adora cu patimă timp de șase luni și apoi va deveni brusc fascinat de altcineva. Ar fi un obiect de studiu minunat.

— Nu vorbești deloc serios, Harry; știi că așa e. Dacă viața lui Dorian Gray ar fi pervertită, nimănui nu i-ar părea mai rău decât ție. Ești mult mai cumsecade decât preținzi.

Lordul Henry râse.

— Motivul pentru care ne place să avem o părere atât de bună despre alții este că ne este foarte teamă pentru noi înșine. Baza optimismului este groaza absolută. Credem că suntem generoși pentru că îi atribuim vecinului nostru acele calități care probabil ne avantajează pe noi. Îl laudăm pe bancher, ca să ne putem retrage contul, și găsim calități demne de laudă la un tâlhar, în speranța că poate ne va cruța buzunarele. Am vorbit serios când am spus acele lucruri. Am cel mai mare dispreț pentru optimism. În ceea ce privește viața pervertită, nici o viață nu este pervertită, ci doar cea căreia i se curmă evoluția. Dacă vrei să distrugi firea unui om, nu trebuie decât să o schimbi. Cât despre căsătorie, desigur că ar fi o prostie, dar există și alte legături mai interesante între femei și bărbați. Cu siguranță că le voi încuraja. Acestea au farmecul de a fi la modă. Dar uite-l pe Dorian în persoană. Îți va spune el mai multe decât mine.

— Dragul meu Harry, dragul meu Basil, trebuie să mă felicitai amândoi! spuse tânărul, aruncându-și de pe umeri mantia de seară cu marginile căptușite cu satin și strângându-le pe rând mâna prietenilor săi. N-am fost niciodată mai fericit. Desigur, s-a

întâmplat brusc; toate lucrurile încântătoare se întâmplă brusc. Cu toate astea, mie mi se pare că este singurul lucru pe care l-am căutat toată viața. Era îmbujorat de entuziasm și plăcere și arăta extraordinar de chipeș.

— Sper că vei fi întotdeauna foarte fericit, Dorian, spuse Hallward, dar nu am să te iert pentru faptul că nu mi-ai spus de logodnă. I-ai spus lui Harry.

— Iar eu nu te iert pentru că ai întârziat la cină, se amestecă lordul Henry, punându-și mâna pe umărul tânărului și zâmbind în timp ce vorbea. Haideți să ne așezăm și să vedem ce poate noul *chef*¹ de aici și apoi ai să ne povestești cum s-au întâmplat toate.

— Nu prea am multe de spus, exclamă Dorian, în timp ce se așezau în jurul măsuței rotunde. Lucrurile s-au întâmplat în felul următor, după ce ne-am despărțit ieri-seară, Harry, m-am îmbrăcat, am luat cina la restaurantul acela italian micuț, unde m-ai dus tu, pe strada Rupert, și la ora opt m-am dus la teatru. Sibyl o interpreta pe Rosalinda. Desigur, decorurile erau groaznice, iar Orlando era ridicol. Dar Sibyl! Ar fi trebuit s-o vedeți! Când a apărut costumată în băiat, era de-a dreptul încântătoare. Purta o jachetă de catifea verde ca mușchiul, cu mâneci de culoarea scortişoarei, niște pantaloni maronii strânși pe picior, prinși cu jartiere, o șepcuță elegantă, verde, cu o pană de șoim prinsă într-o nestemată și o pelerină cu glugă căptușită, de un roșu șters. Niciodată nu mi s-a părut că arată mai distinsă ca atunci. Avea toată grația delicată a acelei figurine de Tanagra² pe care o ai în atelierul tău, Basil. Părul îi încadra fața precum niște frunze întunecate strânse în jurul unui trandafir pal. Cât privește interpretarea — ei bine, o veți vedea diseară. Este pur și simplu o artistă înăscută. Am stat în loja sărăcăcioasă, de-a dreptul fascinat. Am uitat că mă aflam la Londra și în secolul al nouăsprezecelea. Eram departe, cu iubirea mea într-o pădure pe care nimeni nu o mai văzuse vreodată. După ce s-a terminat spectacolul, am mers

¹ Bucătar (fr.).

² Localitate în estul Beotiei, faimoasă pentru statuetele de teracotă create aici în secolul al IV-lea î.e.n.

în culise și am vorbit cu ea. În timp ce stăteam împreună, în ochii ei s-a ivit o expresie pe care nu o mai văzusem niciodată până atunci. Buzele mi s-au îndreptat către ale ei. Ne-am sărutat. Nu vă pot descrie ce am simțit în acel moment. Mi s-a părut că toată viața mea se redusese la un singur punct perfect de bucurie trandafirie. Ea tremura de tot și se zgribulea ca o floare albă de narcis. Apoi căzu în genunchi și-mi sărută mâinile. Simt că nu ar trebui să vă povestesc toate astea, dar nu mă pot abține. Desigur, logodna noastră este un mare secret. Nici măcar nu i-a povestit mamei ei. Nu știu ce vor spune tutorii mei. Cu siguranță lordul Radley se va înfuria. Nu-mi pasă. Am să fiu major în mai puțin de un an și atunci pot face ce potesc. Am avut dreptate, nu-i așa, Basil, să-mi inspir iubirea din poezie și să-mi găsesc soția în piesele lui Shakespeare? Buzele pe care Shakespeare le-a învățat să vorbească mi-au șoptit secretul lor la ureche. Brațele Rosalindei m-au înconjurat și i-am sărutat gura Julietei.

— Da, Dorian, bănuiesc că ai avut dreptate, spuse Hallward încet.

— Ai văzut-o astăzi? întrebă lordul Henry.

Dorian Gray dădu din cap.

— Am lăsat-o în pădurea din Ardeni și am s-o găsesc într-o livadă din Verona.

Lordul Henry își sorbi șampania într-o manieră meditativă.

— În ce moment anume ai pomenit cuvântul căsnicie, Dorian? Și ea ce ți-a răspuns? Poate că ai uitat cu totul despre asta.

— Dragul meu Harry, nu am tratat situația ca pe o tranzacție comercială și nu i-am făcut nici o cerere în căsătorie în mod oficial. I-am spus că o iubesc, iar ea mi-a spus că nu e demnă să-mi fie soție. Nu e demnă! Vai, întreaga lume nu înseamnă nimic pentru mine în comparație cu ea.

— Femeile au un simț practic uimitor, murmură lordul Henry — mult mai practic decât noi. În situații de genul acesta, adesea uităm să mai pomenim ceva despre căsătorie, iar ele ne aduc aminte mereu.

Hallward își puse mâna pe brațul lui Harry.

— Taci, Harry. L-ai supărat pe Dorian. El nu e aidoma celorlalți bărbați. Nu ar pricinui nimănui vreun necaz. Firea lui e mult prea rafinată pentru așa ceva.

Lordul Henry privi peste masă.

— Dorian nu se supără niciodată pe mine, răspunse el. Am pus întrebarea având cel mai rațional motiv, singurul motiv, de altfel, care îndreptățește pe cineva să pună o întrebare — simpla curiozitate. După teoria mea, femeile sunt cele care ne cer în căsătorie, nu invers, excepție făcând, desigur, clasa mijlocie. Dar nu trebuie să uităm că din viața acestora lipsește aspectul modern.

Dorian Gray râse și-și scutură capul:

— Ești de-a dreptul incorigibil, Harry, dar nu-mi pasă. Este imposibil să mă supăr pe tine. Când ai s-o vezi pe Sibyl Vane, ai să fii de părere că bărbatul care i-ar face rău ar trebui să fie o fiară, o fiară fără suflet. Nu înțeleg cum ar putea cineva să dorească să facă de rușine ființa iubită. O iubesc pe Sibyl Vane. Vreau să o așez pe un pedestal de aur și să văd că lumea o venerază pe femeia care este a mea. Ce este căsătoria? Un jurământ irevocabil. Voi vă bateți joc de ea din acest motiv. Vai! Dar să nu faceți asta! Este un jurământ irevocabil pe care vreau să-l fac. Încrederea ei mă face fidel, credința ei mă face mai bun. Când sunt cu ea, regret toate lucrurile învățate de la tine. M-am schimbat față de cum mă știai că sunt. M-am schimbat, iar simpla atingere a mâinilor lui Sibyl Vane mă face să te uit pe tine și teoriile tale greșite, fascinante, otrăvitoare și în același timp încântătoare.

— Teoriile astea fiind...? întrebă lordul Henry, servindu-se cu niște salată.

— O, teoriile tale despre viață, despre iubire, despre plăcere. Toate teoriile tale, de fapt, Harry.

— Plăcerea este singurul lucru pentru care merită să elaborezi o teorie, răspunse el cu o voce înceată, melodioasă. Dar mă tem că nu pot să pretind că acea teorie îmi aparține. Aparține Firii, nu mie. Plăcerea este testul Firii, semnul ei de aprobare. Când suntem fericiți, suntem întotdeauna buni, dar când suntem buni, nu suntem întotdeauna fericiți.

— A! Dar ce înțelegi prin buni? exclamă Basil Hallward.

— Da, spuse Dorian ca un ecou, lăsându-se pe spate în fotoliul său și privind-l pe lordul Henry peste mănunchiul greoi de iriși purpurii care se afla în centrul mesei. Ce înțelegi prin buni, Harry?

— Să fii bun înseamnă să fii în armonie cu tine însuși, replică acesta, atingând piciorul subțire al paharului cu degetele sale palide și prelungi. Răul începe atunci când ești obligat să fii în armonie cu ceilalți. Propria ta viață — acesta este lucrul important. În ce privește viața vecinilor tăi, dacă cineva dorește să fie un încrezut sau un puritan, n-are decât să facă paradă în fața lor cu propriile lui principii morale, dar nu înseamnă că viața semenilor săi îl privește în vreun fel. Pe lângă asta, individualismul își propune, fără îndoială, țelul cel mai înalt. Moralitatea vieții moderne constă în acceptarea standardului propriei epoci. Consider că pentru orice om de cultură a accepta standardul propriei sale epoci este o manifestare a celei mai înalte imoralități.

— Dar cu siguranță că, dacă trăiești doar pentru tine, Harry, plătești un preț scump pentru asta, sugeră pictorul.

— Da, plătim mult prea mult pentru orice lucru în ziua de azi. Eu sunt de părere că adevărata tragedie a celor săraci este faptul că nu-și permit altceva decât totala reprimare. Păcatele frumoase, ca și lucrurile frumoase, sunt apanajul celor bogați.

— Trebuie să plătești în alt fel decât cu bani.

— În ce fel, Basil?

— O! Îmi închipui că prin remușcări, prin suferință, prin... Ei bine, prin conștiința propriei degradări.

Lordul Henry ridică din umeri.

— Dragul meu prieten, arta medievală este fermecătoare, dar trăirile medievale sunt demodate. Le poți folosi în proză, desigur. Dar, mai apoi, singurele lucruri pe care le poți folosi în proză sunt cele pe care ai încetat să le mai folosești de fapt. Crede-mă, nici un om civilizat nu regretă vreodată o plăcere și nici un om necivilizat nu va ști vreodată ce înseamnă plăcerea.

— Eu știu ce înseamnă plăcerea, exclamă Dorian Gray. Înseamnă să adori pe cineva.

— Asta e cu siguranță mai bine decât să fii adorat, răspunse lordul, jucându-se cu niște fructe. Să fii adorat e o prostie. Femeile ne tratează întocmai precum omenirea își tratează zeitățile. Ne venerază și ne bat mereu la cap să facem ceva pentru ele.

— Eu aș fi zis că tot ce ne cer ne-au dat tot ele mai înainte, murmură tânărul, serios. Femeile creează iubirea în sufletele noastre. Au dreptul să o ceară înapoi.

— Asta așa este, Dorian, exclamă și Hallward.

— Nimic nu e vreodată pe deplin adevărat, spuse lordul Henry.

— Asta este, îl întrerupse Dorian. Trebuie să recunoști, Harry, că femeile le oferă bărbaților însuși aurul vieții lor.

— Posibil, oftă acesta, dar îl vor înapoi în mod invariabil în cea mai mărunță monedă posibilă. Asta-i îngrijorător. Femeile, așa cum a spus un înțelept francez, ne inspiră dorința de a crea capodopere și ne împiedică întotdeauna să le ducem până la capăt.

— Harry, ești îngrozitor! Nu știu de ce te simpatizez atât de mult.

— Întotdeauna ai să mă plăci, Dorian, replică acesta. Nu beți niște cafea, amicii mei? Chelner, adu niște cafea, șampanie și țigări. Nu, lasă țigările; am eu câteva. Basil, nu te pot lăsa să fumezi trabucuri. Trebuie să-ți ofer o țigară. O țigară este prototipul perfect al plăcerii desăvârșite. Este rafinată și te lasă nesatisfăcut. Ce poți să-ți dorești mai mult? Da, Dorian, întotdeauna ai să mă simpatizezi. Eu reprezint pentru tine toate păcatele pe care tu nu ai avut niciodată curajul să le comiți.

— Ce prostii vorbești, Harry! exclamă tânărul, aprinzându-și țigara de la un dragon de argint care sufla foc și pe care chelnerul îl pusese pe masă. Hai să mergem până la teatru. Când Sibyl va ieși pe scenă, veți cunoaște un nou ideal de viață. Va reprezenta pentru voi ceva ce n-ați mai cunoscut niciodată.

— Eu am cunoscut totul, spuse lordul Henry, cu o privire obosită în ochi, dar sunt întotdeauna pregătit pentru o trăire nouă. Totuși, mă tem că pentru mine, în orice caz, nu există așa ceva. Cu toate astea, e posibil ca încântătoarea ta fată să mă emoționeze.

Îmi place teatrul. Este mult mai real decât viața. Hai să mergem. Dorian, tu ai să vii cu mine. Îmi pare așa rău, Basil, dar în cupeul meu nu este loc decât pentru două persoane. Trebuie să ne urmezi într-o trăsură.

Se ridicară de la masă și se îmbrăcară, sorbindu-și cafelele în picioare. Pictorul era tăcut și preocupat. Era cuprins de tristețe. Nu putea îndura gândul acelei căsătorii și, cu toate astea, i se părea a fi un lucru mai bun decât multe altele care s-ar fi putut întâmpla. După câteva minute, coborâră cu toții scările. Basil merse singur, așa cum fusese convenit, iar acum urmărea luminile sclipitoare ale micului cupeu din fața lui. Îl cuprinse un sentiment ciudat, ca și cum pierduse ceva. Simțea că Dorian Gray nu va mai fi niciodată pentru el tot ceea ce reprezentase în trecut. Viața intervenise între ei... Ochii săi se întunecară, iar străzile aglomerate și pline de lumini se încețoșară în fața privirilor sale. Când trăsura ajunsese în fața teatrului, i se păru că îmbătrânise cu câțiva ani.

VII

NU SE ȘTIE DIN CE MOTIV ANUME TEATRUL era aglomerat în acea seară și grasul director evreu care-i întâmpină la ușă avea un zâmbet unsuros și tremurător care se întindea până la urechi. Îi însoți până în loja lor cu un soi de umilință pompoasă, vânturându-și mâinile grase, pline de bijuterii, și vorbind tare cât îl ținea gura. Dorian Gray îl ura mai mult ca oricând. Se simțea de parcă venise să o caute pe Miranda¹ și fusese întâmpinat de Caliban². Lordul Henry, pe de altă parte, îl simpatiza destul de mult. Cel puțin așa pretindea și insistă să dea mâna cu el și să-l asigure că era mândru să facă cunoștință cu un om care descoperise un adevărat geniu și care dăduse faliment din pricina unui poet. Hallward se amuza urmărind chipurile spectatorilor din stalul al

¹⁻² Miranda este fermecătoarea eroină din *Furtuna* de Shakespeare, iar Caliban personajul monstruos din aceeași dramă.

treilea. Căldura era teribil de apăsătoare și candelabrul uriaș strălucea ca o dalie monstruoasă cu petale de foc gălbui. Tinerii de la galerie se dezbrăcaseră de veste și jachete și le așezaseră pe marginea balustradei. Strigau unii la alții dintr-o parte în alta a sălii și își împărțeau portocalele cu niște fete îmbrăcate tipător, care ședeau lângă ei. Câteva femei râdeau în gura mare. Vocile lor erau îngrozitor de ascuțite și de stridente. Dinspre bufet se auzea sunetul dopurilor scoase din sticle.

— Asta da loc unde să-ți găsești zeița visurilor! spuse lordul Henry.

— Da! răspunse Dorian Gray. Aici am găsit-o și este ca o zeiță, mai presus de orice făptură de pe lumea asta. Când joacă, o să uiți de tot. Acești oameni banali, grosolani, cu fețele lor aspre și gesturile brutale, se schimbă atunci când ea apare pe scenă. Stau liniștiți și o urmăresc. Plâng și râd după cum vrea ea. Îi face să rezoneze ca o vioară. Îi purifică spiritual și ai impresia că sunt alcătuiți din aceeași carne și același sânge cu tine.

— Din aceeași carne și același sânge cu mine! Vai, sper că nu! exclamă lordul Henry, care-i trecea în revistă prin lornion pe spectatorii de la galerie, care-și ocupaseră acum locurile.

— Nu-i da atenție, Dorian, spuse pictorul. Înțeleg ce vrei să spui și eu cred în fata asta. Orice persoană pe care tu o iubești trebuie să fie minunată și orice fată care produce efectul pe care l-ai descris tu trebuie să fie rafinată și nobilă. A purifica spiritual propria-ți epocă — este ceva ce merită făcut. Dacă această fată poate anima sufletele celor care au trăit fără să aibă suflet, dacă poate aprinde sentimentul frumuseții în oameni ale căror vieți sunt sordide și urâte, dacă-i poate dezbăra de egoism și le poate aduce lacrimi în ochi pentru niște amărăciuni care nu le aparțin este demnă de adorația ta, merită adorația întregii lumi. Această căsătorie este îndreptățită pe de-a-ntregul. Nu eram de aceeași părere la început, dar acum o recunosc. Zeii au creat-o pe Sibyl Vane pentru tine. Fără ea, tu ai fi fost incomplet.

— Mulțumesc, Basil, răspunse Dorian Gray, apăsându-i mâna. Știam că ai să mă înțelegi. Harry e atât de cinic, mă îngrozește.

Dar iată că a sosit orchestra. E de-a dreptul îngrozitoare, dar nu cântă decât aproximativ cinci minute. Apoi cortina se ridică și o veți vedea pe fata căreia îmi voi dedica întreaga viață și căreia i-am oferit tot ceea ce este mai bun în mine.

Un sfert de oră mai târziu, în mijlocul unei învălmășeli îngrozitoare de aplauze, Sibyl Vane păși pe scenă. Da, era într-adevăr o privescătoare încântătoare — una din cele mai minunate fapte pe care le văzuse vreodată, gândi lordul Henry. Avea ceva de faun în grația ei timidă și în ochii mirați. O roșeață abia vizibilă, precum umbra unui trandafir într-o oglindă de argint, îi îmbujoră obraji, în timp ce ea își arunca privirile asupra sălii aglomerate și dezlănțuite. Se dădu câțiva pași înapoi și buzele păreau că-i tremură. Basil Hallward sări în picioare și începu să aplaude. Nemișcat, ca într-un vis, Dorian Gray stătea contemplând-o. Lordul Henry arunca priviri furioase prin lornion, murmurând:

— Încântătoare! Încântătoare!

Scena reprezenta holul casei familiei Capulet, iar Romeo, în haine de pelerin, intră împreună cu Mercutio și alți prieteni. Orchestra intonă câteva acorduri după puterile ei și dansul începu. Prin mulțimea de actori dizgrațioși, sărăcăcios îmbrăcați, Sibyl Vane se mișca aidoma unei fapte dintr-o lume mai rafinată. Corpul ei se unduia în timp ce dansa, întocmai ca o plantă ce se leagănă în apă. Curbele gâtului ei erau aidoma unduirilor unui crin alb. Măinile ei păreau să fie alcătuite dintr-un fildeș răcoros.

Cu toate astea, era ciudat de nepăsătoare. Nu-și arată deloc bucuria în momentul în care ochii ei îl întâlniră pe Romeo. Iată și cele câteva cuvinte pe care trebuia să le rostească:

Nu-i vinovată mâna, pelerin!
Ești aspru. Pelerinii dacă vor
Pot strânge-n palme mâinile divine.
Strânsoarea asta e sărutul lor! —

¹ *Romeo și Julieta*, actul I, scena 5 (Shakespeare, *Teatru*, p. 535, Editura pentru literatură universală, București, 1964).

Împreună cu dialogul scurt care urmează, ele fură rostite într-o manieră absolut artificială. Vocea era extraordinară, dar, din punctul de vedere al tonalității, era cu totul falsă. Folosea o nuanță deloc potrivită și răpea întreaga vitalitate a versurilor. Pasiunea nu părea reală.

Dorian Gray se îngălbeni în timp ce o urmărea. Era nedumerit și nerăbdător. Nici unul dintre prietenii săi nu îndrăzneă să-i adreseze vreun cuvânt. Li se părea că era de-a dreptul netalentată. Erau teribil de dezamăgiți.

Cu toate astea, simțeau că adevăratul test pentru orice Julietă este scena balconului din actul al doilea. Așteptau acea scenă. Dacă dădea greș acolo, însemna că nu mai era nici o speranță.

Arăta încântător când apăru în lumina lunii. Asta nu putea fi negat. Dar jocul ei și realizarea dramatică erau de nesuportat și se înrăutățeau pe măsură ce piesa înainta. Gesturile ei deveneau ridicol de artificiale. Exagera peste măsură tot ceea ce avea de spus. Minunatul pasaj:

*Masca nopții
Îmi ocrotește chipul. Nu zărești
Ce purpur îmi sădără în obraji
Cuvintele rostite adineauri¹ —*

era rostit cu precizia penibilă a unei școlărițe care fusese învățată să recite de către vreun profesor de dicție de mâna a doua. Când se aplecă peste balcon și ajunsese la versurile acelea minunate:

*Atât de făr-de veste
Se petrecură noaptea asta toate,
Că nu pot să mă bucur de-al ei farmec,
Temându-mă să nu se risipească
Asemenea unui fulger care pierе
Până să zici: „un fulger!” Noapte bună,*

¹ *Romeo și Julieta*, actul II, scena 2, *ibid.*, p. 544.

*Iubitul meu. Sub calda boare-a verii,
Pân' ne-om vedea, va fi învoaltă floare
Plăpândul mugur al iubirii¹ —*

roști aceste cuvinte ca și cum nu aveau nici un înțeles pentru ea. Nu aveau în ele nici urmă de emoție interioară. Într-adevăr, departe de a fi plină de emoție, ea era pe de-a întregul închisă în sine. Era pur și simplu un spectacol de proastă calitate. Iar ea eșuase total.

Chiar și spectatorii obișnuiți, așa lipsiți de educație cum erau, își pierdură interesul față de piesă. Deveniră agitați și începură să vorbească cu voce tare și să fluiera. Directorul evreu, care stătea în spatele lojilor, bătea din picior și înjura furios. Singura persoană imposibilă era fata.

Când se termină actul al doilea, se auzi o furtună de fluierături și lordul Henry se ridică de pe scaun și-și puse haina.

— Este foarte frumoasă, Dorian, spuse el, dar nu știe să joace. Haide să mergem.

— Am de gând să văd piesa până la capăt, răspunse tânărul, cu o voce dură, amară. Îmi pare teribil de rău că v-am făcut să vă stricați o seară, Harry. Îmi cer scuze față de amândoi.

— Dragul meu Dorian, îmi face impresia că domnișoara Vane este bolnavă, îl întrerupse Hallward. O să venim într-o altă seară.

— Aș vrea să fie bolnavă, reluă Dorian. Dar mie mi se pare că este pur și simplu rece și distantă. S-a schimbat cu desăvârșire. Seara trecută era o mare artistă. În seara asta, nu este decât o banalitate, o actriță mediocră.

— Nu vorbi așa despre fata pe care o iubești, Dorian. Iubirea este un lucru mult mai minunat decât arta.

— Amândouă nu sunt decât simple metode de imitație, remarcă lordul Henry. Te rog, hai să mergem. Dorian, nu trebuie să mai stai aici nici o clipă. Teatrul prost dăunează moralului. Pe lângă asta, nu cred că ți-ai dori ca soția ta să fie actriță. Așa că, ce mai

¹ *Romeo și Julieta*, actul II, scena 2, *ibid.*, pp. 545–546.

contează dacă o interpretează pe Julieta ca o păpușă din lemn? Este o persoană drăgălașă; dacă știe câtuși de puțin despre viață așa cum știe despre teatru, va fi cu adevărat o experiență încântătoare. Nu există decât două feluri de oameni care sunt cu adevărat fascinanți — oamenii care știu absolut totul și oamenii care nu știu absolut nimic. Doamne, dragă băiete, nu fi atât de dramatic! Secretul tinereții este să nu manifesti niciodată vreo emoție care nu-ți șade bine. Vino la club cu Basil și cu mine. Vom fuma țigări și vom bea în cinstea frumuseții lui Sibyl Vane. Este frumoasă. Ce vrei mai mult?

— Pleacă, Harry, strigă tânărul. Vreau să fiu singur. Basil, du-te și tu. Ah! Nu veдеști că mi se frânge inima? Lacrimile fierbinți îi cuprinseseră ochii. Buzele îi tremurau și, repezindu-se în spatele lojii, se sprijini de perete, ascunzându-și fața în palme.

— Haide să mergem, Basil, spuse lordul Henry, cu o tandrețe ciudată în glas, și cei doi tineri ieșiră împreună.

Câteva momente mai târziu, reflectoarele se aprinseră și cortina se ridică pentru actul al treilea. Dorian Gray se așeză din nou la locul său. Arăta palid și mândru, indiferent. Piesa se derulă greoi și părea interminabilă. Jumătate din public ieși, bocănind cu ghetele greoaie și râzând. Întreaga reprezentație fusese un fiasco. Ultimul act se jucă cu sala aproape goală. Cortina se lăsă în mijlocul râsetelor și al mormăielilor.

De îndată ce totul se termină, Dorian Gray se repezi în culise, către cabinele actorilor. Fata stătea acolo singură, cu o expresie de triumf pe chip. Ochii îi erau aprinși de o strălucire diafană. Parcă strălucea. Buzele întredeschise zâmbeau de parcă cunoșteau un secret al lor.

Atunci când Dorian intră, ea îl privi și o cuprinse o expresie de bucurie infinită.

— Cât de prost am jucat în seara asta, Dorian! exclamă ea.

— Îngrozitor! răspunse el, privind-o insistent, cu uimire — îngrozitor! A fost groaznic. Ești bolnavă? Nici n-ai idee cum a fost. Nici nu-ți închipui cum am suferit.

Fata zâmbi.

— Dorian, răspunse ea, zăbovind asupra numelui său cu o voce de o suavă muzicalitate, ca și cum ar fi fost mai dulce ca mierea pentru petalele roșii ale gurii ei — Dorian, ar fi trebuit să înțelegi. Dar acum înțelegi, nu-i așa?

— Să înțeleg ce? întrebă el furios.

— De ce am jucat așa de prost în seara asta. De ce am să joc întotdeauna prost. De ce n-am să mai joc niciodată bine.

El ridică din umeri.

— Bănuiesc că ești bolnavă. Când ești bolnavă, nu trebuie să joci. Te faci de râs. Prietenii mei s-au plictisit. Și eu m-am plictisit.

Ea părea că nu-l ascultă. Era transfigurată de bucurie. O senzație de fericire dusă până la extaz o domina.

— Dorian, Dorian, strigă ea, înainte să te cunosc, teatrul era singura realitate din viața mea. Numai prin teatru trăiam. Credeam că totul era adevărat. Într-o seară eram Rosalinda și într-alta eram Portia¹. Bucuria Beatricei² era bucuria mea, iar tristețea Cordeliei³ era și a mea. Credeam în tot ceea ce se petrecea pe scenă. Oamenii obișnuiți care jucau alături de mine mi se păreau niște zeități. Decorurile pictate erau lumea mea. Nu cunoșteam nimic altceva în afară de umbre, așa că le consideram reale. Tu ai venit — o, minunata mea iubire! — și mi-ai eliberat sufletul din temniță. M-ai învățat ce înseamnă cu adevărat realitatea. În seara asta, pentru prima oară în viața mea, am văzut, dincolo de superficialitate, întreaga rușine și stupizenie a mascaradei deșarte în care am jucat întotdeauna un rol. În seara asta, pentru prima oară, am devenit conștientă că Romeo e hidos, bătrân și sulemenit, că lumina lunii din livadă e falsă, că decorurile sunt vulgare și cuvintele pe care trebuia să le rostesc nu sunt adevărate, nu sunt cuvintele mele și nu sunt ceea ce vreau eu să spun. Tu mi-ai adus ceva mai înalt, un lucru pe care orice altă artă nu poate decât să-l oglindească. Tu m-ai făcut să înțeleg ce este dragostea cu adevărat. Iubirea mea! Iubirea mea! Făt-Frumos! Prințul vieții! M-am

¹ Eroina principală din *Negustorul din Venetia* de Shakespeare.

² Eroina piesei *Mulț zgomot pentru nimic* de Shakespeare.

³ Eroina din *Regele Lear* de Shakespeare.

săturat de umbre. Tu ești pentru mine mai mult decât poate însemna toată arta vreodată. Ce am eu de-a face cu marionetele dintr-o piesă de teatru? Când am ieșit pe scenă în seara asta, nu puteam înțelege cum se face că tot ce se afla în mine pierise. Credeam că o să fiu încântătoare. Am descoperit că nu sunt în stare de nimic. Brusc, sufletul meu și-a dat seama ce însemnau toate astea. Și înțelegerea asta a fost pentru mine o adevărată revelație. I-am auzit huiduind și am zâmbit. Ce ar putea ei să știe despre o iubire așa ca a noastră? Ia-mă departe, Dorian — ia-mă departe cu tine, undeva unde să fim doar noi doi, singuri. Urâsc scena. Aș putea să mimez o pasiune pe care nu o simt, dar nu pot să mimez una care mă arde ca un foc. O, Dorian, Dorian, acum înțelegi ce înseamnă asta? Chiar dacă aș putea să o fac, pentru mine ar fi o profanare să mimez iubirea. Tu m-ai făcut să-mi dau seama de asta.

Dorian se aruncă pe o canapea și-și întoarse chipul.

— Mi-ai ucis iubirea, mormăi el.

Ea îl privi mirată și râse. El nu răspunse. Ea se îndreptă spre el și, cu degetele ei mici, îi mângâie părul. Îngenunche și-și lipi buzele de mâinile lui. El și le retrase și un fior îl cutremură.

Apoi sări în picioare și se îndreptă spre ușă:

— Da, strigă el, mi-ai ucis iubirea. Înainte îmi tulburai imaginația. Acum nici măcar nu-mi mai stârnești curiozitatea. Pur și simplu nu mai creezi nici un efect. Te-am iubit pentru că erai minunată, pentru că aveai geniu și inteligență, pentru că împlineai visele marilor poeți și dădeai contur și substanță plăsmuirilor artei. Ai dat cu piciorul la toate astea. Ești superficială și îngustă. Doamne! Cât de nebun am fost să te iubesc! Ce prost am fost! Acum nu mai reprezintă nimic pentru mine. N-am să te mai văd niciodată. N-am să mă mai gândesc niciodată la tine. N-am să-ți mai pomenesc niciodată numele. Nu știi ce ai însemnat cândva pentru mine. Vai... O, nici nu suport să mă gândesc la asta! Aș fi vrut să nu fi dat niciodată ochii cu tine! Ai distrus iubirea din viața mea. Cât de puține trebuie să știi despre iubire, dacă spui că îți distruge arta! Fără artă, tu nu însemni nimic. Te-aș fi făcut

celebră, splendidă, magnifică. Lumea te-ar fi venerat, iar tu mi-ai fi purtat numele. Acum ce ești? O actriță de mână a doua cu un chip frumos.

Fata albise și tremura. Își încheștă pumnii, iar vocea părea să i se înece în gât.

— Doar nu vorbești serios, Dorian? murmură ea. Te prefaci.

— Mă prefac? Asta îți revine ție. O faci atât de bine, răspunse el cu amărăciune.

Ea se ridică din genunchi și, cu o expresie de sfâșietoare suferință pe chip, traversă camera spre el. Își puse mâna pe brațul lui și-l privi în ochi. Dorian o respinse.

— Nu mă atinge! strigă el.

O tânguire slabă îi sugrumă glasul și ea se aruncă la picioarele lui, zăcând acolo ca o floare călcată în picioare.

— Dorian, Dorian, nu mă părăsi! șopti ea. Îmi pare așa de rău că nu am jucat bine. Mă gândeam la tine tot timpul. Dar am să încerc — îți promit, am să încerc. Iubirea ta m-a izbit atât de brusc. Cred că nu aș fi cunoscut-o niciodată, dacă nu m-ai fi sărutat — dacă nu ne-am fi sărutat. Sărută-mă din nou, iubirea mea. Nu pleca de lângă mine. N-aș putea suporta. O! Nu pleca de lângă mine. Fratele meu... Nu, nu mai contează. Nu a vorbit serios. A glumit... dar tu, vai! Nu mă poți ierta pentru seara asta? Am să muncesc din toate puterile mele și am să încerc să mă perfecționez. Nu fi crud cu mine pentru că te iubesc mai mult decât orice pe lumea asta. La urma urmei, doar o singură dată te-am nemulțumit... Dar ai absolută dreptate, Dorian. Ar fi trebuit să-mi demonstrez mai mult calitățile de artistă. A fost o nechibzuință din partea mea; și, cu toate astea, n-am avut ce face. O, nu mă părăsi, nu mă părăsi.

Un acces de plâns disperat îi înăbuși glasul. Se ghemui pe jos, ca o făptură rănită, iar Dorian Gray privi în jos la ea cu ochii săi frumoși, iar buzele sculptate i se arcuiră într-un zâmbet de profund dispreț. Există întotdeauna ceva ridicol în sentimentele persoanelor pe care ai încetat să le mai iubești. Sibyl Vane i se părea a fi ridicol de melodramatică. Lacrimile și plânsetele ei îl deranjau.

— Am plecat, spuse el într-un târziu, cu vocea lui calmă, clară. Nu vreau să fiu nepoliticos, dar nu ne mai putem vedea. M-ai dezamăgit.

Ea plângea în tăcere și nu răspunse, dar se târî mai aproape. Măinile ei micuțe se întinseră înainte, orbecăind și părând să-l caute. El se răsuci pe călcăie și plecă din cameră. În câteva clipe, ieși din teatru.

Nu avea idee pe unde mersese. Își aducea aminte că rătăcise pe străzile slab luminate, trecând pe lângă arcade semețe și întunecoase și pe lângă case cu înfățișare sinistă. Femei cu glasuri aspre și râsete ascuțite îl chemaseră. Bețivi se clătinaseră pe lângă el, înjurând și vorbind singuri, ca niște maimuțe hidoase. Văzuse copii sinistri ghemuiți pe pragurile ușilor și auzise țipete și înjurături venind din curțile întunecoase.

În timp ce se crăpa de ziuă, se trezi aproape de Covent Garden. Întunericul se ridică și, înroșit de flăcări slabe, cerul își întindea deasupra lumii bolta ca o perlă perfectă. Căruțe uriașe, pline cu crini tremurători, hurducăiau încet pe strada pustie și lucioasă. Aerul era înmiresmat de parfumul florilor și frumusețea lor părea că este ca un calmant pentru durerea lui. Merse până la piață și-i urmări pe bărbați descărcându-și căruțele. Un căruțaș cărunt îi oferî niște cireșe. El îi mulțumi și se întrebă de ce a refuzat să-i ia bani, după care începu să mănânce nepăsător. Fuseseră culese la miezul nopții și răceala lunii le pătrunsesse. Un șir lung de băieți cărând găleți cu lalele multicolore și cu trandafiri galbeni și roșii defila în fața lui, croindu-și drum printre grămezile uriașe de legume verzi, ca de jad. Sub un portic cu stâlpii cenușii, albiți de soare, umbla un grup de fete murdare, cu capetele goale, așteptând să se termine licitația. Altele se îngrămădeau în jurul ușilor batante ale cafenelei din piață. Caii masivi de la căruțe alunecau și tropăiau pe pietrele nefasonate, zăngănindu-și zurgălăii și cataramele hamurilor. Unii dintre birjari zăceau adormiți pe o grămadă de saci. Porumbeii cu gâturile ca niște iriși și picioarele rozalii alergau prin jur, ciugulind semințe.

După o vreme, chemă o birjă care-l duse acasă. Timp de câteva momente, zăbovi în fața ușii, privind în liniște la piața tăcută,

înconjurată de ferestre oarbe, acoperite cu jaluzele sau cu obloane trase. Cerul semăna cu un opal pur acum, iar acoperişurile caselor străluceau ca argintul în contrast cu el. Dintr-un coş al unei case de vizavi, se ridica o şuviţă subţire de fum. Se roti ca o panglică violetă prin aerul sidefiu.

În marele candelabru veneţian aurit — pradă obţinută cândva de pe vasul unui doge —, care atârna acum de tavanul holului imens de la intrare, cu lambriuri de stejar, luminile încă mai ardeau în trei jocuri pâlpâitoare, ca nişte petale subţiri şi albastre de flăcări, tivite cu foc alb. Le stinse şi, după ce-şi aruncă pălăria şi mantia pe masă, trecu prin bibliotecă şi se îndreptă spre uşa dormitorului său, o cameră mare şi octogonală, la parter, pe care, datorită proaspătului său apetit pentru lux, o decorase de curând după propriul gust, împodobind-o cu câteva tapiserii renascen-tiste ciudate, care fuseseră descoperite într-o mansardă părăsită din Selby Royal. În timp ce râsucea clanţa, ochii îi căzură pe portretul pe care i-l pictase Basil Hallward. Tresări şi se dădu înapoi, ca şi cum ar fi fost surprins. Apoi intră în camera sa, părând cumva nedumerit. După ce îşi scoase floarea de la butoniera hainei, păru să ezite. În cele din urmă, se întoarse, se îndreptă spre tablou şi-l analiză. În lumina obscură şi nesigură care se strecura prin jaluzelele de mătase bej, chipul i se păru puţin schimbat. Avea o altă expresie. Ai fi putut spune că avea o undă de cruzime în colţul gurii. Era cu siguranţă straniu.

Se întoarse şi, îndreptându-se spre fereastră, trase storurile. Lumina strălucitoare a dimineţii inundă camera şi şterse umbrele imagine din colţurile întunecoase, acolo unde ele zăceau tremurând. Dar expresia ciudată pe care o observase pe chipul portretului părea să stăruie acolo şi chiar se accentuase. Lumina soarelui, strălucitoare, tremurătoare, îi sublinia trăsăturile pline de cruzime din jurul gurii, la fel de clar ca şi cum s-ar fi uitat într-o oglindă după ce săvârşise o faptă cumplită.

Se crispă şi, luând de pe masă o oglindă ovală înrămată, cu cupidonii de fildeş, unul din multele cadouri pe care i le făcuse lordul Henry, se uită grăbit în adâncurile ei lucioase. Nici o trăsătură asemănătoare nu-i deforma buzele roşii. Ce însemna oare?

Se frecă la ochi și se apropie de tablou, după care îl analiză din nou. Nu exista nici un semn că s-ar fi schimbat ceva când privi tabloul și, cu toate astea, nu exista nici o îndoială că întreaga expresie se transformase. Nu era o simplă închipuire de-a sa. Lucrul acesta era cumplit de evident.

Se aruncă pe un scaun și începu să mediteze. Brusc, îi veni în minte ceea ce spusese în atelierul lui Basil Hallward, în ziua în care acesta terminase tabloul. Da, își amintea perfect. Rostise o dorință nebunească, și anume ca el să rămână tânăr, iar portretul să îmbătrânească, ca propria sa frumusețe să nu fie vătămată, iar chipul de pe pânză să poarte povara patimilor și a păcatelor sale, ca imaginea pictată să fie brăzdată de suferințe și gânduri negre, iar el să păstreze întreaga delicatețe și toată drăgălășenia adolescenței sale, de care abia în acele clipe ajunsese să-și dea seama. Oare era sigur că dorința sa nu se împlinise? Astfel de lucruri erau imposibile. Până și faptul de a se gândi la ele i se părea monstruos. Și, cu toate astea, tabloul era în fața lui, cu unda aceea de cruzime în colțul gurii.

Cruzime! Fusesse oare crud? Era vina fetei, nu a lui. El o visase o mare artistă, îi oferise dragostea lui, pentru că o considerase măreață. Apoi ea îl dezamăgise. Fusesse superficială și nedemnă de el. Și totuși, un sentiment de regret nespus îl copleși, în timp ce își aducea aminte de ea, zăcând la picioarele lui și suspinând ca un copilăș. Își aduse aminte cu câtă răceală o urmărise. De ce oare fusesse alcătuit așa? De ce îi fusesse dat un astfel de suflet? Dar și el suferise la rândul lui. Pe parcursul celor trei ore groaznice cât durase piesa, trăise secole de durere, chinuri prelungite în veșnicii peste veșnicii. Viața lui avea tot atât de mare preț cât și a ei. Ea îl rănise pentru o clipă, în schimb rana provocată de el avea să dureze ani lungi. În afară de asta, femeile sunt făcute în așa fel, încât să suporte durerea mai bine decât bărbații. Ele se hrănesc din sentimente. Nu se gândesc decât la sentimentele lor. Când își iau câte un iubit, nu o fac decât ca să aibă pe cineva căruia să-i facă scene. Lordul Henry îi spusese asta și lordul

Henry știa cum sunt femeile. De ce s-ar necăji din pricina lui Sibyl Vane? Nu mai reprezenta nimic pentru el acum.

Dar tabloul? Ce mai avea de spus în privința asta? Deținea secretul vieții sale și-i spunea povestea. Îl învățase să-și iubească propria frumusețe. Oare îl va învăța să-și urască și propriul suflet? Oare îl va mai privi vreodată?

Nu — era vorba doar de-o iluzie plăsmuită de simțurile sale tulburate. Noaptea groaznică pe care o petrecuse lăsase fantome în urma ei. Brusc, pe creierul său apăruse acea mică pată purpurie care-i aruncă pe oameni în brațele nebuniei. Tabloul nu se schimbase. Era o nebunie să creadă așa ceva.

Cu toate astea, îl urmărea, cu frumosul său chip denaturat și cu zâmbetul său crud. Părul strălucitor sclipea în lumina soarelui de dimineață. Ochii săi albaștri priveau în cei din tablou. Îl copleși un sentiment de milă nesfârșită, nu față de propria persoană, ci față de imaginea pictată a propriului trup. Se schimbase deja și se va mai schimba. Părul bălai va încărungi. Trandafirii albi și roșii se vor ofili. Pentru fiecare păcat pe care-l săvârșea, o pată îl va întina și-i va răpi strălucirea. Dar nu avea să păcătuiască. Tabloul, fie schimbat, fie neschimbat, va fi pentru el emblema vizibilă a conștiinței. Va rezista tentației. Nu-l va mai vedea pe lordul Henry — cel puțin, nu-i va mai asculta teoriile acelea subtile și veninoase, care îi așătasera pentru prima oară în grădina lui Basil Hallward pasiunea pentru lucruri imposibile. Se va întoarce la Sibyl Vane, se va revanșa față de ea, se va căsători cu ea și va încerca să o iubească din nou. Da, era de datoria lui să procedeze așa. Trebuie că a suferit mai mult decât el. Biata copilă! Fusesse egoist și crud cu ea. Fascinația pe care ea o exercitase asupra lui va reînvia. Vor fi fericiți împreună. Viața alături de ea va fi frumoasă și pură.

Se ridică de pe scaun și trase un paravan mare în fața portretului, cutremurându-se în timp ce se uita la el. „Ce oribil!” murmură el în sinea lui și apoi merse spre fereastră și o deschise. Când păși afară pe iarbă, trase aer puternic în piept. Aerul proaspăt

de dimineață părea să înlăture toate patimile sale sumbre. Nu se gândea decât la Sibyl. Îi reveni în minte un ecou slab al iubirii sale. Repeta întruna numele ei. Păsările care cântau în grădina înrourată păreau să le povestească florilor despre ea.

VIII

ERA CU MULT TRECUT DE AMIAZĂ CÂND Dorian se trezi. Valetul său se strecurase de mai multe ori în cameră, să vadă dacă dădea vreun semn de trezire și se întreba ce-l făcuse pe tânărul său stăpân să doarmă până târziu. În cele din urmă, clopoțelul sună și Victor păși ușor în cameră, cu o ceașcă de ceai și un teanc de scrisori aduse pe o tavă mică din porțelan vechi de Sèvres, după care trase draperiile de satin măsliniu, cu căptușeala lor de un albastru strălucitor, care acopereau cele trei ferestre înalte.

— *Monsieur* a dormit bine în dimineața asta? întrebă el zâmbind.

— Cât e ceasul, Victor? întrebă Dorian Gray, încă somnoros.

— Unu și un sfert, *monsieur*.

Ce târziu era! Se ridică în capul oaselor și, după ce sorbi din ceai, începu să răsfoiască scrisorile. Una dintre ele era de la lordul Henry și fusese adusă de un curier în dimineața aceea. Ezită un moment și apoi o puse deoparte. Pe celelalte le deschise nepăsător. Conțineau colecția obișnuită de cărți de vizită, invitații la cină, cereri de întrevederi în particular, programe pentru concerte de caritate și alte asemenea, care îi asaltează pe tinerii distinși în fiecare dimineață pe parcursul sezonului de vară. Era și o factură cam pipărată, pentru un serviciu de toaletă de argint Louis Quinze gravat, pe care încă nu avusese curajul să le-o trimită tutorilor săi, care erau niște persoane extrem de demodate, ce nu-și dădeau seama că trăim într-o epocă în care lucrurile inutile sunt singurele noastre necesități; mai erau și câteva înștiințări formulate extrem de politicos de la cămătarii de pe strada Jermyn, care se ofereau să împrumute orice sumă de bani, pe loc, cu cele mai rezonabile dobânzi.

După aproximativ zece minute, se sculă din pat și, aruncându-și pe umeri un halat de casă extrem de sofisticat, din lână de cașmir, cu broderii de mătase, intră în baia pavată cu lespezi de onix. Apa rece îl învioră după somnul îndelungat. Păru să fi uitat toate lucrurile prin care trecuse. Un sentiment vag că ar fi luat parte la vreo tragedie sinistră îl încercă de vreo câteva ori, dar era învăluit în aura de irealitate a unui vis.

De îndată ce se îmbracă, intră în bibliotecă și se așează în fața unui mic dejun franțuzesc, ușor, care fusese așezat în fața lui pe o măsuță rotundă, aproape de fereastra deschisă. Era o zi superbă. Aerul cald părea încărcat de arome. O albină intră în zbor pe fereastră și zumzâi în jurul vazei albastre chinezești plasate în fața lui, plină cu trandafiri de un galben sulfuros. Se simțea extrem de fericit.

Brusc, ochii îi căzură pe paravanul pe care-l așezase în fața portretului și tresări.

— Este prea rece pentru *monsieur*? întrebă valetul, așezând o omletă pe masă. Să închid fereastra?

Dorian scutură din cap.

— Nu mi-e frig, murmură el.

Să fi fost adevărat? Oare portretul se schimbase cu adevărat? Sau nu fusese decât plăsmuirea imaginației lui, care-l făcuse să vadă o expresie demonică acolo unde fusese o expresie de bucurie? Oare era sigur că o pânză pictată nu se poate transforma? Lucrul acesta era absurd. Ar fi bună de povestit lui Basil cândva. Asta l-ar face să zâmbească.

Și totuși, cât de vie era amintirea întregii povești! Mai întâi, în amurgul stins și apoi în lumina vie a zorilor văzuse unda aceea de cruzime în jurul buzelor crispate. Aproape că se temea ca valetul să părăsească încăperea. Știa că, atunci când va rămâne singur, va fi nevoit să analizeze portretul. Îi era teamă de certitudine. Când i se aduseră cafeaua și țigările, iar servitorul dădu să plece, Dorian simți o dorință sălbatică de a-i spune să mai rămână. În timp ce ușa se închidea în urma lui, el îl chemă înapoi. Omul stătea, așteptându-i ordinele. Dorian îl privi o clipă.

— Nu sunt acasă pentru nimeni, Victor, spuse el cu un oftat. Omul făcu o plecăciune și se retrase.

Apoi, Dorian se ridică de la masă, aprinse o țigară și se aruncă pe o canapea cu perne luxoase, care se afla în dreptul paravanului. Paravanul era unul vechi, făcut din piele aurită spaniolă, imprimat și lucrat cu un model Louis Quatorze destul de încărcat. Îl analiză cu priviri curioase, întrebându-se dacă nu cumva mai ascunsese și înaintea secretul vieții cuiva.

La urma urmelor, n-ar trebui să-l dea la o parte! De ce să nu-l lase acolo? Ce rost avea să știe? Dacă era adevărat, era groaznic. Dacă nu era adevărat, de ce să se mai necăjească din pricina asta? Dar dacă, prin cine știe ce nenoroc sau întâmplare nefericită, alți ochi spionau în spatele paravanului și vedeau oribila schimbare? Ce-ar face el dacă Basil Hallward ar veni și i-ar cere să se uite la tablou? Cu siguranță că Basil ar face asta. Nu; tabloul trebuia cercetat și încă imediat. Orice ar fi fost de preferat în locul acestei stări îngrozitoare de îndoială.

Se ridică și încuie ambele uși. Cel puțin va fi singur, când va privi masca propriei sale rușini. Apoi trase deoparte paravanul și se trezi față în față cu propria imagine. Era perfect adevărat. Portretul se alterase.

Așa cum își reamintea adesea după aceea, și nu cu mică uimire, se pomeni la început contemplând tabloul cu un interes aproape științific. Faptul că o astfel de schimbare avusese loc părea de necrezut. Cu toate astea, era o certitudine. Exista oare o afinitate subtilă între atomii acelor substanțe chimice care prindeau formă și culoare pe pânză și sufletul ascuns înăuntrul ființei sale? Se putea oare ca ceea ce gândea sufletul aceștia să și înfăptuiască? Ca tot ceea ce visa, ei să îndeplinească? Sau exista oare un alt motiv, mai îngrozitor? Se cutremură și începu să se teamă, apoi, revenind spre canapea, se așeză la loc, contemplând tabloul, bolnav de groază.

Simți, totuși, un singur lucru pe care îl înfăptuise tabloul. Îl făcuse să devină conștient de nedreptatea, de cruzimea cu care o tratase pe Sibyl Vane. Nu era prea târziu ca să repare acest lucru.

Mai putea încă să-i devină soție. Iubirea sa superficială și egoistă va ceda în fața unei influențe superioare, se va transforma într-o pasiune mai nobilă și portretul pe care Basil Hallward i-l pictase va fi călăuza lui prin viață, va reprezenta pentru el ceea ce este sfințenia pentru unii, conștiința pentru alții și teama față de Dumnezeu pentru noi toți. Existau narcotice pentru remușcări, leacuri care puteau să aline și să adoarmă simțul moral. Dar aici era un simbol vizibil al degradării aduse de păcat. Aici exista un semn veșnic al degradării pe care oamenii o produceau asupra sufletelor lor.

Bătu ora trei, apoi patru, iar ora patru și jumătate se auzi bătând de două ori, dar Dorian Gray rămase nemișcat. Încerca să pună cap la cap firele purpurii ale vieții și să le țeasă într-o singură pânză, să-și găsească drumul prin labirintul de sânge al pasiunii prin care rătăcea. Nu știa ce să facă sau la ce să se gândească. Într-un târziu, se îndreptă spre masă și-i scrise o scrisoare pătimasă fetei pe care o iubise, implorând-o să-l ierte și acuzându-se pe sine de nebunie. Scria pagină după pagină cu cuvinte aprige de tristețe și cuvinte și mai aprige de durere. Tot ceea ce își reproșa cuprindea în sine o anume desfătare. Când ne învinovățim de ceva, simțim că nimeni altcineva nu are dreptul să ne învinovățească. Mărturisirea păcatelor, și nu preotul, e cea care ne mântuiește. După ce termină scrisoarea, Dorian simți că fusese iertat.

Brusc, cineva ciocăni la ușă și de afară se auzi vocea lordului Henry.

— Dragul meu băiat, trebuie să te văd. Deschide-mi imediat. Nu suport să te izolezi așa.

La început, Dorian nu răspunse, ci rămase nemișcat. Ciocănitul încă mai continua și se amplifică. Da, era mai bine să-i deschidă lordului Henry și să-i explice noua viață pe care avea de gând să o ducă, să se certe cu el, dacă devenea necesar să o facă, să se despartă, dacă acest lucru era inevitabil. Sări de pe canapea, trase paravanul în grabă peste tablou și deschise ușa.

— Îmi pare așa de rău pentru tot, Dorian, spuse lordul Henry în timp ce intra. Dar nu trebuie să te gândești prea mult la asta.

— Te referi la Sibyl Vane? întrebă tânărul.

— Da, desigur, răspunse lordul Henry, cufundându-se într-un scaun și trăgându-și încet mânușile galbene. Este îngrozitor, dintr-un punct de vedere, dar n-a fost vina ta. Spune-mi, te-ai dus în culise să o vezi după ce s-a terminat piesa?

— Da.

— Eram sigur că te-ai dus. I-ai făcut o scenă?

— Am fost brutal, Harry — de-a dreptul brutal. Dar acum totul este bine. Nu-mi pare rău de nimic din cele întâmplate. Am învățat să mă cunosc mai bine.

— Vai, Dorian, mă bucur așa de mult că gândești astfel! Mă temeam că te voi găsi cufundat în remușcări și că-ți vei smulge părul acela frumos și cârlionțat al tău.

— Am depășit faza asta, spuse Dorian, scuturându-și capul și zâmbind. Sunt foarte fericit acum. Știu ce este conștiința, ca să spun așa. Nu este ceea ce mi-ai spus tu. Este lucrul cel mai sfânt din noi. Nu-ți bate joc, Harry, nu mai râde — nu în fața mea, cel puțin. Vreau să fiu bun. Nu suport ideea ca sufletul să-mi fie hidos.

— O foarte încântătoare bază artistică pentru etică, Dorian! Te felicit pentru asta. Dar cum ai de gând să începi?

— Căsătorindu-mă cu Sibyl Vane.

— Căsătorindu-te cu Sibyl Vane! strigă lordul Henry, ridicându-se în picioare și privindu-l încremenit de uimire. Dar, dragul meu Dorian...

— Da, Harry, știu ce ai să spui. Ceva îngrozitor la adresa căsătoriei. Nu o spune. Nu-mi mai spune niciodată lucruri de genul acesta. În urmă cu două zile, am cerut-o pe Sibyl în căsătorie. Nu am de gând să-mi încalc promisiunea față de ea. Îmi va deveni soție.

— Soția ta! Dorian!... Nu mi-ai primit scrisoarea? Ți-am scris în dimineața asta și ți-am trimis biletul printr-un curier personal.

— Scrisoarea ta? O, da, îmi amintesc. Încă nu am citit-o, Harry. Mă temeam să nu scrie ceva acolo, care să nu-mi placă. Tai viața în bucăți cu ironiile tale.

— Deci nu știi nimic?

— Ce vrei să spui?

Lordul Henry se plimba prin cameră și, așezându-se lângă Dorian Gray, îi luă ambele mâini în ale sale și i le ținu strâns.

— Dorian, spuse el, scrisoarea mea... nu te teme... în ea te anunțam că Sibyl Vane a murit.

Un strigăt de durere izbucni de pe buzele tânărului, iar el sări în picioare, smulgându-și mâinile din strânsoarea lordului Henry.

— Moartă! Sibyl, moartă! Nu e-adevărat! Este o minciună sfruntată! Cum îndrăznești să spui așa ceva?

— Este purul adevăr, Dorian, spuse lordul Henry, grav. Scrie totul în ziarele de dimineață. Ți-am scris ca să te rog să nu primești pe nimeni, până când nu vin eu la tine. Se va face o anchetă, desigur, iar tu nu trebuie să fii amestecat în asta. Lucruri de genul acesta te fac să fii în mare vogă la Paris. Dar la Londra, oamenii au așa de multe prejudecăți. Aici, nimeni nu trebuie să-și facă debutul cu un scandal. Așa ceva trebuie păstrat ca să devii în vogă la bătrânețe. Presupun că nu-ți cunosc numele la teatru. Dacă nu-l știu, totul e în regulă. Te-a văzut cineva intrând în cabina ei? Asta e o problemă esențială.

Dorian nu-i răspunse câteva momente. Era înlemnit de groază. În cele din urmă, băigui cu o voce stinsă:

— Harry, ai spus o anchetă? Ce ai vrut să spui cu asta? Sibyl a...? Vai, Harry, nu pot să îndur! Dar spune-mi repede. Spune-mi totul de îndată.

— Nu am nici un dubiu că nu a fost un accident, Dorian, deși sub aspectul ăsta trebuie prezentat publicului. Se pare că în timp ce ieșea de la teatru cu mama ei, în jurul orei douăsprezece și jumătate, i-a spus că a uitat ceva sus. Au așteptat-o un timp, dar ea nu a mai coborât. În cele din urmă, au găsit-o zăcând moartă pe jos, în cabina ei. Înghițise ceva din greșală, o substanță îngrozi-toare pe care o folosesc în teatru. Nu știu ce era, dar conținea fie acid prusic, fie carbonat de plumb. Eu aș zice că era acid prusic, pentru că se pare că ar fi murit pe loc.

— Harry, Harry, e groaznic! strigă tânărul.

— Da, este foarte tragic, desigur, dar nu trebuie să fii amestecat în asta. Am citit în *Standard* că avea şaptesprezece ani. Aş fi zis că e cu mult mai tânără. Arăta ca un copil şi părea să ştie atât de puţine despre actorie. Dorian, nu trebuie să laşi lucrul acesta să te afecteze. Trebuie să vii şi să iei cina cu mine şi apoi vom merge la Operă. În seara asta cântă Patti¹ şi toată lumea bună va fi acolo. Poţi să vii în loja surorii mele. O să fie însoţită de nişte femei foarte elegante.

— Aşadar, am ucis-o pe Sibyl Vane, spuse Dorian Gray pe jumătate în sinea lui — am ucis-o tot atât de sigur cum i-aş fi tăiat gâtul cu un cuţit. Cu toate astea, trandafirii nu sunt mai puţin fermecători. Păsările cântă la fel de fericite în grădina mea. Şi în seara asta urmează să iau cina cu tine şi apoi mergem la Operă şi luăm supeul undeva după aceea, bănuiesc. Cât de nemai-pomenit de dramatică este viaţa! Dacă aş fi citit toate astea într-o carte, Harry, cred că aş fi plâns... Acum, că s-a întâmplat asta, şi încă mie, mi se pare mult prea minunat ca să se mai risipească lacrimi din această pricină. Iată aici prima scrisoare de dragoste pe care am scris-o vreodată în viaţa mea. E ciudat ca prima mea scrisoare de dragoste să fie adresată unei fete moarte. Pot oare ei simţi, mă întreb, acei oameni albi şi tăcuţi cărora le spunem morţi? Sibyl! Poate ea să mai simtă, să mai ştie, să mai asculte? Vai, Harry, cât de mult am iubit-o cândva! Acum, mi se pare că au trecut ani de zile. Ea era totul pentru mine. Apoi a urmat noaptea aceea oribilă — oare a fost vorba doar de noaptea trecută, când a jucat atât de prost, iar inima aproape că mi s-a sfâşiat? Mi-a explicat totul. A fost teribil de patetică. Dar eu nu am fost impresionat câtuşî de puţin. Am considerat-o superficială. Brusc s-a întâmplat ceva care m-a făcut să-mi fie teamă. Nu pot să-ţi spun ce anume, dar a fost îngrozitor. Mi-am promis să mă întorc la ea. Am simţit că o nedreptăţisem. Iar acum e moartă. Doamne! Doamne! Harry, ce să mă fac? Nu ştii în ce pericol mă aflu, şi nu există nimic care să mă apere. Ea m-ar fi apărut. Nu avea nici un drept să se sinucidă. A fost un gest egoist din partea ei.

¹ *Adelina Patti* (1843–1919), celebră soprană de origine italiană.

— Dragul meu Dorian, răspunse lordul Henry, luând o țigară din tabacheră și scoțând o cutie cu chibrituri înbrăcată în aur, singura modalitate prin care o femeie poate schimba un bărbat este să-l plictisească atât de tare, încât să-l facă să-și piardă orice interes față de viață. Dacă te-ai fi însurat cu fata asta, ai fi fost nefericit. Desigur că te-ai fi purtat bine cu ea. Întotdeauna suntem buni cu oamenii de care nu ne pasă deloc. Dar în curând ea ar fi aflat că îți este absolut indiferentă. Și când o femeie descoperă acest lucru la soțul ei, fie devine îngrozitor de neîngrijită, fie se îmbracă în haine foarte elegante, pe care soțul altei femei trebuie să le plătească. Nu mai spun nimic despre greșeala de ordin social, care ar fi fost penibilă și pe care desigur eu nu aș fi permis-o, dar te asigur că, în orice caz, toată povestea ar fi fost un eșec total.

— Presupun că da, murmură tânărul, plimbându-se în sus și-n jos prin cameră și arătând teribil de palid. Dar am considerat că este de datoria mea. Nu e vina mea că această teribilă tragedie m-a împiedicat să procedez cum se cuvine. Îmi aduc aminte că ai spus cândva că hotărârile generoase sunt urmărite de fatalitate — că întotdeauna le luăm prea târziu. Eu le-am luat cu siguranță târziu.

— Hotărârile generoase sunt încercări inutile care se opun legilor științifice. Sursa lor e simpla vanitate. Rezultatul este un zero absolut. Din când în când, mai avem parte de câte o stare din aceea afectivă sterilă și vanitoasă, care are un anume farmec pentru cei slabi. Asta-i tot ceea ce se poate spune despre ele. Nu sunt altceva decât cecuri emise de către cineva pentru o bancă la care nu are nici un fel de cont.

— Harry, strigă Dorian Gray, apropiindu-se și așezându-se lângă el, de ce oare eu nu trăiesc această tragedie așa de mult cum aș dori? Nu cred că sunt lipsit de inimă. Tu ce crezi?

— Ai făcut prea multe lucruri prostești în ultimele două săptămâni ca să poți fi în măsură să te numești așa, Dorian, răspunse lordul Henry, cu zâmbetul său dulce, melancolic.

Tânărul se încruntă.

— Nu-mi place explicația asta, Harry, reluă el. Dar mă bucur că ești de părere că nu sunt lipsit de inimă. Nu sunt deloc așa.

Știu că nu sunt. Și, cu toate astea, trebuie să recunosc că povestea asta nu mă afectează așa cum ar fi trebuit. Mie mi se pare a fi aidoma unui final frumos dintr-o piesă minunată. Are toată frumusețea neasemuită dintr-o tragedie greacă, o tragedie în care și eu am jucat un rol însemnat, dar de care nu am fost rănit.

— E o problemă interesantă, spuse lordul Henry, care descoperi o plăcere deosebită să se distreze pe seama egoismului inconștient al tânărului —, o problemă extrem de interesantă. Eu cred că adevărata explicație este asta. Se întâmplă adesea ca tragediile autentice ale vieții să aibă loc într-o manieră atât de neartistică, încât ne rănesc prin violența lor cumplită, prin incoerența lor absolută, prin iraționala lor lipsă de sens și totala lor lipsă de rafinament. Ne afectează întocmai cum ne afectează și vulgaritatea. Ne dau impresia unei forțe brute și ne revoltăm din cauza asta. Totuși, mai întâlnim uneori și câte o tragedie care posedă elemente artistice ale frumosului. Dacă aceste elemente ale frumosului sunt reale, întreaga întâmplare nu face decât să ne stârnească simțul efectelor dramatice. Descoperim brusc că nu mai suntem actori, ci spectatori ai unei piese. Sau, mai degrabă, suntem și una și alta. Ne privim pe noi înșine și simpla minune a spectacolului ne vrăjește. În cazul de față, ce anume s-a întâmplat cu adevărat? O fată s-a sinucis pentru că te-a iubit. Aș fi vrut să am și eu o asemenea experiență. M-ar fi făcut să mă îndrăgostesc de iubire pentru tot restul vieții. Oamenii care m-au adorat — nu au fost prea mulți, dar au existat câțiva — au insistat întotdeauna să trăiască mai departe, mult timp după ce eu am încetat să mai simt ceva pentru ei, sau invers. Au devenit niște persoane corpolente și plictisitoare și, de câte ori îi întâlnesc, imediat încep să deruleze firul amintirilor. Îngrozitoare mai e memoria femeilor! Ce lucru înspăimântător! Și ce stagnare intelectuală dezvăluie! Ar trebui să asimilăm toate bucuriile vieții, dar fără să ne amintim și detaliile. Detaliile sunt întotdeauna vulgare.

— Trebuie să semăn maci¹ în grădină, oftă Dorian.

¹ Floarea de mac simbolizează uitarea.

— Nu e nevoie, reluă tovarășul său. Viața are întotdeauna maci în mâinile ei. Desigur, din când în când, lucrurile mai stagnează. Odată n-am purtat la butonieră decât violete tot sezonul¹, ca o formă de doliu artistic pentru o poveste de dragoste care nu voia să se stingă. În cele din urmă, tot s-a stins. Am uitat ce anume i-a venit de hac. Cred că a fost faptul că ea mi-a propus să-și sacrifice întregul univers pentru mine. Acesta este întotdeauna un moment cumplit. Îți umple sufletul de groază în fața veșniciei. Ei bine, îți vine să crezi? Săptămâna trecută, luând cina la *lady Hampshire*, m-am trezit stând lângă doamna în cauză, iar ea a insistat să reluăm problema, să dezgropăm trecutul și să răscolim viitorul. Îmi îngropasem iubirea sub o brazdă de narcise², dar ea a dezgropat-o și m-a asigurat că i-am distrus viața. Trebuie să spun că am mâncat o cină copioasă, așa că nu am simțit nici un fel de neliniște. Dar de ce lipsă de gust a dat dovadă! Singurul farmec al trecutului este acela că este trecut. Însă femeile nu știu niciodată când a căzut cortina. Întotdeauna mai vor și actul al șaselea și, de îndată ce nu mai există interesul față de piesă, ele propun să se continue. Dacă li s-ar permite să facă ce vor, fiecare comedie ar avea un final tragic și fiecare tragedie ar culmina printr-o farsă. Sunt încântător de artificiale, dar nu posedă deloc simțul artei. Tu ești mai norocos decât mine. Te asigur, Dorian, că nici măcar una dintre femeile pe care le-am cunoscut n-ar fi făcut pentru mine ceea ce Sibyl Vane a făcut pentru tine. Femeile obișnuite întotdeauna se consolează singure. Unele dintre ele o fac alegându-și culorile ce le exprimă starea de spirit. Niciodată să nu ai încredere într-o femeie care poartă mov, indiferent ce vârstă ar avea, sau într-o femeie trecută de treizeci și cinci de ani, căreia îi plac panglicile roz. Asta înseamnă întotdeauna că au în spate un trecut. Altele își găsesc o mare consolare în faptul că descoperă brusc calitățile pozitive ale soților lor. Îți flutură în față fericirea lor conjugală, de parcă ar fi păcatul cel mai fermecător.

¹ Prin „sezon”, se înțelege perioada mai-iulie, când viața mondenă a aristocrației britanice se desfășoară cu cea mai mare intensitate.

² Narcisele simbolizează moartea.

Altele se consolează prin religie. O femeie mi-a spus cândva că misterele sale posedă întregul șarm al unui flirt. Și chiar o înțeleg. Pe lângă asta, nimic nu face pe cineva atât de vanitos precum faptul că i se spune că este un păcătos. Conștiința ne face pe toți egoiști. Da, consolările pe care viața modernă le oferă femeilor sunt nenumărate. Într-adevăr, nu am menționat-o pe cea mai importantă.

— Care anume, Harry? întrebă tânărul, indiferent.

— Vai, consolarea cea mai evidentă. Să iei admiratorul alteia atunci când ți-l pierzi pe al tău. În societatea bună, asta restabilește întotdeauna prestigiul unei femei. Dar acum serios, Dorian, cât de diferită trebuie să fi fost Sibyl Vane de toate femeile pe care le întâlnești! Pentru mine există ceva foarte frumos în moartea ei. Mă bucur că trăiesc într-un secol în care se întâmplă astfel de minuni. Te fac să crezi în realitatea lucrurilor cu care ne jucăm cu toții, cum ar fi dragostea, pasiunea și romantismul.

— Am fost teribil de crud cu ea. Uiți asta.

— Mă tem că femeile apreciază cruzimea, cruzimea veritabilă, mai mult decât orice altceva. Au instincte uimitor de primitive. Noi le-am emancipat, dar, cu toate astea, ele rămân niște sclave în căutarea stăpânilor lor. Le place să fie dominate. Sunt sigur că ai fost minunat. Nu te-am văzut niciodată cu adevărat și absolut supărat, dar pot să-mi imaginez ce minunat arătai. Și, la urma urmelor, mi-ai spus ceva alaltăieri, ceva ce mi s-a părut o pură fantezie în acel moment, dar acum înțeleg că a fost absolut adevărat, și asta e cheia întregii situații.

— Ce anume am spus, Harry?

— Mi-ai spus că Sibyl Vane reprezenta pentru tine toate eroinele unei povești de dragoste — că într-o seară era Desdemona și într-alta Ofelia, că, dacă murea ca Julieta, învia în persoana Imogenei.

— Acum nu va mai învia niciodată, mormăi tânărul, îngropându-și fața în mâini.

— Nu, nu va mai învia niciodată. Și-a jucat ultimul rol. Dar tu trebuie să te gândești la moartea ei singuratică din acea cabină

sărăcăcioasă ca fiind pur și simplu un fragment ciudat și sumbru dintr-o tragedie iacobită, la fel ca un tablou minunat din piesele unor Webster¹, Ford² sau Cyril Tourneur³. Fata asta nu a trăit cu adevărat niciodată și, ca atare, nici nu a murit cu adevărat. Pentru tine, cel puțin, ea a fost mereu ca un vis, ca o nălucire care a bântuit piesele lui Shakespeare și le-a lăsat mai încântătoare prin prezența ei, o trestie prin care muzica lui Shakespeare a sunat mai frumos și mai plină de bucurie. În momentul în care a atins viața reală, a distrus-o și s-a distrus și pe sine, așa că a trebuit să treacă în neființă. Jelește-o pe Ofelia, dacă vrei. Pune-ți cenușă în cap, deoarece Cordelia a fost sugrumată. Strigă în fața cerului pentru că fiica lui Brabanțio⁴ a murit. Dar nu-ți risipi lacrimile pentru Sibyl Vane. A fost o prezență mai puțin reală decât ele.

Urmă un moment de tăcere. Seara se lăsa în încăpere. Tăcute, cu picioare de argint, umbrele se strecurau înăuntru dinspre grădină. Culorile obosite dispăreau de pe lucruri.

După o vreme, Dorian Gray privi în sus.

— Mi-ai explicat propria mea ființă, Harry, murmură el cu un glas care semăna cu un oftat de ușurare. Am simțit tot ceea ce mi-ai spus, dar cumva mi-a fost teamă de toate lucrurile simțite și nu puteam să le dau glas singur. Cât de bine mă cunoști! Dar hai să nu mai vorbim despre ceea ce s-a întâmplat. A fost o experiență minunată. Asta-i tot. Mă întreb dacă viața îmi va mai rezerva ceva atât de minunat.

— Viața îți rezervă de toate, Dorian. Nu există nimic ce tu, cu înfățișarea ta frumoasă, să nu poți face.

¹ John Webster (1580?-1634?), dramaturg englez ale cărui scrieri (*Diavolul alb*, *Ducesa de Malfi* etc.) abundă în scene sângeroase și creează o atmosferă de tensiune apăsătoare.

² John Ford (1586?-1640), dramaturg englez ale cărui piese (*Inimă zdrobită*, *Sacrificiul din dragoste* etc.) sunt caracterizate de un patetism violent, axat mai ales pe suferința din dragoste.

³ Cyril Tourneur (1575?-1626), dramaturg englez. Cele două piese mai importante atribuite lui (*Tragedia răzbumătorului* și *Tragedia ateului*) sunt și ele pline de scene violente și sângeroase.

⁴ Personaj din *Othello*, tatăl Desdemonei.

— Dar să presupunem, Harry, că aş îmbătrâni, că m-aş ofili şi m-aş umple de riduri. Atunci ce se va întâmpla?

— A, atunci, spuse lordul Henry, ridicându-se să plece — atunci, dragul meu Dorian, va trebui să lupţi pentru succesele tale. În situaţia de faţă, vin ele la tine. Nu, trebuie să-ţi păstrezi înfăţişarea frumoasă. Trăim într-o epocă în care oamenii citesc prea mult ca să fie înțelepţi şi gândesc prea mult ca să mai fie frumoşi. Nu te putem scuti pe tine. Şi acum, mai bine te-ai îmbrăca şi am merge până la club. Şi așa am întârziat.

— Cred că o să ne întâlnim la Operă, Harry. Mă simt prea obosit ca să mai mănânc ceva. Care e numărul lojii surorii tale?

— Cred că douăzeci şi şapte. Este în primul rând. Ai să-i vezi numele pe uşă. Dar îmi pare rău că nu vii să iei cina.

— Nu mă simt în stare, spuse Dorian cu indiferenţă. Dar îţi rămân profund îndatorat pentru tot ceea ce mi-ai spus. Eşti cu siguranţă cel mai bun prieten al meu. Nimeni nu m-a înţeles vreodată așa cum ai făcut-o tu.

— Nu suntem decât la începutul prieteniei noastre, Dorian, răspunse lordul Henry, dând mâna cu el. La revedere. Sper să ne vedem înaintea de nouă şi jumătate. Nu uita, cântă Parti.

În timp ce închidea uşa în urma lui, Dorian Gray atinse clopoţelul şi, după câteva minute, Victor apărură cu lămpile şi lăsară draperiile. Aşteptă nerăbdător să plece. Omul părea că face totul într-un timp interminabil.

De îndată ce acesta plecă, Dorian se repezi şi trase paravanul deoparte. Nu, tabloul nu se mai schimbaseră. Primise veştile despre moartea lui Sibyl Vane înainte să afle el. Tabloul conştientiza faptele vieţii chiar când se întâmplau. Cruzimea nemiloasă care distrusese liniile fine din jurul gurii apăruse, fără îndoială, chiar în clipa în care fata băuse otrava, oricare ar fi fost ea. „Sau era oare indiferent la rezultate? Oare înregistra numai ceea ce se petrecea în suflet?”, se întreabă Dorian şi speră că într-o bună zi avea să vadă schimbarea petrecându-se chiar sub ochii lui, cutremurându-se în timp ce nutrea această speranţă.

Biata Sibyl! Ce poveste de dragoste fusese! Mimase adesea moartea pe scenă. Apoi Moartea însăşi venise şi o luase la ea.

Cum jucase oare acea ultimă scenă îngrozitoare? Îl blestemase în timp ce murea? Nu, murise din dragoste pentru el, iar dragostea va fi mereu pentru el ca o împărtășanie de acum. Prin sacrificiul ei, își ispășise orice vină. Dorian nu mai voia să se gândească la tot ceea ce-l făcuse ea să îndure în acea seară îngrozitoare la teatru. Când se va mai gândi la ea, avea să și-o reamintească doar ca pe o minunată figură tragică, trimisă pe scena lumii ca să arate suprema întruchipare a Iubirii. O minunată figură tragică? Lacrimile îi umplură ochii în timp ce-și aducea aminte de expresia ei copilăroasă, de stilul ei cuceritor și rafinat, de grația ei timidă și diafană. Le alungă din minte în grabă și privi din nou tabloul.

Simți că sosise cu adevărat momentul să facă o alegere. Sau alegerea sa fusese deja făcută? Da, viața hotărâse asta în locul lui — viața și propria sa curiozitate nesfârșită în ceea ce o privea. Tinerețe veșnică, pasiune infinită, plăceri subtile și tănuite, bucurii sălbatice și păcate încă și mai sălbatice — pe toate avea să le trăiască. Portretul urma să poarte povara rușinii sale; asta era tot.

O senzație de durere îl cuprinse în timp ce se gândea la profanarea care avea să se reflecte pe chipul frumos de pe pânză. Odată, drept batjocură copilăroasă adusă lui Narcis, el sărutase, sau se prefăcuse că săruta buzele acelea pictate, care acum îi zâmbeau atât de crud. În fiecare dimineață, se așezase în fața tabloului, minunându-se de frumusețea sa, având senzația că e aproape îndrăgostit de el. Avea să se transforme acum din pricina fiecărei stări sufletești căreia îi va cădea victimă? Avea oare să devină ceva monstruos și oribil, pe care urma să-l ascundă într-o cameră încuiată, departe de lumina soarelui care mângâiasse buclele minunate ale părului său, pentru a le face de un aur și mai sclipitor? Ce durere se ascundea aici! Câtă durere!

Preț de o clipă, se gândi să se roage pentru ca îngrozitoarea legătură ce exista între el și tablou să înceteze. Schimbarea portretului se petrecuse ca răspuns la o rugăciune; poate că va rămâne neschimbat dacă se va ruga. Și totuși, ce om care ar ști ceva despre Viață ar renunța la șansa de a rămâne de-a pururi tânăr, oricât de iluzorie ar fi acea șansă și cu oricât de teribile consecințe ar fi

încărcată? În afară de asta, deinea el oare controlul? Oare schimbul acela se petrecuse în urma unei rugăminti? Nu putea oare să existe o explicație științifică ciudată pentru toate acestea? Dacă gândul își putea exercita influența asupra unei ființe vii, oare gândul nu ar putea să-și exercite influența asupra unor lucruri moarte sau inerte? Cum, fără gândire și dorință conștientă, lucrurile exterioare nouă nu ar putea oare să vibreze la unison cu stările și pasiunile noastre, fiecare atom răspunzând celuilalt într-o iubire secretă, plină de afinități ciudate? Dar motivul nu avea nici o importanță. Niciodată nu va mai tenta prin rugăciune vreo putere atât de teribilă. Dacă portretul avea să se schimbe, n-avea decât. Asta era tot. De ce să cercetezi mai departe?

Căci, privindu-l, avea să descopere adevărata plăcere. Va putea să-și urmeze mintea în cele mai tainice unghere ale sale. Acest portret va fi pentru el oglinda cea mai vrăjită dintre toate. Așa cum îi revelase propriul său trup, tot așa îi va revela și propriul suflet. Și când iarna va pogori peste el, Dorian va sta tot acolo unde primăvara se îngână cu vara. Când sângele i se va scurge de pe chip și va lăsa în urmă o mască palidă de cretă, cu ochii ca de plumb, Dorian va păstra strălucirea adolescentină. Nici un singur boboc al drăgălășeniei sale nu va păli vreodată. Nici măcar o singură zvâcnire din trupul său nu se va potoli vreodată. Aidoma zeilor grecilor antici, el va fi puternic, zburdalnic și voios. Ce mai conta ce se întâmpla cu imaginea pictată de pe pânză? El va fi în siguranță. Numai asta conta.

Trase paravanul înapoi, așa cum stătuse înainte în fața tabloului, zâmbind în timp ce făcea asta, apoi intră în dormitor, unde valetul îl aștepta deja. O oră mai târziu se afla la Operă, iar lordul Henry stătea sprijinit de speteaza scaunului său.

IX

A DOUA ZI, ÎN TIMP CE DORIAN GRAY se afla la micul dejun, valetul îi deschise ușa lui Basil Hallward și-l pofti înăuntru.

— Sunt așa de bucuros că te-am găsit, Dorian, spuse acesta grav. Am trecut aseară pe la tine și mi s-a spus că ești la Operă.

Desigur, ştiam că asta e imposibil. Dar aş fi vrut să laşi vorbă şi să spui unde te-ai dus de fapt. Am avut o seară cumplită, pe jumătate temându-mă că o tragedie ar putea fi urmată de o alta. Cred că ai fi putut să-mi telegrafiezi atunci când ai auzit vestea prima oară. Am citit despre asta din întâmplare, într-o ediţie de seară a lui *The Globe*, pe care am luat-o de la club. Am venit aici de îndată şi am fost necăjit că nu te-am găsit. Nu pot să-ţi spun cât de dezamăgit sunt în legătură cu întreaga poveste. Ştiu cât de mult trebuie să suferi tu. Dar unde ai fost? Ai mers în oraş să o vezi pe mama fetei? Pentru o clipă, m-am gândit să merg după tine până acolo. Au menţionat adresa în ziar. Undeva pe Euston Road, nu-i aşa? Dar mi-a fost teamă să nu aţâţ şi mai mult o durere pe care n-aş putea-o uşura. Biata femeie! În ce stare trebuie să fie! Şi era singurul ei copil! Ce a spus despre toate astea?

— Dragul meu Basil, de unde să ştiu? murmură Dorian Gray, sorbind nişte vin gălbui dintr-o delicată cupă veneţiană de cristal, montată în aur. Arăta teribil de plictisit. Am fost la Operă. Ar fi trebuit să vii şi tu până acolo. M-am întâlnit cu *lady* Gwendolen, sora lui Harry, pentru prima oară. Am stat în loja ei. Este teribil de fermecătoare, iar Patti a cântat divin. Nu vorbi despre subiecte îngrozitoare. Dacă nu discuţi despre o întâmplare, e ca şi cum nu s-ar fi petrecut. După cum spune Harry, numai vorbele conferă realitate lucrurilor. Pot să-ţi spun că Sibyl nu era singurul copil. Mai are un fiu, un tip încântător, cred. Dar el nu joacă. Este marinar, sau aşa ceva. Şi acum povesteşte-mi despre tine şi ce pictezi.

— Te-ai dus la Operă? întrebă Hallward, vorbind foarte încet, cu o notă de profundă durere în voce. Te-ai dus la Operă, în timp ce Sibyl Vane zăcea moartă într-o încăpere sordidă? Poţi să-mi vorbeşti de alte femei şi cât de încântătoare sunt ele şi despre Patti care a cântat divin, mai înainte ca fata pe care ai iubit-o să-şi fi găsit liniştea într-un mormânt? Vai, omule, micuţului ei trup diafan i se pregătesc lucruri oribile!

— Opreşte-te, Basil! Nu vreau să mai aud! strigă Dorian, sărind în picioare. Nu trebuie să-mi vorbeşti despre asemenea lucruri. Ce a fost a fost. Ce a trecut rămâne în trecut.

— Vrei să spui că ziua de ieri face parte din trecut?

— Ce are de-a face trecerea timpului cu asta? Numai oamenii superficiali au nevoie de ani de zile ca să scape de o trăire sufletească. Un om care este stăpân pe sine poate pune capăt unei tristeți la fel de ușor precum poate da naștere unei plăceri. Nu vreau să fiu la mila propriilor mele stări sufletești. Vreau să mă folosesc de ele, să mă bucur de ele și să le domin.

— Dorian, este îngrozitor! Ceva te-a schimbat pe de-a întregul. Arăți exact la fel ca tânărul minunat care venea zilnic în atelierul meu ca să-mi fie model. Dar tu erai simplu, natural și afectuos atunci. Erai cea mai pură ființă din toată lumea. Acum, nu știu ce ți-a venit. Vorbești de parcă n-ai avea inimă, nici un strop de milă în suflet. Totul se datorează influenței lui Harry. Îmi dau seama de asta.

Tânărul se îmbujoră și, îndreptându-se spre fereastră, privi câteva clipe înspre grădina înverzită, sclipitoare, bătută de razele soarelui.

— Îi datorez foarte multe lui Harry, Basil, spuse el într-un târziu — mai mult decât îți datorez ție. Tu nu m-ai învățat decât să fiu vanitos.

— Ei bine, sunt pedepsit pentru asta, Dorian — sau voi fi, într-o bună zi.

— Nu știu ce vrei să spui, Basil, exclamă acesta, întorcându-se. Nu știu ce dorești. Ce vrei?

— Îl vreau pe acel Dorian Gray pe care l-am pictat, spuse artistul cu tristețe.

— Basil, spuse tânărul, îndreptându-se către el și punându-și mâna pe umărul său, ai venit prea târziu. Ieri, când am aflat că Sibyl Vane s-a sinucis...

— S-a sinucis! Doamne! Nu există nici o îndoială în privința asta? exclamă Hallward, privindu-l îngrozit.

— Dragul meu Basil! Doar nu crezi că a fost vorba doar de un simplu accident? Desigur că s-a sinucis.

Bărbatul mai vârstnic își îngropă fața în mâini.

— Ce înspăimântător! mormăi el cutremurat de un fior.

— Ba nu, zise Dorian Gray, nu e nimic înspăimântător în legătură cu asta. Este una din marile tragedii romantice ale epocii. De regulă, actorii duc cea mai banală existență. Sunt soți buni, sau neveste credincioase, sau ceva plictisitor. Știi ce vreau să spun — virtuți de clasă mijlocie și toate lucrurile de genul acesta. Cât de diferită era Sibyl! Și-a trăit cea mai rafinată tragedie. Era întotdeauna eroina. Aseară, când a apărut pe scenă, a jucat prost, pentru că descoperise ce înseamnă realitatea dragostei. Când i-a descoperit deșertăciunea, a murit, așa cum și Julieta ar fi putut să moară. A trecut din nou în sfera artei. A avut ceva de martir în ea. Moartea ei e caracterizată de inutilitatea patetică a unui martiriu, prin toată frumusețea ei irosită. Dar, așa cum spuneam, nu trebuie să crezi că eu nu am suferit. Dacă ai fi venit ieri într-un anume moment — în jur de ora cinci și jumătate, poate, sau la șase fără un sfert —, m-ai fi găsit plângând. Chiar și Harry, care a fost aici și care de fapt mi-a adus vestea, nu avea idee prin ce trec. Am suferit imens. Apoi totul a trecut. Nu pot repeta o stare sufletească. Nimeni nu poate, cu excepția sentimentalilor. Iar tu ești teribil de nedrept, Basil. Ai venit aici ca să mă consolezi. E încântător din partea ta. M-ai găsit consolată și ești furios. Cât de tipic pentru o persoană miloasă! Îmi amintești de o poveste pe care mi-a spus-o Harry despre un anume filantrop care a petrecut douăzeci de ani din viață încercând să repare o nedreptate sau să schimbe o lege nedreaptă — am uitat despre ce anume era vorba. În cele din urmă, a reușit, dar nimic nu i-a putut alina dezamăgirea. Nu mai avea nimic de făcut, aproape că a murit de *ennui*¹ și a devenit un mizantrop bine-cunoscut. Și în afară de asta, dragul meu Basil, dacă chiar îți dorești să mă consolezi, învătă-mă mai bine cum să uit cele întâmplate sau să le văd dintr-un punct de vedere artistic cât mai potrivit. Nu a fost oare Gautier² cel care scria despre *la consolation des arts*?³ Îmi aduc aminte că într-o zi, în studioul tău, mi-a picat în mâini un mic manuscris îmbrăcat în

¹ Plictiseală (fr.).

² Vezi nota 2, p. 186.

³ Consolarea pe care o dă arta (fr.).

piele scumpă și am dat peste expresia asta încântătoare. Ei bine, eu nu sunt asemenea tânărului despre care mi-ai povestit când eram împreună la Marlow, tânărul acela care spunea că satinul galben putea consola toată nefericirea vieții. Iubesc lucrurile frumoase pe care le poți atinge și mânuși. Brocarturile vechi, bronzurile coclite, obiectele lăcuite, fildeşul sculptat, împrejurimile rafinate, luxul, fastul, ai multe de câștigat din toate acestea. Dar temperamentul artistic pe care ele îl creează sau, în orice caz, pe care îl relevă, reprezintă pentru mine mult mai mult. Să devii spectatorul propriei tale vieți, așa cum spune Harry, înseamnă să scapi de suferința vieții. Știu că te surprinde când îți vorbesc astfel. Nu-ți dai seama cât am evoluat. Eram un elev atunci când m-ai cunoscut, acum sunt bărbat. Am noi pasiuni, noi idei, gânduri noi. Sunt diferit, dar asta nu înseamnă că trebuie să mă plăci mai puțin. M-am schimbat, dar tu trebuie să-mi fii întotdeauna prieten. Desigur că ții foarte mult la Harry. Dar eu știu că tu ești mai bun decât el. Nu ești mai puternic — căci îți este mult prea frică de viață —, dar ești mai bun. Și cât de fericiți eram împreună! Nu mă părăsi, Basil, nu te certa cu mine. Sunt ceea ce sunt. Nu mai e nimic de spus.

Pictorul se simți ciudat de impresionat. Tânărul îi era extrem de drag, iar personalitatea lui constituise un mare punct de cotitură a artei sale. Nu putea suporta să-i mai facă reproșuri. La urma urmelor, nepăsarea lui era probabil o simplă toană care avea să treacă. Avea atât de multe calități, atâtea trăsături nobile.

— Ei bine, Dorian, spuse el într-un sfârșit, cu un zâmbet trist, n-am să-ți mai vorbesc niciodată despre acest lucru oribil după ziua de astăzi. Sper doar ca numele tău să nu fie pomenit în legătură cu asta. Ancheta urmează să aibă loc în după-amiaza asta. Ai primit citație?

Dorian își scutură capul și o expresie de supărare îi străbătu chipul la menționarea cuvântului „anchetă”. Era ceva atât de crud și de vulgar în lucrurile de genul acesta.

— Nu-mi știi numele, răspunse el.

— Dar cu siguranță fata îl știa.

— Doar numele de botez și sunt absolut sigur că nu l-a pomenit nimănui. Mi-a spus odată că erau toți destul de curioși să afle cine sunt și că ea le-a spus mereu că mă cheamă Făt-Frumos. A fost drăguț din partea ei. Trebuie să-mi faci un portret de-al lui Sibyl, Basil. Aș vrea să am ceva mai mult din partea ei decât amintirea câtorva sărutări și a unor cuvinte patetice, răzlețe.

— Am să încerc, Dorian, dacă îți face plăcere. Dar trebuie să vii și să-mi fii model din nou. Nu mă pot descurca fără tine.

— N-am să-ți mai pot fi niciodată model, Basil. Este imposibil! exclamă el, tresărind.

Pictorul îl ațintea cu privirea.

— Dragul meu băiat, ce prostie! exclamă acesta. Vrei să spui că nu-ți place cum te-am pictat? Unde e tabloul? De ce ai tras paravanul ăsta în fața lui? Lasă-mă să-l privesc. E cel mai reușit lucru pe care l-am realizat vreodată. Te rog, dă paravanul la o parte, Dorian. E de-a dreptul dizgrațios din partea valetului tău să-mi ascundă opera astfel. Am simțit eu o schimbare în cameră de cum am intrat.

— Valetul meu n-are nimic de-a face cu asta, Basil. Doar nu-ți închipui că-l las să-mi aranjeze camera? Aranjează uneori florile în locul meu — dar atât. Nu, eu am făcut asta. Lumina era prea puternică pentru tablou.

— Prea puternică! Cu siguranță că nu, dragul meu. Este un loc nemaipomenit pentru tablou. Lasă-mă să-l văd. Și Hallward se îndreaptă către colțul camerei.

Un strigăt de groază izbucni de pe buzele lui Dorian Gray și se repezi între pictor și paravan.

— Basil, spuse el, palid la față ca un mort, nu trebuie să te uiți la el. Nu vreau.

— Să nu mă uit la propria operă? Doar nu vorbești serios. De ce să nu mă uit? exclamă Hallward, râzând.

— Dacă încerci să te uiți la el, Basil, pe cuvântul meu de onoare că n-am să mai vorbesc cu tine cât voi trăi. Vorbesc foarte serios. Nu-ți dau nici o explicație și nici tu nu trebuie să o ceri. Dar, nu uita, dacă atingi paravanul acesta, totul s-a terminat între noi.

Hallward rămase trăsnit. Îl privi pe Dorian Gray cu o uimire absolută. Nu-l mai văzuse niciodată așa până atunci. Tânărul era de-a dreptul palid de furie. Măinile îi erau încleștate și pupilele păreau niște discuri de un foc albăstrui. Tremura din tot corpul.

— Dorian!

— Nu vorbi!

— Dar ce s-a întâmplat? Desigur că n-am să mă uit la el, dacă nu vrei, spuse pictorul cu destulă răceală, întorcându-se pe călcăie și îndreptându-se către fereastră. Dar, serios îți spun, pare destul de ridicol ca eu să nu-mi văd propria operă, mai ales că am de gând să o expun la Paris, în toamnă. Probabil că va trebui să-i mai aplic un strat de lac înainte de a face asta, așa că trebuie să-l văd într-o bună zi, și de ce nu azi?

— S-o expui? Vrei s-o expui? exclamă Dorian Gray, copleșit de un sentiment ciudat de groază. Oare lumii i se va dezvălui secretul său? Oare oamenii vor sta și vor privi stăruitor la misterul vieții sale? Asta era imposibil. Trebuia să facă ceva — nu știa ce anume —, dar trebuia să o facă imediat.

— Da, cred că nu ai să te opui. George Petit va colecționa tablourile mele cele mai bune pentru o expoziție specială pe Rue de Sèze, care se va deschide în prima săptămână din octombrie. Portretul nu va fi plecat decât pentru o lună. Cred că te-ai putea despărți cu ușurință de el pe parcursul acelei perioade. De fapt, e sigur că ai să fii plecat din oraș. Și, cum ai să-l păstrezi mereu mascat de un paravan, nu se poate să-ți pese prea mult de el.

Dorian Gray își trecu mâna peste frunte. Avea broboane de sudoare. Simțea că se afla la limita unui pericol groaznic.

— Acum o lună mi-ai spus că nu ai să-l expui niciodată, exclamă el. De ce te-ai răzgândit? Voi știa, care vă laudați că sunteți consecvenți, aveți la fel de multe toane ca și ceilalți. Singura diferență este aceea că toanele voastre sunt cam lipsite de sens. Nu se poate să fi uitat că m-ai asigurat în chipul cel mai solemn cu putință că nimic pe lumea asta nu te va face să trimiți tabloul la vreo expoziție. I-ai spus lui Harry exact același lucru.

Dorian se opri brusc și o sclipire luminoasă îi învălui privirea. Își aduse aminte că lordul Henry îi spusese cândva, pe jumătate serios, pe jumătate în glumă: „Dacă vrei să petreci un sfert de oră în modul cel mai bizar, fă-l pe Basil să-ți spună de ce nu vrea să expună tabloul. Mi-a spus de ce nu vrea și a fost pentru mine o adevărată revelație.” Da, poate că și Basil, la rândul său, avea un secret. Va face o încercare și-l va întreba.

— Basil, spuse Dorian, apropiindu-se destul de mult de acesta și privindu-l direct în față, fiecare dintre noi are un secret. Spune-mi-l pe al tău și am să ți-l spun și eu pe al meu. Care a fost motivul pentru care ai refuzat să-mi expui portretul?

Pictorul se cutremură fără voia lui.

— Dorian, dacă ți-aș spune, e posibil să mă simpatizezi mai puțin și cu siguranță vei râde de mine. N-aș putea îndura să se întâmple nici unul din aceste două lucruri. Dacă vrei ca eu să nu mă uit niciodată la portretul tău, mă mulțumesc cu asta. Întotdeauna te voi privi pe tine. Dacă dorești ca cea mai bună operă pe care am creat-o vreodată să fie ascunsă privirilor lumii, eu sunt împăcat. Prietenia ta îmi este mai dragă decât orice faimă sau reputație.

— Nu, Basil, trebuie să-mi spui, insistă Dorian Gray. Cred că am dreptul să știu.

Sentimentul de groază pe care-l avea trecut și curiozitatea îi luase locul. Era hotărât să afle misterul lui Basil Hallward.

— Haide să ne așezăm, Dorian, spuse pictorul, părând încurcat. Hai să stăm jos. Și răspunde-mi la o singură întrebare. Ai observat ceva ciudat la tablou? Ceva care probabil nu te-a șocat la început, dar care ți s-a dezvăluit apoi brusc?

— Basil! strigă tânărul, strângând tare brațele fotoliului cu mâinile care-i tremurau și privindu-l fix cu niște ochi sălbatici și speriați.

— Îmi dau seama că așa s-a întâmplat. Taci. Așteaptă să auzi ce am eu de spus. Dorian, din momentul în care te-am întâlnit, personalitatea ta a avut o extraordinară influență asupra mea. Eram dominat, sufletește, mental, puterile îmi erau subjugate de

tine. Ai devenit pentru mine încarnarea palpabilă a acelui ideal nevăzut, a cărui amintire ne bântuie pe noi, artiștii, ca un vis deosebit. Te-am venerat. Am devenit gelos pe orice om cu care vorbeai. Voiam să te am doar pentru mine. Eram fericit doar când eram cu tine. Când erai departe de mine, erai totuși prezent prin arta mea... Desigur că nu ți-am spus niciodată ceva despre asta. Ar fi fost imposibil. N-ai fi înțeles nimic. Abia dacă înțelegeam și eu. Știam doar că eram față în față cu perfecțiunea și că lumea devenise minunată pentru privirile mele — mult prea minunată, poate, căci într-o astfel de venerație sălbatică există și pericole, pericolul de a o pierde, nu mai puțin decât pericolul de a o păstra...

Săptămânile se scurgeau una după alta, iar eu deveneam din ce în ce mai preocupat de tine. Apoi a urmat o nouă etapă. Te-am zugrăvit în chip de Paris, într-o armură delicată, și ca Adonis, în costum de vânătoare și cu o sulită poleită. Încoronat cu flori mari de lotus, stăteai mândru la prora galerei lui Adrian¹, privind peste apele verzui și tulburi ale Nilului. Te aplecai peste apa neclintită a unui iaz din pădurile Eladei și ai văzut în apa argintie și tăcută minunea propriului tău chip. Și toată această reprezentare fusese așa cum ar fi trebuit să fie arta, inconștientă, ideală și distantă. Într-o bună zi, o zi fatală, mă gândesc uneori, m-am hotărât să-ți fac un portret minunat, așa cum ești tu de fapt, nu în costume ale epocilor apuse, ci în veșmântul propriu și în epoca contemporană. N-aș putea spune dacă a fost vorba de realismul metodei sau de simpla minune a personalității tale care astfel mi s-a dezvăluit fără nici un fel de încețoșare și neacoperită de nici un val. Dar știu că, în timp ce lucram la el, fiecare pată și nuanță de culoare păreau să-mi dezvăluie taina. Am început să mă tem că și alții îmi vor descoperi idolatria. Simțeam, Dorian, că spusesem prea multe, că mă dezvăluisem prea mult prin acest tablou. În acel moment m-am hotărât să nu îngădui niciodată ca tabloul să fie expus. Ai fost puțin supărat; dar atunci nu-ți dădeai seama de tot ceea ce însemna el pentru mine. Harry, cu care am discutat

¹ *Publius Aelius Hadrianus* (76–138), împărat roman.

despre asta, a răs de mine. Dar nu mi-a păsat. Când portretul a fost gata și am rămas singur cu el, am simțit că am avut dreptate... Ei bine, după câteva zile lucrarea a părăsit studioul meu și, de îndată ce am scăpat de fascinația insuportabilă a prezenței sale, mi s-a părut că am fost un prost închipuindu-mi că am văzut ceva deosebit la el, în afară de faptul că tu erai un tânăr extrem de chipeș și că eu puteam picta asta. Chiar și acum nu mă pot abține să mă gândesc că este o greșeală să crezi că pasiunea pe care o simți în actul de creație este cu adevărat dezvăluită prin opera pe care o creezi. Artă este întotdeauna mai abstractă decât ne imaginăm noi. Forma și culoarea ne dau indicii despre formă și culoare — atâta tot. Mi se pare adesea că arta îl ascunde pe artist mult mai mult decât îl dezvăluie. Așa încât, atunci când am primit oferta asta de la Paris, m-am hotărât să fac din portret punctul-cheie al expoziției. Nu mi-a trecut niciodată prin minte că ai să refuzi. Acum îmi dau seama că ai avut dreptate. Tabloul nu poate fi expus. Nu trebuie să te superi pe mine, Dorian, pentru cele ce ți-am spus. Așa cum i-am spus și lui Harry cândva, tu ești făcut să fii venerat.

Dorian Gray respiră adânc. Culoarea îi reveni în obraji și un zâmbet îi jucă pe buze. Pericolul trecuse. Pe moment era în siguranță. Cu toate astea, nu putea să nu simtă o milă nesfârșită pentru pictorul care tocmai îi făcuse această mărturisire ciudată și se întreba dacă nu cumva și el va fi vreodată dominat de personalitatea unui prieten. Lordul Henry avea farmecul de a fi foarte periculos. Dar atâta tot. Era mult prea inteligent și prea cinic ca să-l placă cu adevărat. Oare va exista vreodată cineva în stare să-l umple de o idolatrie ciudată? Oare acesta era unul dintre lucrurile pe care viața i le rezerva?

— Mi se pare extraordinar, Dorian, spuse Hallward, că ai putut să observi asta în portret. Chiar ai văzut asta, cu adevărat?

— Am văzut ceva, răspunse el, ceva care mi s-a părut ciudat.

— Ei bine, nu te superi dacă mă uit acum la el?

Dorian dădu din cap.

— Nu trebuie să-mi ceri asta, Basil. Nu aș putea să te las să privești tabloul.

— Dar cu siguranță ai s-o faci, într-o bună zi.

— Niciodată.

— Ei bine, poate că ai dreptate. Și acum, la revedere, Dorian. Ai fost singura persoană din viața mea care mi-a influențat cu adevărat arta. Orice lucru bun pe care l-am realizat, ție ți-l datorez. Ah! Nu știi ce preț am plătit ca să-ți spun tot ceea ce ți-am spus.

— Dragul meu Basil, spuse Dorian, ce anume mi-ai spus? Doar că ai simțit că mă admiri foarte mult. Acesta nu e nici măcar un compliment.

— Nu am intenționat să-ți fac un compliment. A fost o mărturisire. Acum, că am făcut-o, parcă ceva m-a părăsit. Poate că nu ar trebui să ne exprimăm venerația prin cuvinte.

— A fost o confesiune foarte dezamăgitoare.

— De ce, la ce te așteptai, Dorian? Doar nu ai mai văzut și altceva în tablou, nu? Mai era ceva de văzut?

— Nu, nu mai era nimic altceva. De ce întrebi? Dar nu trebuie să vorbești despre venerație. Este o prostie. Tu și cu mine suntem prieteni, Basil, și întotdeauna trebuie să rămânem așa.

— Îl ai pe Harry, spuse pictorul, trist.

— Vai, Harry! exclamă tânărul, cu un hohot de râs. Harry își petrece zilele spunând lucruri incredibile și nopțile făcând lucruri improbabile. Întocmai genul de viață pe care mi-ar plăcea să o duc. Dar tot nu cred că aș apela la Harry dacă aș fi într-o încurcătură. Mai degrabă aș apela la tine, Basil.

— Vrei să-mi mai fii model?

— Imposibil!

— Îmi distrugi viața de artist, refuzându-mă, Dorian. Nici un om nu poate întâlni două lucruri ideale. Puțini sunt cei care întâlnesc măcar unul singur.

— Nu pot să-ți explic, Basil, dar nu trebuie să-ți mai fiu model niciodată. Un portret ascunde ceva tragic. Are o viață proprie. Am să vin să-mi beau ceaiul împreună cu tine. Asta o să fie la fel de plăcut.

— Mi-e teamă că o să fie mai plăcut pentru tine, murmură Hallward, cu regret. Și acum, la revedere. Îmi pare rău că nu vrei

să mă lași să mă uit la tablou încă o dată. Dar nu am ce face. Înțeleg perfect care e părerea ta despre asta.

În timp ce pictorul părăsea încăperea, Dorian Gray zâmbi în sinea sa. Bietul Basil! Cât de puține știa despre adevăratul motiv! Și cât de ciudat era că, în loc să fi fost obligat să-și dezvăluie propriul secret, reușise, aproape din întâmplare, să îi smulgă un secret prietenului său! Cât de multe lucruri îi erau explicate prin mărturisirea aceea ciudată! Crizele absurde de gelozie ale pictorului, devotamentul său sălbatic, panegiricele sale extravagante, reticențele sale bizare — acum le înțelegea pe deplin și îi părea rău. I se părea că e ceva tragic într-o prietenie colorată atât de mult prin romantism.

Oftă și atinse clopoțelul. Portretul trebuia ascuns cu orice preț. Nu putea să-și asume un asemenea risc, de a fi descoperit din nou. Fusesse o nebunie din partea lui să lase tabloul, chiar și preț de o oră, într-o cameră unde intrau oricare dintre prietenii săi.

X

CÂND VALETUL SĂU INTRĂ ÎN CAMERĂ, DORIAN îi aruncă o privire cercetătoare și se întrebă dacă nu cumva acestuia îi venise ideea să-și arunce ochii după paravan. Omul era de-a dreptul impasibil și aștepta ordinele. Dorian își aprinse o țigară și se îndreptă spre oglindă, unde se privi. Putea vedea perfect oglindirea chipului lui Victor. Era aidoma unei măști placide de servilism. Nu exista nimic de care să se teamă. Cu toate astea, se gândi că este mai bine să fie cu ochii în patru.

Cu un glas foarte slab, îi spuse acestuia să-i transmită menajerei că voia să o vadă și apoi să meargă la atelierul de înrămat și să-l roage pe meșter să-i trimită imediat doi oameni la el acasă. I se părea că, în timp ce ieșea din cameră, ochii valetului rătăciseră în direcția paravanului. Sau oare nu era decât imaginația lui, jucându-i feste?

După câteva momente, purtând o rochie de mătase neagră, cu mitene de ață trase pe mâinile zbârcite, după moda veche,

doamna Leaf intră zorită în bibliotecă. Dorian îi ceru cheia de la vechea odaie de studiu.

— Vechea cameră de studiu, domnule Gray? exclamă ea. Păi, e plină de praf. Trebuie să o aranjez și să fac ordine înainte de a intra acolo. Nu se cade să o vedeți așa cum este, domnule. Zău că nu.

— Nu vreau să faci curățenie, Leaf. Nu vreau decât cheia.

— Bine, domnule, dar vă umpleți de pânze de păianjen, dacă intrați acolo. Vai de mine, n-a mai intrat nimeni acolo de aproape cinci ani, de când a murit domnia sa, lordul.

Dorian se încruntă când bătrâna menționează numele bunicului său. Avea amintiri neplăcute legate de el.

— Nu contează, răspunse Dorian. Nu vreau altceva decât să văd camera — asta-i tot. Dă-mi cheia.

— Poștiți cheia, sir, spuse bătrâna, umblând cu mâini nesigure și tremurătoare prin mănunchiul de chei. Iat-o. O scot de pe legătură într-o clipă. Doar nu vă gândiți să locuiți acolo, sus, sir, când vă simțiți atât de confortabil aici?

— Nu, nu, exclamă Dorian nervos. Mulțumesc, Leaf. Asta-i tot.

Femeia mai zăbovi câteva clipe și începu să pălăvrăgească în legătură cu niște treburi casnice. Dorian oftă și-i spuse să se ocupe de toate așa cum socotea ea mai bine. Femeia ieși din cameră, toată numai zâmbet.

În timp ce ușa se închidea, Dorian puse cheia în buzunar și privi în jur prin cameră. Ochii i se opriră asupra unei cuverturi mari, din satin purpuriu, brodată din belșug cu auriu, o piesă splendidă, aparținând celei de-a doua jumătăți a secolului al șaptesprezecelea venețian, piesă pe care bunicul său o găsisese într-o mănăstire de lângă Bologna. Da, asta ar fi bună ca să ascundă obiectul acela îngrozitor. Poate că servise drept giulgiu pentru a acoperi morții. Acum putea fi folosită pentru a ascunde ceva care era o degradare a lui Dorian însuși, care era mai rău decât degradarea adusă de moarte — ceva care va da naștere la grozăvii și, cu toate astea, nu avea să moară niciodată. Întocmai precum viermii devorau un cadavru, păcatele sale se vor reflecta asupra

imaginii pictate de pe pânză. Îi vor distruge frumusețea și-i vor știrbi grația. Îl vor întina și-l vor acoperi de rușine. Și, cu toate astea, tabloul va dăinui mai departe. Va fi mereu viu.

Dorian se cutremură și, preț de o clipă, regretă că nu-i spusese lui Basil adevăratul motiv pentru care dorise să ascundă tabloul. Basil l-ar fi ajutat să facă față influențelor lordului Henry și influențelor încă și mai veninoase exercitate de propriul său temperament. Dragostea pe care Basil i-o purta — căci era vorba de dragoste adevărată — nu avea în ea nimic care să nu fie nobil și intelectual. Nu era doar simpla admirație fizică a frumuseții, care este trezită de simțuri și care moare atunci când simțurile obosesc. Era vorba de o asemenea iubire ca aceea pe care au cunoscut-o Michelangelo, Montaigne, Winckelmann¹ și Shakespeare însuși. Da, Basil l-ar fi putut salva. Dar acum era prea târziu. Trecutul putea fi întotdeauna anihilat. Regretele, refuzul sau uitarea puteau face asta. Dar viitorul era inevitabil. Existau patimi în el care își vor găsi un mod teribil de a izbucni, vise care își vor transforma în realitate umbrele răului cuprins în ele.

Apucă de pe canapea cuvertura mare de culoarea purperei, țesută cu aur, care o acoperea și, ținând-o în mâini, trecu în spatele paravanului. Oare chipul de pe pânză era mai urât decât înainte? I se părea că nu se schimbase; cu toate astea, expresia de ură era și mai intensă. Părul auriu, ochii albaștri și buzele roșii, trandafirii — toate se aflau acolo. Doar expresia lor se schimbase. Era oribilă prin cruzimea ei. Prin comparație cu expresia de dezaprobare și reproș pe care o vedea pe pânză, cât de superficiale i se păreau reproșurile pe care i le adusese Basil în legătura cu Sibyl Vane! — cât de superficiale și cât de lipsite de importanță! Propriul suflet îl privea de pe pânză și-l chema la judecată. O senzație de durere îl străbătu și atunci aruncă giulgiul bogat peste tablou. În timpul acesta, auzi o bătaie la ușă. Dorian tocmai ieșea de după paravan, când valetul intră în cameră.

— Au sosit persoanele, *monsieur*.

¹ Johann Joachim Winckelmann (1717–1768), arheolog și istoric de artă german. Unul dintre fondatorii arheologiei moderne.

Dorian simți că trebuia să se descotorosească neîntârziat de servitor. Nu trebuia să știe unde anume fusese dus tabloul. Avea o expresie vicleană și niște ochi iscoditori și neîncrezători. Așezându-se la masa de scris, mângâia un bilet, prin care-i cerea lordului Henry să-i trimită ceva de citit și îi aducea aminte că urmau să se întâlnească la ora opt și un sfert în acea seară.

— Să aștepti răspuns, spuse Dorian, înmânându-i biletul. Condu-i pe musafiri aici.

După alte două-trei minute, se auzi din nou o bătaie în ușă și domnul Hubbard în persoană, celebru meșter de rame de pe strada South Audley, intră cu un ucenic tânăr, care avea o înfățișare oarecum grosolană. Domnul Hubbard era un om îndesat, îmbrăcat pompos, cu favoriți roșcați, dar a cărui admirație pentru artă era considerabil temperată de proverbiala lipsă de bani a majorității artiștilor care lucrau cu el. De regulă, nu-și părăsea niciodată atelierul. Aștepta ca să vină clienții la el. Dar făcea întotdeauna o excepție în cazul lui Dorian Gray. Dorian avea ceva anume care fermeca pe toată lumea. Era o plăcere chiar și numai să-l vezi.

— Ce pot face pentru dumneavoastră, domnule Gray? întrebă meșterul, frecându-și mâinile grase, pline de pistrui. Am zis să-mi fac singur onoarea de a veni aici în persoană. Tocmai am primit o frumusețe de ramă, domnule. Am luat-o de la reduceri. E o veche ramă florentină. Cred că trebuie să provină de la Fronthill. Se potrivește de minune cu un tablou cu subiect religios, domnule Gray.

— Îmi pare așa de rău că v-ați deranjat să veniți până aici, domnule Hubbard. Cu siguranță că am să trec pe la dumneavoastră să văd rama — deși acum nu prea mă interesează arta religioasă —, dar astăzi nu vreau decât să duc un tablou până în podul casei. E destul de greu, așa că m-am gândit să vă rog să-mi împrumutați câteva dintre ajutoarele dumneavoastră.

— Nu face nimic, domnule Gray. Mă bucur să vă fiu de ajutor cât pot. Care este tabloul, domnule?

— Asta, răspunse Dorian, dând la o parte paravanul. Poți să-l muți acoperit, așa cum este? Nu vreau să se zgârie când este urcat pe scări.

— Nu va fi deloc greu, domnule, spuse meșterul jovial, începând, cu ajutorul asistentului său, să desprindă tabloul din lanțurile lungi de alamă cu care era agățat. Și acum unde îl ducem, domnule Gray?

— Am să vă arăt drumul, domnule Hubbard, dacă binevoiți să mă urmați. Sau poate că este mai bine să treceți dumneavoastră în față. Mă tem că este chiar în podul casei. Vom urca pe scara din față, pentru că este mai largă.

Dorian le ținu ușa deschisă până ce aceștia intrară în hol și începură să urce pe scări. Din cauza ramei care era foarte masivă, tabloul părea extrem de impunător și, din când în când, în ciuda protestelor politicoase ale domnului Hubbard — care, ca orice negustor ce se respectă, nu putea suporta să vadă un *gentleman* făcând o treabă folositoare —, Dorian mai puneă și el mâna ca să-l ajute.

— Nu s-ar zice că e prea ușor, domnule, găfâi omul cel îndesat, ștergându-și fruntea lucioasă, atunci când ajunseră pe palierul de la etaj.

— Mă tem că este destul de greu, murmură Dorian, în timp ce descuia ușa care dădea în camera ce urma să păstreze ciudatul secret al vieții sale și să-i ascundă sufletul de ochii oamenilor.

Nu intrase în acea cameră de mai bine de patru ani — într-adevăr, nu mai intrase de când o folosisese întâi drept cameră de joacă, în copilărie, și apoi ca birou, când se făcuse ceva mai mare. Era o cameră spațioasă, bine proporționată, care fusese anume construită de către ultimul lord Kelso, ca să-i fie de folos micului său nepot pe care, din cauza asemănării ciudate cu mama sa (precum și din alte motive), îl urâse dintotdeauna și îl ținuse la distanță. Camera i se părea foarte puțin schimbată. Se afla acolo uriașul *cassone*¹ italian, în care se ascunsese de atâtea ori, cu lambriurile sale acoperite de picturi fantastice și cu incrustațiile aurite și pătate. Mai era și biblioteca din lemn de lămâi, plină cu cărțile lui de școală, cu colțurile îndoite. Pe peretele din spatele ei se afla

¹ Ladă (it.).

aceeași tapiserie flamandă zdrențuită, în care un rege și o regină, care abia se mai vedeau, jucau șah într-o grădină, în timp ce îngrijitorii șoimilor de vânatoare treceau călare purtând păsările, acoperite cu un capișon, pe mâinile înmănușate. Cât de bine își aducea aminte de toate astea! În timp ce privea în jur, rememora fiecare clipă a copilăriei sale singuratice. Își aduse aminte de puritatea nepătată a adolescenței lui și i se păru groaznic că aici urma să ascundă oribilul portret. Cât de puțin se gândise în acele zile demult apuse la tot ce avea să-i rezerve viitorul!

Dar nu mai exista în casă nici un alt loc la fel de sigur ca acesta, departe de ochi iscoditori. Avea cheia și nimeni altcineva nu putea intra acolo. Sub giulgiul purpuriu, chipul zugrăvit pe pânză se putea transforma în ceva bestial, abrutizat și oribil. Ce mai conta? Nimeni nu-l putea vedea. Nici măcar el însuși nu-l va mai vedea. De ce oare ar privi degradarea hidoasă a sufletului său? Își păstra tinerețea — asta era de ajuns. Și, în afară de asta, oare firea lui nu se putea înnobila treptat? Nu exista nici un motiv pentru care viitorul să-i fie acoperit de rușine. Poate că o iubire va trece din nou prin viața lui, îl va purifica și-l va proteja de acele păcate care păreau deja să-i tulbure sufletul și trupul — acele păcate ciudate și nedeslușite pe care însuși misterul propriu le făcea să pară subtile și fermecătoare. Poate că, într-o bună zi, expresia de cruzime se va fi șters de pe buzele stacojii și sensibile și el va putea să arate lumii capodopera lui Basil Hallward.

Nu, asta era imposibil. Cu fiecare ceas și cu fiecare săptămână, chipul de pe pânză îmbătrânea. Poate că nu va mai reflecta hidoșenia păcatelor, dar hidoșenia vârstei nu o va putea șterge. Obrajii vor deveni supti sau fleșcăiți, ridurile se vor strecura în jurul ochilor tot mai stinși și-i vor face oribili. Părul își va pierde strălucirea, gura se va lărgi și colțurile îi vor cădea, va fi oribilă și hidoasă, așa cum sunt gurile oamenilor bătrâni. Gâtul i se va zbârci, mâinile vor fi reci, cu vene albastre, corpul se va gârbovi, așa cum își aducea aminte de la bunicul său, care fusese atât de sever cu el în copilărie. Tabloul trebuia ascuns. Nu exista altă soluție.

— Aduceți-l, vă rog încoace, domnule Hubbard, spuse Dorian plictisit, întorcându-se. Îmi pare rău că v-am reținut atât. Eram preocupat de ceva.

— Ne-a prins bine un moment de odihnă, domnule Gray, răspunse meșterul, care abia își trăgea răsuflarea. Unde-l punem, domnule?

— A, oriunde. Aici, e bine aici. Nu vreau să-l atârî pe perete. Sprijiniți-l de perete. Mulțumesc.

— Aș putea arunca o privire la această operă de artă, domnule? Dorian tresări.

— Nu cred că v-ar interesa, domnule Hubbard, spuse el, cu privirile ațintite asupra bărbatului. Era gata să sară asupra lui și să-l arunce la pământ, dacă ar fi îndrăznit să ridice vâlul minunat care ascundea secretul vieții sale. Nu vă mai deranjez cu nimic altceva. Vă sunt foarte recunoscător pentru amabilitatea dumneavoastră și pentru faptul că v-ați deplasat până aici.

— Cu plăcere, domnule Gray. Sunt gata oricând să fac ceva pentru dumneavoastră, domnule.

Zicând acestea, domnul Hubbard o porni tropăind pe scări, urmat de ajutorul său, care se tot uita la Dorian, cu o expresie de uimire timidă, întipărită pe chipul său necioplit, lipsit de orice grație. Nu mai văzuse niciodată până atunci o ființă atât de minunată.

Când sunetul pașilor lor se stinse, Dorian închise ușa și puse cheia în buzunar. Acum se simțea în siguranță. Nimeni nu va mai privi vreodată chipul acela oribil. Nici o privire în afară de a sa nu va mai vedea vreodată taina aceea rușinoasă.

Când ajunse în bibliotecă, descoperi că tocmai trecuse ora cinci și ceaiul fusese deja adus. Pe o masă din lemn închis la culoare, cu miros plăcut, cu bogate incrustații în sidef, un cadou de la lady Radley (soția tutorelui său, o foarte drăguță suferindă de profesie, care-și petrecuse iarna precedentă la Cairo), se afla un bilet de la lordul Henry și, alături, o carte legată într-o hârtie galbenă, cu coperta ușor ruptă și cu marginile murdare. Un exemplar din a treia ediție a ziarului *The St. James's Gazette*

fusese lăsat pe tava cu ceai. Era clar că Victor se întorsese. Se întrebă dacă nu cumva se întâlnise cu bărbații aceia în hol și dacă nu cumva îi chestionase în legătură cu prezența lor acolo. Avea să observe lipsa tabloului — dacă nu o și observase deja, câtă vreme fusese ocupat să aranjeze ceaiul. Paravanul nu fusese tras la loc, așa că rămăsese un loc gol, vizibil, pe perete. Poate că într-o noapte îl va găsi furișându-se la etaj, încercând să forțeze ușa camerei. Era un lucru groaznic să ai un spion în casă. Auzise despre bogătași șantajați toată viața de vreun servitor care citise o scrisoare de-a lor, sau care surprinsese vreo discuție, sau căruia îi picase în mână o carte de vizită cu o adresă, sau care găsisese ascunsă sub o pernă o floare uscată ori o bucată de dantelă mototolită.

Oftă și, după ce-și turnă niște ceai, deschise biletul de la lordul Henry. Nu-i spunea decât că-i trimisese ediția de aseară a ziarului și o carte care l-ar putea interesa și că va sosi la club la ora opt și un sfert. Deschise ediția ziarului *St. James* și-l răsfoi alene. Un însemn făcut cu un creion roșu pe pagina a cincea îi atrase atenția. Ochii îi căzură asupra următorului paragraf:

ANCHETĂ JUDICIALĂ ÎN CAZUL UNEI ACTRIȚE. *În această dimineață s-a derulat o anchetă la Bell Tavern, Huxton Road, condusă de domnul Danby, medicul legist districtual, care a cercetat cadavrul Sibylei Vane, o tânără actriță, angajată de curând la Royal Theatre, Holborn. Verdictul stabilește că moartea a survenit în urma unui accident nefericit. S-au adus cele mai sincere condoleanțe mamei decedatei, care a fost teribil de afectată pe parcursul declarației sale și a doctorului Birrell, care a făcut autopsia cadavrului.*

Dorian se încruntă și, rupând ziarul în două, traversă camera și aruncă bucățile. Cât de oribil era totul! Și cât de oribile deveneau lucrurile atinse de urâtenia adevărată! Se simți puțin supărat pe lordul Henry pentru că îi trimisese ziarul cu anunțul. Și cu siguranță era o prostie din partea lui să-l însemneze cu creionul roșu. Victor l-ar fi putut citi. Omul știa destul de bine englezește ca să-l citească.

Poate că-l și citise și începuse să bănuiască ceva. Și totuși, ce mai conta? Ce avea de-a face Dorian Gray cu moartea Sibylei Vane? Nu avea de ce să se teamă. Dorian Gray nu o ucisese.

Ochii îi căzură pe cartea galbenă pe care i-o trimisese lordul Henry. „Oare despre ce anume era vorba?“, se întrebă. Se îndreptă către raftul micuț, octogonal, de culoarea perlei, care întotdeauna i se păruse că arată aidoma operei vreunor ciudate albine egiptene care lucrau în argint și, luând volumul, se aruncă în fotoliu și începu să-i răsfoiască paginile. După câteva minute, lectura îl captivă. Era cea mai bizară carte pe care o citise vreodată. I se părea că, împodobite în veșminte scumpe, în acordurile delicate ale flautelor, păcatele lumii defilau ca marionetele într-un spectacol prin fața lui. Lucruri pe care le intuise doar, ca prin ceață, deveneau brusc reale. Lucruri la care nici măcar nu visase îi erau treptat-treptat dezvăluite.

Era un roman fără intrigă și cu un singur personaj¹, fiind de fapt doar un studiu psihologic al unui anume tânăr parizian, care-și ducea viața încercând să trăiască în secolul al nouăsprezecelea toate pasiunile și să-și însușească moduri de a gândi tipice pentru toate celelalte secole, mai puțin cel în care trăia, și să adune, ca să spunem așa, în el însuși diversele etape pe care le parcursese lumea spirituală, îndrăgind numai pentru simpla lor superficialitate acele renunțări pe care oamenii le-au numit prostete virtuți, precum și acele revolte firești pe care oamenii inteligenți le numesc încă păcate. Cartea era scrisă în stilul acela ciudat, înzorzonat, vivace și totodată obscur, plin de cuvinte argotice și de arhaisme, de expresii tehnice și de parafraze elaborate, ce caracterizează opera unora dintre cei mai rafinați artiști aparținând școlii franceze a simbolistilor. Existau în ea metafore la fel de uluitoare precum orhideele și cu un colorit la fel de subtil. Viața simțurilor era descrisă în termenii filosofiei mistice. Pe alocuri, nu-ți dădeai seama dacă citeai despre extazul spiritual al vreunui sfânt medieval sau despre confesiunile morbide ale unui păcătos

¹ Este vorba despre romanul *À rebours* (1884) al scriitorului francez J.-K. Huysmans (1848–1907).

modern. Era o carte otrăvitoare. Mirosul greu al tămâii părea să se ridice din paginile ei și să-i încețoșeze lui Dorian mintea. Simpla cadență a frazelor, monotonia subtilă a muzicalității lor, atât de plină de refrene complexe și mișcări elaborat repetate, produsese în mintea tânărului, în timp ce parcurgea capitol după capitol, o formă de reverie, o maladie a visării care-l făcea să nu-și dea seama de ziua care se scurgea și de umbrele care se strecurau împrejur.

Din cerul de un verde coclit, fără nici un nor și străpuns doar de o stea solitară, lumina serii strălucea prin ferestre. Dorian citi mai departe la lumina care pălea, până când nu mai putu să vadă nimic. Apoi, după ce valetul îi aduse aminte de mai multe ori că orele erau înaintate, se ridică și, intrând în camera alăturată, așeză cartea pe măsuta florentină care se afla întotdeauna lângă el și începu să se îmbrace pentru cină.

Era aproape ora nouă când ajunse la club, unde-l găsi pe lordul Henry stând singur, în salonul de dimineață, și arătând teribil de plictisit.

— Îmi pare tare rău, Harry, exclamă Dorian, dar nu este decât vina ta. Cartea pe care mi-ai trimis-o m-a fascinat atât de tare, încât am uitat cum trece timpul.

— Da, m-am gândit eu că-ți va plăcea, replică gazda sa, ridicându-se de pe scaun.

— N-am spus că-mi place, Harry. Am spus că m-a fascinat. E o mare diferență.

— A, ai descoperit asta? murmură lordul Henry. Și apoi trecură în sufragerie.

XI

ANI DE ZILE, DORIAN GRAY NU SE PUTU ELIBERA de influența pe care acea carte o exercita asupra lui. Sau poate că ar fi mai exact să spunem că nu căutase niciodată să se elibereze. Își procură de la Paris nu mai puțin de nouă exemplare din ediția princeps, pe hârtie fină, și le legă în diverse culori, astfel încât să fie pe măsura

dispozițiilor sale sufletești și a capriciilor unei firi pe care, uneori, parcă nu o mai putea înfrâna aproape deloc. Eroul, minunatul tânăr parizian în ființa căruia temperamentul romantic și cel științific erau atât de straniu combinate, deveni pentru Dorian un fel de prototip al lui însuși. Și, într-adevăr, întreaga carte i se păru că includea povestea vieții sale, scrisă înainte ca el să o fi trăit.

Dintr-un anume punct de vedere, era mai norocos decât fantasmul erou din roman. Nu cunoscuse niciodată — nu avusese niciodată motiv să cunoască — acea groază cumva grotescă de oglinzi și de suprafețe lucioase de metal, de ape liniștite, care-l bântuia pe tânărul parizian atât de timpuriu în viață și care era provocată de brusca degradare a frumuseții sale, cândva remarcabilă. Cu o plăcere apropiată de cruzime — și poate că în fiecă bucurie, ca și în fiecă plăcere, cruzimea își are locul ei —, el citi ultima parte a cărții, cu descrierile sale cu adevărat tragice, dacă nu chiar exagerate, despre tristețea și disperarea cuiva care pierduse în propria lui ființă ceva ce prețuisese cel mai mult la alții și la lumea întreagă.

Căci frumusețea sa remarcabilă, care îl fascina atât de mult pe Basil Hallward și pe mulți alții în afară de el, părea să nu-l mai părăsească niciodată. Chiar și cei care auziseră cele mai groaznice lucruri despre el — și, din când în când, zvonuri ciudate despre stilul său de viață își făceau loc prin Londra, devenind subiect de bârfă în cluburi —, chiar și aceia nu puteau să creadă nicidecum bănuielile rușinoase legate de el, atunci când îl vedeau. Avea mereu înfățișarea unei persoane care se păstrase neîntinată de lume. Bărbați care vorbeau grosolan tăceau atunci când Dorian Gray intra în încăpere. Chipul său avea o asemenea puritate, încât îi muștra cu asprime. Simpla sa prezență părea să le amintească de inocența pe care ei o întinaseră. Se întrebau cum putea cineva atât de fermecător și de grațios, cum era Dorian, să fi scăpat de sub influența nefastă a unei epoci care era în același timp sordidă și senzuală.

Adesea, atunci când se întorcea acasă după ce absentase misterios și pentru mult timp, fapt ce dădea naștere la tot soiul de supoziții ciudate printre cei care-i erau prieteni, sau care aveau

impresia că-i erau, obișnuia să se strecoare la etaj până în camera încuiată, deschidea ușa cu cheia de care nu se despărțea niciodată acum și stătea cu o oglindă în fața portretului pe care i-l pictase Basil Hallward, privind când la chipul răutăcios și îmbătrânit de pe pânză, când la chipul frumos și tânăr care râdea la el de pe suprafața lucioasă a cristalului șlefuit. Însuși șocul contrastului îi ascutea și mai mult simțul plăcerii. Devenea pe zi ce trece tot mai îndrăgostit de propria frumusețe, tot mai interesat de degradarea propriului său suflet. Cerceta cu o grijă minuțioasă, și uneori cu o plăcere grotescă și teribilă, liniile hidoase care brăzdau fruntea zbârcită sau care se strecurau în jurul gurii senzuale, grosolane, întrebându-se uneori care erau mai oribile: semnele păcatului sau semnele îmbătrânirii. Își punea mâinile albe lângă mâinile aspre și umflate din tablou și zâmbea. Lua în derâdere trupul deformat și membrele vlăguite.

Existau într-adevăr momente, noaptea, când, în timp ce stătea întins fără să-l fure somnul în camera sa cu arome delicate, sau în încăperea sordidă din taverna aceea micuță și îndoielnică de lângă docuri, pe care obișnuia să o frecventeze sub un nume fals și travestit în haine sărăcăcioase, se gândea la degradarea pe care i-o pricinuiseră sufletului său, cu o milă care era cu atât mai sfâșietoare, cu cât era pur egoistă. Dar momente de genul acesta erau rare. Curiozitatea în privința vieții, pe care i-o insuflase pentru prima oară lordul Henry, în timp ce ședea împreună în grădina prietenului lor, părea să sporească pe măsură ce era satisfăcută. Cu cât știa mai multe, cu atât dorea să știe mai multe. Devenea însetat de cunoaștere, cu febrilitate, și acest fapt se acutiza și mai tare pe măsură ce-și alimenta curiozitatea.

Cu toate astea, nu era pe de-a întregul nesăbuit, în orice caz nu în ceea ce privește relațiile pe care le avea cu societatea. O dată sau de două ori, în fiecare lună în timpul iernii și în fiecare miercuri seară, câtă vreme dura sezonul de vară, pune la dispoziția lumii frumoasa sa casă și invita cei mai cunoscuți muzicieni ai timpului ca să-i încante pe oaspeți cu minunile artei lor. Micile dineuri, la aranjarea cărora lordul Henry îl ajuta întotdeauna,

erau apreciate atât pentru atenta alegere și așezare la masă a invitaților, cât și pentru gustul desăvârșit în decorarea mesei, cu subtile aranjamente, adevărate simfonii de flori exotice și fețe de masă brodate, platouri antice din aur și argint. Într-adevăr, existau multe persoane, mai ales în rândul bărbaților foarte tineri, care vedeau sau credeau că văd în Dorian Gray adevărata întruchipare a unui individ la care visaseră adesea când studiau la Eton sau Oxford, un individ care trebuia să îmbine ceva din cultura autentică a unui învățat cu toată grația, distincția și manierele perfecte ale unui om de lume. Lor li se părea a fi din tagma celor pe care Dante îi descrie ca fiind cei care încercau să „atingă perfecțiunea prin adorarea frumosului”. Asemenea lui Gautier, el era o persoană pentru care „lumea vizibilă exista”.

Și, cu siguranță, pentru el, Viața însăși era cea dintâi, cea mai măreață dintre arte, toate celelalte arte părând a nu fi nimic mai mult decât simple pregătiri pentru a o întâmpina. Moda, prin intermediul căreia tot ceea ce este fantastic cu adevărat devine pentru un moment universal, și *dandysm*-ul, care, prin felul său propriu, este o încercare de a pune în evidență modernitatea absolută a frumuseții, își manifestau, desigur, fascinația asupra lui. Felul lui de a se îmbrăca și stilurile anume pe care din când în când și le însușise exercitau o influență puternică asupra tinerilor distinși care veneau la balurile din Mayfair și în cluburile de pe Pall Mall¹, care-l imitau în tot ceea ce făcea, încercând să reproducă șarmul accidental al toanelor sale.

Căci, deși se arătase destul de dispus să accepte poziția care aproape că i se oferi pe dată în momentul majoratului și descoperi, într-adevăr, o plăcere subtilă la gândul că ar putea să reprezinte pentru Londra contemporană ceea ce reprezentase pentru Roma imperială din timpul lui Nero autorul *Satyricon*-ului², în

¹ Strada pe care se află cele mai aristocratice cluburi engleze.

² Referire la Petronius (sec. I), autor al romanului de moravuri *Satyricon*. A fost organizatorul serbărilor de la curtea împăratului Nero, iar din pricina marii sale pasiuni pentru fast și eleganță, istoricul Tacit l-a numit *arbiter elegantiarum* (arbitru al eleganței).

adâncul sufletului său el dorea să fie ceva mai mult decât un simplu *arbitrer elegantiarum*, să fie consultat în privința purtării unei bijuterii, sau în privința înnodării unei cravate ori în mânuirea bastonului. El căuta să pună la punct un nou stil de viață, care să-și găsească răsunetul într-o filosofie raționalistă, în niște principii temeinice, pentru a-și afla adevărata împlinire în spiritualizarea simțurilor.

Adorarea simțurilor a fost adesea, și pe bună dreptate, defăimată, oamenii simțind un impuls firesc de groază față de pasiunile și senzațiile care par mai puternice decât ei înșiși și pe care sunt conștienți că le împart cu viețuitoare ce aparțin unor forme mai puțin organizate ale existenței... Dar lui Dorian Gray i se părea că adevărata natură a simțurilor nu fusese niciodată înțeleasă și că acestea rămăseseră la stadiul de sălbăcie și animalitate doar pentru că lumea căutase să le înfometeze, obligându-le să se supună, sau să le ucidă prin durere, în loc să încerce să le transforme în elemente ale unei noi spiritualități, a cărei caracteristică dominantă trebuia să fie căutarea frumuseții. În timp ce privea retrospectiv la evoluția omului de-a lungul istoriei, Dorian se simțea bântuit de un sentiment de neîmplinire. La cât de multe lucruri s-a renunțat! Și pentru scopuri atât de infime! Existaseră nenumărate elanuri care fuseseră nebunește și cu rea-voință înfrânte, forme monstruoase de autotortură și renunțare la sine, a căror origine era teama și al căror rezultat era o degradare cu mult mai groaznică decât presupusa degradare de care căutaseră să scape în ignoranța lor, asta întrucât Natura, prin minunata sa ironie, îi făcuse pe anahoreți să-și împartă hrana cu animalele sălbatice ale deșertului și îi dăduse pustnicului drept tovarăși fiarele câmpului.

Da, va veni, așa cum propovăduise și lordul Henry, un nou hedonism, care avea să recreeze viața și să o salveze de puritanismul aspru, lipsit de grație, care își trăiește, în ziua de azi, renașterea ciudată. Cu siguranță, trebuia să se pună în slujba inteligenței; cu toate astea, nu va accepta nici o teorie sau vreun sistem care ar implica sacrificiul unui mod de viață pasional. Scopul său va

fi experiența în sine, și nu roadele experienței, oricât de amare sau dulci ar fi ele. Din ascetismul care ucide simțurile, ca și din imoralitatea vulgară care le înăbușă, nu va mai rămâne nimic, însă avea să-i învețe pe oameni să se concentreze asupra momentelor trecătoare ale vieții, care nu este ea însăși decât o clipă pasageră.

Sunt puțini cei care nu s-au trezit uneori înainte de răsăritul soarelui, fie după vreo noapte fără vise, care aproape că ne face să îndrăgim moartea, fie după una din acele nopți pline de groază și bucurii deformate, când prin cămăruțele creierului se strecoară fantome mai groaznice decât realitatea în sine și trepidează de instinctul unei vieți năvalnice care pândește în tot ceea ce este grotesc și care împrumută artei gotice vitalitatea sa durabilă, această artă fiind, așa cum și-ar închipui cineva, mai ales arta celor ale căror minți au fost tulburate de molima visării. Treptat, degete albe se strecoară prin perdele și acestea par să tremure. În forme negre, fantastice, umbrele mute se strecoară către colțurile încăperii și se ghemuiesc acolo. Afară se aude agitația păsărilor prin frunziș sau zgomotul oamenilor care merg la muncă, sau şuierul și suspinul vântului care coboară de pe dealuri și rătăcește în jurul casei tăcute, de parcă i-ar fi teamă să nu-i trezească pe cei adormiți, și totuși e silit să cheme somnul din peștera lui de purpură. Unul după altul se ridică vălurile de negură străvezie și treptat lucrurile capătă din nou formă și culoare, iar noi, simpli spectatori, urmărim cum zorile reconstruiesc lumea după modelul străvechi. Oglinzile mate se reîntorc la viața de mim. Lumânările abia pâl-pâinde rămân acolo unde le-am lăsat și lângă ele zace cartea pe jumătate deschisă pe care o citeam, floarea artificială pe care am purtat-o la bal sau scrisoarea pe care ne este teamă să o citim sau pe care am citit-o mult prea des. Nimic nu ni se pare schimbat. Din umbrele ireale ale nopții se întoarce viața adevărată pe care am cunoscut-o dintotdeauna. Trebuie să o reluăm de acolo de unde ne-am oprit și atunci ni se strecoară în suflet teribilul simț al necesității de a continua să ne epuizăm energia mai departe în același stil plictisitor, stăpâniți de tabieturi stereotipe sau mânați de un dor sălbatic, pentru ca pleoapele să ni se deschidă într-o

dimineată și să vedem o lume care a fost remodelată din nou în întineric pentru plăcerea noastră, o lume în care lucrurile vor avea forme și culori proaspete sau vor fi schimbate și vor avea alte taine, o lume în care trecutul nu-și va mai găsi locul sau nu va mai păstra, în orice caz, nici o formă conștientă de obligație sau de regret, căci până și amintirea bucuriilor aduce amărăciune, iar amintirile plăcerii pricinuiesc suferință.

Crearea unor astfel de lumi i se părea lui Dorian Gray a fi adevăratul scop al vieții sau printre adevăratele scopuri ale vieții; și, în căutare de senzații noi și încântătoare și care să fie caracterizate de acel element de bizarerie esențial într-o idilă, el aborda adesea anumite idei de care era conștient că sunt străine de firea lui, se lăsa în voia influențelor lor subtile și apoi, după ce, dacă se poate spune așa, le surprindea coloritul și-și satisfăcea curiozitatea intelectuală, le abandona cu acea ciudată indiferență care nu este incompatibilă cu un temperament cu adevărat vulcanic și care, într-adevăr, după unii psihologi moderni, îi este adesea o condiție indispensabilă.

Într-un timp se zvonea despre el că urma să se alătore comunității romano-catolice, căci ritualurile catolice exercitaseră dintotdeauna o mare atracție asupra lui. Ceremonialul zilnic, mult mai uimitor, într-adevăr, decât oricare alt ceremonial al lumii antice, îl fascina extrem de mult prin minunata sa respingere a dovezilor aduse de simțuri, ca și prin simplitatea primitivă a elementelor sale și a patosului veșnic față de tragedia umană pe care încerca să o simbolizeze. Îi plăcea nespus să îngenuncheze pe podeaua rece din marmură și să-l urmărească pe preot, în veșmântul său rigid și înflorat, îndepărtând încet cu mâinile vâlul de pe tabernacul sau ridicând ostensoriul ca o candelă bătută în nestemate, cu azima-i palidă care, uneori, am considera bucuroși că este într-adevăr *panis caelestis*, pâinea îngerilor; sau, înveșmântat în hainele patimilor lui Cristos, sfărâmând anafura în potir și lovindu-se în piept pentru izbăvirea păcatelor sale. Cădelnițele fumegânde, pe care băieții cu chipurile serioase, îmbrăcați în dantelă și purpură, le vânturau prin aer ca pe niște uriașe flori aurii, exercitau o anume

fascinație asupra lui. În timp ce ieșea, se uita cu mirare la confesonalele negre și tânjea să stea în lumina slabă care le învăluia și să-i asculte pe bărbați și pe femei cum își șoptesc printre gratiile roase adevărata poveste a vieții lor.

Dar Dorian nu făcu niciodată greșeala de a-și stăvili evoluția intelectuală acceptând în mod formal vreun crez sau un sistem, tot așa după cum nu făcuse greșeala de a lua drept casă de locuit un han care este potrivit ca să-ți petreci noaptea sau ca să rămâi doar câteva ore acolo, într-o noapte fără stele și fără lună. Misticismul, cu minunata sa putere de a transforma lucrurile banale în ceva straniu, și antinominalismul subtil, care pare întotdeauna să-l însoțească, îl impresionară doar un sezon și, tot timp de un sezon, el înclină către doctrinele materialiste ale mișcării *Darwinismus* din Germania și găsi o plăcere stranie în a urmări ideile și pasiunile oamenilor până la nivelul vreunei celule cenușii a creierului sau al unui nerv alb din trup, delectându-se cu concepțiile despre absoluta dependență a spiritului de anumite stări fizice, morbide sau sănătoase, normale sau bolnave. Totuși, așa cum am mai spus și mai înainte, nici o teorie despre viață nu i se părea a avea destulă importanță în comparație cu viața însăși. Era pe deplin conștient că toate speculațiile intelectuale sunt sterpe atunci când sunt separate de acțiune și de experiment. Știa că simțurile, nu într-o mai mică măsură decât sufletul, au de dezvăluit propriile lor mistere spirituale.

Așa că, în momentul de față, începu să cerceteze parfumurile și secretele fabricării lor, distilând uleiuri parfumate și arzând rășini îmbălsămate din Orient. Observă că nu există nici o stare sufletească aptă să aibă o contrapondere în viața simțurilor și-și propuse să descopere adevăratele relații dintre cele două, întrebându-se ce anume se ascunde în tămâie și are harul de a-l împinge pe om către misticism, și în ambră, încât să ațâțe pasiunile, în violetele care trezeau amintirile idilelor de mult apuse, în moscul care tulbura mintea, în *champak*¹, care rătăcește imaginația; încercă de

¹ Arbore din India (*Michelia champaca*) din ale cărui flori galbene se extrage parfumul cu același nume.

multe ori să pună la punct o adevărată psihologie a parfumurilor și să estimeze mai multe influențe ale rădăcinilor frumos mirositoare, ale înmiresmatelor flori încărcate cu polen sau ale balsamurilor aromatice, ale lemnului negru și parfumat, ale nardului care te îmbolnăvește, ale hoveniei¹ care te scoate din minți și ale aloei despre care se spune că poate să alunge melancolia din suflet.

Altădată se consacră pe de-a întregul muzicii: într-o cameră prelungă, cu ferestre zăbrelete, cu tavanul zugrăvit în purpuriu și auriu și pereții lăcuiți într-un verde-măsliniu, el dădea concerte ciudate în care țigani zvăpăiați cântau o muzică sălbatică din țitere mici, sau tunisieni cu un aer grav și cu șaluri galbene ciupeau coardele înstrunate ale unor lăute uriașe, în timp ce niște negri care râdeau cu gurile până la urechi băteau monoton în tobe din aramă și, ghemuiți pe covoarele purpurii, indieni cu turbane delicate suflau în fluieri lungi din trestie sau alamă și împlânzeau sau se prefăceau că împlânzesc șerpi uriași cu gâturile umflate și vipere groaznice cu corn. Sunetele aspre și disonanțele ascuțite ale muzicii barbare îl incitau uneori, când grația lui Schubert și frumoasele tristeți ale lui Chopin, precum și armoniile mărețe ale lui Beethoven însuși treceau pe lângă urechile lui fără să le bage în seamă. Strânsese din toate colțurile lumii cele mai ciudate instrumente care puteau fi găsite, fie în mormintele unor nații apuse, fie la cele câteva triburi sălbatice care au supraviețuit în momentul în care au intrat în contact cu civilizațiile occidentale, și-i plăcea să le atingă și să cânte cu ele. Deținea misteriosul *juruparis* al indienilor de pe Rio Negro², la care femeile nu aveau voie să se uite și la care chiar tinerilor nu le era permis să se uite până când nu erau supuși la post și purificare, precum și vasele de pământ ale peruanilor, care puteau scoate țipete ascuțite ca ale păsărilor, și flaute făcute din oase omenești, asemeni celor auzite de Alfonso de Ovalle³

¹ Arbore asiatic (*Hovenia dulcis*) din familia raminaceelor.

² Regiune în sudul Argentinei, în Patagonia.

³ Istoric iezuit spaniol (1601–1651), cunoscut mai ales prin lucrarea *Istoria regatului Chile și a misiunilor întemeiate acolo de Societatea iezuiților* (1646).

în Chile, precum și sonorele pietre din jasp verde, care se găsesc lângă Cuzco¹ și care emit o notă de o tandrețe unică. Avea tigve pictate, umplute cu pietricele care zornăiau atunci când le scuturai; prelungul *clarin* al mexicanilor în care cântărețul nu sufla, ci prin care inhala aerul, aspra *ture* a triburilor de pe Amazon, în care suflă santinelele care stau toată ziua în copacii înalți și despre care se spune că poate fi auzită de la o distanță de trei leghe, instrumentul care se cheamă *teponaztli*, care are două lame vibratoare din lemn și la care se cântă cu niște bețe învelite într-o rășină elastică obținută din sucule lăptos al unor plante; avea de asemenea și clopoțeii *yotl* ai aztecilor, care erau agățați în ciorchini asemenea strugurilor, precum și o tobă cilindrică enormă, acoperită cu pieile unor șerpi uriași, ca acelea pe care Bernal Diaz² le-a văzut când l-a însoțit pe Cortés³ în templul mexican și despre ale cărei sunete jalnice ne-a lăsat o descriere atât de vie. Caracterul fantastic al acestor instrumente îl fascina, căci Dorian simțea o plăcere ciudată la gândul că Arta, aidoma Naturii, are monștrii ei, lucruri cu înfățișare feroce și cu voci hidoase. Totuși, după o vreme, se plictisea de ele și stătea în loja sa de la Operă, fie singur, fie însoțit de lordul Henry, ascultând cu o plăcere apropiată de extaz *Tannhäuser* și remarcând la preludiul acelei mărețe opere de artă o prezentare a tragediei propriului său suflet.

Altădată se dedică studiului pietrelor prețioase și apărură la un bal mascat costumat ca Anne de Joyeuse⁴, amiralul Franței, într-un

¹ Oraș în sudul statului Peru, strălucită așezare a vechilor incăși, jefuită sălbatic de invadatorii spanioli conduși de Francisco Pizarro în 1533.

² Bernal Diaz del Castillo (1492?–1581) l-a însoțit pe Cortés în campania de cucerire a Mexicului (1519), iar la bătrânețe a scris, în Guatemala, istoria acestei campanii în cartea intitulată *Adevărata istorie a cuceririi Noii Spanii*.

³ Hernan Cortés sau Hernando Cortez (1485–1547), conchistador spaniol, cuceritorul Mexicului.

⁴ Anne, duce de Joyeuse (1561–1587), nobil francez, amiral și guvernator al Normandiei, favorit al regelui Henric al III-lea.

costum acoperit cu cinci sute șaizeci de perle. Acest apetit dură ani de zile și, într-adevăr, se poate spune că nu l-a părăsit niciodată. Adesea petrecea o zi întreagă așezând și reșezând în cutiile lor diversele pietre pe care le colecționase, cum ar fi de exemplu crisoberilele verzi-măslinii, care se fac roșii la lumina lămpii, cimofanele cu firisoare de argint, peridotul de culoarea fisticului, topazele roz-trandafirii și galbene ca vinul vechi, rubinele de un roșu aprins, cu stele tremurătoare în patru colțuri, esonite roșii ca focul, spinelii portocalii și violet, precum și ametiste cu straturile lor adăugate de rubin și safir. Adora roșul auriu al pietrei soarelui și albeața perlată a pietrei lunii, precum și curcubeul neregulat al opalului lăptos. Își procură din Amsterdam trei smaralde de o mărime excepțională și de o culoare extrem de bogată și avea o turcoază *de la vieille roche*¹ care stârnea invidia tuturor cunoscătorilor.

Descoperi de asemenea povești minunate despre giuvaieruri. În cartea lui Alphonso, *Clericalis Disciplina*, se pomenea de un șarpe cu ochii din hiacint veritabil, iar în istoria romanțată a lui Alexandru, cuceritorul din Emathia², se zice că s-ar fi descoperit în valea Iordanului „șerpi cu două salbe de smarald veritabil pe spate”. A existat o piatră prețioasă în creierul dragonului, ne povestește Philostratus³, și, „arătându-i niște litere aurite și un veșmânt de purpură”, monstrul putea fi cufundat într-un somn vrăjit și apoi ucis. După marele alchimist Pierre de Boniface, diamantul putea face pe cineva invizibil, iar agata din India îl făcea să fie elocvent. Cornalina potolește mânia, iar hiacintul provoacă somnul, pe când ametistul îndepărta amețeala provocată de vin. Granatul alunga demonii, iar hidropicusul ștergea culoarea lunii. Selenitul creștea și scădea împreună cu luna, iar asupra meloceului, despre care se spune că-i dă în vileag pe hoți, nu poate avea putere decât sângele de ied. Leonardus Camillus a observat cu ochii lui o piatră albă scoasă din creierul unei broaște râioase, chiar atunci ucisă,

¹ Cea mai prețioasă specie de turcoază.

² O altă denumire a Macedoniei.

³ *Flavius Philostratus* (secolul al III-lea), sofist grec, autor al lucrărilor *Viața filosofului Apollonius din Tyana* și *Viețile sofștilor*.

care era cu siguranță un antidot împotriva otrăvurilor. Bezoarul, care a fost găsit în inima unei căprioare din Arabia, conținea un descântec care poate vindeca ciuma. În cuiburile păsărilor din Arabia se găsea aspilatul care, după părerea lui Democrit¹, îl ferea pe cel care îl purta de primejdiile provenite din cauza focului.

La ceremonia încoronării sale, regele din Ceylon mergea călare prin orașul său purtând un rubin uriaș în mână. Porțile palatului unde ședea Ioan Duhovnicul erau făcute din „sardiu, cu coarne de șerpi veninoși incrustate în ele, astfel încât nimeni să nu poată aduce otrava înăuntru”. Pe acoperiș erau „două mere de aur și în fiecare se găsea un rubin”, astfel încât aurul să strălucească ziua, iar rubinele noaptea. În ciudata povestire a lui Lodge², *Un mărgăritar din America*, se spunea că în camera reginei puteai admira „toate domnițele neprihănite ale lumii șlefuite în argint, privindu-se în oglinzi minunate de crisolite, rubine, safire și smaralde verzi”. Marco Polo îi văzuse pe locuitorii din Zipangu³ punând perle roz în gurile morților. Un monstru marin se îndrăgostise de perla pe care scufundătorul i-o adusese regelui Perozes⁴ și-l ucisese pe hoț și jelise șapte luni încheiate marea pierdere. Când hunii l-au atras pe rege în groapa cea mare, regele a aruncat perla în aer — Procopius⁵ ne spune povestea — și nu a mai fost găsită vreodată, deși împăratul Anastasius⁶ a oferit cinci sute de taleri de aur greu pentru ea. Regele din Malabar⁷ îi arătase unui oarecare venețian niște mătânii alcătuite din trei sute patru perle, una pentru fiecare zeu pe care îl venera.

¹ Mare filosof materialist grec (460–370 î.e.n.).

² Thomas Lodge (1558?–1625), scriitor englez, a creat în aproape toate genurile literare, dar s-a afirmat mai ales prin romane eufuistice, dintre care unele i-au servit ca izvor de inspirație lui Shakespeare. *Un mărgăritar din America* datează din 1596.

³ Numele folosit de Marco Polo pentru Japonia.

⁴ Rege al Persiei (secolul al V-lea).

⁵ Istoric bizantin (secolul al VI-lea).

⁶ Anastasius I (430–518), împărat al Imperiului Roman de Răsărit.

⁷ Regiune pe coasta de sud-vest a Indiei.

Când ducele de Valentinois¹, fiul lui Alexandru al VI-lea², l-a vizitat pe Ludovic al XII-lea al Franței³, calul său era împodobit în frunze de aur, după spusele lui Brantôme⁴, iar pe pălărie avea două șiruri de rubine care străluceau puternic. Carol al Angliei⁵ avea la șaua lui scări împodobite cu patru sute douăzeci și unu de diamante. Richard al II-lea⁶ avea o haină evaluată la treizeci de mii de mărci, care era acoperită cu rubine roz. Hall⁷ l-a descris pe Henric al VIII-lea⁸, ducându-se către Turnul Londrei, în ziua dinaintea încoronării, purtând „o haină cu modele din aur în relief, pieptarul brodat cu diamante și alte pietre nestemate precum și un uriaș colier de rubine roz în jurul gâtului”. Favoritele lui Iacob I⁹ purtau cercei din smaralde incrustate în filigran de aur. Edward al II-lea¹⁰ i-a dat lui Piers Gaveston¹¹ o armură de aur roșu bătută cu hiacinturi, un colier de trandafiri din aur incrustat cu turcoaze și o caschetă *parsemée*¹² cu perle. Henric al II-lea¹³ purta mănuși înalte până la coate, cu nestemate, și avea o apărătoare pentru purtat șoimul țesută cu douăsprezece rubine și cincizeci și două

¹ Este vorba de vestitul *Cesare Borgia* (1475–1507); fiu al lui Alexandru al VI-lea, căruia regele Ludovic al XII-lea al Franței i-a acordat titlul de duce de Valentinois în 1498.

² *Alexandru al VI-lea Borgia* (1431–1503), papă din 1492, celebru prin corupție și cruzime.

³ A domnit între 1498 și 1515.

⁴ *Pierre de Bourdailles*, abate și senior de *Brantôme* (1535–1614), memorialist francez.

⁵ *Carol I Stuart*, rege al Angliei între 1625 și 1649.

⁶ Rege al Angliei între 1377 și 1399.

⁷ *Eduard Hall* (1499?–1547), cronicar englez a cărui operă a oferit multe date dramelor istorice ale lui Shakespeare.

⁸ Rege al Angliei între 1509 și 1547.

⁹ *Iacob I Stuart*, rege al Angliei între 1603 și 1625.

¹⁰ Rege al Angliei între 1307 și 1327.

¹¹ Favorit al lui Eduard al II-lea. A exercitat o influență copleșitoare și nefericită asupra regelui și a fost ucis de nobili în 1312.

¹² Presărată (fr.).

¹³ Rege al Franței între 1547 și 1559.

de perle nespuse de strălucitoare. Pălăria ducală a lui Carol cel Îndrăzneț¹, ultimul duce de Burgundia din neamul său, era cusută cu perle de forma perelor și bătută cu safire.

Cât de rafinată fusese cândva viața! Cât de superbă prin fastul și podoabele sale! Chiar și simplul fapt de a citi despre luxul în care trăiseră cei duși de pe lume era o încântare.

Dorian își îndreptă apoi atenția spre broderii și spre tapiseriile care țineau locul frescelor în camerele răcoroase ale popoarelor din nordul Europei. Pe măsură ce cerceta subiectul — căci avea o extraordinară predispoziție de a deveni pur și simplu captivat pe moment de orice subiect care-l interesa — aproape că se întristă când văzu starea de ruină pe care Timpul o aducea asupra lucrurilor frumoase. El, cel puțin, scăpase de asta. Vara trecu și apoi o altă vară, iar narcisele galbene înfloriră și apoi se ofiliră de multe ori la rând și nopți de groază repetau aceeași poveste rușinoasă, dar el rămase neschimbat. Nici o iarnă nu-i distruse chipul și nici nu-i ofili strălucirea ca de floare. Cât de diferite erau lucrurile materiale! Oare unde se duseseră? Unde era mantia galbenă ca șofranul care-i înveșmânta pe zei când luptau împotriva uriașilor și care fusese lucrată de fete oacheșe pentru plăcerea Atenei? Unde era oare cortul acela uriaș întins de Nero pe deasupra Colosseum²-ului la Roma, acea velă de purpură a titanilor pe care erau reprezentate cerul înstelat și Apollo conducând o șaretă trasă de bidivii cu hățuri aurite? Tânjea să vadă ciudata față de masă cusută pentru Preotul Soarelui³, pe care erau înfățișate toate bunătățile și delicatesele necesare pentru un ospăț; haina mortuară a regelui Chilperic⁴, cu cele trei sute de albine din aur ale sale; rochiile uluitoare care au stârnit indignarea episcopului

¹ A trăit între 1433 și 1477.

² Sau *Coliseum*, uriaș amfiteatru clădit în secolul I e.n., unul dintre cele mai impunătoare vestigii arhitectonice ale Antichității romane.

³ Este vorba de împăratul roman *Heliogabalus* sau *Elagabalus* (204–222; împărat între 218 și 222), care a fost mai întâi Mare Preot al Soarelui în Siria.

⁴ Rege al francilor între 561 și 584.

din Pontus¹ și care aveau desenate pe ele „lei, pantere, urși, câini, păduri, stânci, vânători — tot ceea ce, de fapt, un pictor poate copia din natură” și haina pe care Charles d'Orléans² a purtat-o cândva, pe mânecile căreia erau brodate versurile unui cântec care începea astfel: *Madame, je suis tout joyeux*³, acompaniamentul muzical al cuvintelor fiind lucrat cu fir de aur și fiecare notă, de formă pătrată pe atunci, formată din patru perle. Citea despre camera care fusese pregătită la palatul din Reims pentru a fi folosită de regina Ioana de Burgundia⁴ și care era decorată cu „o mie trei sute douăzeci și unu de papagali brodați și care avea blazonul regelui, precum și cinci sute șazeci și unu de fluturi ale căror aripi fuseseră decorate asemănător cu blazonul reginei, întreaga lucrare fiind realizată în aur”. Caterina de Medicis⁵ avea un pat de doliu făcut pentru ea din catifea neagră presărată cu sori și luni noi. Perdelele erau din damasc, cu ghirlande și coronite rămuroase, imaginate pe un fundal din aur și argint și franjurat pe margini cu broderii din perle, toate aflate într-o încăpere plină cu șiruri de blazoane ale reginei făcute din catifea neagră pe pânză de argint. Ludovic al XIV-lea⁶ avea în apartamentul său cariatide brodate din aur, înalte de cincisprezece picioare. Catafalcul lui Sobieski⁷, regele Poloniei, era făcut din brocart de Smirna, numai din aur, brodat cu turcoaze și cu versete din Coran. Picioarele erau din argint aurit, minunat sculptate și incrustate din

¹ Regiune în nord-vestul Asiei Mici. Referirea se face, probabil, la un episcop al Capadociei.

² Nobil francez (1394–1465). La sfârșitul unei vieți pline de întâmplări nefericite, s-a retras la castelul său de la Blois, unde a adunat mulți artiști și poeți ai vremii. El însuși poet, a scris versuri grațioase, pe teme cu precădere erotice.

³ Doamnă, sunt cum nu se poate mai voios (fr.).

⁴ Regină a Franței (m. 1325), soția lui Filip al V-lea (1294–1322).

⁵ Soție a regelui Henric al II-lea al Franței și, din 1560, regentă pe timpul minoratului fiului ei Carol al IX-lea (1550–1574).

⁶ Regele-Soare a domnit între 1643 și 1715.

⁷ Jan Sobieski — rege al Poloniei între 1674 și 1696. În 1683 a învins armatele turcești mult superioare numeric, care asediau Viena.

belșug cu medalioane cu emailuri și nestemate. Fusesse luat din tabăra turcească din fața Vienei, iar stindardul lui Mahomed fluturase sub baldachinul aurit.

Și astfel, timp de un an întreg, Dorian căută să adune cele mai deosebite exemplare pe care le putea găsi din pânză și broderii, strângând delicatele museline din Delhi, lucrate minunat cu frunze în fir de aur și țesute cu minunați fluturași strălucitori; erau vâluri de Dacca¹, dintre acelea care, datorită transparenței lor, sunt cunoscute în Orient drept „aer țesut”, sau „apă curgătoare”, sau chiar „rouă de seară”, pânze ciudat desenate, din Java, draperii chinezești galbene, sofisticate, cărți legate în satin maroniu sau mătăsuri albastre neasemuit de frumoase și lucrate cu *fleurs de lys*², păsări și alte desene; voaluri de *laci*³ lucrate în țesături ungurești; brocarturi siciliene și catifea spaniolă rigidă; lucrături georgiene cu colțuri aurite și *foukousas* japoneze, cu aurăriile lor verzui și păsările lor cu penaj minunat.

De asemenea, avea o deosebită pasiune pentru veșmintele eclesiastice și colecționase cam tot ceea ce avea legătură cu obiectele de cult bisericești. În cufere lungi din cedru, aliniate în galeria vestică a casei sale, depozitase multe obiecte rare și deosebite din tot ce constituie adevăratele podoabe ale Miresei lui Cristos, care trebuie să se poarte în purpură, bijuterii și pânzeturi fine ca să ascundă trupul palid și slăbit, vlăguit de suferința pe care o caută în mod voit, și rănit de durerile pe care și le provoacă singură. Dorian mai avea și o minunată mantie eclesiastică din mătase roșie și din damasc țesut cu fir de aur, împodobită cu un model repetitiv, cu rodii de aur așezate în formă de floare cu șase petale, și încadrat de ambele părți de modelul ananasului, lucrat cu perle mici și neregulate. Stofele erau împărțite în tablouri reprezentând scene din viața Fecioarei, iar încoronarea acesteia era reprezentată în mătăsuri colorate pe porțiunea dinspre glugă.

¹ Capitala Pakistanului de Est, până la sfârșitul secolului al XIX-lea, oraș vestit pentru țesăturile produse de meșterii săi.

² Flori de crin (fr.), emblema regilor Franței.

³ Țesătură specială pentru lucrat la gherghef.

Aceasta era o operă italiană din secolul al cincisprezecelea. O altă mantie bisericească fusese lucrată din catifea verde, brodată cu mănunchiuri în formă de inimă, reprezentând frunze de acantă, din care țâșneau boboci albi cu tulpini prelungi, iar detaliile erau cusute cu fir de argint și cristale colorate. Pe piept se vedea un cap de serafim brodat în relief, cu fir de aur. Stofele erau țesute într-o lucrătură de mătase roșie și aurie și erau presărate cu meda-lioane reprezentând numeroși sfinți și martiri, printre care se afla și Sfântul Sebastian. Acesta avea de asemenea o sfită din mătase de culoarea chihlimbarului, mătase albastră și brocart auriu, precum și damasc din mătase galbenă și stofă din aur, presărată cu repre- zentări ale Patimilor și răstignirii lui Cristos și brodată cu lei și păuni și alte embleme; odăjdii din satin alb și din damasc, din mătase roz, decorate cu lalele și delfini, precum și cu *fleurs de lys*; perdele de altar din catifea stacojie și pânză albastră, precum și multe alte veș- minte, văluri pentru potire și sudarii. În locurile mistice în care erau puse astfel de obiecte, exista ceva care-i aprindea imaginația.

Căci toate aceste comori, ca și celelalte obiecte pe care le colecționase în minunata sa casă, aveau să fie pentru el o moda- litate de a uita de tot, un mijloc prin care să scape, timp de un sezon, de teama care uneori i se părea mult prea covârșitoare ca s-o mai poată suporta. Pe pereții din camera izolată și ferecată, acolo unde își petrecuse atât de mult timp din copilăria sa, atâr- nase cu mâinile sale teribilul portret ale cărui trăsături, în perma- nentă schimbare, îi arătau adevărata degradare a vieții sale, iar în fața sa trăsesese giulgiul din purpură și aur pe post de perdea. Timp de săptămâni întregi, refuză să mai intre acolo, vrând să uite de hidosul tablou pictat, căutând să-și recâștige buna dispo- ziție, minunata sa voioșie, adorația sa pasională pentru existența în sine. Apoi, brusc, într-o seară, se strecura afară din casă și se ducea în niște locuri rău famate, lângă Blue Gate Fields, unde stătea în fiecare zi până când era dat afară. Când se întorcea acasă, se așeza în fața tabloului, uneori cu un sentiment de silă față de acesta și față de propria persoană, dar alteori simțindu-se plin de mândrie individualistă, care reprezintă jumătate din fascinația

păcatului, și atunci râdea cu o plăcere ascunsă de umbra pocită care trebuia să poarte povara pe care ar fi trebuit să o ducă el.

După câțiva ani, nu mai putea suporta să rămână mult timp departe de Anglia și renunță la vila din Trouville¹, pe care o împărțea cu lordul Henry, precum și la căsuța albă înconjurată de ziduri, din Alger, unde petrecuseră iarna mai bine de un an. Nu-i plăcea să stea departe de tabloul care era parte integrantă a vieții sale și se temea, de asemenea, că, în timpul absenței sale, cineva ar putea intra în cameră, în ciuda drugilor masivi cu care el însuși poruncise să fie baricadată ușa.

Era pe deplin conștient că vederea tabloului nu ar spune nimic nimănui. Era adevărat că portretul încă mai păstra, sub urâtenia și diformitatea acelu chip, o asemănare vizibilă cu Dorian; dar oare ce puteau ei să descopere prin asta? Va râde de cel care va încerca să-i facă reproșuri. Doar nu pictase el tabloul. Ce-i păsa lui de urâtenia și rușinea zugrăvite pe acel chip? Chiar dacă le-ar fi spus, câți oameni l-ar fi crezut?

Cu toate astea, îi era teamă. Uneori, când se afla la conacul lui din Nottinghamshire, amuzându-i pe tinerii distinși, de un rang cu el, care îi erau principalii tovarăși și uimind întreg districtul prin luxul destrăbălat și splendoarea strălucitoare a modului său de viață, își părăsea brusc oaspeții și dădea o fugă până în oraș, ca să se asigure că nimeni nu umblase la ușă și că tabloul încă se mai afla acolo. Dacă era furat? Simpla idee îl făcea să se zgribulească de groază. Cu siguranță că lumea îi va cunoaște secretul atunci. Poate că deja îl bănuiau.

Căci, deși îi fascina pe mulți, nu puțini erau cei care nu aveau încredere în el. Fusese aproape respins fățiș de un club din West End unde, datorită nașterii și poziției sale sociale, avea tot dreptul să fie membru, și se spunea că, odată, când a fost prezentat de un prieten în fumoarul salonului Churchill, ducele de Berwick și un alt domn s-au ridicat ostentativ și au părăsit încăperea. Începuseră să circule tot soiul de zvonuri ciudate despre el, după ce împlini vârsta de douăzeci și cinci de ani. Se zvonea că fusese văzut

¹ Oraș din Normandia, pe coasta Canalului Mânecii.

certându-se cu marinari străini într-o mahala rău famată în zona mărginașă din Whitechapel și că intrase în cârdășie cu hoși și falsificatori de bani și le cunoștea toate dedesubturile îndeletnicirilor lor. Absențele sale neobișnuite deveniră de notorietate, așa că, în momentul în care-și făcea din nou apariția în societate, bărbații vorbeau în șoaptă, pe la colțuri, sau treceau pe lângă el aruncându-i un rânjet cu subînțeles, sau priviri reci și iscoditoare, de parcă ar fi fost hotărâți să-i afle secretul.

Dorian, desigur, nu acorda câtuși de puțin atenție unor astfel de obrăznicii, iar, după părerea multora, aerul său onest și deschis, zâmbetul său fermecător și copilăresc și grația infinită a acelei tinereți minunate care se părea că nu-l va mai părăsi niciodată erau ele însele un răspuns mulțumitor la calomniile — căci așa le numeau — lansate împotriva lui. Cu toate acestea, nu trecu neobservat faptul că unii dintre cei care îl cunoscuseră îndeaproape păreau să-l ocolească după o vreme. Femeile care-l adoraseră nespus și care de dragul lui trecuseră cu vederea toată cenzura socială și sfidaseră convențiile, erau văzute cum pălesc de rușine sau de groază atunci când Dorian Gray intra într-o încăpere.

Totuși, aceste scandaluri despre care toată lumea vorbea pe la colțuri nu făcură decât să amplifice, după părerea unora, farmecul lui ciudat și periculos. Marea sa avere constituia, desigur, un element de siguranță. Societatea, cea civilizată cel puțin, nu este niciodată foarte pregătită să dea crezare unui lucru dăunător cuiva care are atâta avere și este și atât de fascinant. Simte prin instinct că manierele au o mai mare importanță decât moravurile și, după părerea societății, o reputație nepătată este mult mai puțin prețuită decât existența într-o casă a unui *chef* priceput. La urma urmelor, nu prea te consolează să ți se spună că cel care a oferit un dineu prost sau un vin de proastă calitate este ireproșabil în viața sa particulară. Nici măcar virtuțile cardinale nu pot fi ispășite prin niște *entrées*¹ pe jumătate răcite, așa cum remarcă la un moment dat lordul Henry. Și probabil că se pot spune multe în sprijinul părerii sale. Căci canoanele unei societăți

¹ Nume generic dat mâncărilor servite la începutul mesei.

bune sunt, sau ar trebui să fie, identice cu canoanele artei. Forma este absolut esențială în această privință. S-ar cuveni să aibă demnitatea unei ceremonii, precum și același aer de irealitate, și ar trebui să combine caracterul neveridic al unei piese romantice cu spiritul și frumusețea care fac ca astfel de piese să fie o încântare pentru noi. E oare lipsa autenticității un lucru chiar atât de groaznic? Nu cred. Nu este decât o metodă prin care ne putem multiplica personalitatea.

Asta era, în orice caz, părerea lui Dorian Gray. Se mira de gândirea superficială a celor care concep Eul omenesc ca fiind simplu, permanent, demn de încredere și alcătuit dintr-o singură esență. Pentru el, omul era o ființă cu nenumărate vieți și nenumărate senzații, o făptură complexă și multiformă care purta în ea moștenirile ciudate ale gândirii, ale pasiunii și a cărei carne era pătată de maladiile monstruoase ale celor morți. Îi plăcea să se plimbe prin galeriile de pictură reci și întunecoase ale casei sale de la țară și să privească diversele portrete ale celor al căror sânge îi curgea și lui prin vene. Iată-l pe Philip Herbert, descris de către Francis Osborne, în cartea sa „Memorii din vremea reginei Elizabeta și a regelui Iacob”, ca fiind o persoană care era „alintată de către Curte pentru chipul său frumos, care nu i-a fost tovarăș prea mult timp”. Oare Dorian ducea cumva uneori viața tânărului Herbert? Oare vreun germen ciudat și otrăvitor trecuse dintr-un corp într-altul până când ajunsese într-al său? Oare era vorba de un sentiment vag al acelei frumuseți ruinate care-l făcuse, atât de brusc și aproape fără nici un motiv, să rostească în atelierul lui Basil Hallward acea rugă smintită care-i schimbase viața într-atât? Iată, înveșmântat într-o tunică roșie brodată cu aur, un dolman bătut cu nestemate, guler larg tivit cu aur și manșete bogate stătea sir Anthony Sherard, cu armura negru-argintie așezată grămadă la picioarele sale. Oare care fusese averea acestui om? Să-i fi lăsat amantul Giovannei de Neapole vreo moștenire a păcatului și rușinii? Oare propriile sale fapte erau vise pe care cel care se săvârșise din viață nu îndrăznise să le realizeze? Aici, de pe pânza ștearsă, îi zâmbea *lady* Elizabeth Devereux, cu voalul tras peste cap, cu corsajul din perle și mâneci roz franjurate.

Ținea în mână dreaptă o floare, iar cu stânga strângea un colier emailat din trandafiri albi și roșii. Lângă ea, pe o masă, se aflau o mandolină și un măr. Pantofiorii ascuțiți erau decorați cu rozete mari, de culoare verde. Îi cunoștea viața și poveștile strănii care se povesteau despre iubiții ei. Oare moștenise și el ceva din temperamentul ei? Ochii aceștia ovali, cu pleoape grele, păreau să-l privească curios. Ce să mai vorbim de George Willoughby, cu părul său pudrat și alunițele ciudate de pe chip? Cât de crud arăta! Avea un chip saturnian și oacheș, iar buzele senzuale păreau curbate de dispreț. Volane delicate de dantelă îi cădeau peste mâinile subțiri și palide care erau atât de încărcate de inele. Fusesse un adevărat *dandy* al secolului al optsprezecelea și în tinerețe fusesse prietenul lordului Ferrars. Ce să mai spună și despre al doilea lord Beckenham, companionul Prințului Regent¹ în zilele sale cele mai dezlănțuite și unul dintre cei care fuseseră martori la căsătoria în secret cu doamna Fitzherbert²? Cât de mândru și frumos era, cu bucele sale castanii și statura insolentă! Oare ce pasiuni moștenise de la el? Lumea îl privise ca pe un individ cu reputație proastă. El organizase orgiile de la Carlton House³. Pe piept îi strălucea steaua Ordinului Jartierei. Lângă el se afla portretul soției sale, o femeie palidă, cu buze subțiri, îmbrăcată în negru. Sângele ei îi clocotea și lui în vene. Cât de ciudat părea totul! Iar mama sa, cu chipul aidoma lui *lady* Hamilton⁴ și cu

¹ Referire la regele George al IV-lea al Angliei, prinț regent în perioada bolii tatălui său, George al III-lea, între 1811 și 1820, și care, mai ales în tinerețe, a dus o viață destrăbălată și risipitoare.

² *Maria-Anne Fitzherbert* (1756–1837) s-a căsătorit pentru a treia oară, în 1785, cu prințul de Wales, viitorul George al IV-lea al Angliei. Deoarece era catolică și nu se trăgea dintr-o familie regală, căsătoria a fost socotită ilegală, dar legăturile cu prințul au continuat multă vreme și după ce acesta s-a căsătorit valabil în 1795.

³ Reședință regală din 1709 până în 1826.

⁴ *Emma Lyon, lady Hamilton* (1761?–1815), femeie de origine foarte modestă, dar de o mare frumusețe, s-a căsătorit în 1791 cu *sir* William Hamilton, ambasadorul Angliei la Neapole. Aici a cunoscut-o, în 1798, amiralul Nelson, care a făcut o mare pasiune pentru ea.

buzele umede, ca pătate de vin — de la ea știa ce anume moștenise și anume frumusețea și pasiunea pentru frumusețea celorlalți. Îi râdea din tablou îmbrăcată cu rochia ei largă ca de bacantă. În păr avea frunze de viță. Stropi de purpură se prelingeau din cupa pe care o ținea în mână. Garoafele din tablou se veștejiseră, dar ochii încă mai erau minunați prin profunzimea și strălucirea lor. Păreau să-l urmărească oriunde se îndrepta.

Cu toate astea, fiecare își are strămoșii săi în literatură, precum și în propria stirpe, mulți dintre ei asemănători ca temperament și fire și, desigur, exercitându-și o influență de care în mod evident era conștient. Erau momente când lui Dorian Gray i se părea că întreaga istorie nu-i decât o simplă înregistrare a propriei sale vieți, nu așa cum o trăise prin fapte și condiții înconjurătoare, ci așa cum o crease imaginația, așa cum exista în mintea și în pasiunile sale. Simțea că îi cunoscuse pe toți, acele chipuri ciudate și teribile care trecuseră pe scena lumii și făcuseră ca păcatul să pară atât de minunat, iar răul să fie încadrat de o aură de subtilitate. I se părea că într-un fel misterios viețile acelor personaje ajunseseră să fie propria lui viață.

Eroul minunatului roman care-i influențase atât de mult viața cunoscuse și el, la rândul său, această ciudată închipuire¹. În șapte, el povestește cum, încoronat cu lauri, ca să nu fie străfulgerat, el stătuse, asemenea lui Tiberiu², într-o grădină din Capri, citind cărțile pline de lucruri rușinoase ale lui Elefantis³, în timp ce pitici și păuni umblau țănoși în jurul său, iar cântărețul din flaut se strâmba la cel care purta cădelnița; și, aidoma lui Caligula⁴, chefuisse cu jocheii îmbrăcați în cămăși verzi în grajdurile lor și mâncase dintr-o iese împodobită cu fildeș împreună cu

¹ Este vorba despre Des Esseintes, eroul romanului *À rebours* de Huysmans.

² Al doilea împărat roman (14–37 e.n.), fiu vitreg și succesor al lui August.

³ Scriitoare greacă, despre care se crede că a trăit către sfârșitul secolului I î.e.n., versurile și proza ei, pline de erotism, fiind mult gustate de societatea aristocratică romană din secolul I e.n.

⁴ Împărat roman (37–41). Celebru prin cruzimea și faptele lui extravagante. A murit asasinat de pretorienii.

calul său cu o nestemată în frunte; și, aidoma lui Domițian¹, rătăcise de-a lungul unui coridor unde se aflau înșirate oglinzi din marmură, privind în jur cu ochii duși în fundul capului pentru a vedea imaginea pumnalului care urma să-i curme zilele, bolnav fiind de acel plictis, acel teribil *taedium vitae*² care se pogoară asupra celor cărora viața nu le refuză nimic; privise printr-un smarald limpede la măcelurile sângeroase de la Circ și atunci, într-o litieră de perle și purpură trasă de catări cu potcoave de argint, fusese purtat pe Calea Rodiilor până la Casa de Aur și-i auzise pe oameni strigându-l pe Nero Caesar în timp ce trecea pe acolo; și, asemenea lui Elagabalus, își vopsise fața în culori, își pusese furca în brâu și torsese deopotrivă cu femeile, adusese Luna de la Cartagena și o oferise Soarelui într-o cununie mistică.

Dorian citea încontinuu acest capitol fantastic și cele două capitole imediat următoare, în care, așa cum sunt zugrăvite în tapiseriile ciudate sau în emailurile lucrate cu iscusință, apar formele îngrozitoare și frumoase ale celor pe care Viciul, Sângele și Plictisul îi făcuseră monstruoși sau nebuni: Filippo, ducele Milanului, care și-a ucis soția și i-a vopsit buzele cu o otravă roșie, astfel încât iubitul ei să soarbă moartea de pe buzele moartei pe care o iubise; Pietro Barbi³, venețianul cunoscut ca Paul al II-lea, care a căutat în vanitatea sa să-și consacre numele de *Formosus*⁴ și a cărui tiară, evaluată la două sute de mii de florini, a fost cumpărată cu prețul unui păcat teribil; Gian Maria Visconti⁵, care se folosea de ogari la vânătoria de oameni și al cărui trup ciopârțit a fost împodobit cu trandafiri de o prostituată care-l iubise;

¹ Împărat roman (81–96). A domnit prin teroare, exercitată împotriva aristocrației senatoriale, fiind în cele din urmă asasinat.

² Dezgust de viață (lat.).

³ În realitate, Pietro Barbo (1417–1471), papă între 1464 și 1471 sub numele de Paul al II-lea.

⁴ În istorie se cunoaște un singur *Formosus*, care a fost papă între 891 și 896.

⁵ Giovanni Maria Visconti (1381–1447), duce al Milanului; și-a exercitat puterea cu tiranie și cruzime feroce care au determinat o rebeliune a nobilimii. A murit ucis de nobili.

Borgia¹, pe calul său alb, cu Fratricidul² alături de el și cu mantia pătată de sângele lui Perotto; Pietro Riario³, tânărul cardinal arhiepiscop al Florenței, copilul și marea slăbiciune amoroasă a papei Sixtus al IV-lea⁴, a cărui frumusețe era egalată doar de propria desfrânare și care a primit-o pe Eleonora de Aragon⁵ într-un chioșc de mătase albă și roșie, plin de nimfe și centauri și a îmbrăcat în aur un tânăr ca să poată servi la ospăț asemenea lui Ganimede⁶ sau Hilaș⁷; Ezzelin⁸, a cărui tristețe nu putea fi vindecată decât prin spectacolul morții și care avea o pasiune pentru sânge, așa cum alți oameni au pentru vinul roșu — fiul Satanei, după cum se spunea, care își înșelase tatăl la zaruri când jucase cu el pentru propriul lui suflet; Giambattista Cibo, care în bătaie de joc își luase numele de Inocentul și în ale cărui vene vlăguite fusese injectat sângele a trei tineri de către un vraci evreu; Sigismondo Malatesta⁹, iubitul Isottei¹⁰ și lord de Rimini, a cărui efigie a fost

¹⁻² Aluzie la *Rodrigo Borgia* (devenit în 1482 papa Alexandru al VI-lea) și la fiul său preferat *Cesare* (1478–1507), duce de Valentino (Valentino), despre care se spune că și-ar fi ucis din gelozie fratele. Întreaga familie Borgia a înscris o pagină neagră în istoria Italiei prin crimele, incesturile și abuzurile comise de membrii săi.

³ *Pietro Riario* (1445–1474), cardinal al Florenței, renumit prin viața lui de fast și desfrâu.

⁴ *Sixtus al IV-lea* (*Francesco Albescola della Rovere*) (1414–1484), ales papă în 1471; a dus o viață libertină, de sibarit.

⁵ *Eleonora de Aragon*, regină a Navarrei, fiica lui *Giovanni al II-lea*, rege al Aragonului.

⁶ Personaj din mitologia greacă. Prinț troian, răpit în Olimp de acvila lui Zeus care s-a îndrăgostit de el și l-a făcut paharnicul zeilor.

⁷ Personaj din mitologia greacă, tovarăș și prieten al lui Hercule. Legenda spune că a fost răpit de nimfe în timp ce lua apă la un izvor.

⁸ *Ezzelino* supranumit „cel crud”. Reprezentant al unei vestite familii de ghibelini care au jucat un rol important în istoria Italiei din secolele XII–XIII.

⁹ *Sigismondo Malatesta* (m. 1468), senior de Rimini și vestit om de arme. A fost excomunicat de papa Pius al V-lea.

¹⁰ *Isotta degli Atti* sau *de Rimini* (1417?–1470), nobilă de mare frumusețe și cultură, metresă și apoi soție a lui Sigismondo Malatesta. După moartea lui Sigismondo, a guvernat Rimini împreună cu Roberto Malatesta, fiul primului, care a sfârșit prin a o otrăvi.

arsă la Roma, fiind considerat dușmanul lui Dumnezeu și al omului, care o strangulase pe Polyssena cu un șervet de masă și-i dăduse otravă Ginevrei d'Este¹ într-o cupă de smarald și în onoarea unei pasiuni rușinoase construisese o biserică păgână pentru rugă creștine; Carol al VI-lea² care o adorase frenetic pe soția fratelui său, astfel încât un lepros îi prezisese nebunia care avea să se abată asupra lui și care, atunci când creierul i se îmbolnăvise și o luase razna, nu putea fi alinat decât cu ajutorul unor poze sarazine pe care erau pictate Moartea, Iubirea și Nebunia; îmbrăcat cu o vestă bogat împodobită, o pălărie cu nestemate și bucle ca de acantă, Grifonetto Baglioni, care-i ucisese pe Astorre și pe mireasa lui, pe Simonetto și pe pajul lui și care era de o asemenea grație încât, în timp ce trăgea să moară în piața cu lespezi galbene din Perugia, cei care-l urăseră nu puteau face altceva decât să plângă, iar Atalanta, fecioara care-l blestemase, îi dădu binecuvântarea.

Există o fascinație oribilă față de toate aceste personaje. Îi vedea noaptea și-i tulburau imaginația în timpul zilei. Renașterea cunoștea metode ciudate de otrăvire — otrăvirea cu ajutorul unui coif și al unei torțe aprinse, cu ajutorul unei mânuși brodate și al unui evantai bătut cu nestemate, al unei cutii aurite de parfumuri sau al unui lanț de chihlimbar. Dorian Gray fusese otrăvit de o carte. Existau momente când privea răul doar ca pe o modalitate prin intermediul căreia își putea realiza concepția despre frumos.

XII

ERA ÎN NOUĂ NOIEMBRIE, AJUNUL ZILEI când avea să împlinească treizeci și opt de ani, așa cum își aducea aminte adesea mult timp după aceea.

Se îndrepta spre casă în jurul orei unsprezece seara, întorcându-se de la lordul Henry, unde luase cina, și era îmbrăcat cu

¹ *Ginevra d'Este*, prima soție a lui Sigismondo Malatesta, fiica lui Nicolo d'Este, reprezentant al unei celebre familii princiare italiene.

² *Carol al VI-lea*, zis „Nebunul” (1368–1422), rege al Franței. Viața de petreceri și desfrâu pe care a dus-o i-a întunecat mințile.

blănuri grele, pentru că noaptea era rece și cețoasă. La colțul străzii Grosvenor cu South Audley un om trecu pe lângă el învăluit în ceață, mergând foarte repede și cu gulerul paltonului gri ridicat până la urechi. În mână avea o geantă. Dorian îl recunoscu. Era Basil Hallward. Un ciudat sentiment de teamă, pe care nu și-l putea explica, îl copleși. Nu dădu nici un semn că l-ar recunoaște și merse mai departe în direcția casei sale.

Dar Hallward îl văzuse. Dorian îl auzi mai întâi oprindu-se pe trotuar și apoi grăbind pașii în direcția lui. În câteva clipe, mâna lui Basil era pe brațul său.

— Dorian! Ce noroc nemaipomenit! Te-am așteptat în bibliotecă încă de la ora nouă. În cele din urmă, mi s-a făcut milă de bietul tău servitor, care era obosit, și, în timp ce mă conducea afară, i-am spus să meargă la culcare. Plec la Paris cu trenul de la miezul nopții și am vrut în mod special să te văd înainte. Am bănuț că tu ești, sau mai degrabă am recunoscut haina ta de blană, în timp ce ai trecut pe lângă mine. Dar nu eram foarte sigur. Tu nu m-ai recunoscut?

— Pe ceața asta, dragul meu Basil? Păi, abia dacă mai recunosc Grosvenor Square. Cred că locuința mea este pe undeva pe aici, dar nu sunt deloc sigur de asta. Îmi pare rău că pleci, pentru că nu te-am mai văzut de un secol. Dar presupun că ai să te întorci curând, nu?

— Nu, am să lipsesc din Anglia șase luni. Intenționez să-mi iau un atelier la Paris și să mă închid acolo până când voi termina un tablou măreț pe care-l am în minte. Totuși, nu despre mine voiam să vorbesc. Am ajuns la ușa casei tale. Lasă-mă să intru câteva momente. Am ceva să-ți spun.

— Sunt încântat. Dar nu pierzi trenul? întrebă molatic Dorian Gray în timp ce urca treptele și deschidea ușa încuiată cu zăvorul.

Lumina lămpii străpunse ceața și Hallward se uită la ceas.

— Am o grămadă de timp, răspunse el. Trenul nu pleacă până la ora douăsprezece și un sfert și nu e decât ora unsprezece. De fapt, mă duceam spre club ca să te caut, când ne-am întâlnit. Vezi tu, nu am să întârzii cu bagajele, pentru că mi-am trimis deja

lucrurile grele. Nu am cu mine decât geanta asta și pot să ajung cu ușurință la gara Victoria în douăzeci de minute.

Dorian îl privi și zâmbi.

— Ce fel de a călători pentru un pictor celebru! O geantă Gladstone și un palton! Intră, altfel intră ceața în casă. Și fi atent să nu-mi vorbești despre lucruri serioase. Nimic nu este serios în ziua de azi. Cel puțin nimic nu ar trebui să fie.

Hallward își scutură capul în timp ce intră și-l urmă pe Dorian în bibliotecă. Un foc de lemne strălucitor ardea în șemineul mare. Lămpile erau aprinse și un serviciu de lichior, din argint olandez, împreună cu niște sticle de apă minerală și niște pahare din cristal masiv ședeau pe o măsuță frumos sculptată.

— Vezi, servitorul tău m-a făcut să mă simt ca acasă, Dorian. Mi-a oferit tot ceea ce am dorit, inclusiv țigările tale cele mai bune, cu capăt aurit. Este o făptură tare primitoare. Îmi place mult mai mult decât francezul pe care l-ai avut. Ce s-a mai ales de francez, apropo?

Dorian ridică din umeri.

— Cred că s-a căsătorit cu camerista lui *lady Radley*, a luat-o la Paris și i-a deschis un atelier de croitorie englezească. *Anglomania* este foarte la modă acolo, în Franța, așa am auzit. Pare o prostie din partea francezilor, nu? Dar, știi, nu era deloc un valet prost. Nu mi-a plăcut niciodată, dar nu am avut de ce să mă plâng. Adesea ne închipuim lucruri care sunt total absurde. Mi-a fost cu adevărat devotat și i-a părut tare rău când a plecat. Mai bei încă un coniac cu sifon? Sau preferi vin de Rin cu apă minerală? Eu întotdeauna beau vin de Rin cu apă minerală. În mod sigur am o sticlă în camera de alături.

— Mulțumesc, nu mai vreau nimic, spuse pictorul, scoțându-și pălăria și haina și aruncându-le pe geanta pe care o lăsase în colț. Și acum, dragul meu, vreau să discut cu tine serios. Nu te încrunta așa. Îmi îngreunezi și mai mult sarcina.

— Despre ce este vorba? exclamă Dorian în felul lui nervos, aruncându-se pe sofa. Sper că nu e vorba de mine. Sunt obosit de persoana mea în seara asta. Aș vrea să fie vorba de altcineva.

— E vorba de persoana ta, răspunse Hallward cu vocea sa gravă, adâncă, și trebuie să-ți spun. Nu am să te rețin decât o jumătate de oră.

Dorian oftă și-și aprinse o țigară.

— O jumătate de oră! murmură el.

— Nu-ți cer mult, Dorian, și doar de dragul tău vreau să-ți vorbesc. Consider că ești în măsură să știi că în Londra se spun cele mai îngrozitoare lucruri la adresa ta.

— Nu vreau să știu nimic despre asta. Îmi plac scandalurile în legătură cu alte persoane, dar scandalurile legate de persoana mea nu mă interesează. Nu au deloc farmecul unei noutăți.

— Trebuie să te intereseze, Dorian. Orice *gentleman* este interesat de bunul său nume. Doar nu vrei ca oamenii să discute despre tine ca despre o ființă rea și decăzută. Desigur, ai poziția, averea ta și tot tacâmul. Dar poziția și averea nu sunt totul. Fii atent, eu nu cred zvonurile astea deloc. Cel puțin nu le pot crede atunci când te privesc. Păcatul este un lucru care se întipărește pe chipul unei persoane. Nu poate fi ascuns. Oamenii vorbesc uneori de vicii ascunse. Nu există așa ceva. Dacă un om corupt are un viciu, acesta se vede în liniile gurii sale, în felul în care-și coboară pleoapele, chiar în forma mâinilor. Cineva — n-am să-i pomenesc numele, dar îl cunoști — a venit la mine anul trecut ca să-i fac portretul. Nu-l mai văzusem niciodată până atunci și nici nu auzisem discutându-se pe seama lui, deși de atunci am auzit vorbindu-se multe despre el. Mi-a oferit un preț extravagant. L-am refuzat. Era ceva în forma degetelor care nu mi-a plăcut. Acum știu că am avut mare dreptate în presupunerile mele. Viața lui este îngrozitoare. Dar tu, Dorian, cu chipul tău pur, strălucitor și nevinovat, și cu tinerețea ta minunată și netulburată — nu pot să cred ceva rău despre tine. Și, cu toate astea, te văd foarte rar, iar acum nici nu mai vii pe la atelierul meu, și, când sunt departe de tine și aud toate lucrurile astea oribile pe care oamenii le șoptesc despre tine, nu știu ce să mai spun. De ce oare, Dorian, un om precum ducele de Berwick părăsește salonul unui club atunci când intri tu? De ce oare atât de mulți *gentlemen* din Londra nu

vin în vizită la tine și nici nu te invită pe la ei? Erai prieten cu lordul Staveley. L-am întâlnit la cină săptămâna trecută. Numele tău a apărut din întâmplare în discuție, în legătură cu miniaturile pe care le-ai expus la Dudley. Staveley a strâmbat din buze și a spus că se poate să ai cele mai artistice gusturi, dar că ești un om pe care nici o fată cu mintea neprihănită nu ar trebui să fie lăsată să-l cunoască și alături de care nici o femeie onorabilă nu trebuie să stea în aceeași încăpere. I-am adus aminte că-ți sunt prieten și l-am întrebat ce voia să spună. Mi-a spus. Mi-a spus chiar acolo, de față cu toată lumea. A fost groaznic! De ce oare prietenia ta este atât de fatală pentru tineri? Îmi trece prin minte băiatul acela nefericit din comandamentul de gărzi care s-a sinucis. Tu i-ai fost prieten apropiat. A mai fost și sir Henry Ashton, care a fost silit să plece din Anglia, cu un nume terfelit. Tu și cu el erați inseparabili. Ce să mai vorbim de Adrian Singleton și de sfârșitul lui groaznic? Dar despre singurul fiu al lordului Kent și cariera sa? M-am întâlnit cu tatăl său ieri pe strada St. James. Părea distrus de rușine și tristețe. Dar tânărul duce de Perth? Ce fel de viață duce acum? Ce *gentleman* ar mai fi dispus să aibă de-a face cu el?

— Oprește-te, Basil, vorbești despre lucruri despre care nu știi nimic, spuse Dorian Gray mușcându-și buza, cu o notă de infinit dispreț în glas. Mă întrebi de ce părăsește Berwick încăperea atunci când intru eu. Din cauză că eu știu totul despre viața lui, și nu pentru că el o cunoaște pe a mea. Cu sângele care-i curge prin vene, cum ar putea trecutul lui să fie curat? Mă întrebi despre Henry Ashton și tânărul Perth. Oare l-am învățat eu pe unul vreun viciu și pe celălalt cum să fie desfrânat? Dacă prostă-nacul de fiu al lordului Kent s-a însurat cu o femeie culeasă de pe stradă, ce vină am eu? Dacă Adrian Singleton își trece numele prietenului său pe o notă de plată, oare pot eu să-l păzesc? Știu cum pălăvrăgesc oamenii în Anglia. Clasele de mijloc își discută prejudecățile morale la mesele cu bucate grosolan pregătite și bârfesc despre desfrâul celor de neam mai ales decât al lor, ca să încerce să-și dea aere că fac și ei parte din lumea bună și că sunt

ateni la cataramă cu oamenii pe care îi defăimează. În țara a, este suficient ca un om să aibă distincție și minte, ca orice diocru să bârfească pe seama lui. Și ce fel de viață duc acești neni, care se pretind a fi morali? Dragul meu prieten, uiți că item pe tărâmul de baștină al ipocriților.

— Dorian, exclamă Hallward, nu asta e problema. Anglia e icient de viciată, știu, și societatea engleză este cu totul putredă. esta este motivul pentru care eu vreau ca tu să fii rafinat. Tu ai fost așa. Oricine are dreptul să judece pe cineva din perspectiva influenței pe care acesta o are asupra prietenilor săi. Prii tăi par să-și fi pierdut orice simț al onoarei, al bunătății și al ității. I-ai umplut de un sentiment frenetic pentru plăcere. u coborât până în adâncurile josniciei. Tu i-ai împins acolo. , tu i-ai împins acolo și, cu toate astea, poți să zâmbești, așa n o faci acum. Și acesta nu e tot răul. Știu că tu și cu Harry teți inseparabili. Din acest motiv măcar, dacă nu dintr-altul, ar fi trebuit să faci din numele surorii lui un subiect de jocură.

— Ai grijă, Basil. Mergi prea departe.

— Eu trebuie să vorbesc, iar tu să asculți. Și ai să mă asculți. nd ai întâlnit-o pe *lady Gwendolen*, ea nu fusese implicată nici cel mai mărunț scandal. Oare mai există acum vreo femeie centă în Londra care ar mai merge cu ea în aceeași trăsură prin c? Știi bine că nici măcar copiilor ei nu li se mai permite să iască sub același acoperiș cu ea. Apoi mai sunt și alte istorii — prii care spun că ai fost văzut furișându-te afară în zori din niște e îngrozitoare și că te-ai dus deghizat în cele mai rău famate erne din Londra. Oare este adevărat? Pot fi oare adevărate? nd le-am auzit prima oară, am râs. Le-am mai auzit și acum și fac să mă cutremur. Cum rămâne cu casa ta de la țară și cu ța care se duce acolo? Dorian, nu știi ce se spune despre tine. eau să-ți fac morală. Îmi aduc aminte că Harry a spus odată că ce om care se pregătește să devină popă amator începe întot- una prin a spune asta și apoi începe să-și încalce cuvântul. iar vreau să-ți fac morală. Vreau să duci o asemenea viață,

încât lumea să te respecte. Vreau să ai un nume respectabil și un trecut onorabil. Vreau să scapi de oamenii îngrozitori cu care umbli. Nu ridică din umeri așa. Nu fi atât de indiferent. Poți avea o influență minunată. Dar exercită-o spre bine, nu spre rău. Se spune că-i corupi pe toți cei cu care ai legături strânse și că este suficient să intri într-o încăpere pentru ca rușinea să se abată asupra ei. Nu știu dacă e așa sau nu. Cum aș putea să știu? Dar asta se spune despre tine. Mi s-au povestit lucruri care par imposibil de pus la îndoială. Lordul Gloucester a fost unul dintre cei mai buni prieteni de-ai mei de la Oxford. Mi-a arătat o scrisoare pe care soția lui i-o scrisese pe când era pe patul de moarte și era singură în vila ei din Mentone. Numele tău a fost implicat în cea mai groaznică mărturisire pe care am citit-o vreodată. I-am spus că e absurd — că te cunoșteam bine și că erai incapabil de ceva de felul acela. Te cunoșteam? Mă întreb dacă te mai cunosc? Înainte să pot răspunde, ar trebui să-ți cunosc sufletul.

— Să-mi cunoști sufletul? Îngână Dorian Gray, ridicându-se brusc de pe canapea și aproape albindu-se de teamă.

— Da, răspunse Hallward, grav și cu o tristețe adâncă în glas, să-ți văd sufletul. Însă doar Dumnezeu poate face asta.

Un răs amar de batjocură izbucni de pe buzele tânărului.

— Ai să-l vezi cu ochii tăi în seara asta! strigă el, apucând lampa de pe masă. Vino, este propria ta operă. De ce să nu o privești? Poți să povestești lumii totul după aceea, dacă vrei. Nimeni nu te va crede. Dacă te-ar crede totuși, mă vor plăcea cu atât mai mult pe mine. Cunosc epoca asta mai bine decât tine, deși tu ești oricând gata să pâlăvrăgești obositor despre asta. Vino, am să-ți povestesc. Ai trăncoănit destul despre corupție. Acum ai s-o privești în ochi.

Din fiecare cuvânt rostit izbucnea nebunia trufiei. Bătu cu piciorul în pământ în felul său copilăresc și insolent. Simțea o bucurie teribilă la gândul că altcineva urma să-i împărtășească secretul și că omul care-i pictase portretul ce reprezenta cauza întregii sale rușini urma să fie împovărat pentru tot restul vieții de amintirea hidoasă a ceea ce făcuse.

— Da, continuă Dorian, apropiindu-se de el și privindu-l ținută în ochii săi neîndurători. Am să-ți arăt sufletul meu. Ai să vezi lucrul pe care tu crezi că numai Dumnezeu îl poate vedea.

Hallward tresări.

— Asta-i blasfemie, Dorian! exclamă el. Nu trebuie să spui lucruri de genul acesta. Sunt oribile și nu înseamnă nimic.

— Crezi? răsă din nou Dorian.

— Știu că așa e. În ceea ce privește lucrurile pe care ți le-am spus în seara asta, le-am spus pentru binele tău. Știi că totdeauna ți-am fost un prieten de nădejde.

— Nu mă atinge. Termină ceea ce ai de spus.

O străfulgerare de durere străbătu fața pictorului. Se opri o clipă și un sentiment sălbatic de milă îl copleși. La urma urmelor, cu ce drept se amesteca el în viața lui Dorian Gray? Dacă făcuse cât de puțin din ceea ce se zvonise despre el, cât de mult trebuie să fi suferit! Apoi se adună și se îndreptă spre șemineu și stătu acolo, privind buștenii care ardeau, lăsând o cenușă ce părea un strat de brumă, și jocul flăcărilor care zvâcneau.

— Aștept, Basil, spuse tânărul cu o voce dură și clară.

Acesta se întoarse.

— Nu am de spus decât atât, strigă el. Trebuie să-mi dai un răspuns la toate aceste acuzații oribile ce ți se aduc. Dacă-mi vei spune că sunt absolut neadevărate de la început și până la sfârșit, am să te cred. Neagă-le, Dorian, neagă-le! Nu vezi prin ce trec? Dumnezeu! Nu-mi spune că ești rău, corupt și acoperit de rușine.

Dorian Gray zâmbi. Pe buzele sale apărură o cută disprețuitoare atunci când îi spuse lui Basil încet:

— Vino sus, Basil. Țin un jurnal intim al vieții mele de zi cu zi și niciodată nu a părăsit camera în care îl scriu. Am să ți-l arăt, dacă vrei cu mine.

— Am să vin cu tine, Dorian, dacă dorești. Văd că am pierdut trenul. Asta nu mai contează. Pot să plec mâine. Dar nu-mi cere să citesc ceva în seara asta. Nu vreau decât un răspuns direct la întrebarea mea.

— O să-l primești când o să ajungi în camera de la etaj. Nu aş putea să ți-l dau aici. Nu vei avea mult de citit.

XIII

DORIAN IEȘI DIN CAMERA ȘI ÎNCEPU SĂ URCE TREPTELE, în timp ce Basil Hallward îl urma îndeaproape, mergând în spatele lui. Mergeau încet, așa cum fac din instinct oamenii pe timp de noapte. Lampa arunca umbre fantastice pe perete și pe trepte. O pală de vânt făcu unele ferestre să tremure.

Când ajunseră pe palierul de la etaj, Dorian așeză lampa jos pe podea și luând cheia o învârti în broască.

— Inșiști să cunoști totul, Basil? întrebă el, cu o voce joasă.

— Da.

— Mă bucur, răspunse Dorian, zâmbind. Apoi adăugă, cumva tăios: Ești singurul om din lumea asta care are dreptul să știe totul despre mine. Ai avut o influență atât de mare asupra vieții mele, cum nici nu-ți dai seama. Apoi, luând lampa de jos, deschise ușa și intră. Un curent de aer rece îi învâltui și lumina zvâcni în sus pentru o clipă, într-o flacără de o culoare tulbure, portocalie. Basil se cutremură.

— Închide ușa în urma ta, șopti Dorian, în timp ce așeza lampa pe masă.

Hallward aruncă o privire în jurul său, cu o expresie nedumerită. Camera arăta de parcă nimeni nu mai locuise acolo de ani de zile. O tapiserie flamandă ștearsă, un tablou acoperit, un *cassone* vechi italian și o bibliotecă aproape goală — astea erau toate obiectele din cameră, în afară de un scaun și o masă. În timp ce Dorian Gray aprindea o lumânare pe jumătate arsă aflată pe polița șemineului, Basil văzu că întreaga încăpere era acoperită de praf, iar covorul era zdrențuit. Un șoarece alergă zăpăcit și se ascunse în dosul lambriului. Se simțea un miros umed de mucegai.

— Așadar, tu crezi că numai Dumnezeu este cel care vede sufletul, Basil? Trage la o parte perdeaua aceea și ai să-mi vezi sufletul.

Vocea cu care vorbea Dorian era rece și plină de cruzime.

— Ești nebun, Dorian, sau te prefaci, mormăi Hallward, încruntându-se.

— Nu vrei să-l vezi? Atunci trebuie să o fac eu, spuse tânărul și, smulgând perdeaua de pe suport, o azvârli pe jos.

O exclamație de groază izbucni de pe buzele pictorului în timp ce văzu, în lumina slabă, chipul hidos care-i rânjea de pe pânză. Exista ceva în expresia de pe acel chip care-l umplu de dezgust și ură. Dumnezeu! Era chipul lui Dorian Gray însuși! Oroarea, oricare ar fi fost ea, nu stricase pe de-a întregul acea frumusețe minunată. Părul subțiat încă mai avea reflexe aurii, iar gura senzuală își mai păstrase roșeața. Ochii cufundați în orbite păstrasera ceva din culoarea lor albastră, delicată, curbele nobile încă nu dispăruseră complet din jurul nărilor sculptate și din jurul gâtului ca de fildeș. Da, era Dorian în persoană. Dar cine pictase tabloul? Părea să-și recunoască trăsăturile de penel, iar rama era desenată tot de el. Ideea era monstruoasă, cu toate astea se temea. Apucă lumânarea aprinsă și o apropie de tablou. În colțul din stânga jos se vedea semnătura sa, trasată în litere lungi, de un purpuriu aprins.

Era o parodie jalnică, o satiră infamă și mârșavă. El nu pictase niciodată așa ceva. Cu toate astea, opera îi aparținea. Știa asta și se simțea ca și cum sângele i se transformase într-o clipă din foc în sloi inert de gheață. Propriul lui tablou! Ce voia să însemne? De ce oare se schimbase? Se întoarse și-l privi pe Dorian Gray cu ochii unui om bolnav. Gura i se strâmbă, iar din gâtulejul uscat parcă nu mai ieșea nici un sunet. Își trecu mâna peste frunte. Era umedă de broboane reci de sudoare.

Tânărul stătea sprijinit de polița șemineului, urmărindu-l cu acea expresie ciudată pe care o poți vedea pe chipurile celor ce sunt pătrunși de o piesă de teatru interpretată de un mare actor. Nu se citea nici o tristețe reală pe chipul său, nici o bucurie adevărată. Nu se vedea decât pasiunea unui spectator și poate un licăr de triumf în privire. Își scosese floarea de la butonieră și o mirosea, sau cel puțin asta se prefăcea că face.

— Ce înseamnă asta? strigă Hallward, într-un târziu. Propria sa voce îi suna ascuțit și ciudat în urechi.

— Cu ani în urmă, pe când eram un băiețel, spuse Dorian Gray, zdrobind floarea în mână, m-ai întâlnit, m-ai flatat și m-ai învățat să fiu mândru de chipul meu frumos. Într-o bună zi, mi-ai prezentat un prieten de-al tău, care mi-a explicat minunea tineretii, iar tu mi-ai terminat portretul, care mi-a dezvăluit minunea frumuseții. Într-un moment de nebunie, pe care, chiar și acum, nu știu dacă-l regret sau nu, mi-am pus o dorință, poate că tu i-ai spune rugăciune...

— Îmi amintesc! O, cât de bine îmi amintesc! Nu! Este imposibil! Camera este umedă. Mucegaiul a intrat în pânză. Vopselurile pe care le-am folosit conțineau vreun blestemat de acid. Îți spun eu că nu se poate.

— Vai, ce nu se poate? murmură tânărul, îndreptându-se către fereastră și sprijinindu-și fruntea de geamul rece și aburit de ceață.

— Mi-ai spus că l-ai distrus.

— Am greșit. Tabloul m-a distrus pe mine.

— Nu cred că este tabloul meu.

— Nu-ți vezi idealul în el? întrebă Dorian cu un ton mușcător.

— Idealul meu, așa cum îi spui tu...

— Așa cum i-ai spus tu.

— Nu exista nimic rău în el, nimic rușinos. Tu ai fost pentru mine un asemenea ideal, așa cum nu voi mai întâlni vreodată. Acesta este chipul unui satir.

— Este chipul sufletului meu.

— Isuse! Ce-am fost în stare să venerez! Are ochii unui diavol.

— Fiecare dintre noi are raiul și iadul în el, Basil, strigă Dorian cu un gest sălbatic de disperare.

Hallward se întoarce din nou spre portret și-l privi îndelung.

— Doamne, dacă este adevărat, exclamă el, și dacă asta-i ceea ce ai făcut cu viața ta, înseamnă că ești mai josnic decât își imaginează cei care-ți aruncă vorbe pe la spate!

Basil ridică din nou lumânarea în dreptul portretului și-l cercetă. Suprafața pânzei părea să fie netulburată defel, așa cum

o lăsase. Părea că dinspre interior veneau urâţenia şi grozăvia. Printr-un proces ciudat de grăbire a vieţii interioare, lepra păcatului distrugea încet chipul pictat. Putreziciunea unui cadavru dintr-un mormânt apos nu era atât de înspăimântătoare.

Mâna îi tremura şi lumânarea căzu din suport pe podea şi rămase acolo sfârâind. Îşi puse piciorul peste ea şi o stinse. Apoi se aruncă în scaunul şubred care se afla lângă masă şi-şi îngropă faţa în mâini.

— Dumnezeu, Dorian, ce lecţie cumplită! Ce lecţie groaznică!

Nu veni nici un răspuns, dar îl putu auzi pe tânăr suspinând lângă fereastră.

— Roagă-te, Dorian, roagă-te, murmură Basil.

— Ce rugăciune am fost învăţaţi să spunem în copilărie?

— „Nu ne duce pe noi în ispită. Iartă-ne nouă păcatele. Fărădelegile noastre curăţă-le.” Hai să spunem asta împreună. Rugăciunea trufiei tale a primit răspuns. Rugăciunea pocăinţei tale îşi va primi de asemenea răspunsul. Te-am venerat prea mult. Acum sunt pedepsit. Tu te-ai venerat prea mult. Amândoi suntem pedepsiţi.

Dorian Gray se întoarse încet şi-l privi cu ochii înecaţi în lacrimi.

— Este prea târziu, Basil, rosti el şovăielnic.

— Nu este niciodată prea târziu, Dorian. Haide să îngenunchem şi să încercăm să vedem dacă nu ne amintim vreo rugăciune. Nu există cumva un vers de genul: „Deşi păcatele tale sunt roşii ca sângele, mă voi apleca asupra lor şi le voi albi precum zăpada”?

— Cuvintele astea nu înseamnă nimic pentru mine acum.

— Taci! Nu spune asta. Ai făcut destul rău în viaţa ta. Dumnezeu! Nu vezi cum rânjeşte la noi lucrul acela blestemat?

Dorian Gray se uită la tablou şi brusc un sentiment incontrolabil de ură faţă de Basil Hallward îl copleşi, de parcă îi fusese inoculat de către chipul de pe pânză şi-i fusese şoptit la ureche de către acele buze care rânjeau. Instinctele nebuneşti ale unui animal vânat clocoteau în fiinţa lui şi simţea că-l urăşte pe omul

care stătea la masă, mai mult decât urăse vreodată în viața lui pe cineva. Se uită cu sălbăticie în jur. Ceva scânteia pe cufărul vopsit care se afla în fața lui. Ochii îi căzură asupra acelui obiect. Știa ce anume era. Era un cuțit pe care îl adusese sus, în urmă cu câteva zile, ca să taie o bucată de sfoară, și îl uitase acolo. Se îndreptă încet către el, trecând pe lângă Hallward. De îndată ce ajunsese în spatele lui, apucă cuțitul și se întoarse. Hallward se mișcă pe scaun de parcă era gata să se ridice. Dorian se repezi la el și-i înfipse cuțitul în vena din spatele urechii, zdrobind capul bărbatului de masă și înjunghiindu-l de mai multe ori la rând.

Se auzi un geamăt înăbușit și horcăitul groaznic al cuiva care se îneacă cu propriul sânge. Brațele întinse în sus zvâcniră convulsiv de trei ori, fluturând mâinile cu degetele groțesti și amorțite în aer. Îl mai înjunghie de două ori, dar omul nu se mai mișca. Ceva începu să se prelingă pe podea. Așteptă un moment, în timp ce încă îi mai ținea lui Basil capul apăsător în jos. Apoi aruncă cuțitul pe masă și ascultă.

Nu auzea nimic altceva în afară de sângele care se scurgea picurând pe covorul ros. Deschise ușa și ieși pe palier. În casă era liniște deplină. Nu era nimeni în jur. Preț de câteva secunde, stătu aplecat peste balustradă, străpungând cu privirea pânza densă a întunericului. Apoi scoase cheia, se întoarse în cameră și se încuie acolo.

Cadavrul încă se mai afla pe scaun, întins peste masă cu capul aplecat, cocoșat și cu brațele lungi, ca ale unei fantasme. Dacă n-ar fi fost rana de la gât, cu marginile crestate, și balta de sânge neagră care se întindea pe masă, ai fi spus că omul era pur și simplu adormit.

Cât de repede se petrecuse totul! Dorian se simțea straniu de calm și, îndreptându-se către ușă, o deschise și ieși pe balcon. Vântul risipise ceața, iar cerul părea o coadă de păun monstruoasă, presărată cu miliarde de ochi aurii. Privi în jos și-l văzu pe polițist făcându-și rondul și agitând raza lungă a lanternei sale peste ușile caselor tăcute. Lumina roșiatică a unei trăsurii care rătăcea pe stradă scânteie la colț și apoi dispăru. O femeie înveșmântată

cu un șal care-i flutura se furișă încet pe lângă grilaje, clătinându-se în timp ce mergea. Din când în când, se mai oprea și se uita înapoi. Începu să cânte cu o voce răgușită. Polițistul se îndreptă către ea și-i spuse ceva. Femeia plecă mai departe, împleticindu-se și râzând. O pală aprigă de vânt se abătu peste piață. Felinarele pâlpâiră, apoi lumina lor se albăstri, iar copacii desfrunziți își scuturară crengile negre, ca de fier, încoace și încolo. Dorian se înfioră și intră înapoi, închizând ușa în urma lui.

După ce ajunse la ușa camerei, răsuci cheia și o deschise. Nici măcar nu-i aruncă o privire mortului. Simțea că secretul era să nu bage de seamă întreaga situație. Prietenul care pictase portretul fatal și căruia i se datora întreaga situație nefericită, dispăruse din viața lui. Asta era suficient.

Apoi își aduse aminte de lampă. Era una destul de ciudată, în lucrătură maură, realizată din argint întunecat, incrustat cu arabescuri de oțel ars, și bătută cu turcoaze neșlefuite. Poate că servitorul său îi va simți lipsa și se vor naște întrebări. Ezită un moment, apoi se întoarse și o luă de pe masă. Nu putea să nu observe cadavrul. Cât de nemișcat era! Cât de oribil de albe păreau mâinile prelungi! Era ca o figură îngrozitoare de ceară.

După ce încuie ușa în urma lui, Dorian se furișă încet până jos. Scările din lemn scârțâiau și păreau să strige de parcă ar fi fost cuprinse de durere. Se opri de mai multe ori și așteptă. Nu, totul era cuprins de tăcere. Nu se auzea decât sunetul propriilor săi pași.

Când ajunse în bibliotecă, văzu geanta și haina în colț. Trebuia să le ascundă undeva. Descuie un dulăpior secret, ascuns undeva în lambriurile peretelui, unde își ținea ciudatele sale haine cu care se travestea, și le puse acolo. Le putea arde cu ușurință după aceea. Apoi își scoase ceasul. Era două fără douăzeci de minute.

Se așeză și începu să mediteze. În fiecare an, în fiecare lună aproape — oamenii erau spânzurați în Anglia pentru fapta pe care o comisese el. În aer plutise o nebunie ucigașă. Vreo stea roșie se apropiase prea mult de pământ. Și, cu toate astea, ce dovezi existau împotriva lui? Basil Hallward părăsise casa la orele unsprezece. Nimeni nu-l mai văzuse intrând din nou. Majoritatea

servitorilor se aflau la Selby Royal. Valetul său se dusesese la culcare. Paris! Da. Basil plecase la Paris cu trenul de la miezul nopții, așa cum intenționase. Datorită purtării sale ciudate și rezervate, vor trece luni de zile până se va naște vreo bănuială. Luni! Totul ar putea fi distrus cu mult timp înainte.

Un gând neașteptat îi veni în minte. Își puse haina de blană și pălăria și ieși în hol. Acolo se opri, căci auzi pașii grei și mersul încet ai polițistului răsunând afară pe trotuar și văzu lumina felinarului ce se reflecta în fereastră. Așteptă și-și ținu răsuflarea.

După câteva momente, trase zăvorul și se strecură afară, închizând ușor ușa în urma lui. Apoi începu să sune clopoțelul. După aproximativ cinci minute, valetul său apărui pe jumătate îmbrăcat și arătând foarte somnoros.

— Îmi pare rău că a trebuit să te trezesc, Francis, spuse Dorian, pășind înăuntru, dar mi-am uitat cheia. Cât e ceasul?

— Două și zece, sir, răspunse omul, privind ceasul și clipind.

— Două și zece? Cât de groaznic de târziu este! Trebuie să mă scoli la ora nouă mâine-dimineață. Am niște treabă.

— Bine, domnule.

— A venit cineva să mă caute astă-seară?

— Domnul Hallward, sir. A stat aici până la unsprezece, și apoi a plecat să prindă trenul.

— O! Îmi pare rău că nu l-am văzut. Mi-a lăsat vreun mesaj?

— Nu, domnule, a spus doar că o să vă scrie din Paris, dacă nu va da de dumneavoastră la club.

— Mulțumesc, Francis. Nu uita să mă scoli mâine la ora nouă.

— Nu, sir.

Omul coborî către coridor, târșâindu-și papucii.

Dorian Gray își aruncă haina și pălăria pe masă și intră în bibliotecă. Preț de un sfert de oră măsură camera în sus și-n jos, mușcându-și buza și meditănd. Luă apoi *Cartea Albastră* de pe unul dintre rafturi și începu să o răsfoiască. „Alan Campbell, 152, Hertford Street, Mayfair.” Da, acesta era omul de care avea nevoie.

XIV

A DOUA ZI DE DIMINEAȚĂ, LA ORA NOUĂ, valetul intră cu o ceașcă de ciocolată pe tavă și deschise obloanele. Dorian dormea destul de liniștit, așezat pe partea dreaptă, cu o mână sub obraz. Arăta ca un băiat care obosise de atâta joacă sau de atâta învățat.

Omul trebui să-l atingă de vreo două ori pe umăr ca să se trezească și, în timp ce deschise ochii, un zâmbet suav îi străbătu buzele, ca și cum ar fi fost pierdut într-un vis plăcut. Cu toate astea, nu visase deloc. Noaptea nu-i fusese tulburată de nici o vedenie plăcută sau dureroasă. Dar tinerețea zâmbește fără să aibă vreun motiv. Este unul dintre farmecele sale principale.

Se întoarce și, sprijinindu-se în cot, începu să soarbă din ciocolată. Soarele blând de noiembrie năvăli în cameră. Cerul era strălucitor, iar în aer plutea o căldură plăcută. Aproape că era ca o dimineată de mai.

Treptat, evenimentele din noaptea trecută se strecurară cu pași tăcuți, acoperiți de sânge, în mintea lui Dorian și prinseră contur acolo cu o precizie teribilă. Se crispă când își aduse aminte de tot ceea ce suferise și preț de o clipă îl copleși același sentiment ciudat de ură împotriva lui Basil Hallward, cel care-l făcuse să-l ucidă când acesta stătea pe scaun, și ura îi îngheță sângele în vene. Omul încă mai stătea acolo, în lumina soarelui. Cât de oribil era! Astfel de lucruri hidoase erau menite să zacă în întuneric, nu să fie scoase la lumina zilei.

Simțea că, dacă mai continua să cugete mult asupra faptelor petrecute, se va îmbolnăvi ori va înnebuni. Există păcate a căror fascinație este mai puternică în amintire decât în însăși săvârșirea faptelor, victorii bizare care măguleau mai mult trufia decât pasiunile și-i ofereau intelectului un sentiment năvalnic de bucurie, mai mare decât orice altă bucurie pe care i-o puteau aduce simțurilor. Dar această faptă nu putea fi asemuită lor. Era ceva care trebuia să-i iasă din minte, care trebuia drogat cu sămânță de mac, sugrumat, pentru a nu îngădui să-l sugrume pe cel căruia i se strecurase în minte.

Când bătuseră jumătatea de oră, Dorian își trecu mâna peste frunte, apoi se ridică în grabă și se îmbracă cu o grijă mai mare decât de obicei, acordând o deosebită atenție alegerii cravatei și acului, și schimbându-și inelele de mai multe ori. Petrecu de asemenea mult timp luând micul dejun, gustând diversele preparate, discutând cu valetul său despre noile livrele pe care se gândea să le comande pentru servitorii de la Selby și parcurgând corespondența. Pe când citea unele dintre scrisori, zâmbi. Trei dintre ele îl plictisiră. Pe una o citi de mai multe ori și apoi o rupse cu o ușoară expresie de enervare întipărită pe chip. „Ce lucru îngrozitor, memoria femeilor!” așa cum spusese odinioară lordul Henry.

După ce-și bău ceașca de cafea neagră, își șterse buzele încet cu un șervețel, îi făcu semn servitorului să aștepte și, îndreptându-se către masă, se așeză și scrisese două scrisori. Pe una o puse în buzunar, iar pe cealaltă i-o înmână valetului.

— Du scrisoarea asta în Hertford Street, 152, Francis și, dacă domnul Campbell nu este în oraș, ia-i adresa.

De îndată ce Dorian rămase singur, își aprinse o țigară și începu să măzgălească pe o bucată de hârtie, desenând mai întâi flori și motive arhitectonice și apoi chipuri omenești. Brusc observă că fiecare chip pe care-l desena părea să aibă o asemuire fantastică cu Basil Hallward. Se încruntă și, ridicându-se, se îndreptă spre bibliotecă, de unde scoase o carte la întâmplare. Era hotărât să nu se mai gândească la cele ce se întâmplaseră până când nu era absolut necesar să facă asta.

După ce se întinse pe canapea, se uită la titlul de pe coperta cărții. Era *Emaux et Camées*¹ a lui Gautier², ediția Charpentier, pe hârtie japoneză, cu gravuri de Jacquemart³. Era legată în piele galben-verzuie, cu dungi aurite și rodii lucrate în puncte. Îi fusese dăruită de Adrian Singleton. În timp ce întorcea paginile,

¹ *Emailuri și Camee*.

² *Théophile Gautier* (1811–1872), poet, romancier și critic francez. Deși a început ca romantic entuziast, s-a ridicat împotriva romanticilor și simbolștilor.

³ *Jules-Ferdinand Jacquemart* (1837–1880), gravor francez.

ochii îi căzură pe poezia despre mâna lui Lacenaire, mâna rece și îngălbenită *du supplice encore mal lavée*¹, acoperită de puf roșcat și cu *doigts de faune*². Dorian aruncă o privire la degetele sale albe și subțiri, cutremurându-se ușor fără să vrea și citi mai departe, până când ajunse la acele strofe minunate despre Venetia:

*Sur une gamme chromatique,
Le sein de perles ruisselant,
La Vénus de l'Adriatique
Sort de l'eau son corps rose et blanc.*

*Les dômes, sur l'azur des ondes
Suivant la phrase au pur contour,
S'enflent comme des gorges rondes
Que soulève un soupir d'amour.*

*L'esquif aborde et me dépose,
Jetant son amarre au pilier,
Devant une façade rose,
Sur le marbre d'un escalier.*³

¹ Încă necurățată de urmele chinului (fr.).

² Degete de faun (fr.).

³ Vărsat într-o gamă cromatică
Stă sânul de perle în salbă,
Și Venus din spumă adriatică
Ivește făptura-i roz-albă.

Vechi domuri pe-azurul din unde,
În pure conture de frază,
Se umflă ca piepturi rotunde
Ce pentru iubire oftează.

Se-apropie barca de radă,
Parâma legând de-o coloană,
În față roșcata fațadă
Cu scara ei marmoreană.

Cât de fermecătoare erau! Pe măsură ce le citeai, păreai că plutești pe apele verzui ale orașului învăluit în culori roz și gri, așezat într-o gondolă neagră, cu proră argintie și trenă de perdele. Fiecare vers în parte îți aducea aminte de acele dăre drepte și albastre, ca de turcoaz, care se formează în urma gondolei în timp ce te îndrepți către Lido. Străfulgerările bruște de culoare îți adușeră aminte de sclipirea ca de opal și iris de pe pieptul păsărilor care zburau în jurul Campanilei¹ înalte, cu aspect de fagure, sau pășeau cu o grație maiestuoasă printre arcadele înguste, acoperite de praf. Aplecându-se pe spate cu ochii pe jumătate închiși, Dorian continua să repete încontinuu în sinea lui:

*Devant une façade rose,
Sur le marbre d'un escalier.*

Întreaga Veneție se regăsea în acele două versuri. Își aduse aminte de toamna pe care o petrecuse acolo și de minunata iubire care stârnise în el delicii nebunești și încântătoare. În fiecare oraș plutea romantismul, dar Veneția, ca și Oxford, păstrase cadrul romantismului, iar pentru un romantic adevărat, cadrul general era totul, sau aproape totul. Basil îl însoțise aproape tot timpul și se extaziasă în fața lui Tintoretto². Bietul Basil! Ce fel groaznic de a muri pentru un om!

Oftă și, luând cartea din nou, încercă să uite. Citi despre rândunelele care intrau și ieșeau zburând din micuța cafenea din Smirna unde hagiții stau și-și numără mătăniile, iar negustorii cu turbane își fumează pipele lungi și incrustate și discută serios unii cu alții; citi despre obeliscul din Place de la Concorde, care plânge cu lacrimi de granit în exilul său singuratic și lipsit de soare și care tânjește să revină pe Nilul fierbinte acoperit cu lotuși, acolo unde sunt sfincșii și ibișii roșii, vulturii albi cu gheare aurii, crocodilii cu

¹ „Campanila” se numește în Italia un turn care slujește de clopotniță, dar este separat de biserică. La Veneția cea mai cunoscută este cea de la biserica Santa Maria.

² Celebru pictor venețian (1518–1594).

ochii mici, ca de beril, ce se târâsc agale peste mlaștinile verzi și aburinde; începu să mediteze asupra acelor versuri care, scoțând acorduri muzicale din marmura roasă de săruturi, povestesc despre acea ciudată statuie pe care Gautier o compară cu o voce de contralto, acel *monstre charmeur*¹ care stă ghemuit în camera porfirie de la Luvru. Dar, după o vreme, cartea îi căzu din mână. Deveni agitat și-l cuprinse un teribil sentiment de groază. Dacă Alan Campbell nu se afla în Anglia? Ar trece zile în șir până când s-ar putea întoarce. Poate că ar refuza să se mai întoarcă. Atunci ce-ar face? Fiecare clipă era de o importanță vitală. Cândva fuseseră prieteni la cataramă, în urmă cu cinci ani — erau aproape inseparabili, într-adevăr. Apoi acea relație strânsă se sfârșise brusc. Când se întâlneau în societate acum, doar Dorian Gray era cel care zâmbea, Alan Campbell nu o făcea niciodată.

Era un tânăr extrem de inteligent, deși nu aprecia cu adevărat arta, iar puțină înțelegere pe care o avea pentru frumusețea poeziei, o dobândise exclusiv cu ajutorul lui Dorian. Principala sa pasiune intelectuală era știința. La Cambridge își petrecuse mult timp lucrând în laborator și făcuse o figură strălucită la concursul special de științe naturale din clasa sa. Într-adevăr, încă se mai dedica studiului chimiei și avea un laborator propriu unde se închidea toată ziua, spre marea nemulțumire a mamei sale, care ținea morțiș să-l vadă pe fiul ei candidând pentru un loc în Parlament și care avea o vagă bănuială că principala îndeletnicire a unui chimist era să stea și să dea rețete. Era totuși un excelent muzician și cânta atât la vioară, cât și la pian mai bine decât majoritatea amatorilor. De fapt, muzica îl apropiase pentru prima oară de Dorian Gray — muzica și acea atracție de nedefinit pe care Dorian părea să fie capabil să o exercite oricând dorea, și într-adevăr și-o exercita adesea fără să fie conștient de acest fapt. Se întâlniseră la reședința lui *lady Berkshire* în seara în care Rubinstein² cânta acolo și după

¹ Monstru încântător (fr.).

² *Anton Grigorievici Rubinstein* (1819–1894), compozitor și pianist rus, fondatorul Conservatorului din Leningrad (1862).

aceea fuseseră văzuți întotdeauna împreună la Operă și în orice loc unde se cânta muzică bună. Legătura lor strânsă dură timp de optsprezece luni. Campbell era întotdeauna fie la Selby Royal, fie în Piața Grosvenor. Pentru el, ca și pentru mulți alții, Dorian Gray întruchipa tot ceea ce este minunat și fascinant în viață. Dacă între ei doi a avut loc o ceartă, nimeni nu a știut vreodată. Dar, brusc, oamenii au remarcat că abia dacă-și mai vorbeau atunci când se întâlneau și că mereu Campbell pleca devreme de la orice petrecere la care Dorian Gray era prezent. Campbell se schimbase și el — era ciudat de trist uneori, părea că aproape îi displace să asculte muzică și aproape nu mai cânta nici el, invocând drept scuză, atunci când era solicitat, că era atât de preocupat de știință, încât nu mai avea timp să exerseze. Și asta era cu siguranță adevărat. În fiecare zi părea să devină mai interesat de biologie, iar numele său apăru o dată sau de două ori în unele cronici științifice, în legătură cu anumite experimente ciudate.

Acesta era omul pe care Dorian Gray îl aștepta. În fiecare secundă continua să arunce o privire la ceas. Pe măsură ce minuterile se scurgeau, deveni groaznic de agitat. Într-un târziu se ridică și începu să măsoare camera în sus și-n jos, arătând ca o făptură frumoasă ținută în colivie. Umbla cu pași mari, dar pe furiș. Măinile îi erau ciudat de reci.

Suspansul deveni de nesuportat. Timpul i se părea că se târăște cu picioare de plumb, în timp ce el, purtat de un vânt cumplit, se îndrepta către marginea colțuroasă a unei prăpastii negre și zdrențuite. Știa ce-l așteaptă acolo, văzu într-adevăr și, cutremurându-se, își zdrobi cu mâinile umede pleoapele fierbinți, ca și cum ar fi vrut să-și scoată din creier simțul văzului și să-și înfunde globii oculari în orbite. Era inutil. Creierul avea propria sa hrană din care se înfrupta, iar imaginația, devenită grotescă din cauza groazei, se contorsiona și se zbuciuma ca un organism viu din cauza durerii, dansa ca o marionetă hidoasă și rânjea prin măștile veșnic schimbătoare. Apoi, brusc, timpul se opri pentru el. Da, închipuirea asta oarbă, cu răsuflarea abia simțită, nu se mai târa

și gânduri groaznice, acum că Timpul murise, îi alergau sprintene în față, trăgând după ele un viitor hidos din mormântul său, arătându-i-l. El îl privi în față. Înfațișarea sa cumplită îl făcu să încremenească.

În cele din urmă, ușa se deschise și valetul său intră. Dorian își întoarse privirea sticloasă înspre el.

— Domnul Campbell, sir, spuse omul.

Un oftat de ușurare îi izbucni de pe buzele uscate și culoarea îi reveni în obraji.

— Roagă-l să intre de îndată, Francis. Dorian simțea că este din nou stăpân pe sine. Criza de lașitate dispăruse.

Omul făcu o plecăciune și se retrase. Într-o clipă, Alan Campbell își făcu apariția, arătând foarte serios și destul de palid, paloarea fiind intensificată de părul negru ca smoala și de sprâncenele întunecate.

— Alan! Ești foarte amabil. Îți mulțumesc că ai venit.

— Aveam de gând să nu-ți mai calc pragul niciodată, Gray. Dar ai spus că e o chestiune de viață și de moarte. Vocea îi era dură și rece. Vorbea rar și apăsător. Avea o expresie de dispreț în privirea fixă și iscoditoare pe care o aținti asupra lui Dorian. Își ținea mâinile în buzunarele hainei sale de astrahan și părea să nu fi observat gestul cu care fusese întâmpinat.

— Da, este o chestiune de viață și de moarte, Alan, și nu privește numai o singură persoană. Ia loc.

Campbell luă un scaun de lângă masă, iar Dorian se așeză în fața lui. Ochii celor doi bărbați se întâlniră. În ochii lui Dorian se citea o milă nesfârșită. Știa că ceea ce urma să facă era îngrozitor.

După un moment tensionat de tăcere, se aplecă și spuse foarte încet, dar urmărind efectul fiecărui cuvânt pe chipul omului după care-și trimisese valetul:

— Alan, într-o cameră pe care o țin încuiată la etajul acestei case, o cameră unde nimeni nu are acces în afară de mine, se află un mort așezat la o masă. E mort de zece ore. Nu te agita și nu mă privi așa. Cine este omul, de ce a murit, cum a murit sunt

chestiuni care nu te privesc pe tine. Ce trebuie să faci este următorul lucru...

— Oprește-te, Gray. Nu vreau să mai știu nimic altceva. Indiferent dacă ceea ce mi-ai spus este adevărat sau nu, nu mă privește. Refuz hotărât să mă amestec în viața ta. Păstrează-ți secretele oribile pentru tine. Pe mine nu mă mai interesează.

— Alan, va trebui să te intereseze. Secretul acesta va trebui să te intereseze. Îmi pare extrem de rău pentru tine, Alan, dar nu mă pot abține. Ești singurul om în stare să mă salveze. Sunt obligat să te pun la curent cu faptele. Nu am altă opțiune. Alan, tu ești om de știință. Știi despre chimie și lucruri de genul asta. Ai făcut experimente. Ceea ce trebuie să faci este să distrugi trupul care se află la etaj — să-l distrugi astfel încât să nu mai rămână nici o urmă din el. Nimeni nu l-a văzut pe acest om intrând în casă. Într-adevăr, în momentul de față se crede că este la Paris. Nu i se va simți lipsa luni de zile. Atunci când se va întâmpla asta, nu trebuie să se găsească nici o urmă a prezenței lui aici. Tu, Alan, tu trebuie să-l transformi pe el și tot ceea ce-i aparține într-o mână de cenușă pe care s-o pot risipi în aer.

— Ești nebun, Dorian.

— Ah! Așteptam să-mi spui Dorian.

— Ești nebun, îți spun — nebun să crezi că eu aș ridica un deget ca să te ajut, nebun că-mi faci o astfel de mărturisire. Nu vreau să am nimic de-a face cu chestiunea asta, indiferent despre ce este vorba. Crezi că am să-mi pun reputația în pericol pentru tine? Ce mă interesează pe mine ce afaceri necurate pui tu la cale?

— S-a sinucis, Alan.

— Mă bucur. Dar cine l-a împins spre asta? Tu, îmi închipui.

— Încă mai refuzi să faci asta pentru mine?

— Desigur că refuz. Nu vreau să am absolut nimic de-a face cu problema asta. Nu-mi pasă că vei fi acoperit de rușine. O meriți din plin. Nu mi-ar părea deloc rău să te văd căzut în dizgrație și încă în dizgrație publică. Cum îndrăznești să apelezi la mine, dintre toți oamenii de pe lumea asta, și să mă implici în grozăvia asta? Mi-aș fi închipuit că știi mai multe despre caracterul oamenilor.

Prietenul tău, lordul Henry Wotton, se pare că nu te-a învățat prea multe despre psihologie, indiferent ce altceva te-o mai fi învățat. Nimic nu mă va determina să mișc un deget ca să te ajut. Ai apelat la cine nu trebuia. Du-te la prietenii tăi. Nu apela la mine.

— Alan, a fost vorba de crimă. Eu l-am ucis. Nu știi cât de mult m-a făcut să sufăr. Indiferent ce viață duc, el a avut o mai mare influență în alcătuirea și-n distrugerea ei decât a avut bietul Harry. Poate că nu a făcut-o cu intenție, dar rezultatul a fost același.

— Crimă! Doamne, Dumnezeuule, Dorian, la asta ai ajuns? N-am să te denunț. Nu e treaba mea. Pe lângă asta, dacă nu mă amestec, cu siguranță că vei fi arestat. Nimeni nu comite o crimă fără să facă ceva prostesc. Dar eu nu vreau să fiu amestecat în asta.

— Trebuie să fi amestecat cumva. Așteaptă, așteaptă puțin. Ascultă-mă. Doar ascultă-mă, Alan. Tot ce-ți cer este să faci un anume experiment științific. Mergi prin spitale și morgi, iar grozăviile pe care le săvârșești acolo nu te afectează. Dacă în vreo cameră de disecție oribilă sau într-un laborator rău mirositor l-ai găsi pe acest om întins pe o masă de plumb și cu șanțuri roșii săpate în ea ca să aibă unde să se scurgă sângele, l-ai considera un subiect de studiu admirabil. Nici măcar n-ai clipi. N-ai fi de părere că ai face ceva greșit. Din contră, probabil că ai considera că faci un serviciu omenirii, sau că ai contribui la dezvoltarea cunoașterii în lume, sau că ai satisface o curiozitate intelectuală, sau ceva de genul acesta. Ceea ce vreau eu să faci nu este deloc străin de ceea ce ai făcut de multe ori. Într-adevăr, să distrugi un cadavru trebuie să fie mult mai puțin groaznic decât alte lucruri asemănătoare făcute de tine în mod obișnuit. Și, ține minte, este singura dovadă împotriva mea. Dacă se descoperă, sunt pierdut, și cu siguranță totul va ieși la iveală, dacă nu mă ajuți.

— Nu vreau deloc să te ajut. Uiți asta. Sunt pur și simplu indiferent față de toată treaba asta. Nu am nimic de-a face cu asta.

— Alan, te implor. Gândește-te la situația în care mă aflu! Chiar înainte să vii tu, aproape că am leșinat de spaimă. Poate că și tu ai să cunoști spaima într-o zi. Nu! Nu te gândi la asta. Privește chestiunea doar dintr-un punct de vedere științific. Nu te interesezi de unde provin cadavrele pe care faci tu experimente. Nu întreba nici acum. Ți-am spus deja prea multe. Dar te implor să mă ajuți. Cândva am fost prieteni, Alan.

— Nu pomeni de zilele acelea, Dorian, au murit de mult.

— Câteodată lucrurile moarte mai zăbovesc pe lumea asta. Omul de la etaj nu pleacă nicăieri. Stă la masă cu capul aplecat și brațele întinse. Alan! Alan! Dacă nu-mi vii în ajutor, sunt distrus. Vai, mă vor spânzura, Alan! Nu înțelegi? Mă vor spânzura pentru ceea ce am făcut.

— Nu are nici un rost să mai prelungim scena asta penibilă. Refuz hotărât să fac ceva legat de această problemă. E o nebunie din partea ta să-mi ceri așa ceva.

— Refuzi?

— Da.

— Te implor, Alan.

— E inutil.

Aceași expresie de milă se ivi în privirea lui Dorian. Apoi întinse mâna, luă o bucată de hârtie și scrise ceva pe ea. O citi de două ori, o împături cu grijă și o împinse peste masă. După ce făcu asta, se ridică și se îndreptă spre fereastră.

Campbell îl privi surprins și apoi luă hârtia și o deschise. În timp ce o citea, chipul căpătă o culoare cadaverică și se prăbuși pe scaun. Îl cuprinse o senzație groaznică de greutate. Simțea că inima îi bate nebunește într-un spațiu complet gol.

După două sau trei minute de tăcere teribilă, Dorian se întoarse, veni și stătu în spatele lui, punându-i mâna pe umăr.

— Îmi pare rău pentru tine, Alan, murmură el, dar nu-mi dai de ales. Mai am o scrisoare pe care am scris-o mai devreme. Iat-o. Vezi adresa. Dacă nu mă ajuți, mă văd silit să o expediez. Dacă nu mă ajuți, am să o expediez. Știi care va fi rezultatul. Dar o să

mă ajuți. Este imposibil să mai refuzi acum. Am încercat să te scutesc. Vei avea atâta simț al dreptății ca să recunoști. Ai fost de neclintit, dur, m-ai jignit. M-ai tratat așa cum nici un om nu a îndrăznit vreodată să mă trateze — cel puțin nici un om viu. Am suportat totul. Acum e rândul meu să impun condițiile.

Campbell își îngropă fața în mâini și fu cutremurat de un fior.

— Da, este rândul meu să impun condițiile, Alan. Știi care sunt ele. Chestia este foarte simplă. Vino, nu te mai chinui așa, ca scuturat de friguri. Treaba oricum trebuie făcută. Înfrunt-o și fă-o.

Un geamăt izbucni de pe buzele lui Campbell, care tremura tot. Ticăitul ceasului de pe poliță îi părea că împarte timpul în momente separate de agonie, fiecare dintre acestea fiind groaznic de îndurat. Se simțea de parcă un cerc de fier i se strângea încet în jurul frunții, de parcă scandalul cu care era amenințat se abătuse deja asupra lui. Mâna de pe umărul lui părea să atârne greu, ca o mână de plumb. Era de nesuportat. Părea că-l zdrobește.

— Vino, Alan, trebuie să te hotărăști îndată.

— Nu pot s-o fac, spuse el mecanic, de parcă vorbele ar fi putut să schimbe situația.

— Trebuie. N-ai de ales. Nu mai întârzia.

Alan ezită o clipă.

— E aprins focul în camera de la etaj?

— Da, e un foc cu gaz și căminul e căptușit cu azbest.

— Va trebui să mă duc acasă și să iau unele lucruri din laborator.

— Nu, Alan, nu trebuie să părăsești casa. Scrie pe o bucată de hârtie ce dorești, iar valetul meu va lua o birjă și-ți va aduce lucrurile.

Campbell mângâia câteva rânduri, le uscă cu sugativa și scrise pe plic adresa asistentului său. Dorian luă biletul și-l citi cu atenție. Apoi sună din clopoșel și i-l dădu valetului său, cu ordinul să se întoarcă cât de curând posibil și să aducă acele obiecte cu el.

În timp ce se închidea ușa holului, Campbell tresări nervos și, după ce se ridică de pe scaun, se îndreptă către șemineu. Tremura ca de friguri. Preț de aproximativ douăzeci de minute, nici unul dintre bărbați nu vorbi. O muscă zbura zgomotos prin încăpere, iar ticăitul ceasului era aidoma unor lovituri de ciocan.

Când bătu ora unu, Campbell se întoarse și, privindu-l pe Dorian Gray, văzu că ochii acestuia erau plini de lacrimi. Era ceva în puritatea și rafinamentul celui chip trist care părea să-l enerveze.

— Ești o canalie, pur și simplu o canalie! murmură el.

— Taci, Alan, mi-ai salvat viața, spuse Dorian.

— Viața ta? Dumnezeuule! Ce viață mai e și asta? Ai mers din rău în mai rău și acum ai culminat printr-o crimă. Dacă fac ceea ce am de gând să fac și ceea ce mă obligi tu să fac, nu mă gândesc la viața ta.

— Vai, Alan, murmură Dorian, cu un suspin, aș vrea să simți și tu a mia parte din mila pe care o simt eu pentru tine.

Dorian se întoarse cu spatele în timp ce vorbea și rămase privind înspre grădină. Campbell nu-i răspunse.

După aproximativ zece minute, se auzi o bătaie în ușă și valetul intră, purtând un cufăr mare din mahon, cu substanțe chimice, cu un colac lung de sârmă de oțel și platină, precum și două cârlige de fier de o formă cam ciudată.

— Să le las aici, sir? îl întreabă valetul pe Campbell.

— Da, spuse Dorian. Și mi-e teamă, Francis, că mai am un comision pentru tine. Cum îl cheamă pe omul din Richmond care aduce orhidee la Selby?

— Harden, sir?

— Da, Harden. Trebuie să mergi de îndată până la Richmond, să te întâlnești personal cu Harden și să-i spui să-ți trimită de două ori mai multe orhidee în afară de cele comandate, însă albe să fie cât mai puține. De fapt, nu vreau deloc albe. E o zi minunată, Francis, iar Richmond este un loc tare drăguț, altminteri nu te-aș mai bate la cap în legătură cu asta.

— Nu-i nici un deranj, sir. La ce oră să mă întorc?

Dorian îl privi pe Campbell.

— Cât timp îți ia experimentul, Alan? întrebă el, cu o voce calmă, indiferentă. Prezența unei a treia persoane în cameră părea să-i dea un curaj extraordinar.

Campbell se încruntă și-și mușcă buza.

— Cam cinci ore, răspunse acesta.

— Atunci avem destul timp, dacă te întorci la șapte și jumătate, Francis. Sau, stai; scoate-mi lucrurile pentru seară. Pe urmă, ești liber. Nu iau masa acasă, așa că nu am nevoie de tine.

— Mulțumesc, sir, spuse omul, ieșind din cameră.

— Acum, Alan, nu avem nici o clipă de pierdut. Cât de grea e lada asta! O duc eu. Tu adu celelalte lucruri.

Dorian vorbea repede și într-o manieră autoritară. Campbell se simțea dominat de el. Ieșiră din cameră împreună.

Când ajunseră pe palierul de la etaj, Dorian scoase cheia și o învârti în broască. Apoi se opri și-n ochi îi apăru o expresie de neliniște. Se cutremură.

— Nu cred că pot să intru, Alan, murmură el.

— Nu mă interesează. Nici nu-ți cer asta, spuse Campbell cu răceală.

Dorian întredeschise ușa. În timp ce o deschidea, văzu chipul din tablou cu rânjetul lui oribil în lumina soarelui. Pe podea, în fața lui, se afla perdeaua sfâșiată. Își aduse aminte că în seara precedentă uitase pentru prima oară în viață să ascundă fatalul tablou și era pe cale să dea buzna înainte, când se retrase înfiorat.

Ce era acea rouă oribilă și roșie care scliffea, umedă și strălucitoare pe una din mâini, ca și cum tabloul ar fi transpirat cu sânge? Ce oribilă era! Pentru o clipă i se păru mai oribilă decât cadavrul încremenit, despre care el știa că stă întins peste masă; cadavrul a cărui umbră grotescă și diformă se întindea pe covorul pătat îi arăta că nu se clintise din loc, că încă se mai afla acolo, așa cum îl lăsase.

Trase aer adânc în piept, deschise ușa puțin mai mult și, cu ochii pe jumătate închiși și capul întors, intra repede înăuntru,

hotărât fiind să nu se uite nici măcar o dată la trupul mort. Apoi, aplecându-se și luând de jos perdeaua purpurie și aurie, o azvârli peste tablou.

Acolo se opri, fiindu-i teamă să se întoarcă, cu ochii ațintiți asupra complexității modelului de pe perdeă. Îl auzi pe Campbell aducând înăuntru cufărul cel greu și fiarele, precum și celelalte obiecte pe care le ceruse pentru îngrozitoarea lucrare. Începu să se întrebe dacă Campbell și cu Basil Hallward se întâlniseră vreodată și, dacă se întâlniseră, ce părere avuseseră unul despre celălalt.

— Lasă-mă acum, spuse o voce gravă în spatele lui.

Dorian se întoarse și se grăbi se iasă, fiind conștient că mortul fusese răsturnat în scaun, iar Campbell se uita fix la chipul galben și strălucitor. În timp ce cobora de la etaj, auzi cheia răsucindu-se în broască.

Era cu mult trecut de ora șapte când Campbell reveni în bibliotecă. Era palid, dar de un calm absolut.

— Am făcut ceea ce mi-ai cerut, mormăi el. Și acum, la revedere. Hai să nu ne mai vedem niciodată.

— M-ai salvat de la distrugere, Alan. Nu pot uita asta, spuse Dorian, simplu.

De îndată ce Campbell ieși, el urcă la etaj. În cameră plutea un miros oribil de acid azotic. Dar cadavrul așezat la masă dispăruse.

XV

ÎN ACEEAȘI SEARĂ, LA ORA OPT ȘI JUMĂTATE, îmbrăcat impecabil și purtând la butonieră un mănunchi impresionant de violete de Parma, Dorian Gray era condus în salonul lui *lady* Narborough de către servitorii care se plecau în fața lui. Tâmpilele îi zvâcneau, cuprinse de nervii întinși la culme, iar el simțea un entuziasm nebunesc, însă felul în care se aplecă pentru a săruta mâna gazdei sale era la fel de grațios și de degajat ca oricând. Poate că niciodată nu ne simțim mai în largul nostru ca atunci când suntem nevoiți să ne prefacem. Cu siguranță că nimeni din cei ce-l priveau

pe Dorian Gray în seara aceea nu ar fi putut crede că el trecuse printr-o tragedie așa de groaznică, cum numai o tragedie din vremea noastră poate să fie. Acele degete cu formă frumoasă n-ar fi putut niciodată să se încleșteze pe lama unui cuțit pentru a comite o crimă și nici acele buze care zâmbeau n-ar fi putut batjocori pe Dumnezeu și bunătatea acestuia. El însuși nu se putea abține să nu se mire de calmul de care dădea dovadă și pentru o clipă simți cu putere plăcerea teribilă a unei vieți duble.

Petrecerea era restrânsă, încropită în grabă de către *lady* Narborough, care era o femeie foarte inteligentă și înzestrată cu ceea ce lordul Henry obișnuia să descrie ca fiind rămășițele unei urâșenii remarcabile. Se dovedise a fi soția excelentă a unuia dintre cei mai plictisitori ambasadori ai noștri și după ce-și îngropase soțul cum se cuvine, într-un mausoleu de marmură, pe care-l proiectase cu mâna ei, și după ce-și căsătorise fiicele cu niște bărbați bogați și cam bătrâni, se delecta acum cu plăcerile oferite de romanele franțuzești, de bucătăria franțuzească și de acel *esprit*¹ franțuzesc, atunci când se putea.

Dorian era unul dintre preferații ei și întotdeauna îi spunea că se bucura foarte mult că nu-l întâlnise pe când era mai tânără.

— Știu, dragul meu, că m-aș fi îndrăgostit nebunește de tine, spunea ea, și aș fi mers până în pânzele albe ca să te fac fericit. A fost un adevărat noroc că nu erai cunoscut pe vremea aceea. De fapt, pânzele albe nu erau la mare căutare, iar oamenii le purtau pe ascuns, astfel încât nici măcar nu am cochetat vreodată cu cineva. Totuși, asta a fost doar din vina lui Narborough. Era teribil de miop și nu există nici o plăcere să înșeli un bărbat care nu vede niciodată nimic.

Oaspeții ei din seara aceea erau destul de plictisitori. Fapt este, așa cum i-a explicat ea lui Dorian, din spatele unui evantai foarte transparent, că una din fiicele ei măritate venise destul de inopinat ca să stea cu ea și, ceea ce era și mai rău, îl adusese și pe soțul ei.

¹ Spirit (fr.).

— Cred că este teribil de nepoliticos din partea ei, dragul meu, șopti ea. Desigur, eu merg și stau la ei în fiecare vară după ce mă întorc de la Homburg¹, dar o femeie în vârstă, ca mine, trebuie să mai respire aer proaspăt din când în când și, în afară de asta, te rog să mă crezi că eu sunt cea care îi animă. Nici nu știi ce fel de viață duc ei acolo. O viață la țară, atât de simplă, încât nici nu mai au timp de adulter. Se trezesc devreme, pentru că au foarte multă treabă, și se culcă devreme, pentru că au atât de puține lucruri la care să reflecteze. Nici n-a existat vreun scandal în zonă de pe vremea reginei Elizabeta și drept urmare adorm imediat după cină. N-o să stai lângă nici unul dintre ei, ai să stai lângă mine și ai să mă distrezi.

Dorian îngână un compliment grațios și privi în jur prin cameră. Da, cu siguranță era o petrecere monotonă. Pe doi dintre invitați nu-i mai văzuse până atunci, iar ceilalți erau Ernest Harrowden, una dintre acele persoane mediocre, de vârstă mijlocie, a căror prezență este atât de comună în cluburile londoneze și care nu au dușmani, dar care sunt extrem de antipatice prietenilor lor; *lady Ruxton*, o femeie foarte împopoțonată, de patruzeci și șapte de ani, cu nas coroiat, veșnic încercând să se compromită printr-o aventură, dar care era atât de nesărată, încât, spre marea ei dezamăgire, nimeni nu ar fi crezut niciodată vreo bătăie la adresa ei; doamna Erlynne, o persoană cu totul ștearsă dar îndrăzneată, cu părul roșu-venețian, care vorbea peltic într-o manieră încântătoare; *lady Alice Chapman*, fiica gazdei sale, o fată plicticoasă și îmbrăcată fără gust, cu un chip din acelea tipic englezești, pe care, odată ce l-ai văzut, nu ți-l mai amintești, și soțul ei, o făptură cu obraji roșii, cu favoriți albi, care, aidoma multora de rangul său, avea impresia că jovialitatea excesivă poate compensa o lipsă totală de idei.

Îi părea destul de rău că venise, până când *lady Narborough*, privind pendula uriașă din bronz aurit, care se răsfața cu liniile sale țipătoare pe polița șemineului îmbrăcată în draperii mov, exclamă:

¹ Localitate balneară din vestul Germaniei.

— Ce groaznic din partea lui Henry Wotton că întârzie atât de mult! I-am trimis vorbă în dimineața asta, din întâmplare, și mi-a promis solemn că nu mă va dezamăgi.

Pentru Dorian era o consolare că Harry urma să fie prezent acolo, și când ușa se deschise și-i auzi vocea domoală și muzicală, inventând o scuză nesinceră într-un mod atât de fermecător, încetă să mai fie plictisit.

Dar la cină nu putu să înghită nimic. Farfurie după farfurie dispărură din fața lui neatinsă. *Lady Narborough* nu contenea să-l certe din cauza a ceea ce ea numea „o insultă adusă bietului Adolphe, care a inventat meniul special pentru tine”; din când în când, lordul Henry îi trimitea priviri peste masă, mirându-se de tăcerea și de comportamentul său distrat. Din când în când, majordomul îi mai umplea paharul cu șampanie. Bău cu sârg, iar setea părea să nu i se potolească.

— Dorian, i se adresă lordul Henry într-un târziu, în timp ce se servea *chaud-froid*¹, ce este cu tine în seara asta? Nu prea ești în apele tale.

— Cred că este îndrăgostit, exclamă *lady Narborough*, și că-i e teamă să-mi spună ca să nu mă facă geloasă. Are mare dreptate. Cu siguranță că aș fi.

— Dragă *lady Narborough*, murmură Dorian, zâmbind, nu m-am mai îndrăgostit de o săptămână întreagă — de fapt, din momentul în care Madame de Ferrol a părăsit orașul.

— Cum de puteți voi, bărbații, să vă îndrăgostiți de femeia aia? exclamă bătrâna doamnă. Pur și simplu nu înțeleg.

— Din simplul motiv că ea își aduce aminte de vremea când erați o fetiță, *lady Narborough*, spuse lordul Henry. Ea este singura legătură dintre noi și rochițele de pe vremea când erați copil.

— Nu-și aduce aminte deloc de rochițele mele, lord Henry. Dar eu îmi aduc foarte bine aminte de ea la Viena, în urmă cu treizeci de ani, și cât de *décolletée* era pe vremea aceea.

¹ Răcitură de vânat sau de pasăre (fr.).

— Încă mai este *décolletée* și acum, răspunse el, apucând o măslină cu degetele sale lungi, iar când poartă o ținută foarte elegantă, arată ca o *édition de luxe* a unui roman franțuzesc prost. Este cu adevărat o femeie minunată și plină de surprize. Are o extraordinară capacitate de a se devota familiei. Când cel de-al treilea soț a murit, părul i-a devenit de-a dreptul auriu de durere.

— Cum poți să spui așa ceva, Harry? exclamă Dorian.

— Este o explicație foarte romantică, râse gazda. Dar cum ai spus? Cel de-al treilea soț? Vrei să spui că Ferrol este al patrulea?

— Cu siguranță, *lady Narborough*.

— Nu cred nici un cuvânt din tot ce spui.

— Ei bine, întreabă-l pe domnul Gray. El este unul din cei mai apropiați prieteni ai ei.

— E adevărat, domnule Gray?

— Așa mi-a confirmat și ea, *lady Narborough*, spuse Dorian. Am întrebat-o dacă, asemenea Margueritei de Navarre¹, nu cumva le-a îmbălsămat inimile și le poartă la cingătoare. Mi-a spus că nu, pentru că nici unul din ei nu a avut deloc inimă.

— Patru soți! Pe cuvântul meu, asta este *trop de zèle*².

— Eu i-am spus că este *trop d'audace*³, spuse Dorian.

— Vai e destul de îndrăzneță în toate privințele, dragul meu. Dar ce fel de om este Ferrol? Nu-l cunosc.

— Soții femeilor foarte frumoase fac parte din tagma criminalilor, spuse lordul Henry, sorbindu-și vinul.

Lady Narborough îl atinse cu evantaiul.

— Lord Henry, nu sunt deloc surprinsă că lumea spune că ești un personaj extrem de răutăcios.

— Dar ce fel de lume spune asta? întreabă lordul Henry, ridicându-și sprâncenele. Nu poate fi decât lumea cealaltă. Lumea asta și cu mine ne înțelegem excelent.

¹ *Marguerite de France*, sau de Valois (1553–1615), cunoscută și sub numele de regina Margot.

² Exces de zel (fr.).

³ Prea multă îndrăzneală (fr.).

— Toată lumea pe care o cunosc spune că ești foarte răutăcios, exclamă bătrâna doamnă, scuturându-și capul.

Lordul Henry își luă o mină serioasă preț de câteva momente.

— E de-a dreptul monstruos, spuse el într-un târziu, felul în care oamenii ajung să-ți spună pe la spate lucruri care sunt absolut și pe de-a-ntregul adevărate.

— Nu-i așa că este incorigibil? întrebă Dorian, aplecându-se în față peste scaun.

— Așa sper, răspunse gazda, râzând. Dar, serios vorbind, dacă o admirați cu toții pe *Madame* de Ferrol în acest fel ridicol, va trebui să mă căsătoresc din nou ca să fiu și eu la modă.

— Nu te vei mai căsători niciodată, *lady* Narborough, se amestecă lordul Henry. Ai fost mult prea fericită. Atunci când o femeie se recăsătorește, o face pentru că l-a urât pe primul soț. Când un bărbat se recăsătorește, o face pentru că a adorat-o pe prima lui soție. Femeile își încearcă norocul, bărbații îl riscă.

— Narborough nu a fost un bărbat perfect, exclamă bătrâna doamnă.

— Dacă ar fi fost, nu l-ai fi iubit, scumpa mea doamnă, veni răspunsul. Femeile ne iubesc pentru defectele noastre. Dacă avem suficiente defecte, ne vor ierta orice, chiar și inteligența. Mi-e teamă că nu ai să mă mai inviți niciodată la cină după ce ți-am spus toate astea, *lady* Narborough, dar este foarte adevărat.

— Desigur că este adevărat, lord Henry. Dacă noi, femeile, nu v-am iubi pentru defectele voastre, unde ați mai fi voi, bărbații? Nici măcar unul dintre voi nu s-ar mai căsători vreodată. Ați fi cu toții o ceată de burlaci nefericiți. Dar asta nu înseamnă că v-ați schimba foarte mult. În ziua de azi toți bărbații însurați trăiesc ca burlacii, și toți burlacii trăiesc ca bărbații însurați.

— *Fin de siècle*¹, murmură lordul Henry.

— *Fin du globe*², răspunse gazda.

— Aș fi vrut să fie *fin du globe*, spuse Dorian, cu un suspin. Viața e o mare dezamăgire.

¹ Sfârșit de secol (fr.).

² Sfârșitul lumii (fr.).

— Vai, dragul meu, exclamă *lady Narborough*, punându-și mânușile, nu-mi spune că ți-ai epuizat viața. Când un bărbat spune asta, se știe că viața l-a epuizat. Lordul Henry este foarte răutăcios, și eu îmi doresc uneori să fi fost așa, dar tu ești făcut să fii bun — arăți atât de bine. Trebuie să-ți găsec o soție cumsecade. Lord Henry, nu crezi că domnul Gray ar trebui să se căsătorească?

— Mereu ți spun asta, *lady Narborough*, spuse lordul Henry, cu o plecăciune.

— Ei bine, trebuie să-i căutăm o parteneră pe măsură. În noaptea asta am să caut cu atenție prin Debrett¹ și am să întocmesc o listă cu toate domnișoarele potrivite pentru asta.

— O să le însemnați și vârsta, *lady Narborough*? întrebă Dorian.

— Desigur și vârsta, însă puțin stilizată. Dar nu trebuie făcut nimic în pripă. Vreau să fie ceea ce *The Morning Post* numește o alianță potrivită și vreau ca amândoi să fiți fericiți.

— Ce prostii spun oamenii despre căsătoriile fericite! exclamă lordul Henry. Un bărbat poate să fie fericit cu orice femeie, atâta vreme cât nu o iubește.

— Vai! Ce cinic poți fi! exclamă bătrâna doamnă, împingându-și scaunul în spate și făcându-i semn cu capul lui *lady Ruxton*. Trebuie să mai veniți cât de curând să cinați împreună cu mine. Ești cu siguranță un tonic minunat, mult mai bun decât ce-mi prescrie *sir Andrew*. Totuși trebuie să-mi spui pe cine ai mai dori să întâlnești aici. Vreau să fie o întrunire plăcută.

— Îmi plac bărbații care au un viitor și femeile care au un trecut, răspunse el. Sau ești de părere că asta ar transforma-o într-o reuniune mult prea feminină?

— Mă tem că da, spuse ea râzând, în timp ce se ridica în picioare. Mii de scuze, draga mea *lady Ruxton*, adăugă ea. N-am văzut că nu ți-ai terminat țigara.

¹ John Debrett (m. 1822), editor englez care a publicat anuare ale nobilimii (*Nobilimea Angliei, Scoției și Irlandei* — 1802 și *Baronii din Anglia* — 1808).

— Nu face nimic, *lady* Narborough. Fumez mult prea mult. Pe viitor am de gând să mă opresc la o rație limitată.

— Te rog, nu face asta, *lady* Ruxton, spuse lordul Henry. Moderația este un lucru groaznic. Suficient este la fel de rău ca o simplă masă. Mai mult decât suficient este la fel de bun ca un ospăț.

Lady Ruxton îl privi ciudat.

— Trebuie să vii și să-mi explici asta într-o după-amiază, lord Henry. Pare o teorie fascinantă, murmură ea, în timp ce ieșea repede din încăpere.

— Acum, aveți grijă să nu discutați prea mult despre politică și scandaluri, exclamă *lady* Narborough din ușă. Dacă se întâmplă asta, cu siguranță că ne vom ciondăni, aici, sus.

Bărbații răseră, iar domnul Chapman se ridică solemn din capătul mesei și se apropie de mijloc. Dorian Gray își schimbă locul și merse să stea lângă lordul Henry. Domnul Chapman începu să vorbească tare despre situația din Camera Comunelor. Râdea cu hohote pe seama adversarilor săi. Cuvântul *doctrinaire*¹ — care umplea de groază mințile englezilor — reapăru din când în când printre izbucnirile sale zgomotoase. Un prefix aliterativ servea drept ornament al oratoriei. Înălța steagul Marii Britanii pe cele mai înalte culmi ale gândirii. Prostia moștenită din strămoși — sănătosul bun-simț englezesc așa cum îl categorisea el jovial — era proclamată drept un adevărat bastion al societății.

Un zâmbet curbă buzele lordului Henry, care se întoarse și-l privi pe Dorian.

— Te simți mai bine, dragul meu? întrebă el. Părei că nu prea ești în apele tale la cină.

— Mă simt foarte bine, Harry. Sunt obosit. Atâta tot.

— Ai fost încântător în seara asta. Mica ducasă îți este o admiratoare înfocată. Mi-a spus că urmează să vină la Selby.

— A promis că vine pe data de douăzeci.

— Monmouth va fi și el acolo?

¹ Teoretician (fr.).

— O, da, Harry.

— Mă plictisește îngrozitor, aproape la fel de mult pe cât o plictisește și pe ea. Este o femeie foarte isteasă, prea isteasă pentru o femeie. Îi lipsește șarmul acela nedefinit al slăbiciunii. Picioarele de lut fac ca sculptura din aur să aibă preț. Are picioare foarte drăguțe, dar nu sunt din lut. Picioare albe din porțelan, dacă vrei. Au trecut prin foc și ceea ce focul nu distruge, nu face decât să întărească și mai tare. A avut parte de experiențe de tot felul.

— De când e măritată? întrebă Dorian.

— De o veșnicie, din câte mi-a spus mie. Dacă e să dăm crezare *Almanahului nobilimii*, e vorba de zece ani, dar zece ani alături de Monmouth trebuie să i se pară o veșnicie, plus câțiva ani pe deasupra. Cine mai vine?

— O, familia Willoughby, lordul Rugby și soția sa, gazda noastră, Geoffrey Clouston, cei obișnuiți. L-am invitat și pe lordul Grotrian.

— Îmi e simpatic, spuse lordul Henry. Mulți oameni nu-mi sunt simpatici, dar pe el îl găsesc fermecător. Uneori cam exagerează cu îmbrăcămintea înzorzonată, dar acest lucru se compensează prin faptul că întotdeauna dă dovadă de o extrem de bună creștere. Este un tip foarte modern.

— Nu știu dacă va putea să vină, Harry. E posibil să fie nevoit să plece la Monte Carlo cu tatăl său.

— Vai! Ce neplăcute mai sunt și rudele astea! Încearcă să-l determini să vină. Apropo, Dorian, ai plecat foarte devreme aseară. Ai dispărut înainte de unsprezece. Ce ai făcut după aceea? Te-ai dus direct acasă?

Dorian îi aruncă o privire grăbită și se încruntă.

— Nu, Harry, spuse el într-un târziu, nu am ajuns acasă până aproape de ora trei.

— Te-ai dus la club?

— Da, veni răspunsul. Apoi își mușcă buza. Nu, n-am vrut să spun asta. Nu m-am dus la club. M-am mai plimbat. Am uitat ce am făcut... ce curios ești, Harry! Mereu vrei să știi ce fac alții. Iar

eu vreau întotdeauna să uit ce-am făcut. Am ajuns acasă la ora două și jumătate, dacă chiar vrei să știi cu exactitate. Îmi uitasem cheia acasă, așa că valerul a trebuit să-mi deschidă. Dacă dorești vreo dovadă care să-mi confirme spusele, poți să-l întrebi pe el...

Lordul Henry ridică din umeri.

— Dragul meu, nu-mi pasă câtuși de puțin! Haide să urcăm până în salon. Nu doresc sherry, mulțumesc, domnule Chapman. Ceva s-a întâmplat cu tine, Dorian. Spune-mi ce anume. Nu ești în apele tale în seara asta.

— Nu-mi da importanță, Harry. Sunt nervos și nu mă pot stăpâni. Am să trec să te vizitez mâine sau poimâine. Scuză-mă față de *lady* Narborough. Nu am să urc la etaj. Mă voi duce acasă. Trebuie să mă duc acasă.

— Bine, Dorian. Deci, atunci ne-am înțeles; ne vedem mâine la ceai. Vine și ducesa.

— Am să încerc să vin, Harry, spuse el părăsind încăperea.

În timp ce se îndrepta spre casă era conștient că sentimentul de groază pe care crezuse că-l înăbușise reapăruse. Întrebările degajate ale lordului Henry îl făcuseră să-și piardă stăpânirea de sine pentru un moment, deși își dorea să-și păstreze cumpătul. Lucrurile care erau periculoase trebuiau să fie distruse. Brusc se înfioră. Ura până și ideea de a le atinge.

Totuși, trebuia să facă asta. Își dădea seama că, în momentul în care încuiase ușa bibliotecii, deschisese dulăpiorul secret în care aruncase haina și geanta lui Basil Hallward. În cămin ardea un foc uriaș, iar el mai puse un buștean pe foc. Mirosul hainelor care ardeau mocnit și al genții din piele care luase foc era oribil. Fu nevoie de trei sferturi de oră ca să ardă totul. La sfârșit se simțea slăbit și cuprins de o stare de rău și, după ce aprinse niște lumânări aduse din Algeria, puse într-un vas mare de aramă perforată, se spală pe mâini și pe frunte cu un oțet răcoros, cu aromă de mosc.

Brusc, tresări. Ochiul îi deveni ciudat de luminoși și-și mușcă furios buza de jos. Între cele două ferestre se afla un dulap mare

florentin, făcut din abanos și incrustat cu fildeș și lapislazuli. Se uita la el de parcă era ceva care-l fascina și-i inspira teamă în același timp, ca și cum deținea ceva după care el tânjea și totuși îl umplea de dezgust. Respirația i se accelerează. Fu cuprins de o dorință nebunească. Aprinse o țigară și apoi o aruncă. Pleoapele îi căzură până când genele lungi și răsfărânte aproape că-i atinseră obrazul. Dar el continua să nu scape din ochi dulapul. Într-un târziu, se ridică de pe canapeaua pe care stătuse până atunci, se îndreptă către el și, după ce-l deschise, atinse un resort ascuns. Un sertar triumfiular ieși încet afară. Degetele i se îndreptară instinctiv către el, se cufundară înăuntru și apucară ceva. Era o cutie mică chinezească, lăcuită în negru și auriu prăfuit, lucrată meșteșugit, iar pe laterale avea drept model dungi curbe, iar franjurile ei din mătase erau împodobite cu cristale rotunde de care atârnau fire metalice. O deschise. Înăuntru se afla o pastă verde, cu luciu de ceară și cu un miros ciudat de greu și persistent.

Ezită preț de câteva momente, cu un zâmbet neobișnuit de inert pe chip. Apoi, tremurând, deși atmosfera din încăpere era încinsă, se îndreptă și se uită la ceas. Era douăsprezece fără douăzeci de minute. Puse cutia la loc, închizând ușile dulapului și intră în dormitor.

În timp ce miezul nopții răsuna cu bătăile sale de bronz răspândite în întuneric, Dorian Gray se îmbracă cu niște haine banale și-și înfășură un fular în jurul gâtului, strecurându-se încet afară din casă. Pe Bond Street găsi o trăsură cu un cal bun. O chemă și cu un glas slab îi spuse birjarului o adresă.

Omul dădu din cap dezaprobat.

— Este prea departe, mormăi el.

— Uite, ai aici o monedă de aur, spuse Dorian. O să mai primești una dacă mergi repede.

— În regulă, sir, răspunse omul, vom ajunge într-o oră, și, după ce-și primi banii, întoarse calul și mână repede spre fluviu.

XVI

ÎNCEPU SĂ CADĂ O PLOAIE RECE ȘI FELINARELE aburite de pe stradă arătau înspăimântătoare în aerul cețos și umed. Cârciumile tocmai se închideau și siluete neclare de bărbați și femei se adunau în grupuri răzlețe pe lângă uși. Din unele bodegi se auzea un râs oribil. În altele, bețivii se certau și țipau.

Cufundat în trăsură, cu pălăria trasă peste ochi, Dorian Gray urmări nepăsător rușinea sordidă a marelui oraș și, din când în când, își repeta în sine a sa cuvintele pe care lordul Henry i le spusese în prima zi când se întâlniseră: „Să vindeci sufletul prin intermediul simțurilor și simțurile prin intermediul sufletului”. Da, acesta era secretul. Încercase adesea și-l va încerca din nou acum. Existau bodegi unde se fuma opiu, acolo unde puteai cumpăra uitarea, taverna îngrozitoare unde amintirea vechilor păcate putea fi distrusă prin nebunia păcatelor noi.

Luna atârna pe cer ca un craniu galben. Din când în când, câte un nor uriaș, diform își întindea un braț lung peste ea și o ascundea. Felinarele începeau să se împutineze, iar străzile deveneau din ce în ce mai înguste și mai întunecoase. Birjarul se rătăci și fu nevoit să se întoarcă o jumătate de milă. Calul era învăluit de aburi în timp ce călca zgomotos prin băltoace. Ferestrele laterale ale trăsorii erau acoperite de o ceață cenușie și lănoasă.

„Să vindeci sufletul prin intermediul simțurilor și simțurile prin intermediul sufletului!” Cum îi sunau cuvintele acelea în urechi! Sufletul său era bolnav de moarte, cu siguranță. Era oare adevărat că simțurile îl puteau vindeca? Fusesse vărsat sânge nevinovat. Cum anume se putea ispăși asta? Vai! Pentru această faptă nu exista ispășire, dar, deși iertarea era imposibilă, totuși uitarea era posibilă, iar el era hotărât să uite, să-și calce amintirile în picioare, să le zdrobească, așa cum ai zdrobi o viperă care te-a mușcat. Într-adevăr, cu ce drept îi vorbise Basil așa cum îi vorbise? Cine îi dăduse lui dreptul să îi judece pe ceilalți? Spusese niște lucruri groaznice, oribile, care nu puteau fi suportate.

Trăsura mergea mai departe cu greutate, din ce în ce mai încet, iar lui i se părea că încetinește cu fiecare pas. Ridică geamul și îi strigă birjarului să meargă mai repede. Începu să îl macine o dorință imperioasă de a fuma opiu. Gâtul îi ardea, iar mâinile delicate i se încheștau nervos una de cealaltă. Lovi calul nebunește cu bastonul. Birjarul râse și îl biciui și mai tare. Dorian râse drept răspuns, iar omul tăcu.

Drumul părea interminabil, iar străzile aida unei pânze negre țesute de un păianjen uriaș. Monotonia deveni de nesuportat și, pe măsură ce ceața se făcea tot mai groasă, Dorian începu să se teamă.

Apoi trecură pe lângă niște câmpuri singuratice unde se aflau cuptoarele de cărămizi. Ceața era mai subțire acolo, iar el putea vedea ciudatele cuptoare în formă de sticlă, cu limbile lor de foc portocalii, ca niște evantaie. Un câine lătră în timp ce treceau și, departe, în întuneric, un pescăruș rătăcit țipă. Calul se poticni într-un șanț, apoi sări într-o parte și o porni la galop.

După o vreme, părăsiră drumul de pământ, iar calul tropăia din nou pe străzile pavate. Majoritatea ferestrelor erau întunecate, dar din când în când umbre fantastice se profilau pe obloanele luminate. Le urmărea curios cum se mișcau ca niște marionete monstruoase și cum gesticulau ca niște făpturi vii. Le ura. În inima sa era o furie surdă. În timp ce treceau de colț, o femeie strigă ceva în direcția lor din dreptul unei uși și doi bărbați alergară după trăsură cam o sută de iarzi. Birjarul își năpusti biciul asupra lor. Se spune că pasiunea închide gândurile într-un cerc. Desigur, cu o încăpățănare cumplită, buzele mușcate ale lui Dorian Gray alcătuiau și realcătuiau acele cuvinte subtile care pomeneau despre suflet și despre simțuri, până când ajunse să descopere în ele expresia deplină a stării sale sufletești și care justificau, prin încuviințarea dată de forța intelectuală, patimi care, în lipsa unei astfel de justificări, tot ar fi continuat să îi domine caracterul. Dintr-o celulă într-alta a creierului se furișa un singur gând, iar dorința sălbatică de a trăi, cea mai teribilă dintre toate pornirile omenești, chema la viață fiecare nerv tremurător și fiecare fibră a

corpului. Urâtenia, care odată fusese pentru el ceva dezgustător, pentru că dezvăluia realitatea lucrurilor, îi deveni acum dragă tocmai din acest motiv. Urâtenia era singura realitate palpabilă. Certurile grosolane, tavernele dezgustătoare, violența brută a unei vieți dezorganizate, însăși ticăloșia hoților și a celor marginalizați erau acum mai vii, prin exercitarea intensei lor acțiuni asupra simțurilor, decât toate formele grațioase ale Artei sau decât umbrele visătoare ale Cântecului. De aceste lucruri avea el nevoie pentru a da uitării totul. În trei zile avea să fie liber.

Brusc, birjarul opri cu o smucitură în capătul unei ulițe umede. Dincolo de acoperișurile joase și hornurile zimțate ale unei întinderi nesfârșite de case, corăbiile își înălțau catargele negre. Ghirlande de ceață albicioasă pluteau ca niște pânze fantomatice peste curți.

— Pe undeva pe aici, sir, nu-i așa? întrebă răgușit birjarul prin geamul birjei.

Dorian tresări și aruncă o privire în jur.

— Aici e bine, răspunse el și, după ce coborî în grabă și-i plăti birjarului în plus, așa cum îi promisese, se îndreptă imediat în direcția cheiului. Ici și colo, câte un felinar lucea agățat de pupa unui uriaș vas de comerț. Lumina tremura și se răsfrângea în băltoace. O strălucire roșie venea dinspre un vas cu aburi, gata de pornire, care încărcă ultimii cărbuni. Pavajul vâscos arăta ca o haină de ploaie udă.

Dorian coti grăbit la stânga, aruncând priviri înapoi, din când în când, ca să vadă dacă nu era urmărit. După aproximativ șapte sau opt minute, ajunse la o casă mică, sărăcăcioasă, înghesuită între două fabrici impunătoare. La una dintre ferestrele de la etaj se afla un felinar. Se opri și bătu într-un fel anumit.

După puțin timp, auzi pași în hol și sunetul lanțului care se trăgea. Ușa se deschise încet, iar el intră înăuntru fără să-i spună nici un cuvânt siluetei îndesate și diforme care se ghemui în umbră pentru a-l lăsa să treacă. La capătul holului era agățată o perdea de culoare verde, zdrențuită, care se legăna și se clătina în bătaia vântului ce intrase odată cu el din stradă. O dădu deoparte și intră

într-o cameră prelungă și joasă, care arăta ca și cum odinioară fusese un salon de dans de mîna a doua. De-a lungul pereților erau înșirate becuri cu gaz a căror lumină pătrunzătoare și strălucitoare se reflecta șters și distorsionat în oglinzile din fața lor, pătate de muște. În spatele lor se aflau apărători din tablă unsuroasă care formau niște discuri de lumină tremurătoare. Podeaua era acoperită cu un rumeguș de culoarea ocrului, transformat ici și colo în noroi și acoperit de pete negre de băutură vărsată pe jos. Niște malaiezi stăteau ghemuiți lângă o sobă mică, cu cărbuni, jucându-se cu niște jetoane de os și arătându-și dinții albi în timp ce pălăvrăgeau. Într-un colț, cu capul îngropat în mâini, un marinar zăcea lungit peste o masă, iar lângă tejgheaua vopsită în culori țipătoare și întinsă de-a lungul unui perete întreg ședeau două femei cu ochii duși în fundul capului, care-și râdeau de un bătrân ce-și ștergea mânecile hainei cu o expresie de dezgust.

— Crede că umblă furnici roșii pe el, rîse una dintre ele, în timp ce Dorian trecea prin dreptul ei. Omul o privi îngrozit și începu să scâncească.

În capătul camerei se afla o scară îngustă care ducea într-o încăpere întunecoasă. În timp ce Dorian grăbea pașii și urca pe cele trei trepte subrede, fu învăluit de mirosul pătrunzător de opiu. Trase adânc aer în piept, iar nările îi fremătară de plăcere. Când intră, un tânăr cu părul bălai, mătăsos, care stătea aplecat peste o lampă, aprinzându-și o pipă lungă și subțire, privi în sus către el și dădu din cap șovăielnic:

— Tu, aici, Adrian? mormăi Dorian.

— Unde altundeva să fiu? răspunse acesta, nepăsător. Nimeni nu vrea să mai schimbe o vorbă cu mine.

— Credeam că ai plecat din Anglia.

— Darlington nu are de gând să întreprindă nimic. În sfârșit, fratele meu mi-a plătit factura. Nici George nu mai vorbește cu mine... Nu-mi pasă, adăugă el, cu un suspin. Atâta vreme cât am asta, nu am nevoie de prieteni. Cred că am avut parte de prea mulți prieteni.

Dorian se încruntă și privi în jur la trupurile grotești care zăceau stinse în niște poziții ciudate, pe saltele zdrențuite. Membrele chiruite, gurile căscate, ochii cu privirea ațintită, lipsită de strălucire, fascinau. Știa în ce paradisuri stranii se chinuiau și ce iaduri atunecate le dezvăluiau secretele unor bucurii proaspete. Le era mult mai bine decât lui. Gândurile lui erau otrăvite. Amintirea, idoma unei maladii oribile, îi sfărteca sufletul. Din când în când, vădea că vede cum ochii lui Basil Hallward îl privesc. Totuși, mțea că nu putea rămâne acolo. Prezența lui Adrian Singleton tulbura. Voia să fie într-un loc unde nimeni să nu știe cine este. Voia să scape de sine însuși.

— Mă duc în celălalt loc, spuse el, după o pauză.

— Pe chei?

— Da.

— Cu siguranță că nebuna e acolo. Acum nu o mai primesc ici.

Dorian ridică din umeri.

— Sunt sătul de femeile care te iubesc. Femeile care te urăsc sunt mult mai interesante. În afară de asta, și marfa e mai bună.

— E cam la fel.

— Mie îmi place mai mult acolo. Vino să bei și tu ceva. Eu trebuie să beau ceva.

— Nu vreau să beau nimic, murmură tânărul.

— Atunci, lasă.

Adrian Singleton se ridică plictisit și-l urmă pe Dorian Gray până la bar. Un mulatru cu un turban zdrențaros și un pardesiu răcăcios, le rânji hidos, în semn de salut, în timp ce le întindea sticlă de coniac și două pahare. Femeile se apropiară rușinate și începură să le vorbească. Dorian se întoarse cu spatele la ele și-i spuse ceva cu glas scăzut lui Adrian Singleton.

Un zâmbet perfid, ca un pumnal malaiez, se întinse pe chipul neia dintre femei.

— Tare mândri mai suntem în seara asta, rânji ea.

— Pentru numele lui Dumnezeu, nu vorbi cu mine, exclamă Dorian, bătând cu piciorul în podea. Ce vrei? Bani? Uite, ia de-aici. Nu-mi mai vorbești niciodată.

Două scântei roșii sclipiră pentru o clipă în ochii tulburi ai femeii, apoi se stinseră, lăsându-i la fel de șterși și lucioși. Ea-și scutură capul și înhăță monezile de pe tejghea cu degete lacome. Tovarășa ei o urmărea cu invidie.

— N-are rost, suspină Adrian Singleton. Nu vreau să mă întorc. Ce mai contează? Sunt foarte fericit aici.

— Ai să-mi scrii dacă ai nevoie de ceva, nu-i așa? spuse Dorian, după o pauză.

— Poate.

— Atunci, noapte bună.

— Noapte bună, răspunse tânărul, urcând treptele și ștergându-și gura uscată cu o batistă.

Dorian se îndreptă către ușă cu o expresie de durere întipărită pe chip. În timp ce dădea la o parte perdeaua, un râs hidos izbucni de pe buzele vopsite ale femeii care-i luase banii.

— Uite că pleacă și ăsta care face afaceri cu necuratul! spuse ea printre sughițuri, cu o voce aspră.

— Du-te dracului! răspunse Dorian, nu-mi mai spune așa.

Femeia pocni din degete.

— Ehei, îți place să ți se spună Făt-Frumos, așa-i? strigă ea în urma lui.

Marinarul cel adormit sări în picioare în timp ce femeia spunea aceste cuvinte și privi cu sălbăticie în jur. Sunetul ușii din hol, care tocmai se închidea, îi atrase atenția. Se repezi afară de parcă urmărea pe cineva.

Dorian Gray mergea grăbit pe chei prin ploaia care se cernea ca prin sită. Întâlnirea sa cu Adrian Singleton îl impresionase în mod ciudat și se întreba dacă distrugerea acelei vieți tinere ar fi putut fi pusă pe seama lui, așa cum îi spusese Basil Hallward, insultându-l cu o asemenea mojicie. Își mușcă buza și, preț de câteva secunde, ochii i se întristară. Dar, la urma urmelor, ce mai conta pentru el? Viața era prea scurtă ca să mai poarte povara greșelilor altuia pe umerii săi. Fiecare își trăia viața așa cum credea și plătea prețul pentru felul în care o trăiește. Singurul păcat era că trebuia să plătești atât de des pentru o singură greșală. Într-adevăr,

trebuia să plătești încontinuu. În socotelile lui cu oamenii, destitul nu-și încheia niciodată contul.

Există momente, ne spun psihologii, când pasiunea pentru păcat, sau pentru ceea ce lumea numește păcat, acaparează într-atât de mult firea cuiva, încât fiecare fibră a trupului, precum și fiecare celulă din creier pare copleșită de acele porniri înfricoșătoare. Bărbații și femeile își pierd în aceste clipe libertatea de voință. Ei se îndreaptă către scopul lor groaznic, precum se mișcă o mașinărie. Alegerea nu le mai aparține, iar conștiința este fie ucisă, sau, dacă mai supraviețuiește cât de puțin, nu o face decât pentru a da fascinație răzvrătirii și farmec nesupunerii. Căci toate păcatele, după cum teologii nu obosesc niciodată să ne reamintească, sunt păcate ale nesupunerii. Când acel spirit superior, acel luceafăr de ziuă, al răului, a căzut din rai, a căzut precum un răzvrătit.

Împietrit, concentrat asupra răului, cu o minte tulbure și cu sufletul însetat de răzvrătire, Dorian Gray mergea grabnic mai departe, dar în timp ce cotea brusc într-un gang întunecos, pe care-l folosea adesea drept scurtătură către locul acela rău famat spre care se îndrepta, se simți deodată apucat de la spate și, înaintea de a avea răgazul necesar să se apere, fu împins într-un perete de către o mână brutală, care-l apucă de gât.

Se zbătu nebunește să-și salveze viața și, cu un efort teribil, se eliberă din strânsoarea degetelor încheștate. Într-o clipă auzi clicul unui revolver și văzu scânteierea butoiașului armei lucioase îndreptată către tâmpla sa și silueta întunecată a unui bărbat scund, îndesat, care-l privea.

— Ce vrei? găfâi el.

— Taci, spuse bărbatul. Dacă te miști, te împușc.

— Ești nebun. Cu ce ți-am greșit?

— Ai distrus viața Sibylei Vane, veni răspunsul, iar Sibyl Vane era sora mea. S-a sinucis. Știu asta. A murit din cauza ta. Am jurat să te ucid drept răzbunare. Ani de zile te-am căutat. Nu am avut nici un indiciu, nici o urmă. Cei doi oameni care te-ar fi putut descrie erau morți. Nu știam nimic altceva despre tine decât

numele de alint. L-am auzit în seara asta din întâmplare. Încearcă să capeși de la Dumnezeu iertarea păcatelor, căci în seara asta vei muri.

Dorian Gray încremeni de frică.

— N-am cunoscut-o niciodată, se bâlbâi el. Nu am auzit niciodată de ea. Ești nebun.

— Mai bine ți-ai mărturisii păcatul, căci, tot așa de sigur cum mă cheamă pe mine James Vane, tu vei muri.

Urmă un moment de groază. Dorian nu știa ce să facă sau să spună.

— În genunchi! răcni bărbatul. Îți dau un minut ca să te rogi la Dumnezeu — nu mai mult. În seara asta mă imbarc pentru India și mai întâi trebuie să-mi termin treaba asta. Un minut. Atâta tot.

Măinile lui Dorian căzură neputincioase de-a lungul trupului. Paralizat de groază, nu știa ce să facă. Brusc, o speranță nebu-nească i se strecură în minte.

— Oprește-te! strigă el. Cât timp este de când a murit sora ta? Repede, spune-mi.

— Optsprezece ani, spuse omul. De ce mă întrebi? Ce mai contează anii?

— Optsprezece ani, răsă Dorian Gray, cu o undă de triumf în glas. Optsprezece ani! Du-mă sub felinar și privește-mi chipul!

James Vane ezită o clipă, neînțelegând ce voia să spună. Apoi îl apucă pe Dorian Gray și-l trase afară din gang.

Oricât de neclară și tremurătoare era lumina felinarului clătinat de vânt, totuși îl ajută să-i arate greșeala enormă pe care se părea că o făcuse, căci chipul bărbatului pe care îl căutase ca să-l ucidă avea toată prospețimea adolescentină, toată puritatea neprihănită a tinereții. Părea ceva mai în vârstă decât un băiat care împlinise douăzeci de primăveri. Ceva mai vârstă, dacă n-o fi fost cumva mai în vârstă decât fusese sora lui atunci când își luaseră rămas-bun cu atât de mulți ani în urmă. Era clar că nu acesta era omul care-i distrusese viața surorii sale.

Slăbi strânsoarea și se dădu înapoi.

— Doamne Dumnezeu! strigă el, aş fi fost în stare să te ucid! Dorian Gray trase adânc aer în piept.

— Ai fost cât pe-aci să comiţi o crimă groaznică, omule, spuse el privindu-l cu seriozitate. Să-ţi fie de învăţătură şi altădată să nu-ţi mai iei dreptatea în mâini.

— Iertaţi-mă, sir, murmură James Vane. M-am înşelat. Un cuvânt pe care l-am prins din zbor aruncat la întâmplare în vizuina aceea blestemată, m-a îndreptat pe o cale greşită.

— Mai bine te-ai duce acasă şi ai arunca pistolul, altfel ai să dai de necaz, spuse Dorian, răsucindu-se pe călcâie şi luând-o agale în josul străzii.

James Vane stătea îngrozit pe trotuar. Tremura din cap până-n picioare. După o vreme, o umbră întunecată, care se strecura pe lângă pereţii umezi, ieşi la lumină şi se apropie de el cu paşi furişaţi. Simţi o mână care i se aşeză pe braţ şi privi în jur speriat. Era una din femeile care stăteau şi beau la bar.

— De ce nu l-ai ucis? şuieră ea, apropiindu-şi chipul jalnic de al lui. Ştii că-l urmăreai când ai dat buzna afară din Daly. Prostule! Ar fi trebuit să-l omori. Are o grămadă de bani şi e un om cât se poate de vicios.

— Nu e omul pe care îl caut eu, veni răspunsul, şi nu vreau banii nimănui. Îi vreau viaţa. Omul a cărui viaţă o vreau trebuie să aibă aproape patruzeci de ani acum. Acesta e puţin mai în vârstă decât un adolescent. Mulţumesc lui Dumnezeu că nu mi-am pătat mâinile cu sângele lui.

Femeia izbucni într-un râs amar.

— Puţin mai în vârstă decât un adolescent, rânji ea. Vai, omule, păi sunt aproape optsprezece ani de când Făt-Frumos m-a făcut ceea ce sunt azi.

— Minţi! strigă James Vane.

Femeia ridică mâinile spre cer.

— Pe Dumnezeu, îţi jur că spun adevărul, exclamă ea.

— Pe Dumnezeu?

— Să mă bată Dumnezeu dacă nu-i aşa. E cel mai depravat dintre toţi cei care vin aici. Se spune că s-ar fi vândut

necuratului pentru un chip frumos. Sunt aproape optsprezece ani de când l-am cunoscut. Nu s-a schimbat prea mult de-atunci. Dar eu, da, adăugă ea, cu o căutătură răutăcioasă.

— Juri că așa e?

— Jur, se auzi un ecou răgușit din gura ei ștearsă. Dar nu mă trăda în fața lui, scânci ea. Mă tem de el. Dă-mi și mie niscaiva bani ca să am unde dormi la noapte.

James plecă de lângă ea înjurând și se repezi până la colțul străzii, dar Dorian Gray dispăruse. Când privi înapoi, și femeia dispăruse.

XVII

O SĂPTAMÂNĂ MAI TÂRZIU, DORIAN GRAY se afla în sera de la Selby Royal și discuta cu frumoasa ducesă de Monmouth care, împreună cu soțul ei, un bărbat cu înfățișare cam năruită, în jur de șaizeci de ani, se afla printre invitații săi. Era ora ceaiului și lumina blândă a lămpii mari, îmbrăcată în dantelă și așezată în mijlocul mesei, scânteia pe vesela delicată de porțelan, incrustată cu argint. Măinile ei albe se mișcau grațios printre cupe, iar buzele pline și roșii zâmbeau la cuvintele pe care Dorian i le șoptise la ureche. Lordul Henry stătea răsturnat pe un scaun de răchită îmbrăcat în mătase și-i privea. Pe un divan de culoarea piersicii ședea *lady* Narborough prefăcându-se că-l ascultă pe duce cum descrie ultimul gândac brazilian pe care-l adăugase la colecția sa. Trei tineri în smochinguri foarte îngrijite întindeau prăjiturile pentru ceai vreunei femei. Grupul de invitați era alcătuit din douăsprezece persoane și mai erau așteptați și alții să sosească a doua zi.

— Despre ce discutați? întrebă lordul Henry, îndreptându-se către masă și lăsându-și ceașca jos. Sper că Dorian ți-a povestit despre planul meu de a reboteza toate lucrurile, Gladys. Este o idee minunată.

— Dar eu nu vreau să fiu rebotezată, Harry, reluă ducesa privind în sus la el cu ochii ei minunați. Sunt foarte mulțumită de numele meu și sunt sigură că domnul Gray este mulțumit de al său.

— Draga mea Gladys, nu aş schimba nici unul dintre aceste două nume pentru nimic în lume. Amândouă sunt perfecte. Mă gândeam doar la flori. Ieri am tăiat o orhidee, ca s-o pun la butonieră. Avea un colorit minunat, la fel de ispititor ca și cele șapte păcate capitale. Într-un moment de nechibzuință, l-am întrebat pe unul dintre grădinari cum se numește. Mi-a răspuns că este un specimen deosebit de *Robinsoniana*, sau ceva asemănător și îngrozitor. Este tristul adevăr, căci ne-am pierdut abilitatea de a da nume frumoase lucrurilor. Numele sunt totul. Eu nu mă cert niciodată cu nimeni în privința faptelor. Nu mă cert decât în privința cuvintelor. Acesta este motivul pentru care urăsc realismul vulgar din literatură. Cel care îi spune unei lopeți „lopată” ar trebui să fie silit să folosească una. Este singurul lucru care i se potrivește.

— Atunci, ție cum ar trebui să-ți spunem, Harry? întreabă ea.

— Numele lui este Prințul Paradox, spuse Dorian.

— Îl recunosc într-o clipită, exclamă ducesa.

— Nici nu vreau să aud așa ceva, răsé lordul Henry, cufundându-se într-un scaun. Nu ai cum să scapi de etichetă! Refuz titlul.

— Cei de sânge regal nu pot abdica, veni avertizarea de pe buzele frumoase ale ducesei.

— Deci, atunci vrei să-mi apăr tronul?

— Da.

— Eu proclam adevărurile de mâine.

— Prefer greșelile de astăzi, răspunse ea.

— Mă dezarmezi, Gladys, exclamă el, înțelegând că ducesa se încăpățâna să-și susțină ideile.

— De scutul tău, Harry, nu de lance.

— Niciodată nu pornesc la luptă contra frumuseții, răspunse el, fluturându-și mâna.

— Asta e greșeala ta, Harry, crede-mă. Prețuiești frumusețea mult prea mult.

— Cum poți spune asta? Recunosc că sunt de părere că este mai bine să fii frumos decât cumsecade. Dar, pe de altă parte, nimeni nu este mai dispus decât mine să recunoască faptul că este mai bine să fii cumsecade decât urât.

— Urâtenia este unul dintre cele șapte păcate capitale, atunci? Întrebă ducesa. Cum rămâne cu comparația ta privitoare la orhidee?

— Urâtenia este una dintre cele șapte virtuți capitale, Gladys. Tu, ca un *tory* consecvent, nu trebuie să le subestimezi. Berea, Biblia și cele șapte virtuți capitale au făcut din Anglia noastră ceea ce este.

— Deci, nu-ți place țara ta? Întrebă ducesa.

— Trăiesc aici.

— Ca să o critici mai abitir.

— Crezi că ar trebui să-mi însușesc verdictul Europei în privința Angliei? Întrebă lordul, interesat.

— Ce spun despre noi?

— Că Tartuffe¹ a emigrat în Anglia și și-a deschis un magazin.

— Asta e concluzia ta, Harry?

— Ți-o cedez.

— N-am ce face cu ea. Este prea adevărată.

— Nu trebuie să te temi. Concetățenii noștri nu recunosc niciodată o descriere.

— Sunt oameni practici.

— Sunt mai mult vicleni decât practici. Când ajung să încheie bilanțul, compensează stupiditatea prin avere și viciul prin ipocrizie.

— Cu toate astea, am realizat lucruri mărețe.

— Lucrurile mărețe au fost aruncate asupra noastră, Gladys.

— Le-am purtat povara.

— Numai până la Bursa de Acțiuni.

¹ Personajul principal din piesa cu același nume a lui Molière; simbolul ipocriziei.

Ducesa dădu din cap dezaprobat.

— Eu cred în nația noastră, exclamă ea.

— Reprezintă supraviețuirea celor îndrăzneți.

— Progresele sunt de necontestat, totuși.

— Decadența mă fascinează mai mult.

— Ce spui despre Artă? Întrebă ducesa.

— Este o maladie.

— Iubirea?

— O iluzie.

— Religia?

— Un substitut la modă pentru Credință.

— Ești un sceptic.

— Deloc! Scepticismul este începutul credinței.

— Atunci ce ești?

— Să definesci înseamnă să impui o limită.

— Dă-mi un indiciu.

— Firele scapă din gherghef. Te-ai rătăci în labirint.

— Mă zăpăcești. Haide să vorbim despre altcineva.

— Gazda noastră este un subiect minunat de discuție. Cu ani în urmă a fost rebotezat Făt-Frumos.

— Vai! Nu-mi aduce aminte, exclamă Dorian Gray.

— Gazda noastră este cam nesuferită astă-seară, răspunse ducesa, îmbujorându-se. Cred că este de părere că Monmouth s-a căsătorit cu mine dintr-un principiu pur științific, considerându-mă cel mai frumos specimen al unui fluture modern pe care-l putea găsi.

— Ei bine, sper să nu te prindă cu ace în insectar, ducesă, râse Dorian.

— Vai! Camerista mea o face mereu, domnule Gray, când e supărată pe mine.

— Și de ce anume se supără pe dumneata, ducesă?

— Din cele mai mărunte motive, domnule Gray, te asigur. De obicei, pentru că vin la ora nouă fără zece minute și-i spun că trebuie să fiu gata îmbrăcată până la opt și jumătate.

— Ce scandalos! Ar trebui să o concediezi.

— Nu îndrăznesc, domnule Gray. Știi, îmi creează modelele pălăriilor. O ții minte pe cea pe care am purtat-o la serata dată de *lady* Hilstone? Nu-ți mai aduci aminte, dar e drăguț din partea dumitale că te prefaci. Ei bine, a croit-o din nimic. Toate pălăriile bune sunt făcute din nimic.

— Ca și reputațiile nepătate, Gladys, o întrerupse lordul Henry. Orice succes reputat îți aduce dușmani. Ca să fii popular trebuie să fii mediocru.

— Nu în privința femeilor, spuse ducesa, scuturându-și capul, căci femeile conduc lumea. Te asigur că noi nu suportăm mediocritățile. Noi, femeile, așa cum se spune, iubim cu urechile, tot așa cum voi, bărbații, iubiți cu ochii, dacă se cheamă că iubiți.

— Mie mi se pare că nu facem altceva, murmură Dorian.

— Ah! Atunci înseamnă că niciodată nu iubești cu adevărat, domnule Gray, răspuse ducesa, cu o tristețe batjocoritoare.

— Scumpa mea Gladys! exclamă lordul Henry. Cum poți spune asta? Povestea de dragoste trăiește prin repetiție, iar repetiția transformă dorința într-un obiect de artă. În afară de asta, de fiecare dată când iubim este singura dată când iubim vreodată. Diversitatea obiectelor nu poate influența unicitatea pasiunii. Nu face altceva decât să o intensifice. În viață nu putem avea decât o singură mare experiență, iar secretul vieții este să reproducem acea experiență cât de des posibil.

— Chiar și atunci când suntem răniți de ea, Harry? întrebă ducesa după o pauză.

— Mai ales când suntem răniți de ea, răspuse lordul Henry.

Ducesa se întoarse și-l privi pe Dorian Gray cu o expresie ciudată în privire.

— Ce spui de asta, domnule Gray? se interesă ea.

Dorian Gray ezită o clipă. Apoi își dădu capul pe spate și râse.

— Întotdeauna sunt de acord cu Harry, ducesă.

— Chiar și atunci când greșește?

— Harry nu greșește niciodată, ducesă.

— Filosofia lui te face fericit?

— N-am căutat niciodată fericirea. Cine vrea fericire? Am căutat plăcerea.

— Și ai găsit-o, domnule Gray?

— Adesea. Mult prea des.

Ducesa oftă.

— Eu îmi caut liniștea, spuse ea, și dacă nu urc să mă îmbrac n-o să mai am parte de așa ceva în seara asta.

— Lasă-mă să-ți aduc niște orhidee, ducesă, strigă Dorian, sărind în picioare și îndreptându-se către seră.

— Cochetezi cu el într-o manieră destul de nepotrivită, i se adresează lordul Henry verișoarei sale. Mai bine ai avea grijă. Este o persoană foarte fascinantă.

— Dacă n-ar fi așa, lupta ar fi cu totul lipsită de farmec.

— Grecii luptă împotriva grecilor, deci?

— Eu sunt de partea troienilor. S-au luptat pentru o femeie.

— Dar au fost înfrânți.

— Există lucruri mai rele decât prizonieratul, răspunse ducesa.

— Mergi la galop cu frâul liber.

— Viteza înseamnă viață, veni *la riposte*¹.

— Am să scriu în jurnal în seara asta.

— Ce anume?

— Că un copil care s-a ars iubește focul.

— Nici măcar nu m-am ars. Aripile îmi sunt neatinse.

— Le folosești pentru orice, în afară de zbor.

— Curajul s-a mutat de la bărbați la femei. Este o nouă experiență pentru noi.

— Ai o rivală.

— Cine?

Harry râse.

— Lady Narborough, șopti el. Îl adoră de-a dreptul.

— Mă sperii. Farmecul Antichității este fatal pentru noi, care suntem romantici.

— Romantici! Posezi toate metodele științifice.

¹ Replica (fr.).

— Bărbații ne-au educat.

— Dar nu v-au și explicat.

— Descrie-ne pe toate ca pe o tagmă, veni răspunsul ei provocator.

— Sfînșii fără secrete.

Ea-l privi zâmbind.

— Cât de mult întârzie domnul Gray! spuse ducesa. Hai să mergem să-i dăm o mână de ajutor. Încă nu i-am spus ce culoare o să aibă rochia mea.

— Vai! Trebuie să-ți asortezi rochia cu florile lui, Gladys.

— Asta ar fi o capitulare prematură.

— Arta romantică începe cu punctul culminant.

— Trebuie să-mi rezerv o șansă de retragere.

— După modelul parților¹?

— Au găsit adăpost în deșert. Eu n-aș putea face asta.

— Femeile n-au întotdeauna de ales, răspunse el, dar nici nu-și termină bine fraza când din capătul serei se auzi un geamăt surd, urmat de sunetul înfundat al unui corp greu căzut la pământ. Toți tresăriră. Ducesa rămase neclintită, plină de groază. Cu teama citindu-i-se în privire, lordul Henry se repezi printre palmierii frunzoși și-l găsi pe Dorian Gray zăcând cu fața în jos pe podeaua de faianță, leșinat.

Fu dus numaidecât în salonul albastru și întins pe una din canapele. După o scurtă vreme își reveni în simțiri și privi în jur cu o expresie uimită.

— Ce s-a întâmplat? întrebă el. Vai! Îmi aduc aminte. Sunt în siguranță aici, Harry? întrebă el, după care începu să tremure.

— Dragul meu Dorian, răspunse lordul Henry, ai leșinat doar. Asta-i tot. Trebuie că te-ai obosit prea tare. Mai bine nu veni la cină. Am să-ți țin eu locul.

— Nu, trebuie să cobor, spuse Dorian, străduindu-se să se ridice în picioare. E mai bine să cobor. Nu trebuie să rămân singur.

¹ Parții se retrăgeau călărind cu fața spre coada calului și continuând să tragă cu arcul în urmăritori.

Se îndreptă către camera sa și se îmbracă. Dădu dovadă de o veselie cam nelalocul ei în timp ce stăteau la masă, dar din când în când un fior de groază îi străbătea trupul, atunci când își aducea aminte că, lipit de fereastra serei, ca o batistă albă, văzuse chipul lui James Vane, care-l urmărea.

XVIII

A DOUA ZI NU IEȘI DIN CASĂ ȘI ÎȘI PETRECU majoritatea timpului în camera sa, chinuit de o groază nebună că ar putea muri și totuși nepăsător față de viața însăși. Conștiința faptului că era vânat, încolțit, urmărit, începuse să pună stăpânire pe el. Dacă tapiseria se mișca puțin în bătaia vântului, tremura și el. Frunzele uscate, care erau bătute de vânt peste geamurile prinse în cercevele de plumb, îi păreau că sunt propriile sale hotărâri inutile și regrete chinuitoare. Când închise ochii, văzu din nou chipul marinarului privind înăuntru prin geamul aburit de ceață și groaza păru să-și lase din nou amprenta asupra inimii sale.

Dar poate că nu fusese decât imaginația lui, care chemase răzbunarea din negura nopții și-i adusese în fața ochilor formele hidoase ale pedepsei. Viața prezentă era un haos, dar imaginația se conducea după niște principii extrem de logice. Imaginația era cea care îndemnase remușcarea să se țină scai pe urmele păcatului. Imaginația era cea care făcuse ca fiecare crimă să-și nască odraslele monstruoase. În lumea obișnuită a faptelor, cei răi nu erau pedepsiți și nici cei buni nu erau recompensați. Succesul le revenea celor puternici, iar eșecul le era dat celor slabi. Asta era tot. În afară de asta, dacă vreun străin ar fi dat târcoale casei, ar fi fost văzut de către servitori sau de personalul de serviciu. Dacă s-ar fi descoperit urme de pași în straturile de flori, grădinarii i-ar fi spus. Da, nu era vorba decât de o simplă închipuire. Fratele Sibylei Vane nu se întorsese ca să-l ucidă. Plecase departe cu vasul său și naufragiase pe cine știe ce mare înghețată. Din

partea lui, în orice caz, nu avea de ce se teme. Oricum, bărbatul acela nu ştia cine este el şi nici nu putea să ştie. Masca tinereţii îl salvase.

Şi totuşi, dacă nu fusese altceva decât o iluzie, cât de groaznic era gândul că adâncurile conştiinţei puteau da naştere la asemenea teribile fantasme, iar ele să prindă formă şi să se perinde prin faţa ochilor săi! Ce fel de viaţă ar fi asta pe care o ducea el, dacă zi şi noapte fantasmele crimei sale urmau să-l privească din unghere tăcute, îl batjocoreau din locuri tainice, îi şopteau la ureche, în vreme ce el stătea la ospăţ, şi-l trezeau din somn cu degete de gheaţă! În timp ce gândul acestea i se strecura în minte, se îngălbeni de spaimă, iar aerul i se păru că se făcuse brusc mai rece. Vai! În ce moment de cruntă nebunie ajunsese să-şi ucidă prietenul! Cât de înspăimântătoare era simpla amintire a acelei scene! Revăzu totul. Fiecare detaliu hidos îi reveni în minte cu o groază şi mai mare. Din peştera întunecată a Timpului, se ridica imaginea păcatului său, groaznică şi înveşmântată în haine roşii. Când lordul Harry îşi făcu apariţia la ora şase, îl găsi pe Dorian plângând aidoma unei persoane a cărei inimă era gata să se frângă.

Abia în a treia zi se încumetă să iasă din casă. Plutea ceva în aerul clar, înmiresmat cu aromă de brad, din acea dimineaţă de iarnă, ceva care părea să-i readucă veselia şi pasiunea de a trăi. Dar nu numai condiţiile atmosferei înconjurătoare cauzaseră acea schimbare. Propria sa fire se revoltase împotriva stării exagerate de angoasă care încercase să-i distrugă şi să-i nimicească acel calm perfect. În privinţa temperamentelor subtile şi delicat alcătuite, lucrurile stau întotdeauna aşa. Pasiunile lor puternice, ori strivesc, ori se înclină. Fie îl ucid pe om, fie mor ele însele. Tristeţile superficiale şi iubirile superficiale merg mai departe. Iubirile şi tristeţile care sunt măreţe sunt distruse prin propria lor plenitudine. În afară de asta, Dorian se convinsese singur că fusese victima unei imaginaţii lovite de groază, iar acum privea în urmă la temerile sale cu oarecare milă şi, nu mai puţin, cu dispreţ.

După micul dejun se plimbă cu ducesa timp de o oră în grădină și apoi traversează parcul pentru a se alătura partidei de vânătoare. Bruma sfărâmicioasă se întindea ca o perdea de sare peste iarbă. Cerul părea o cupă de metal albastru, răsucită cu gura în jos. O peliculă subțire de gheață se întindea peste marginea lacului acoperit de trestii, cu suprafața lină.

La colțul pădurii de pini îl zări pe sir Geoffrey Clouston, fratele ducesei, scoțând din armă două cartușe trase. Dorian sări din trăsură și, după ce-i spuse vizitiului să întoarcă la conac, își croi drum către musafirul său prin ferigile uscate și tufișurile aspre.

— Ai avut succes, Geoffrey? întrebă Dorian.

— Nu prea, Dorian. Cred că majoritatea păsărilor s-au îndreptat înspre câmp. Sper să fie mai bine către prânz, când ne vom îndrepta spre un teren nou.

Dorian mergea agale lângă el. Aerul puternic și înmiresmat, luminile maronii și roșii care sclipeau în pădure, strigătele aspre ale gonacilor care răsunau din când în când și zgomotul ascuțit al puștilor îl fascinau și-l umpleau de un sentiment de încântătoare libertate. Era dominat de nepăsarea adusă de fericire, de senina indiferență adusă de bucurie.

Brusc, dintr-o moviliță de iarbă uscată, la câțiva metri în fața lor, țâșni un iepure, cu urechile cu vârf negru, ciulite, azvârlindu-și picioarele lungi din spate în salturi mari. Se îndrepta grăbit către un tufiș de anini. Sir Geoffrey puse pușca la umăr, dar grația cu care se mișca animalul avea ceva anume care-l fermecă în mod ciudat pe Dorian și-l făcu să strige de îndată:

— Nu-l împușca, Geoffrey. Lasă-l în pace.

— Ce prostie, Dorian! râse tovarășul său și în timp ce iepurele sări în tufiș trase. Se auziră două țipete deodată, țipătul unui iepure rănit, care este îngrozitor, și strigătul unui om în agonie, care este și mai rău.

— Dumnezeule! Am rănit un gonaci! exclamă Sir Geoffrey. Ce dobitoc să stea în bătaia puștii! Nu mai trageți! strigă el cât îl țineau puterile. Un om e rănit.

Șeful hăitașilor veni în goană cu un băț în mână.

— Unde e, sir? Unde e? strigă acesta. În același timp focul încetă.

— Aici, răspunse sir Geoffrey, supărat, îndreptându-se grabnic către tufiș. De ce nu-ți ții oamenii deoparte? Mi-ai stricat partida de vânătoare pe ziua de azi.

Dorian îi urmărea în timp ce se avântau către tufișul de anini, dând la o parte ramurile subțiri și crengile plecate ale pâlcului de arbuști. După câteva clipe, ieșiră târând trupul afară, la lumina soarelui. Dorian întoarse capul îngrozit. I se părea că ghinionul îl urmărea oriunde se ducea. Îl auzi pe sir Geoffrey întrebând dacă omul chiar murise și răspunsul afirmativ al șefului gonacilor. I se părea că pădurea se animase brusc de chipurile oamenilor. Putea auzi tropăitul neconținut al pașilor și bâzâitul slab al vocilor. Un fazan mare cu pieptul arămiu ieși bătând din aripi dintre crengile de deasupra lui.

După câteva clipe, care lui i se părură, în starea de agitație în care se afla, că erau ore nesfârșite de agonie, simți o mână care i se așeză pe umăr. Tresări și privi în jur.

— Dorian, zise lordul Henry, e mai bine să le spun că oprim vânătoarea pe ziua de azi. Nu ar da bine să mai continuăm.

— Aș vrea să se oprească pentru totdeauna, Harry, răspunse Dorian cu amărăciune. Toată treaba asta este oribilă și crudă. Omul a...?

Nu putu să termine fraza.

— Mă tem că da, reluă lordul Henry. A primit toate gloanțele în piept. Probabil că a murit aproape pe loc. Vino, hai să mergem acasă.

Au mers unul lângă altul în direcția aleii, aproximativ cincizeci de iarzi, fără să-și vorbească. Apoi Dorian îl privi pe lordul Henry și spuse cu un oftat adânc:

— E un semn rău, Harry, un semn foarte rău.

— Ce anume? întrebă lordul Henry. O, incidentul acesta, bănuiesc. Dragul meu, n-ai ce-i face. A fost doar greșeala lui. De ce a stat în fața puștilor? Pe lângă asta, cu ce ne afectează pe noi? E foarte neplăcut pentru Geoffrey, asta-i adevărat. Nu-i

recomandabil să tragi în gonaci. Lumea va crede că nu ești decât un biet amator. Iar Geoffrey nu este, țineste foarte bine. Dar nu mai are nici un rost să discutăm despre asta.

Dorian scutură din cap.

— E un semn foarte rău, Harry. Mă simt de parcă ceva teribil se va întâmpla unora dintre noi. Poate că mie, adăugă el, trecându-și mâna peste ochi, cu un gest de durere.

Bărbatul mai în vârstă răsă.

— Singurul lucru îngrozitor pe lume este *ennui*, Dorian. Acesta este singurul păcat pentru care nu există iertare. Dar noi avem puține șanse să suferim din această pricină, doar dacă indiviziiăștia nu vor continua să pălăvrăgească despre tema asta la cină. Trebuie să le spun că subiectul acesta este tabu. Cât despre semne rele, nu există așa ceva. Destinul nu ne trimite vestitori. Este mult prea înțelept sau mult prea crud pentru asta. Și-apoi, ce Dumnezeu ți se poate întâmpla, Dorian? Ai tot ce-și poate dori un om pe lumea asta. Nu există cineva căruia să nu-i placă să facă schimb de locuri cu tine.

— Nu există om pe lumea asta cu care eu să nu fiu încântat să fac schimb de locuri, Harry. Nu râde așa. Îți spun adevărul. Amărâtul acela de țaran care a murit a avut o soartă mai bună decât a mea. Nu mă înspăimântă moartea, ci venirea morții. Aripile ei monstruoase par să bată în aerul ca de plumb din jurul meu. Dumnezeule! Nu vezi un om care se mișcă în spatele copacilor, acolo, care mă urmărește, mă așteaptă?

Lordul Henry privi în direcția în care mâna tremurătoare și înmănușată îi arăta.

— Da, răspunse el, zâmbind. Îl văd pe grădinar cum te așteaptă. Bănuiesc că dorește să te întrebe ce fel de flori vrei să-ți pună pe masă în seara asta. Cât de absurd de nervos ești, dragul meu prieten! Trebuie să mergi și să consulți un doctor, când ne întoarcem în oraș.

Dorian râsuflă ușurat când îl văzu pe grădinar apropiindu-se. Omul își duse mâna la pălărie, se uită o clipă la lordul Henry

într-o manieră șovăielnică și apoi scoase o scrisoare pe care i-o înmână stăpânului său.

— Domnia Sa mi-a spus să aștept răspuns, murmură omul.

Dorian puse scrisoarea în buzunar.

— Spune-i Domniei Sale că vin, spuse el, cu răceală.

Omul se întoarse înspre casă.

— Cât de mult le place femeilor să facă lucruri periculoase! râse lordul Henry. Este una dintre calitățile pe care le posedă și pe care le admir cel mai mult. O femeie ar cocheta cu oricine pe lumea asta, atâta timp cât ceilalți o privesc.

— Cât de mult îți place să spui lucruri periculoase, Harry! În situația de față greșești amarnic. Îmi place ducesa foarte mult, dar nu o iubesc.

— Și ducesa te iubește foarte mult, dar te place mai puțin, așa că vă potriviți de minune.

— Ai început să bârfești, Harry, dar de data asta nu ai nici un motiv pentru bârfă.

— Motivul pentru orice bârfă este certitudinea unui act imoral, răspunse lordul Henry, aprinzându-și o țigară.

— Ai fi în stare să sacrifici pe oricine, Harry, de dragul unei ironii.

— Lumea se jertfește de bunăvoie, veni răspunsul.

— Aș vrea să pot iubi, exclamă Dorian Gray, cu o notă profundă de patos în glas. Dar se pare că mi-am pierdut pasiunea și am uitat de dorință. Sunt mult prea concentrat asupra propriei persoane. Propria mea personalitate a devenit o povară pentru mine. Vreau să evadesc, să plec, să uit. A fost o prostie din partea mea să vin aici. Cred că am să-i trimit o telegramă lui Harvey să-mi pregătească iahtul. Pe un iaht ești la adăpost.

— La adăpost de ce anume, Dorian? Tu ai o oarecare problemă. De ce nu-mi spui și mie despre ce este vorba? Știi că te-aș ajuta.

— Nu pot să-ți spun, Harry, răspunse Dorian, trist. Și aș putea spune că nu este decât o închipuire de-a mea. Acest accident nefericit m-a tulburat. Am un presentiment urât că ceva de genul ăsta mi s-ar putea întâmpla și mie.

— Ce prostie!

— Sper să fie, dar nu mă pot stăpâni să nu simt așa. A! Uite-o pe ducesă, arătând ca Artemis¹ într-o rochie făcută de comandă. După cum vezi, ne-am întors, ducesă.

— Am aflat totul, domnule Gray, răspunse ea. Bietul Geoffrey este teribil de supărat. Și se pare că tu l-ai rugat să nu împuște iepurele. Ce ciudat!

— Da, a fost foarte ciudat. Nu știu ce m-a făcut să spun asta. Vreun capriciu, bănuiesc. Părea cea mai drăgălașă dintre toate făpturile care există. Dar îmi pare rău că ți s-a povestit despre omul acela. Este un subiect dezgustător.

— Este un subiect supărător, se amestecă lordul Henry. Nu are nici cea mai mică valoare psihologică. Dacă Geoffrey ar fi făcut-o intenționat, cât de interesant ar fi fost! Aș vrea să cunosc pe cineva care a comis într-adevăr o crimă.

— Ce oribil, Harry! exclamă ducesa. Nu-i așa, domnule Gray? Harry, domnului Gray îi este iarăși rău. O să leșine.

Dorian făcu un efort să se stăpânească și zâmbi.

— N-am nimic, ducesă, murmură el, nervii mei sunt îngrozitor de înținși. Asta-i tot. Mă tem că am mers mult prea mult pe jos în dimineața asta. N-am auzit ce a spus Harry. Ceva foarte răutăcios? Trebuie să-mi spuneiți cu altă ocazie. Cred că ar trebui să merg și să mă întind. Mă scuzați.

Ajunseră în dreptul scărilor mari care duceau dinspre seră spre terasă. În timp ce ușa de sticlă se închise în urma lui Dorian, lordul Henry se întoarse spre ducesă cu o privire somnoroasă și o întrebă:

— Îl iubești chiar atât de mult?

Ducesa nu-i răspunse o vreme, ci rămase cu privirea ațintită asupra peisajului.

— Aș vrea să știu, spuse ea într-un târziu.

Lordul dădu din cap dezaprobat.

— Dacă-ai ști ar fi o fatalitate. Ceea ce te farmecă e nesiguranța. Văzute prin ceață, lucrurile par minunate.

¹ Zeița vânătorii în mitologia greacă.

— E posibil să te rătăcești prin ceață.

— Toate drumurile sfârșesc în același punct, scumpa mea Gladys.

— Și care e acela?

— Deziluzia.

— Așa mi-am făcut debutul în viață, suspină ea.

— La tine a apărut cu o coroană pe cap. M-am săturat de frunze de căpșun.

— Ți se potrivesc.

— Doar în public.

— Le-ai duce lipsa, spuse lordul Henry.

— N-am să mă despart nici măcar de o singură petală.

— Monmouth are urechi.

— Bătrânețea are auzul destul de slab.

— N-a fost niciodată gelos?

— Aș fi vrut să fie.

Lordul privi în jur de parcă ar fi căutat ceva anume.

— Ce cauți? se interesează ducesa.

— Butonul din vârful floretei, răspunse lordul. L-ai scăpat pe jos.

Ducesa râse.

— Încă mai am masca.

— Îți face ochii și mai minunați, veni răspunsul.

Ducesa râse din nou. Dinții ei străluceau ca niște semințe albe într-un fruct roșu purpuriu.

Sus, la etaj, închis în camera lui, Dorian Gray stătea întins pe o canapea, fiecare fibră din trup fiindu-i cuprinsă de teroare. Viața devenise brusc o povară mult prea oribilă ca s-o suporte. Moartea îngrozitoare a bietului hăitaș, împușcat în desiș ca un animal sălbatic, i se păruse că-i prefigurează propria moarte. Aproape că leșinase când auzise vorbele lordului Henry, aruncate la întâmplare, pe un ton de glumă cinică.

La ora cinci sună după valet și-i ordonă să-i împacheteze lucrurile, pentru că urma să plece cu expresul de noapte spre oraș, și

apoi să-i tragă trăsura la scară, la ora opt și jumătate. Era hotărât să nu mai petreacă nici o singură noapte la Selby Royal. Era un loc unde-l urmărise ghinionul. Moartea umbla pe acolo la lumina zilei. Iarba din pădure fusese pătată cu sânge.

Apoi îi scrisese un bilet lordului Henry, prin care-l anunța că merge în oraș să-și consulte medicul și-i cerea să facă pe gazda în locul său. În timp ce pune biletul în plic, se auzi o bătaie în ușă și valetul îl informă că șeful hăițașilor dorea să-l vadă. Dorian se încruntă și-și mușcă buza.

— Poștește-l înăuntru, mormăi el după câteva clipe de ezitare.

De îndată ce bărbatul intră, Dorian își scoase carnetul de cecuri dintr-un sertar și-l întinse pe masă.

— Presupun că ai venit în legătură cu nefericitul accident din dimineața asta, Thornton? întrebă el, luându-și un stilou.

— Da, *sir*, răspunse șeful hăițașilor.

— Bietul om era însurat? Avea o familie de întreținut? întrebă Dorian, arătând plictisit. Dacă-i așa, nu aș vrea să rămână nedespăgubiți și am să le trimit orice sumă de bani necesară.

— Nu știm cine este omul, *sir*. De aceea mi-am îngăduit să vin la dumneavoastră.

— Nu știți cine este? întrebă Dorian, nepăsător. Ce vrei să spui? Nu era unul dintre oamenii voștri?

— Nu, *sir*. Nu l-am mai văzut niciodată. Părea un marinar, *sir*.

Stiloul îi căzu din mână lui Dorian, iar el se simțea de parcă inima i s-ar fi oprit brusc.

— Marinar? strigă el. Ai spus marinar?

— Da, *sir*. Arăta de parcă ar fi fost marinar sau ceva de genul acesta, tatuat pe ambele brațe, lucruri de genul acesta.

— S-a găsit ceva asupra lui? întrebă Dorian, aplecându-se și privind-l pe omul din fața lui cu ochi speriați. Orice, care să-i fi dezvăluit identitatea?

— Niște bani, *sir*, nu mulți, și un revolver. Nu s-a găsit nici un fel de nume. Părea un om cumsecade, *sir*, dar destul de aspru ca înfățișare. Noi credem că era marinar.

Dorian sări în picioare. O speranță arzătoare îi flutură pe chip. Se agăță de ea nebunește.

— Unde este cadavrul? exclamă el. Repede! Trebuie să-l văd imediat.

— Este într-un staul gol de lângă magazine, *sir*. Oamenilor nu le place să aibă așa ceva în casă. Zic că un cadavru le aduce ghinion.

— La magazine! Mergi acolo de îndată și așteaptă-mă. Spune-i unui grăjdar să-mi aducă iapa. Ba nu. Lasă. Mă duc singur la grajduri. O să scutesc timp.

În mai puțin de un sfert de oră, Dorian Gray galopa de-a lungul întinsei alei cât de repede putea. Copacii păreau să alunece pe lângă el ca un șir de fantasme uriașe și de umbre sălbatice care se avântau în calea lui. O dată iapa luă o curbă bruscă în fața unui stâlp alb al porții și aproape că-l azvârli din șa. Îi dădu câteva lovituri de cravașă peste gât. Iapa tăia aerul întunecat ca o săgeată. Pietrele zburau în urma copitelor ei.

Într-un târziu ajunsese la magazine. Doi bărbați umblau prin curte. Dorian sări din șa și azvârli frâiele unuia dintre ei. În staulul cel mai îndepărtat strălucea o lumină. Ceva părea să-i spună că leșul se afla acolo, iar el dădu fuga până la ușă și puse mâna pe zăvor.

Acolo zăbovi o clipă, simțind că este gata să facă o descoperire care fie îi va schimba viața în bine, fie i-o va distruge. Apoi dădu ușa de perete și intra.

Pe o grămadă de saci, într-un colț întunecat, zăcea leșul unui bărbat îmbrăcat într-o cămașă aspră și o pereche de pantaloni albaștri. O batistă pătată îi fusese pusă pe chip. O lumânare ieftină, înfiptă într-o sticlă, pâlpâia lângă el.

Dorian Gray se cutremură. Simțea că mâna lui nu va putea da batista la o parte și-l chemă pe unul dintre slujbașii de la fermă să vină până la el.

— Ia-i batista de pe față. Vreau să-l văd, spuse el, apucând stâlpul ușii ca să se susțină.

După ce servitorul luă batista, Dorian făcu un pas înainte. Un strigăt de bucurie îi țâșni de pe buze. Omul care fusese împușcat în tufiș era James Vane.

Stătu acolo preț de câteva minute, privind cadavrul. În timp ce mergea înapoi spre casă, ochii îi erau plini de lacrimi, căci știa că este în siguranță.

XIX

— N-ARE NICI UN ROST SĂ-MI SPUI CĂ AI DE GÂND să fii decent, exclamă lordul Henry, cufundându-și degetele albe într-un vas roșu de aramă plin cu apă de trandafiri. Ești perfect așa cum ești. Te rog, nu te schimba.

Dorian Gray dădu din cap dezaprobat.

— Nu, Harry. Am făcut prea multe fapte cumplite în viața mea. Nu mai am de gând să fac vreuna. Am început să fac fapte bune de ieri.

— Unde ai fost ieri?

— La țară, Harry. Am stat singur la un mic han.

— Dragul meu băiat, spuse lordul Henry, zâmbind, oricine poate să fie cumsecade dacă stă la țară. Acolo nu există tentații. Acesta este motivul pentru care oamenii care locuiesc departe de oraș sunt absolut necivilizați. Civilizația nu este câtuși de puțin ușor de obținut. Există doar două modalități prin care o poți obține. Una este prin educație și cealaltă să fii corupt. Oamenii de la țară nu au ocazia de a obține nici una din ele, așa că stagnează.

— Educație și corupție, spuse Dorian, ca un ecou. Am cunoscut câte puțin din fiecare. Acum coexistența celor două noțiuni mi se pare groaznică. Fiindcă eu am un nou ideal, Harry. Am de gând să mă schimb. Cred că m-am și schimbat.

— Încă nu mi-ai spus ce faptă bună ai făcut. Sau ai spus cumva că ai făcut mai mult de una singură? Întrebă prietenul său în timp ce-și turna în farfurie o mică piramidă roșie formată din căpșuni pline de semințe și, cu ajutorul unei linguri perforate, în formă de scoică, presăra zahăr peste ele.

— Pot să-ți spun, Harry. Nu este o poveste pe care să o mai spun și altora. Am cruțat pe cineva. Sună cam trufaș, dar tu

înțelege ce vreau să spun. Era foarte frumoasă și semăna uluitor de mult cu Sibyl Vane. Cred că asta m-a atras în primul rând la ea. O ții minte pe Sibyl, nu? Ce mult timp pare de atunci! Ei bine, se înțelege că Hetty nu făcea parte din aceeași clasă socială ca noi. Era doar o fată de la țară. Dar am iubit-o cu adevărat. Sunt foarte sigur că am iubit-o. Pe tot parcursul lunii mai, o lună minunată pe care am petrecut-o împreună, mă duceam până acolo și o vedeam de două sau de trei ori pe săptămână. Ieri mi-a dat întâlnire într-o livadă micuță. Florile de măr îi cădeau în păr și râdea. Ne înțeleseserăm să fugim împreună în dimineața asta, în zori. Brusc m-am hotărât să o las la fel de gingașă, aidoma acelor flori de măr, așa cum o cunoscusem.

— Cred că noutatea emoției ți-a prilejuit un fior de o autentică plăcere, Dorian, îl întrerupse lordul Henry. Dar pot să termin eu idila aceea în locul tău. I-ai dat un sfat bun și apoi i-ai sfărâmat inima. Acesta a fost începutul schimbării tale.

— Harry, ești groaznic! Nu trebuie să mai spui lucrurile astea oribile. Inima lui Hetty nu este sfărâmată. Desigur că a plâns, și tot tacâmul, dar nu s-a acoperit de rușine. Poate să trăiască, asemenea Perditei¹ în grădina plină cu mentă și gălbenele.

— Și să suspine după un Florizel² necredincios, spuse lordul Henry, râzând, în timp ce se apleca pe scaun. Dragul meu Dorian, ai făcut dovada celor mai ciudate capricii copilărești. Crezi că fata se va mai mulțumi cu adevărat cu o persoană din tagma ei? Bănuiesc că într-o bună zi se va mărita cu un căruțaș necioplit sau vreun plugar amărât. Ei bine, faptul că te-a întâlnit pe tine și că te-a iubit o va învăța să-l disprețuiască pe soțul ei și va fi nefericită. Dintr-un punct de vedere moral, nu pot spune că apreciez prea mult faptul că ai renunțat la ea. Chiar și pentru început este jalnic. Pe lângă asta, de unde știi că Hetty nu plutește pe vreun înstelat iaz de moară, cu nuferi minunați în jurul ei, precum Ofelia?

— Nu pot îndura, Harry! Îți bați joc de tot și apoi insinuezi cele mai grozave tragedii. Acum îmi pare rău că ți-am povestit.

¹⁻² Cuplul de îndrăgostiți din *Poveste de iarnă* de Shakespeare.

Nu-mi pasă ce-mi vei spune. Știu că am avut dreptate să mă comport în felul în care am făcut-o. Biata Hetty! În timp ce treceam pe lângă fermă în dimineața asta, i-am văzut chipul dalb la fereastră, ca o floare de iasomie. Haide să nu mai vorbim despre asta și nu încerca să mă convingi că prima faptă bună pe care am făcut-o după ani de zile, prima dovadă de sacrificiu de sine de care am fost vreodată capabil, este de fapt un fel de păcat. Vreau să fiu mai bun. Voi fi mai bun. Spune-mi ceva despre tine. Ce se mai petrece în oraș? N-am mai trecut pe la club de zile întregi.

— Oamenii încă mai discută despre dispariția bietului Basil.

— Credeam că au obosit de subiectul acesta până acum, spuse Dorian, turnându-și niște vin și îngruntându-se ușor.

— Dragul meu băiat, doar nu sunt decât șase săptămâni de când se discută subiectul acesta, iar publicul englez este cu totul incapabil de efortul mental pe care-l presupune abordarea mai multor subiecte în mai puțin de trei luni. În ultima vreme au fost foarte norocoși, totuși. Au discutat de divorțul meu și de sinuciderea lui Alan Campbell. Acum, pe afiș este dispariția misterioasă a unui artist. Scotland Yard-ul este de părere că omul în pardesiu cenușiu care a plecat spre Paris, cu trenul de la miezul nopții, pe nouă noiembrie era bietul Basil, iar poliția franceză a declarat că Basil nu a sosit la Paris. Bănuiesc că peste aproximativ o săptămână ni se va spune că a fost văzut la San Francisco. Este ceva ciudat, dar despre toți cei care dispar se spune că au fost văzuți la San Francisco. Trebuie să fie un oraș încântător și are toate numerele de atracție ale lumii celeilalte.

— Tu ce crezi că s-a întâmplat cu Basil? întrebă Dorian, ridicându-și paharul cu vin de Burgundia în dreptul luminii și întrebându-se cum se putea să discute despre acea problemă atât de calm.

— N-am nici cea mai vagă idee. Dacă Basil vrea să se ascundă, nu e treaba mea. Dacă e mort, nu vreau să mă mai gândesc la el. Moartea e singurul lucru care mă înspăimântă. O urăsc.

— De ce? întrebă tânărul, plictisit.

— Pentru că, spuse lordul Henry, trecându-și peste nări zăbrelele aurite ale unei cutiuțe deschise cu arome, poți să treci cu bine de orice în ziua de azi, mai puțin de moarte. Moartea și vulgaritatea sunt singurele aspecte ale secolului al nouăsprezecelea pe care nu le poate explica nimeni. Haide să luăm cafeaua în salonul pentru muzică, Dorian. Trebuie să-mi cânti Chopin. Bărbatul cu care a fugit soția mea cânta Chopin minunat. Biata Victoria! Îmi plăcea tare mult. Casa pare pustie fără ea. Desigur că viața de om căsătorit devine un obicei, un nărav. Dar apoi începem să regretăm când ne pierdem acel obicei, chiar și când e vorba de năravuri. Poate că cel mai mult pe ele le regretăm. Constituie o parte atât de esențială a personalității omului.

Dorian nu-i răspunse, ci se ridică de la masă și, trecând în salonul vecin, se așază la pian și-și lăsă degetele să rătăcească peste fildeșul clapelor albe și negre. După ce se aduse cafeaua, se opri și, privindu-l pe lordul Henry, spuse:

— Harry, ți-a trecut vreodată prin minte că Basil a fost ucis? Lordul Henry căscă.

— Basil era foarte cunoscut și purta întotdeauna un ceas Waterbury. De ce să fi fost ucis? Nu era suficient de isteț ca să aibă dușmani. Desigur că era un geniu în pictură. Dar cineva poate picta ca Velázquez și, cu toate astea, poate fi o persoană extrem de ștearsă. Basil era cam șters. Nu mi-a trezit interesul decât o singură dată, și anume când mi-a spus, cu mulți ani în urmă, că te adora cu o pasiune nebună și că tu ești laitmotivul lucrărilor sale.

— Am ținut foarte mult la Basil, spuse Dorian, cu o notă de tristețe în glas. Dar nu se spune că a fost ucis?

— Da, unele ziare așa spun. Mie nu mi se pare câtuși de puțin o teorie probabilă. Știu că există locuri cumplite în Paris, dar Basil nu era genul de om care să le frecventeze. Nu avea nici o curiozitate. Acesta era principalul lui defect.

— Ce ai spune, Harry, dacă ți-aș spune că eu l-am ucis pe Basil? întrebă tânărul.

După ce termină de rostit întrebarea, Dorian îl urmări pe celălalt cu priviri iscoditoare.

— Aș spune, dragul meu, că încerci să treci drept un personaj care nu ți se potrivește. Toate crimele sunt vulgare, întocmai precum vulgaritatea este o crimă. Nu-ți stă în fire, Dorian, să comiți o crimă. Îmi pare rău dacă ți-am rănit orgoliul spunând asta, dar te asigur că este adevărat. Săvârșirea unei crime este exclusiv apanajul oamenilor de cea mai joasă speță. Nu-i învinuiesc câtuși de puțin. Îmi imaginez că pentru ei crima reprezintă ceea ce reprezintă arta pentru noi, doar o metodă de a face rost de senzații extraordinare.

— O metodă de a face rost de senzații? Atunci ești de părere că un om care a comis cândva o crimă ar putea să mai comită aceeași crimă din nou? Să nu-mi spui asta.

— O! Totul devine o plăcere dacă o faci prea des, exclamă lordul Henry, râzând. Acesta este unul dintre cele mai importante secrete ale vieții. Totuși, aș zice că o crimă este, fără îndoială, o greșeală. Oamenii nu trebuie să facă niciodată un gest despre care nu pot discuta după cină. Dar hai să-l lăsăm pe bietul Basil. Aș vrea să pot crede că a sfârșit într-un mod atât de romantic cum sugerezi tu; dar nu pot. Aș zice că a căzut în Sena dintr-un omnibuz și conductorul nu a făcut nimic ca să mușamalizeze lucrurile. Da, așa îmi închipui că a sfârșit. Acum mi-l imaginez întins pe spate sub apele acelea verzui, întunecate, cu barjele greoaie plutind peste el și buruieni lungi agățându-i-se în păr. Știi, nu cred că ar mai fi făcut multe lucrări de valoare. În ultimii zece ani, pictura lui își pierduse din valoare foarte mult.

Dorian oftă îndelung, iar lordul Henry se plimba în sus și-n jos prin cameră și începu să mângâie pe cap un papagal ciudat de Java, o pasăre mare cu penajul cenușiu, cu coada și creasta roz, care se legăna pe o stînghie de bambus. În timp ce degetele sale prelungi îl atingeau, papagalul își lăsă scoarța albă a pleoapelor încrețite peste ochii negri, sticloși, și începu să se legene înainte și înapoi.

— Da, continuă el, întorcându-se și scoțându-și batista din buzunar, pictura sa nu mai are aceeași valoare. Mie mi s-a părut că a pierdut ceva. Și-a pierdut un ideal. Când tu și cu el ați

încetat să mai fiți prieteni la cataramă, el a încetat să mai fie un mare artist. Ce anume v-a separat? Bănuiesc că te plictisea. Dacă-i așa, nu te-a iertat niciodată. E un obicei pe care îl au oamenii plictisitori. Apropo, ce s-a mai ales de portretul acela minunat pe care ți l-a făcut? Nu cred că l-am mai văzut de când l-a terminat. O! Îmi aduc aminte că mi-ai spus cu ani în urmă că l-ai trimis la Selby și că s-a rătăcit pe undeva sau a fost furat pe drum. Nu l-ai mai recuperat? Ce păcat! Era cu adevărat o capodoperă. Îmi aduc aminte că am vrut să-l cumpăr. Era bine dacă-l cumpăram. Era din perioada cea mai bună a lui Basil. De atunci, operele lui au constat din acea mixtură ciudată de picturi proaste și intenții bune care îndreptățește întotdeauna pe oricine să fie numit un artist britanic reprezentativ. Ai dat anunț cum că a dispărut? Ar trebui.

— Am uitat, spuse Dorian. Cred că am dat anunț. Dar nu mi-a plăcut niciodată cu adevărat tabloul. Îmi pare rău că i-am pozat lui Basil. Amintirea acelui chip este groaznică pentru mine. De ce discuți despre asta? Subiectul ăsta mi-a amintit de versurile acelea ciudate dintr-o piesă, cred că era *Hamlet*, cum erau oare?

*Sau ești doar o spoială a durerii,
chip fără suflet?*¹

Da, așa erau versurile.

Lordul Henry râse.

— Dacă un om tratează viața artistică, nu mai gândește cu creierul, ci cu inima, răspunse el, cufundându-se într-un fotoliu.

Dorian dădu din cap dezaprobator și intonă câteva note suave la pian, apoi repetă:

— Sau ești doar o spoială a durerii, chip fără suflet.

Bărbatul mai în vârstă se lăsă pe spate și-l privi cu ochii pe jumătate închiși.

¹ *Hamlet*, actul IV, scena 7 (Shakespeare, *Opere*, vol. V, Editura Univers, 1986, pag. 411).

— Apropo, Dorian, spuse el după o pauză, la ce-i folosește unui om să câștige întreaga lume, dacă își pierde — cum spune citatul? — propriul suflet?

Muzica sună discordant, iar Dorian Gray tresări și se uită fix la prietenul său.

— De ce mă întrebi asta, Harry?

— Dragul meu, spuse lordul Henry, ridicându-și sprâncenele surprins, te-am întrebat pentru că am crezut că ai putea să-mi dai un răspuns. Asta-i tot. Duminica trecută treceam prin parc și lângă Marble Arch se afla o mulțime restrânsă de oameni sărăcăcioși care-l ascultau pe un predicator vulgar de piață publică. În timp ce treceam pe acolo, l-am auzit pe omul acela strigând în gura mare această întrebare celor care-l ascultau. Mi s-a părut o întrebare destul de dramatică. Londra nu duce lipsă de asemenea ciudățenii. O duminică ploioasă, un creștin neajutorat, cu o haină de ploaie pe el, un cerc de chipuri albe și bolnăvicioase, sub un acoperiș dărăpănat de umbrele, din care picură ploaia, și o frază minunată, aruncată în aer, cu un sunet deranjant, de niște buze isterice — în felul său era un aspect foarte interesant și sugestiv. M-am gândit să-i spun profetului aceuia că Arta are suflet, dar că omul nu are. M-am temut, totuși, că nu mă va înțelege.

— Ba nu, Harry. Sufletul este o realitate teribilă. Poate fi cumpărat și vândut sau scos la mezat. Poate să fie otrăvit sau dus spre perfecțiune. Există un suflet în fiecare dintre noi. Știu asta.

— Ești foarte sigur de asta, Dorian?

— Foarte sigur.

— A! Atunci trebuie să fie o iluzie. Lucrurile de care suntem foarte siguri nu sunt niciodată adevărate. În asta constă fatalitatea Credinței și lecția dată de Romantism. Dar ce serios ești! Nu fi atât de serios. Ce avem noi în comun cu superstițiile epocii noastre? Nu, am încetat să mai credem în suflet. Cântă-mi ceva. Cântă-mi o nocturnă, Dorian, și, în timp ce cânti, spune-mi, încet, cum ți-ai păstrat tinerețea. Trebuie că ai un secret anume. Nu sunt decât cu zece ani mai în vârstă decât tine și sunt ridat, șters

și palid. Tu ești cu adevărat minunat, Dorian. Nu ai arătat nicio dată mai fermecător ca în seara asta. Îmi aduci aminte de ziua în care te-am văzut prima oară. Erai cam obraznic, foarte timid și de-a dreptul extraordinar. Desigur, te-ai schimbat, dar nu ca înfățișare. Aș vrea să-mi spui secretul tău. Aș face orice pe lumea asta ca să-mi recapăt tinerețea, mai puțin mișcare fizică, să mă scol devreme sau să fiu respectabil. Tinerețea! Nu există nimic asemenea ei. Este absurd să discutăm despre ignoranța tinereții. Singurele persoane ale căror păreri le ascult acum cu oarecare respect sunt persoanele mult mai tinere decât mine. Par să fie cu mult înaintea mea. Viața le-a dezvăluit ultima ei minune. Cât privește pe cei în vârstă, întotdeauna îi contrazic. Fac asta din principiu. Dacă-i întrebi ce părere au despre ceva anume, care s-a întâmplat ieri, îți împărtășesc în mod solemn opiniile curente în 1820, când oamenii purtau jambiere înalte, credeau în orice și nu știau absolut nimic. Ce minunată e bucata pe care o cânti! Mă întreb dacă Chopin a scris-o la Majorca¹, cu marea tânguindu-se în jurul vilei sale și spuma sărată a valurilor izbindu-se de geamuri? Este minunat de romantică. Ce binecuvântare că mai există o singură artă care nu este imitativă! Nu te opri. Vreau să ascult muzică în seara asta. Mi se pare că tu ești tânărul Apolo, iar eu sunt Marsias², care te ascultă. Am și eu tristețile mele, Dorian, pe care nici măcar tu nu le cunoști. Tragedia bătrâneții nu este aceea că ești bătrân, ci că rămâi tânăr. Și eu sunt uimit uneori de propria sinceritate. Vai, Dorian, cât de fericit ești! Ce viață minunată ai avut! Ai sorbit adânc din toate. Ai strivit boabele de struguri de cerul gurii. Nu ți-a rămas nimic necunoscut.

¹ Insulă în grupul Balearelor (Mediterranean de vest). Aici și-a petrecut marele compozitor și pianist polonez Chopin (1810–1849), împreună cu scriitoarea franceză George Sand (1803–1876), iarna 1838–1839 și a compus cele 24 de preludii.

² Personaj din mitologia greacă. A avut curajul să se întreacă cu Apolo (zeul artelor) la cântatul din fluiet și liră. Apolo nu l-a putut învinge decât adăugând și vocea la armonia instrumentelor, dar l-a pedepsit pe Marsias jupându-l de viu.

Și totul n-a fost pentru tine decât muzică lină. Nu te-a schimbat cu nimic în rău. Ești încă același.

— Nu sunt același, Harry.

— Ba da, ești același. Mă întreb cum va fi restul vieții tale. Nu o strica prin renunțări. În momentul de față ești un tip ideal. Nu te distruge singur. Acum ești desăvârșit. Nu trebuie să dai din cap așa, știi că ești. În afară de asta, nu trebuie să te amăgești, Dorian. Viața nu este guvernată de voință sau de intenții. Viața e o chestiune de nervi, de fibre, de celule alcătuite încet, în care gândul se ascunde și pasiunea are visele ei. Poate îți închipui că ești la adăpost și crezi că ești puternic. Dar o nuanță de culoare întâlnită întâmplător într-o cameră, sau cerul de dimineață, un parfum anume pe care l-ai adorat cândva și care-ți aduce amintiri suave cu el, un vers dintr-un poem uitat peste care ai dat din nou, un ritm dintr-o bucată muzicală pe care ai încetat să o mai interpretezi — îți spun eu, Dorian, de lucruri ca acestea depind viețile noastre. Browning¹ a scris despre asta pe undeva; însă propriile noastre simțuri le nascocesc în locul nostru. Există momente când mirosul de *lilas blanc*² îmi trece brusc pe sub nări și atunci trebuie să re trăiesc cea mai stranie lună de zile din viața mea. Aș vrea să fac schimb de locuri cu tine, Dorian. Lumea a bârfit împotriva amândurora, dar pe tine te-a adorat mereu. Întotdeauna te va adora pe tine. Tu ești prototipul pe care îl caută epoca noastră și pe care se teme să nu-l fi și descoperit. Mă bucur că nu ai făcut niciodată nimic, că nu ai sculptat o statuie, că n-ai pictat vreun tablou sau că n-ai creat nimic în afara propriei tale ființe. Viața a fost modul tău de exprimare artistică. Ai făcut din propria ta viață o simfonie. Zilele tale sunt aidoma unor sonete.

Dorian se ridică de la pian și-și trecu mâna prin păr.

— Da, viața a fost minunată, murmură el, dar nu am de gând să mai trăiesc aceeași viață, Harry, iar tu nu trebuie să-mi spui astfel de cuvinte nelalocul lor. Nu știi totul despre mine. Cred că dacă ai ști, până și tu m-ai abandona. Râzi. Nu râde.

¹ Robert Browning (1812–1889), poet englez.

² Liliac alb (fr.).

— De ce te-ai oprit din cântat, Dorian? Du-te înapoi și cântă-mi din nou nocturna. Uită-te la luna imensă de culoarea mierii, care atârnă pe cerul întunecat. Te așteaptă să o farmeci și dacă vei cânta, va veni mai aproape de pământ. Nu vrei? Atunci, hai să mergem la club. A fost o seară minunată și trebuie să o încheiem minunat. Este cineva la White care dorește enorm să te cunoască — tânărul lord Poole, fiul cel mai mare al lui Bournemouth. Deja ți-a copiat cravatele și m-a implorat să-ți fac cunoștință cu el. Este de-a dreptul încântător și îmi cam aduce aminte de tine.

— Sper că nu, spuse Dorian, cu o expresie tristă în privire. Dar în seara asta sunt obosit, Harry. Nu merg la club. E aproape unsprezece și vreau să merg la culcare devreme.

— Te rog să mai rămâi. N-ai cântat niciodată așa de bine ca în seara asta. Ai avut în tușeu ceva minunat. A fost mult mai expresiv decât tot ce am auzit de la tine până acum.

— Asta din cauză că intenționez să fiu o persoană cumsecade, răspunse Dorian, zâmbind. Deja m-am schimbat puțin.

— Pentru mine, nu te poți schimba, Dorian, spuse lordul Henry. Tu și cu mine vom fi mereu prieteni.

— Totuși, m-ai otrăvit cândva cu o carte. Nu ar trebui să te iert pentru asta. Harry, promite-mi că n-ai să împrumuți cartea aceea nimănui. Nu face decât rău.

— Dragul meu, începi cu adevărat să dai lecții de morală. În curând ai să te porți ca toți cei ce s-au convertit și ca revivaliștii¹, avertizându-i pe oameni împotriva tuturor păcatelor de care tu te-ai plictisit. Ești mult prea încântător ca să poți face asta. În afară de asta, nici nu are rost. Tu și cu mine suntem ceea ce suntem și vom fi ceea ce vom fi. În ce privește faptul că te-aș fi otrăvit cu o carte, așa ceva nu există. Artă nu are nici o influență asupra acțiunii. Ea anihilează dorința de a acționa. Este minunat de sterilă. Cărțile pe care lumea le numește imorale sunt cele care

¹ Nume dat celor care militează pentru susținerea și reactivarea misticismului religios.

arată lumii propria ei rușine. Asta-i tot. Dar hai să nu discutăm despre literatură. Vino pe la mine mâine. Merg într-o plimbare călare la ora unsprezece. Am putea să mergem împreună și apoi te duc să luăm prânzul cu *lady Braksome*. Este o femeie fermecătoare și vrea să te consulte în privința unor tapiserii pe care se gândește să le cumpere. Te rog să vii. Sau vrei să luăm prânzul cu mica noastră ducasă? Spune că nici nu te mai vede. Poate că te-ai plictisit de Gladys? Așa credeam și eu. Limba ei ascuțită îi irită pe toți. Ei bine, în orice caz, să fii aici la ora unsprezece.

— Chiar trebuie să vin, Harry?

— Cu siguranță. Parcul este minunat acum. Nu cred că au mai existat asemenea flori de liliac încă din anul în care te-am cunoscut.

— Foarte bine. Am să vin la unsprezece, spuse Dorian. Noapte bună, Harry.

Când ajunse la ușă, ezită un moment, ca și cum ar mai fi avut ceva de spus. Însă oftă și ieși.

XX

ERA O NOAPTE MINUNATĂ, ATÂT DE CALDĂ încât Dorian își aruncă pardesiul pe braț și nici măcar nu-și înfășură fularul de mătase în jurul gâtului. În timp ce se îndrepta spre casă, fumându-și țigara, doi tineri îmbrăcați în haine de seară trecură pe lângă el. Îl auzi pe unul dintre ei șoptindu-i celuiilalt: „Uite-l pe Dorian Gray”. Își aduse aminte cât de încântat era odinioară atunci când lumea îl arăta cu degetul, sau când privirile erau ațintite asupra lui sau se bârfea pe seama lui. Acum era sătul să-și mai audă propriul nume. Jumătate din farmecul aceluia satuc unde se ducea atât de des în ultima vreme era acela că nimeni nu știa cine este. Îi spusese adesea fetei pe care o ademenise înspre dragoste că este sărac, iar ea-l crezuse. Odată i-a spus că este o persoană rea, iar ea răsese de el și-i răspunse că oamenii răi erau

întotdeauna foarte bătrâni și foarte urâți. Ce mai răsese! Aidoma unui sturz care-și intonează trîlul. Și cât de drăguță era, cu rochiile ei de bumbac și cu pălăriile mari! Nu știa prea multe, dar avea tot ceea ce Dorian pierduse.

Când ajunse acasă, îl găsi pe valetul său așteptându-l. Îl trimise la culcare, se aruncă pe canapeaua din bibliotecă și începu să mediteze la unele dintre lucrurile pe care lordul Henry i le spusese.

Era oare chiar adevărat că el nu se putea schimba niciodată? Simțea o dorință sălbatică pentru puritatea neprihănită a adolescenței sale — o adolescență alcătuită din roz și alb, așa cum lordul Henry o numise cândva. Știa că se întinase singur, își umpluse mintea cu gânduri corupte și-și aprinsese imaginația cu lucruri oribile, că avusese o influență malefică asupra altora și că simțise o bucurie nemăsurată pentru acest lucru, și că, dintre toate viețile care se încrucișaseră cu a lui, le umpluse de rușine pe cele mai frumoase și mai pline de promisiuni. Dar oare era totul iremediabil? Oare nu mai exista nici o speranță pentru el?

Vai! În ce moment oribil de trufie și patimă se rugase ca portretul să poarte povara zilelor sale, iar el să păstreze splendoarea pură a tinereții veșnice! Toate eșecurile sale veneau din această cauză. Ar fi fost mult mai bine pentru el dacă fiecare păcat al vieții sale ar fi adus pedeapsa sa rapidă și sigură odată cu el. Există o purificare prin pedeapsă. Rugăciunea unui om către un Dumnezeu drept nu ar trebui să fie „Iartă-ne nouă greșalele noastre”, ci „Cu mânia Ta lovește-ne pre noi pentru greșalele noastre”.

Oglinda ciudat sculptată pe care lordul Henry i-o oferise, cu atât de mulți ani în urmă, se afla pe masă, iar amorașii cu mâini albe râdeau la el ca și în acea vreme de demult. O luă de pe masă, așa cum făcuse în acea noapte îngrozitoare, când observase schimbarea pentru prima oară la tabloul blestemat, și, cu o căutătură ca de fiară în ochii scăldați de lacrimi, privi în suprafața lustruită. Cândva, cineva care-l iubise nebunește îi scrisese o scrisoare plină de o exaltare sălbatică și care se încheia cu aceste cuvinte idolatrizante: „Lumea s-a schimbat pentru că tu ești alcătuit din fildeș și aur. Liniile buzelor tale rescriu istoria.” Frazele acelea îi

reveneau în amintire și el le repetă încontinuu în sinea lui. Apoi începu să simtă o ură nemăsurată față de propria-i frumusețe și, aruncând oglinda pe podea, o zdrobi sub călcâi până nu mai rămăsese decât niște așchii argintii. Frumusețea lui era cea care-l distrusese, frumusețea și tinerețea pentru care se rugase. Dacă n-ar fi existat aceste două lucruri, viața lui ar fi fost cu totul neprihănită. Frumusețea sa nu fusese decât o mască, iar tinerețea nimic altceva decât o batjocură. Ce era tinerețea în cele mai fericite împrejurări? Un moment de imaturitate, de neîmplinire, o perioadă a capriciilor copilărești și a gândurilor bolnăvicioase. De ce îi purtase el livrea? Tinerețea îl stricase.

Era cel mai bine să nu se mai gândească la trecut. Nimic nu putea schimba asta. Trebuia să se gândească la sine și la propriul său viitor. James Vane era ascuns într-un mormânt anonim în cimitirul din Selby. Alan Campbell se împușcase într-o noapte în laboratorul său, dar nu dezvăluise secretul pe care fusese obligat să-l știe. Agitația stârnită în jurul dispariției lui Basil Hallward, oricât de mare ar fi fost, va dispărea cât de curând. Deja începuse să se stingă. În situația asta, el era la adăpost. De fapt, nu moartea lui Basil Hallward îl apăsă acum cel mai mult. Cadavrul viu al sufletului său îl tulbura acum. Basil pictase portretul care-i distrusese viața. Nu-l putea ierta pentru asta. Portretul era cel care făcuse toate astea. Basil spusese niște lucruri pe care el nu le putea suporta și pe care totuși le îndurase cu răbdare. Crima nu fusese decât expresia unei nebunii de moment. În ceea ce-l privește pe Alan Campbell, sinuciderea lui fusese un act săvârșit de el însuși. El alesese să o facă. Pentru Dorian nu însemnase nimic.

O viață nouă! Asta era ce-și dorea. Asta aștepta. Cu siguranță că o și începuse deja. În orice caz, salvase o singură ființă nevinovată. Niciodată nu va mai ispiți inocența. Va fi o persoană decentă.

În timp ce se gândea la Hetty Merton, începu să se întrebe dacă portretul din camera încuiată se schimbă. Sigur nu mai era la fel de oribil cum fusese? Poate că, dacă viața sa devenise curată, el va putea să șteargă orice semn de patimă necurată de

pe chipul din portret. Poate că semnele răului dispăruseră deja. Se va duce să se uite.

Luă lampa de pe masă și se strecură la etaj. În timp ce dădea la o parte zăvorul ușii, un zâmbet de bucurie îi flutură pe chipul uimitor de tânăr și zăbovi un moment în colțul buzelor. Da, va fi o persoană cumsecade, iar portretul hidos pe care-l ascunsese departe de ochii lumii nu-l va mai îngrozi. Simțea că deja nu mai purta acea povară pe umeri.

Intră ușor, încuind ușa în urma lui, așa cum îi era obiceiul, și trase perdeaua purpurie de pe portret. Un strigăt de durere și indignare izbucni de pe buzele sale. Nu vedea nici o schimbare, cu excepția faptului că în ochi se citea violența, iar în colțul gurii o cută arcuită de ipocrizie. Chipul era încă groaznic — mai oribil, dacă era posibil, decât înainte — iar pata roșie care se vedea pe mână era parcă mai strălucitoare și asemenea sângelui proaspăt vărsat. Apoi Dorian începu să tremure. Oare numai vanitatea lui îl împinsese să facă o singură faptă bună? Sau dorința pentru o senzație nouă, așa cum insinuase lordul Henry, cu râsul său ironic? Sau poate pasiunea aceea de a interpreta un rol care uneori ne împinge să facem lucruri mai bune decât suntem noi înșine? Sau poate era vorba de toate aceste lucruri la un loc? Și de ce era pata aceea roșie mai mare decât fusese? Părea să se fi strecurat ca o boală oribilă peste degetele zbârcite. Era sânge pe picioarele din tablou, ca și cum chipul ar fi sângerat — chiar și pe mâna care nu ținuse cuțitul. Să mărturisească? Oare asta însemna că el trebuia să mărturisească? Să se trădeze și să fie condamnat la moarte? Râse. Simțea că ideea era monstruoasă. În afară de asta, chiar dacă ar fi mărturisit, cine l-ar fi crezut? Din cadavru nu s-ar fi putut găsi nici o urmă. Toate lucrurile care-i aparținuseră fuseseră distruse. El însuși arsese lucrurile care se aflaseră la parter. Lumea ar spune pur și simplu că este nebun. L-ar închide la balamuc, dacă ar mai insista cu povestea asta... Totuși, era de datoria lui să mărturisească, să treacă prin oprobriul public și să se căiască în public. Există un Dumnezeu care-i îndemna pe oameni să-și mărturisească păcatele pe pământ și în rai. Nimic din

ce ar face el nu l-ar purifica până când nu-și va mărturisi păcatul. Păcatul? Ridică din umeri. Moartea lui Basil Hallward îi părea un lucru neimportant. Se gândea la Hetty Merton. Căci această oglindă a sufletului în care privea el era una nedreaptă. Vanitate? Curiozitate? Ipocrizie? Nu mai existase nimic altceva în renunțarea lui? Mai fusese ceva. Cel puțin așa credea. Dar cine putea spune?...

Nu. Nu mai fusese nimic altceva. Din vanitate o cruțase pe Hetty. Din ipocrizie purtase masca bunătății. De dragul curiozității încercase să fie generos. Acum recunoștea asta.

Dar crima asta — oare avea să-l urmărească toată viața? Va fi mereu împovărat de trecutul său? Oare va mărturisi vreodată? Niciodată. Nu mai exista decât o singură dovadă minoră împotriva lui. Tabloul însuși — asta era dovada. Îl va distruge. De ce îl păstrase atât de mult timp? Cândva descoperise o adevărată plăcere să-l vadă schimbându-se și îmbătrânind. În ultima vreme nu mai simțise nici o plăcere. Îl ținuse treaz nopțile. Când era plecat, se simțea îngrozit de teama ca alți ochi să nu-l privească. Coborâse vâlul tristeții peste pasiunile sale. Simpla sa amintire distrusese multe clipe de bucurie. Fusese aidoma conștiinței. Da, fusese conștiința. Îl va distruge.

Privi în jur și văzu cuțitul cu care-l înjunghiase pe Basil Hallward. Îl curățase de multe ori, până când nu mai rămăsese nici o pată pe el. Era strălucitor, sclipitor. Așa cum îl ucisese pe pictor, la fel va ucide și opera pictorului și tot ceea ce însemna ea. Va ucide trecutul și, când acesta va muri, el va fi liber. Va ucide acest monstruos suflet viu și, după aceea, fără hidoasele lui semnale de alarmă, el va fi liniștit. Apucă cuțitul și-l înfipse în tablou.

Se auzi un țipăt și apoi o bufnitură. Țipătul era atât de groaznic în agonia lui, încât servitorii, speriați, se treziră și se furișară afară din camerele lor. Doi *gentlemen*, care treceau prin piață, se opriră și priviră în sus la casa impunătoare. Merșeră mai departe, până când întâlniră un polițist și-l aduseră cu ei până în dreptul casei. Omul sună la sonerie de mai multe ori, dar nu primi nici un răspuns. Cu excepția unei lumini la una dintre ferestrele de la etaj,

casa era toată cufundată în întuneric. După o vreme, polițistul plecă, se ascunse într-un portic din apropiere și așteptă.

— A cui este casa aceea, domnule polițist? întrebă cel mai în vârstă dintre cei doi domni.

— A domnului Dorian Gray, sir, răspunse polițistul.

Cei doi bărbați se uitară unul la celălalt, în timp ce se îndepărtau, și rânjiră. Unul dintre ei era unchiul lui sir Henry Ashton.

Înăuntru, în aripa unde stăteau servitorii, slugile îmbrăcate pe jumătate vorbeau șoptit între ele. Bătrâna doamnă Leaf plângea și-și frământa mâinile. Francis era palid ca un cadavru.

După aproximativ un sfert de oră, îl luă pe birjar și pe unul dintre lachei și se strecurară la etaj. Ciocăniră, dar nu veni nici un răspuns. Strigară. Era liniște. Într-un târziu, după ce încercară în zadar să forțeze ușa, se urcară pe acoperiș și coborâră prin balcon. Ferestrele cedară ușor, căci încuietorile erau vechi.

Când intrară, descoperiră, atârânănd pe perete, un splendid portret al stăpânului lor, așa cum îl văzuseră ultima oară, în toată splendoarea tinereții și frumuseții sale minunate. Pe podea zăcea întins un bătrân, în haine de seară, cu un cuțit înfipt în inimă. Era zbârcit, ridat și cu o înfățișare oribilă. Până când nu-i cercetară inelele, nu-și putură da seama cine este.

CUPRINS

Cuvânt-înainte.	5
Tabel cronologic	12
Prefață	15
I	17
II.	31
III.	47
IV.	61
V	78
VI.	91
VII	99
VIII.	112
IX.	126
X.	137
XI	146
XII	170
XIII.	178
XIV.	185
XV	198
XVI.	209
XVII.	218
XVIII	225
XIX.	235
XX	245

Pentru comenzi și informații adresați-vă la:

Editura LEDA

Difuzare și Clubul Cărții

Calea Plevnei nr. 145, Sector 6, cod poștal 060012, București

**Tel.: 021.319.88.22, 021.319.88.33, 021.319.88.55,
021.319.88.77;**

Fax: 021.319.88.66

E-mail: vanzari@edituracorint.ro

Magazinul virtual: www.edituracorint.ro

Format: 16/54x84; Coli tipo: 16

**Tiparul executat la:
FED PRINT S.A.**

Ar fi exagerat să afirmăm că Portretul lui Dorian Gray este o scriere frumoasă, fără un scop moralizator. Wilde nu a fost un moralist (așa cum mulți dintre noi o știm deja) și nu sunt prea multe lucruri în carte care să pună în evidență un cod moral sau o conduită corectă.

Dar romanul, în înțelesul său ascuns, nu este lipsit de o lecție morală. Putem vedea cu ușurință că frumusețea este efemeră și orice încercare de a nega acest lucru este amorală și aduce distrugerea, așa cum o dovedește cazul lui Dorian Gray.

Ernest Dempsey

[Wilde] nu este unul dintre autorii care își pierd relevanța odată cu trecerea de la un secol la altul. Wilde este unul dintre noi. Spiritul său este un agent al reînnoirii, la fel de pertinent acum, ca și în urmă cu o sută de ani. Întrebările ridicate atât de arta, cât și de viața lui, îi dau scrierilor sale o anumită onestitate, pe care el însuși a dezavuat-o constant.

Richard Ellmann